

รายงานการวิจัยเรื่อง

กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย :
ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศส และเยอรมัน

(เล่มที่ 4)

บทวิเคราะห์และสรุพนิพนธ์

กวีนิพนธ์อเมริกัน

ผู้วิจัยหลัก :	นิตยา	มาสะวิสุทธิ
ผู้ร่วมวิจัย :	นฤมล	กาญจนาทัต
	สุรภีพรรณ	ฉัตรภากรณ์
	ศรวณีย์	สุขุมวาท

ได้รับทุนอุดหนุนจาก สกว. ประเภทเมธีวิจัยอาวุโส

สารบัญ

บทคัดย่อ	A3
Abstract	A5
คำนำ	A7
บทที่ 1 บริบทด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรม	A11
บทที่ 2 วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์	A18
บทที่ 3 วรรณคดีศึกษา	A28
บทที่ 4 กวีนิพนธ์ร่วมสมัยในฐานะพลังทางปัญญา	A33
บทสรุป	A49
บรรณานุกรม	A50
สรณินพนธ์	A59

บทคัดย่อ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย : ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศส และเยอรมัน รายงานการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องพลังทางปัญญาของกวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัยในบริบทของสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ส่วนที่ 2 เป็นสรณิพนธ์บทกวีอเมริกันร่วมสมัย 51 บท พร้อมคำแปลและคำอธิบาย วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือการพิสูจน์ว่ากวีนิพนธ์ร่วมสมัยของอเมริกันนั้นนอกจากจะเป็นพลังทางปัญญาให้แก่สังคมอเมริกันเองแล้ว ยังสามารถสื่อสารข้ามพรมแดนทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย ส่วนวิธีการวิจัยนั้นใช้การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิรวมทั้งสื่อมวลชน เช่น เทป CD วีดีโอ เป็นหลัก นอกจากนั้นยังได้ใช้ข้อมูลจากการประชุมในหัวข้อที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ร่วมสมัย ซึ่งมหาวิทยาลัยในสหรัฐเป็นผู้จัด ตลอดจนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กวี นักวิจารณ์ และอาจารย์มหาวิทยาลัยในโอกาสที่ได้ไปร่วมประชุมอีกด้วย

ในการคิดสรรและวิเคราะห์ตัวบทกวีนิพนธ์ เพื่อนำมาจัดทำเป็นสรณิพนธ์นั้น ได้ยึดนิยามของ “พลังทางปัญญา” ที่ว่า “ความรู้และความคิดที่นำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้งในเรื่องของโลกและมนุษยชาติ และขณะเดียวกัน อาจปลุกจิตสำนึกให้เกิดพฤติกรรมที่จรรโลงโลกและมนุษยชาติด้วย” เป็นหลัก นอกจากนั้นยังได้พิจารณาบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนประชาคมและวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของอเมริกันด้วย ว่ามีบทบาทในการสร้างสรรค์และเผยแพร่กวีนิพนธ์ร่วมสมัยอย่างไร

จากการศึกษาข้อมูล และตัวบทกวีนิพนธ์ รวมทั้งการนำบทกวีนิพนธ์ไปทดลองสอนในสถาบันหลายแห่งในประเทศพบว่า กวีนิพนธ์ร่วมสมัยของอเมริกันนั้นเป็นพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัยอย่างแน่นอน การที่รัฐบาลอเมริกัน องค์กรเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมกวีนิพนธ์ที่หลากหลายและต่อเนื่อง ย่อมเป็นการยืนยันคุณค่าและศักยภาพของกวีนิพนธ์ ว่าจะเป็นพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัยได้

Abstract

This report is a part of the research project "Poetry as an Intellectual and Spiritual Force in Contemporary Society: Experiences from Thai, British-Irish, American, French and German Literature." It is divided into two parts: The Analysis and the Anthology. The first part is an attempt to examine the poems in the anthology against their social, political and cultural milieu. The second part is an anthology of fifty-one poems selected from contemporary American poetry of different hues and genres. Each poem is accompanied by a Thai translation and commentary. The main objective of the research is to demonstrate that contemporary American poetry is not only an intellectual and spiritual force within American society, but does also transmit its potent message across cultural frontiers. As for research methods, primary and secondary data are drawn from documentary sources as well as various media. Furthermore, the researcher has been able to benefit from interviews with poets, critics and scholars as well as participations in conferences and seminars in the United States.

In making the selection for the anthology, the researcher tries to adhere to the following definition of "spiritual and intellectual force", namely "The knowledge and thoughts that may lead to a profound understanding of the world and humanity, and which at the same time may awaken an awareness conducive to the sustenance of the world and humanity." Besides, cultural, social and political contexts as well as major aspects of American literary culture have also been examined in conjunction with the way poetry is created and disseminated.

From the analysis of the contemporary poems and all relevant data the researcher has come to the conclusion that contemporary American poetry has the potential to be an intellectual and spiritual force in American as well as in other societies. That the state, private organizations as well as educational institutions have actively engaged in promotional activities does confirm an awareness on their part of the great value of contemporary American poetry.

คำนำ

บทวิเคราะห์และสรุพนิพนธ์กวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัย เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัย “กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย : ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศส และเยอรมัน” ในส่วนที่เป็นบทวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้นำบทกวีจากสรุพนิพนธ์ 51 บทมาวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้กวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัย จะมีความหลากหลายทั้งในแง่เนื้อหา ตัวกวี และกลวิธีในการสร้างสรรค์ แต่กวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัยก็มีจุดร่วมกันอยู่ นั่นคือศักยภาพในการสื่อพลังทางปัญญา นอกจากการวิเคราะห์ตัวบทแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม วรรณคดีศึกษา วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ ตลอดจนกลไกการเผยแพร่กวีนิพนธ์ ว่ามีบทบาทในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ร่วมสมัยอย่างไร

ในการคัดสรรบทกวีนั้น ผู้วิจัยได้เน้นประเด็นพลังทางปัญญาเป็นหลัก โดยยึดนิยามร่วมของมโนทัศน์ “พลังทางปัญญา” ที่ว่า “ความรู้และความคิดที่นำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้งในเรื่องของโลกและมนุษยชาติ และในขณะเดียวกัน อาจปลุกจิตสำนึกให้เกิดพฤติกรรมที่จรรโลงโลกและมนุษยชาติด้วย” ส่วนในการแปลนั้นเน้นการแปลเอาความ แต่ก็ได้พยายามที่จะรักษารูปแบบจังหวะ และความหมายของคำให้ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษมากที่สุด แต่ก็คงไม่ได้รับทางวรรณศิลป์อย่างสมบูรณ์ ส่วนการตีความนั้นมุ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจในด้านของบริบทตลอดจนภูมิหลังทางวัฒนธรรมและความคิด และในขณะเดียวกัน เป็นการเสนอทัศนะส่วนตัวของผู้วิจัยในเรื่องของความหมายและพลังทางความคิดของบทกวีนั้น โดยหวังว่าผู้อ่านจะนำไปคิดต่อ และแสวงหาแนวทางในการตีความที่เป็นของตนเองต่อไป

ถึงแม้บทกวี 51 บท ไม่อาจจะเป็นตัวแทนของกวีนิพนธ์ร่วมสมัยในช่วงกึ่งศตวรรษที่ผ่านมาได้ แต่ก็น่าจะเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นได้ว่ากวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัย เป็นพลังทางปัญญาของสังคมปัจจุบันได้อย่างไร

ในที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่านที่ได้ร่วมมือร่วมใจทุ่มเทให้กับงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบคุณคุณหญิงจันทรี หาญเจนลักษณ์ และคุณสาวตรี สุวรรณสถิตย์ ที่ช่วยแปลบทกวีบางบทให้ด้วยใจรัก ตลอดจนคุณผู้มีคุณูปการทุกท่าน โดยเฉพาะผู้พิมพ์ต้นฉบับ ซึ่งถ้าปราศจากความร่วมมือของท่านทั้งหลาย งานวิจัยชิ้นนี้คงจะสำเร็จไปไม่ได้

American Poetry

Whatever it is, it must have
A stomach that can digest
Rubber, coal, uranium, moons, poems.

Like the shark, it contains a shoe.
It must swim for miles through the desert
Uttering cries that are almost human.

Louis Simpson

กวีนิพนธ์อเมริกัน

ไม่ว่าจะเป็นอะไร
มันจะต้องมีกระเพาะที่สามารถย่อย
ยาง ถ่านหิน แร่ยูเรเนียม พระจันทร์ บทกวี

เหมือนฉลาม มันมีรองเท้าอยู่ข้างใน
มันจะต้องแหวกว่ายเป็นโยชน์ๆ ผ่านทะเลทราย
ส่งเสียงร้องเกือบบจะเหมือนคน

หลุยส์ ซิมป์สัน

บทที่ 1

บริบทด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรม

ในความเรียงเรื่อง “What is an American” ผู้เขียน คือ Michel-Guillaume Jean de Crèvecoeur ได้เปรียบสังคมและวัฒนธรรมอเมริกันกับหม้อหลอมใบใหญ่ (melting pot) ซึ่งหลอมเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เข้าไว้จนกลายเป็นเนื้อเดียวกัน Rita Dove กวีหญิงแอฟริกันอเมริกันไม่เห็นด้วยกับความเปรียบของ Crèvecoeur เธอมองสังคมอเมริกันว่าเป็นโมเสก ซึ่งถึงแม้จะนำหินหรือกระเบื้องชิ้นเล็กชิ้นน้อยมาปะติดต่อกัน กระเบื้องหรือหินแต่ละชิ้นก็ยังคงอยู่ ไม่ถูกกลืนหายไป ในภาพรวม Roberta Hill Whiteman กวีอเมริกันพื้นเมืองหวังจะเห็นสังคมอเมริกันในอนาคตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความกลมกลืนเหมือนผ้าคลุมควิลท์ลายดาว ส่วน จิง เด็กหล่า กวีอเมริกันเชื้อสายจีนก็ฝันจะเห็นสังคมอเมริกันเป็นเสมือนหม้อไฟแบบจีน ซึ่งมีคนนั่งล้อมวงอยู่รอบหม้อ ต่างคนต่างจุ่มอาหารที่ตนชอบลงในหม้อ แต่ในที่สุดก็มาตักน้ำแกงจากหม้อเดียวกัน จะเห็นได้ว่าถึงแม้จินตภาพที่แต่ละคนใช้ในการเปรียบเทียบสังคมอเมริกันจะแตกต่างกัน แต่ทุกจินตภาพจะสื่อความหมายร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง นั่นคือ ความหลากหลายอันเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมอเมริกัน

กวีนิพนธ์อเมริกันก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกับสังคมอเมริกัน ความหลากหลายนี้ปรากฏเด่นชัดตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากในช่วงเวลาประมาณทศวรรษนี้ประเทศอเมริกามีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่อบรรยากาศการสร้างสรรค์ ตลอดจนโลกทัศน์ของตัวกวีเอง

สามทศวรรษหลังสงครามโลก

เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1945 สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ นอกจากจะเป็นฝ่ายชนะสงครามแล้ว อเมริกายังเป็นประเทศเดียวที่เข้าร่วมสงครามแล้วบ้านเมืองไม่ได้ถูกทำลายเหมือนประเทศในยุโรปหรือเอเชีย อเมริกาจึงมั่งคั่งร่ำรวยขึ้นอย่างมหาศาล โรงงานอุตสาหกรรมเปลี่ยนจากการผลิตอาวุธสงครามมาเป็นผลิตรถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ ฯลฯ ผลผลิตทางการเกษตรสูงเกินความต้องการภายในประเทศ อเมริกาได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมอย่างเต็มที่ จนได้รับสมญาว่าเป็น “แดนสวรรค์ของผู้บริโภค”

สังคมเมืองเริ่มขยายตัวออกไปสู่สังคมชนเมือง มีศูนย์การค้า และซูเปอร์มาร์เก็ต สำหรับให้บริการชุมชนชนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลาง คนอเมริกันในช่วงเวลานั้นดื่มด่ำและพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย ภูมิใจในวิถีชีวิตแบบอเมริกัน (American Way) ทำอะไรทำตามกัน เช่น แต่งตัวแบบเดียวกัน ไว้ผมทรงเดียวกัน และความที่มีเวลาว่างมาก ทุกคนจึงต้องมึ่งงานอดิเรกและต้องเป็นงานอดิเรกที่เหมือนกันอีกด้วย คนอเมริกันที่ใช้ชีวิตสะดวกสบายเหล่านี้ไม่รับรู้ในความไม่เสมอภาคของสังคม หลงเข้าใจว่าสังคมอเมริกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และคนอเมริกันคือชนชั้นกลางผิวขาวที่อยู่เ็นสังคมชนเมืองเท่านั้น Louis Simpson กวีร่วมสมัยได้เขียนบทกวีชื่อ “In The Suburb”¹ วิพากษ์ชีวิตชนเมืองด้วยน้ำเสียงที่เยาะเย้ยถากถางว่า

You were born to waste your life.

You were born to this middle class life

As others before you

Were born to walk in procession.

To the temple, singing

วัฒนธรรมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ตลอดจนวิถีชีวิตที่เป็นแบบแผนเดียวกันของสังคมอเมริกัน ทำให้เกิดกระแสต่อต้านขึ้นในกลุ่มคนหนุ่มสาวซึ่งบูชาความเป็นปัจเจกบุคคลและโยยหาชีวิตทางจิตวิญญาณ เขาเบื่อหน่ายชีวิตที่ซ้ำซากจำเจและค่านิยมซึ่งอยู่ในกรอบที่สังคมกำหนด จึงพยายามทำทุกอย่างที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เป็่กระแสหลักของสังคมและประเพณีนิยม Jack Kerouac นักเขียนและกวีในกลุ่ม “ทวนกระแส” หรือกลุ่ม “Beats” ได้เขียนไว้ในบันทึกส่วนตัวเมื่อปี ค.ศ.1948 ว่า “ผู้คนรีบเร่งออกไปทำงานที่ไร้ความหมายวันแล้ววันเล่า พุ่มเทศิตและจิตวิญญาณให้กับกิจวัตรที่จำเจ เช่น จ่ายค่าเช่าบ้าน ซื้อเสื้อผ้าดี ๆ จ่ายค่าแก๊ส ค่าไฟฟ้า ค่าเบี้ยประกัน.... ชีวิตฉันจะเป็นเสมือนฟาร์มที่ฉันปลูกผักหญ้าไว้กินเอง”² ในปี ค.ศ.1955 Allen Ginsberg กวีกลุ่ม Beats ก็ได้เขียนบทกวีชื่อ “A Supermarket in California” เสียดสีสังคมบริโภคนิยม และโยยหาอเมริกาอันเป็นที่รักซึ่งบัดนี้ไม่มีแล้ว กวีและนักเขียนกลุ่ม “ทวนกระแส” หรือกลุ่ม “Beats” นี้ มีผลงานและบทบาทสำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์บทกวีร่วมสมัย

¹ Poulin A., Jr. ed. Contemporary American Poetry. Fifth Edition. Boston: Houghton Mifflin Company. 1991. P.528

² BANGKOK POST : Outlook, Saturday June 20, 1998

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าช่วงเวลาการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปลายทศวรรษ 1950 เป็นช่วงเวลาแห่งความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของสังคมอเมริกัน ซึ่งความสุขสมบูรณ์นี้เป็นเหมือนภาพลวงตาที่ทำให้คนอเมริกันส่วนใหญ่พึงพอใจในชีวิตที่สะดวกสบาย มิได้ตระหนักว่าภายใต้ความมั่งคั่งสมบูรณ์นั้น มีหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าสะพรึงกลัวกำลังคุกรุ่นรอเวลาที่จะปะทุอยู่ และในปลายทศวรรษ 1950 นั้นเอง เหตุการณ์ที่จะนำไปสู่ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ เริ่มเกิดขึ้นเป็นระลอกและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในทศวรรษต่อมา

สงครามเย็นและการล่าผีคอมมิวนิสต์

เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง โลกได้ถูกแบ่งออกเป็นสองค่าย คือ ค่ายโลกเสรี นำโดย สหรัฐอเมริกา และโลกคอมมิวนิสต์ นำโดย สหภาพโซเวียต การแบ่งโลกออกเป็นสองค่ายเช่นนี้ทำให้เกิด “โรค” กลัวคอมมิวนิสต์ขึ้นในอเมริกา ภายใต้การนำของวุฒิสมาชิก Joseph McCarthy รัฐบาลอเมริกันออกกฎหมายบังคับให้พลเมืองอเมริกันสาบานตนว่าจะเชื่อตรงต่อรัฐบาลอเมริกัน (Loyalty Oath) นอกจากนั้นยังมีการตั้งคณะกรรมการที่มีอำนาจออกหมายจับบุคคลอันมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นอเมริกันมาไต่สวน (The House Un-American Activities Committee) มีการจำขังและประหารชีวิตผู้ที่ต้องสงสัยว่าเป็นสายลับหรือผู้มีพฤติกรรมอันเป็นคอมมิวนิสต์ ฯลฯ โดยสรุปแล้วการแบ่งแยกโลกระหว่าง “เรา” ซึ่งเชื่อในความเป็นประชาธิปไตย กับ “เขา” ซึ่งเชื่อในการรวบอำนาจ มีผลกระทบต่อโลกทัศน์ของคนอเมริกัน โดยเฉพาะต่อปัญญาชน นักเขียน และกวี

การประท้วงเพื่อเรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” และ “สิทธิมนุษยชน”

การประท้วงเพื่อเรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” ก็เริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษนี้เช่นกัน เมื่อคนแอฟริกันอเมริกันกลับจากสงคราม และมีความหวังว่าจะมีโอกาสและมีสภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้ “สละชีพเพื่อชาติ” แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นักประวัติศาสตร์ถือว่าความเคลื่อนไหวเพื่อ “สิทธิพลเมือง” ยุคใหม่ (civil right movement) มีจุดเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1955 เมื่อหญิงแอฟริกันอเมริกันคนหนึ่งจงใจฝ่าฝืนกฎหมายของเมือง Montgomery รัฐ Alabama โดยไปนั่งตรงด้านหน้าของรถเมล์ซึ่งกันไว้สำหรับคนผิวขาว จึงถูกจับเมื่อไม่ยอมย้ายไปนั่งทางด้านหลัง เหตุการณ์นี้ทำให้ Martin Luther King Jr. เป็นที่รู้จักระดับชาติในฐานะผู้นำ

การเรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” เนื่องจากเขาได้นำคนแอฟริกันอเมริกันประท้วงโดยการเลิกใช้บริการรถโดยสาร การประท้วงครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่คนแอฟริกันอเมริกันสามารถรวมตัวกันต่อต้านการแบ่งแยกคนต่างสีผิว แต่ก็ได้รับการตอบโต้อย่างรุนแรง โบสถ์ของคนแอฟริกันอเมริกันถูกระเบิด บ้านของ Martin Luther King Jr. ถูกกราดด้วยกระสุนปืนไรเฟิล การประท้วงยังดำเนินต่อไป จนในที่สุดในปีต่อมาศาลฎีกาได้ประกาศให้การแบ่งแยกที่นั่งระหว่างคนต่างสีผิวเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

เหตุการณ์รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองมาถึงจุดสำคัญอีกครั้งหนึ่งในปีค.ศ. 1960 เมื่อวัยรุ่นผิวดำ 4 คน เข้าไปนั่งสั่งอาหารที่เคาน์เตอร์อาหารกลางวัน “เฉพาะคนผิวขาวเท่านั้น” ที่เมือง Greensboro รัฐ North Carolina เหตุการณ์นี้นำไปสู่การเดินขบวนและการประท้วงทั่วประเทศ องค์การหลายองค์กรซึ่งมีทั้งคนผิวขาวและผิวดำร่วมกันจัดการประท้วงในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้คนเดินรถโดยสารตอนหน้า เพื่อทดสอบว่ากฎหมายซึ่งห้ามมิให้มีการกีดกันสีผิวมีผลบังคับใช้ได้จริงหรือไม่ การประท้วงทุกครั้งได้รับการตอบโต้อย่างรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและคนผิวขาวที่เป็นพวกเหยียดผิว คนที่ทำงานเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิพลเมืองถูกจับ ถูกทุบตี บางครั้งถูกสังหารด้วยวิธีการอันทารุณ ในที่สุด รัฐบาลกลางของอเมริกันผ่านกฎหมายให้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแก่คนแอฟริกันอเมริกัน แต่เหตุการณ์ก็ไม่ได้ดีขึ้น เพราะในทางปฏิบัติยังมีพวกผิวขาวต่อต้านอยู่มาก ความกดดันที่คนแอฟริกันอเมริกันได้รับมาเป็นเวลายาวนานถึงจุดระเบิดช่วงกลางทศวรรษ 1960 เมื่อคนผิวดำก่อการจลาจลขึ้นตามเมืองต่างๆ ตั้งแต่ฝั่งตะวันออกไปจนถึงฝั่งตะวันตก มีการจัดตั้ง “Black Panther Party” และ “Black Power Movement” และในเดือนสิงหาคมปี ค.ศ. 1963 Martin Luther King Jr. เป็นผู้นำในการชุมนุมคนแอฟริกันอเมริกันบริเวณหน้าอนุสาวรีย์อดีตประธานาธิบดีลิงคอล์น (Lincoln Memorial) กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และได้กล่าวสุนทรพจน์ “We Have A Dream”³ ต่อหน้าคนแอฟริกันอเมริกันกว่าสองแสนคน นับเป็นปรากฏการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์การต่อสู้ของคนแอฟริกันอเมริกันในอเมริกา ซึ่งถึงจุดสุดยอดเมื่อ Martin Luther King Jr. ถูกสังหารในปี ค.ศ. 1967

การต่อสู้เรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” ของคนแอฟริกันอเมริกันมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอเมริกันอย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากการต่อสู้ของคนแอฟริกันอเมริกันเป็นพลังผลักดันให้ชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง (Native American) กลุ่มลาตินอเมริกัน เอเชียอเมริกัน ตลอดจนกลุ่มผู้หญิงลุกขึ้นต่อสู้เพื่อ “สิทธิมนุษยชน” และความยุติธรรมในสังคม

³ Wells, Diana ed., *We Have A Dream*. New York: Carrol & Graf Publisher. 1993. P.9

คลื่นการเรียกร้องของชนกลุ่มน้อยที่เกิดขึ้นเป็นระลอก ทำให้คนในสังคมอเมริกันเริ่มตระหนักและรับรู้ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมมาเป็นเวลาช้านาน วัฒนธรรมที่คนขาวเคยเป็นผู้กำหนดแปรเปลี่ยนไป นักเขียนและกวีที่อยู่ริมขอบเริ่มมีสิทธิมีเสียง และที่สำคัญคือมีผู้รับฟัง ศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมเริ่มแผ่ขยายไปทั่วประเทศ วรรณคดีของชนกลุ่มน้อยไม่ได้หมายถึงวรรณคดีที่พูดถึงชนกลุ่มน้อยอีกต่อไป แต่เป็นวรรณคดีที่เขียนโดยชนกลุ่มน้อย

การประท้วงต่อต้านสงครามเวียดนาม

เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์อเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกเหตุการณ์หนึ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมและนำไปสู่การต่อสู้ที่รุนแรงระหว่าง ฝ่ายนักศึกษา ประชาชน กับฝ่ายรัฐบาล คือ สงครามเวียดนาม ซึ่งอเมริกาทือว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามเป็นการป้องกันการรุกรานและแผ่ขยายของฝ่ายคอมมิวนิสต์ เริ่มตั้งแต่การช่วยฝึกทหารเวียดนามใต้ สงทหารอเมริกันเข้าไปรบในพื้นที่ และการทิ้งระเบิด การทำสงครามในเวียดนามของอเมริกายืดเยื้อยาวนานเป็นเวลากว่าหนึ่งทศวรรษ (1964-1975) คนอเมริกันส่วนใหญ่ไม่พอใจและไม่เห็นด้วยกับการทำสงครามในเวียดนาม ความรู้สึกต่อต้านสงครามรุนแรงขึ้น เมื่อมีการถ่ายทอดภาพความโหดร้ายทารุณของการสู้รบในเวียดนามและภาพทหารอเมริกันที่ตายในสนามรบทางโทรทัศน์ การปะทะกันระหว่างผู้ต่อต้านสงครามกับรัฐบาลรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ที่ Chicago ในปีค.ศ.1968 ระหว่างการประชุมใหญ่ของพรรคเดโมแครต ประชาชนทั่วประเทศเห็นเหตุการณ์อันโหดเหี้ยมที่ตำรวจยิงผู้ประท้วงอย่างเผด็จทางจอโทรทัศน์ * และในปี ค.ศ. 1970 มีการต่อสู้อย่างรุนแรงระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับนักศึกษามหาวิทยาลัย Kent State และ Jackson State รัฐโอไฮโอ นักศึกษาจำนวนไม่น้อยถูกยิงเสียชีวิตในการประท้วงครั้งนั้น

สงครามเวียดนามเป็นปรากฏการณ์ที่กระทบความรู้สึกและจินตนาการของกวีมากกว่าสงครามใดๆ ในประวัติศาสตร์การเมืองของอเมริกา จะเห็นได้ว่ามีกวีนิพนธ์ร่วมสมัยมากมายหลายบทที่กล่าวถึงสงครามเวียดนาม กวีบางคนไม่ได้เขียนกวีนิพนธ์เพื่อแสดงความรู้สึกต่อต้านความทารุณโหดร้ายของสงครามเท่านั้น แต่มีความเชื่อว่าภาษาของกวีนิพนธ์อาจจะยุติสงครามได้ ดังเช่นบทกวี “Wichita Vortex Sutra” ของ Allen Ginsberg ซึ่งกวีประกาศอย่างชัดเจนว่า

* Lois, George. Covering The '60s : George Lois , The Esquire era. New York: The Monacelli Press, 1996, P.14

I lift my voice aloud

Make mantra of American Language now

I here declare the end of war.

นอกจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นระลอกแล้ว ในช่วงทศวรรษ 1960 ยังมีปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลจากปฏิกิริยาที่คนหนุ่มสาวในยุคนั้นมีต่อรัฐบาลและสังคมของตนเอง การไล่ผีคอมมิวนิสต์ การปราบปรามผู้ต่อต้านสงครามและผู้เรียกร้องสิทธิพลเมืองด้วยวิธีการอันรุนแรง ตลอดจนการลอบสังหารผู้นำ ล้วนแล้วแต่ทำให้คนหนุ่มสาวสิ้นหวังสิ้นศรัทธาในรัฐบาลและสังคมโดยรวม จึงหาทางออกโดยการสร้างสังคมและวัฒนธรรมใหม่ให้ตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่น แยกตัวไปอยู่แบบคอมมูนเรียกตัวเองว่า “ปุปผาชน” หรือไม่กี่หนีโลกแห่งความเป็นจริงโดยหันเข้าหาภิกษุและยาเสพติดชนิดต่าง ๆ บางพวกแสวงหาคำตอบให้ชีวิตด้วยการหันไปศึกษาปรัชญาและศาสนาตะวันออก สำหรับบางพวกเหตุการณ์รุนแรงทางสังคมและการเมืองกลับเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพลังสร้างสรรค์ทั้งในด้าน ศิลปะ ดนตรี และกวีนิพนธ์ ผลงานของวงกวีกลุ่ม Beats กลุ่มแอฟริกันอเมริกัน กลุ่มผู้หญิง ดนตรีและ “เพลงเพื่อชีวิต” (protest songs) ของ Bob Dylan ตลอดจนงานสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ ของพวกฮิปปี้ (Hippies) แสดงถึงสำนึกทางสังคมและ “วิญญูณชนบท” ที่แฝงอยู่ในงานสร้างสรรค์นั้น ๆ

สู่ศตวรรษที่ 21

โดยทั่วไปเหตุการณ์ด้านสังคมและการเมืองในทศวรรษ 1970 ถึงปัจจุบันเป็นเรื่องต่อเนื่องจากทศวรรษ 1960 สงครามเวียดนามยืดเยื้อไปถึงปี ค.ศ.1975 และสงครามเย็นสิ้นสุดในปี 1989 นโยบายการเมืองระหว่างประเทศมุ่งเน้นการเจรจาเพื่อปลดอาวุธนิวเคลียร์ เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือการประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดี Reagan และ Gorbachev ผู้นำโซเวียตในปี 1988 ซึ่งนำไปสู่สนธิสัญญาลดอาวุธ (START TREATY) และสนธิสัญญาปลดอาวุธนิวเคลียร์ในปี 1995

ด้านสังคมและการเมืองภายในประเทศ ช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กซึ่งเกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (baby boom generation) ⁵ เติบโต ความรู้สึกที่มีร่วมกัน คือ ความเคลือบแคลงสงสัยในสถาบันที่ทรงอำนาจ และเชื่อว่าคนรุ่นตนจะแก้ปัญหของสังคมได้ ในทศวรรษ 1990 คนรุ่นนี้เป็นผู้ที่ครองอำนาจและมีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ

⁵ ประธานาธิบดี บิล คลินตัน เป็นคนหนึ่งของคนรุ่นนี้

ปัญหาสังคมและการเมืองภายในประเทศที่มีมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะปัญหาคนต่างสีผิวก็ยังคงมีต่อมา ถึงแม้การต่อสู้เพื่อเรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” ในทศวรรษ 1960 จะประสบผลสำเร็จพอสมควร และรัฐบาลอเมริกันก็ได้ออกกฎหมายหลายฉบับเพื่อให้ความยุติธรรมแก่คนต่างสีผิว แต่ความเกลียดชังและอคติที่คนผิวขาวมีต่อคนผิวดำยังคงมีอยู่ ทำให้มีเหตุการณ์ที่รุนแรงเกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ แม้ปัจจุบัน

ปัญหาที่สังคมอเมริกันต้องเผชิญอยู่ตลอดมาและไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้ คือ ปัญหาคนต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอเมริกา ซึ่งนับวันจะทวีจำนวนมากขึ้นทุกที ส่วนใหญ่ในระยะหลังนี้จะเป็นคนจากกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ และคนเอเชีย ในวันรับปริญญาของนักศึกษามหาวิทยาลัย Portland State รัฐ Oregon เมื่อเดือนมิถุนายน 1998 ประธานาธิบดี บิล คลินตัน ได้ประกาศว่า ในศตวรรษที่ 21 จะไม่มี “Majority Race”⁶ หรือ “ชนกลุ่มมาก” ในอเมริกา และเน้นประเด็นที่ว่าความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม คือ ความแข็งแกร่งของสังคมอเมริกัน* แต่กระนั้นก็ดี พวกขาวจัดผิวขาวก็ยังปฏิบัติตอบโต้นโยบายการรับคนต่างชาติเข้าประเทศเพราะเกรงว่าจะต้องแบ่งปันผลประโยชน์(สวัสดิการ) ให้แก่คนพวกนี้ ในขณะที่คนอเมริกันเองก็ยังตกงานเพราะไม่สามารถจะแข่งกับเทคโนโลยีซึ่งเป็นตัวนำให้มีการใช้ระบบอัตโนมัติแทนแรงงานคน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ความตึงเครียดระหว่างคนผิวขาวและคนแอฟริกันยังคงมีอยู่ อคติที่คนผิวขาวมีต่อคนต่างชาติก็ยังคงมีอยู่ต่อไป แต่การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมในสังคมในทศวรรษ 1960 ไม่ได้เสียเปล่า และยังมีผลโดยตรงต่อบรรยากาศการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ ที่เห็นได้ชัดคือในช่วงทศวรรษ 1980 และ 1990 เส้นกั้นพรมแดนระหว่างวัฒนธรรม “ปัญญาชน” กับวัฒนธรรม “มวลชน” เริ่มเจือจาง ในกรณีของกวีนิพนธ์ก็เช่นกัน กวีนิพนธ์ไม่ใช่สมบัติเฉพาะของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดอีกต่อไป แต่เป็นของคนทั่วไป เป็นของ “มวลชน” ในแง่การสร้างกวีนิพนธ์มีความหลากหลายยิ่งขึ้น เนื่องจากกวีนิพนธ์ของชนกลุ่มน้อยเริ่มเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องระดับชาติดูราวกับว่าตั้งแต่ปลายศตวรรษนี้เป็นต้นไป จะไม่มีการแบ่งแยกระหว่างวรรณคดีกระแสหลักและวรรณคดีริมขอบอย่างที่เคยเป็นมา

เป็นที่แน่ชัดว่า บริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์อย่างแน่นอน แต่สิ่งที่มีบทบาทและจะมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อการสร้าง การรับและการเผยแพร่กวีนิพนธ์ในยุคสมัยนี้ คือ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีในการผลิตหรือในการเผยแพร่กวีนิพนธ์ เทคโนโลยีเหล่านี้จะทำให้วัฒนธรรมการสร้างและการรับกวีนิพนธ์แปรเปลี่ยนไปอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง และน่าจะจับตาดูว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลกระทบอย่างไรต่อกวีนิพนธ์ในฐานะ “พลังทางปัญญา” ของสังคมร่วมสมัย

⁶ BANGKOK POST: Outlook, Monday June 15, 1998

บทที่ 2

วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์

1. ชนบและนวัตกรรม

สำนึกที่แฝงอยู่ในจิตใจนักเขียนและกวีอเมริกัน ตั้งแต่สมัย “สร้างบ้านแปงเมือง” มาจนถึงปัจจุบัน คือ สำนึกของ “ความเป็นอเมริกัน”

ในยุคที่อเมริกายังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ยังเป็นไปตามชนบและธรรมเนียมนิยมของอังกฤษ แต่หลังจากการปฏิวัติและอเมริกาได้อิสระภาพในปี 1783 นักเขียนและกวีอเมริกันได้พยายามทุกวิถีทางที่จะสร้างวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ที่เป็นของตัวเอง นั่นคือ เป็นอเมริกันทั้ง เนื้อหา รูปแบบ ภาษาและกลวิธีทางวรรณศิลป์

กวีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นคนแรกที่ทำให้กวีนิพนธ์อเมริกันเป็นอเมริกัน ทั้งในด้านเนื้อหาและวรรณศิลป์ คือ Walt Whitman (1819-1892) ใน *Leaves of Grass* ซึ่งเป็นงานชิ้นเอกของเขา Whitmanใช้วรรณศิลป์ที่แหวกไปจากชนบดั้งเดิม คือใช้ร้อยกรองอิสระที่ไม่มีสัมผัสพูดถึงสิ่ง “ต้องห้าม” ในกวีนิพนธ์ซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน นอกจากนั้นยังยืนยันความเชื่อที่ว่าตัวกวีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับบทกวี กับผู้อ่าน และกับจักรวาล Ralph Waldo Emerson นักเขียนนักคิดกลุ่ม transcendentalist ได้เขียนจดหมายชื่นชม “*Leaves of Grass*” ว่า “I find it the most extraordinary piece of wit and wisdom that American has yet contributed”¹ Ezra Pound กวีสมัยใหม่ (modernist) ได้เขียนบทกวีชื่อ “A Pact” หรือ “หย่าศึก” ยอมรับความยิ่งใหญ่ของ Whitman และยกย่องว่า Whitman คือบิดาที่แท้จริงของกวีนิพนธ์อเมริกัน “เขาเป็นผู้เปิดทางใหม่และค้นพบ “ศัพท์สำเนียง” ที่ยิ่งใหญ่พอๆ กับทวีปอเมริกา”²

William Carlos Williams (1893-1963) กวีสมัยใหม่ (modernist) เป็นอีกผู้หนึ่งที่พยายามเรียกร้องให้กวีอเมริกันสร้างสรรค์ผลงานบนรากฐานของความเป็นอเมริกัน ให้กลับไปหารากเหง้าและชนบดั้งเดิมของตนเอง William Carlos Williams เป็นผู้ริเริ่มการใช้ภาษาพูดและจังหวะของภาษาพูดแบบอเมริกันในกวีนิพนธ์ ซึ่งถือว่าการปลดปล่อยกวีนิพนธ์อเมริกันให้เป็นอิสระจากฉันทลักษณ์อังกฤษ (iambic pentameter) ซึ่งครอบงำร้อยกรองภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาช้านาน

วรรณศิลป์ของทั้ง Walt และ William Carlos Williams จึงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการสร้างนวัตกรรมของกวีร่วมสมัย

¹ Whitman, Walt. *Leaves of Grass and Selected Prose*. Modern Library College Edition, New York: Random House Inc. 1960 . P.11

² อ้างถึงใน Parini, ed., *The Columbia History of American Poetry*. New York: Columbia University Press, 1993. P.xxvii

ถ้าสำรวจวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของอเมริกาตั้งแต่ยุค “สร้างบ้านแปงเมือง” มาจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่ปรากฏชัดเจนคือความหลากหลายในกลวิธีการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ร่วมสมัย สาเหตุหนึ่งน่าจะเป็นเพราะความไม่พอใจในวรรณศิลป์ของกวีสมัยใหม่ เนื่องจากวรรณศิลป์ของกวีสมัยใหม่ส่วนใหญ่มีอะไรหลายอย่างที่ไม่เอื้อต่อการสื่อความหมายที่กวีร่วมสมัยต้องการจะถ่ายทอด เช่น การที่กวีสมัยใหม่แยกตัวเองออกจากบทกวี หรือ จากเนื้อหาของบทกวี การอ้างหรือท้าวความถึงสิ่งที่ป็นอดีตอันคลุมเครือ การใช้อารมณ์ขันหรือไหวพริบแบบปัญญาชน ในสายตาของกวีร่วมสมัย กลวิธีเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร และเป็นการปิดกั้นไม่ให้คนทั่วไปเข้าถึงกวีนิพนธ์อีกด้วย

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา กระแสวัฒนธรรมที่ไม่ใช่กระแสหลัก เช่น วัฒนธรรมมวลชน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ตลอดจนความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้หญิง เข้ามามีบทบาทในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เพลงประเภท jazz และ blues ของคนแอฟริกันอเมริกัน เพลงสวด (chant) ของคนอเมริกันพื้นเมือง ตลอดจนเพลง “เพื่อชีวิต” หรือ “protest songs” ของ Bob Dylan

สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ไม่สามารถจะมองข้ามไปได้ คือ สื่อสมัยใหม่ เช่น วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีทัศน์ เทป ฯลฯ ที่เข้ามามีบทบาทในการสร้าง การสื่อ และการรับกวีนิพนธ์ และกำลังจะทำให้กวีนิพนธ์เปลี่ยนไปจากที่เคยเป็นวัฒนธรรมลายลักษณ์มาเป็นวัฒนธรรมมุขปาฐะ

ความหลากหลายของกวีนิพนธ์ร่วมสมัยทำให้เป็นการยากที่จะสรุปภาพรวมหรือวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์เหล่านี้ แต่ก็สามารถจะจัดเป็นกลุ่มโดยสังเขปได้ ดังนี้.-

1.1 กลุ่มสืบชนบทและย้อนอดีต

กวีกลุ่มนี้ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแยกตัวจากขนบวรรณศิลป์ดั้งเดิม Richard Wilbur กวีร่วมสมัยที่นิยมการใช้ชนบดั้งเดิมมีความเห็นว่า การใช้รูปแบบที่แน่นอนตายตัวเป็นการสร้างกรอบให้งานศิลปะ เพื่อประกาศให้รู้ว่าป็นงานที่ประดิษฐ์ขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ กวีกลุ่มนี้นิยมใช้สัมผัสและจังหวะที่สม่ำเสมอตายตัว ใช้กวีโวหารของกวีในอดีตโดยเฉพาะกวี “อภิปรัชญา” ของอังกฤษ หรือใช้วาทศิลป์ (rhetoric) ที่ล้าสมัย ซึ่งทำให้กวีนิพนธ์ขาดชีวิตและไม่สามารถจะสื่ออารมณ์ได้ กวีที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีการศึกษา หลายคนเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เช่น Richard Wilbur, Robert Lowell, Robert Penn Warren และ Adrienne Rich อย่างไรก็ตาม กวีที่เขียนกวีนิพนธ์ตามชนบทเหล่านี้ ภายหลังได้เปลี่ยนกลวิธีการเขียนโดยหันไปใช้วรรณศิลป์ “รูปแบบเปิด” (open form) แทน

1.2 กลุ่มก้าวหน้าแสวงหารูปแบบใหม่

กวีนิพนธ์ของกวีกลุ่มนี้มีลักษณะเป็นกวีนิพนธ์แนวทดลอง ซึ่งกวีพยายามหารูปแบบใหม่ที่คิดว่าจะสามารถสื่อความหมายและประสบการณ์ของคนในสังคมปัจจุบันได้ดีที่สุด นอกจากนั้นยังตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยงการใช้กวีโวหารตามขนบดั้งเดิม สืบทอดเจตนารมณ์ของ William Carlos Williams ด้วยการนำภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมด้วยจังหวะของภาษาที่เป็นอเมริกันมาใช้ในการสร้างสรรค์ กวีนิพนธ์กลุ่มนี้อาจจะมีสำนึกในความเป็นอเมริกันร่วมกัน และมุ่งมั่นจะสร้างกวีนิพนธ์ให้เป็นกวีนิพนธ์อเมริกันที่แท้จริง แต่กลวิธีในการสร้างสรรค์มีหลากหลาย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อยๆ อีกดังนี้

1.2.1 กลุ่ม Black Mountain

เป็นกวีที่เกาะกลุ่มกันอยู่ที่ Black Mountain College ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์แนวทดลอง อยู่ที่รัฐ North Carolina กวีกลุ่มนี้บางคนเป็นอาจารย์ที่บุกเบิกการตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ บางคนเป็นอาจารย์ประจำ บางคนได้รับเชิญให้มาสอนเป็นอาจารย์พิเศษ มีการออกวารสารทางวรรณคดี เช่น Origin และ Black Mountain Review ปรมาจารย์ของกวีกลุ่มนี้คือ Charles Olson เจ้าของทฤษฎี “Projective Verse” ซึ่งเสนอให้ใช้ “รูปแบบเปิด” (Open form) ในการสร้างสรรค์บทกวีแทน “รูปแบบปิด” (closed form) ซึ่งเป็นรูปแบบตามธรรมเนียมนิยม เขาเชื่อว่าการสร้างสรรค์บทกวีนั้นรูปแบบจะเกิดขึ้นมาเองพร้อมๆ กับเนื้อหา จะแยกสองสิ่งนี้ออกจากกันไม่ได้ ส่วนจังหวะนั้นใช้ลมหายใจเป็นตัวกำหนด โดยถือว่าบรรทัดหนึ่งของบทกวีเป็นหัวหน้ของลมหายใจ กวีนิพนธ์ของ Robert Creeley และ Denise Levertov เป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้วรรณศิลป์แบบนี้

1.2.2 กลุ่ม New York

วรรณศิลป์ของกวีกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากงานเขียนแนวทดลองของฝรั่งเศส Frank O'Hara กวีแนวหน้าคนหนึ่งของกลุ่มนี้ เขียนบทความประกาศทฤษฎี “Personism” ล้อเลียนทฤษฎี “Projective Verse” ของ Charles Olson แห่งสำนัก Black Mountain O'Hara เชื่อว่าการเขียนบทกวีนั้น กวีต้องพูดกับผู้อ่านหรือกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะบทกวีเป็นเรื่องระหว่างคน 2 คน ไม่ใช่ระหว่างหนังสือ 2 หน้า บทกวีของ Frank O'Hara จึงมีลักษณะคล้ายบทสนทนาระหว่างกวีกับบุคคลที่เขาสนทนาด้วย เนื่องจาก O'Hara และกวีกลุ่ม New York คนอื่นๆ เป็นคนเมืองใหญ่ บทกวีที่เขียนจึงมักจะเป็นเรื่องชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมของคนเมืองใหญ่ นอกจากนั้นกวีกลุ่มนี้

ยังนิยมนำวัฒนธรรมมวลชน (pop culture) มาใช้ในการเขียนกวีนิพนธ์ เช่น Frank O'Hara เขียนบทกวีชื่อ "The Day Lady Died" ในทำนอง "elegy" เพื่อไว้อาลัย Billie Holiday นักร้องเพลงแจ๊สผิวดำผู้โด่งดังในช่วงทศวรรษ 1950 โดยใช้ "pop culture" ทุกรูปแบบ ตั้งแต่ อาหาร เหล้า บุหรี่ หนังสือพิมพ์ ข่าวการเมือง มาบรรยายกิจกรรมต่างๆ ที่เขาทำในวันที่ Billie Holiday ตาย แต่ไม่ได้พูดถึง Billie Holiday เลยจนกระทั่ง 5 บรรทัดสุดท้าย

..... A New York Post with her face on
and I am sweating a lot by now and think of
leaning on the john door in the 5 spot
While she whispered a song along the keyboard
to Mal Waldron and everyone and I stopped breathing³

ถวีกกลุ่ม New York ที่มีบทบาทสำคัญ อีกคนหนึ่งคือ John Ashbery กวีนิพนธ์ของเขาสะท้อนแนวคิดหลักของยุคสมัยนั้น นั่นคือแนวคิดที่เรียกว่า "indeterminacy" ซึ่งหมายถึงการมีเงื่อนไขในทุกๆ สิ่ง ถ้าเป็นงานวรรณศิลป์ก็คือการเสี่ยงที่จะไม่ให้มีข้อสรุปหรือไม่ให้มีการปิดประเด็นอย่างชัดเจน และด้วยเหตุที่ตัวบทของงานวรรณศิลป์เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัว ไม่มีข้อสรุปหรือประเด็นที่ชัดเจน การตีความงานวรรณศิลป์จึงต้องเปิดกว้าง ไม่มีข้อกำหนดว่าการตีความอย่างไรจึง เรียกว่า "ถูก" และอย่างไรจึงเรียกว่า "ผิด"

1.2.3 กลุ่มทวนกระแส

กลุ่มทวนกระแสหรือกลุ่ม Beat เป็นกลุ่มที่โด่งดังและมีบทบาทสำคัญทางวรรณศิลป์ในช่วงทศวรรษ 1950 และยังมีอิทธิพลต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน คำว่า Beat สื่อความหมายได้หลายอย่าง เช่น อาจจะแปลว่าหมดแรง หมดหนทาง ไร้เงินไร้ที่อยู่ หรือ ความหมายอีกสุดขั้วหนึ่ง คือ ความปิติ ความสุขในแง่วรรณคดี "Beat Generation Literary Movement" หมายถึงการที่กวีและนักเขียนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความสนใจ ความเชื่อ ความสำนึกทางสังคมและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน มารวมตัวกันบุกเบิกสร้างงานวรรณศิลป์ วิพากษ์สังคมที่กำลังเสื่อมสลายด้วยความหวังว่ากวีนิพนธ์จะสามารถกระตุ้นสำนึกของคนอเมริกันให้กลับมาหาชีวิตทางจิตวิญญาณ เพื่อที่วันหนึ่ง "ความฝันของอเมริกา" (The American Dream) ที่ Walt Whitman เคยตั้งความหวังไว้จะเป็นจริงขึ้นมาได้

³ Hallberg, Robert von. *American Poetry and Culture 1945-1980*. Cambridge: Harvard University Press 1985.P.178

ในแง่วรรณศิลป์ จุดเด่นของกวีนิพนธ์ของกวีกลุ่มนี้ คือการเป็นกวีนิพนธ์รูปแบบเปิด และการนำจังหวะของเพลง Jazz มาปรับใช้ ทำให้บทกวีสื่อถึงผู้อ่านหรือผู้ฟังได้อย่างทันทีทันใจ กวีบางคน เช่น Allen Ginsberg ใช้ลมหายใจเป็นตัวกำหนดจังหวะและกำหนดบรรทัด บรรทัดหนึ่งมีความยาวเท่ากับท่อนหนึ่งของลมหายใจ ถ้าลมหายใจสั้น บรรทัดก็สั้น ลมหายใจยาว บรรทัดก็ยาว ดังนั้นการจัดบรรทัดในบทกวีจึงขึ้นกับลมหายใจ ลมหายใจหยุดตรงไหนบรรทัดก็จบตรงนั้น ส่วนจำนวนคำนั้นก็ขึ้นกับลมหายใจเช่นกัน ⁴ การกำหนดจังหวะด้วยลมหายใจ ทำให้จังหวะเป็นธรรมชาติไม่มีแบบแผนตายตัว กวีนิพนธ์ของกวีกลุ่มนี้จึงเหมาะที่จะนำไปอ่านและแสดง เพราะโดยรวมแล้วมีลักษณะคล้ายกวีนิพนธ์มุขปาฐะ และด้วยเหตุนี้จึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อวัฒนธรรมใหม่ทางวรรณศิลป์นั่นคือ กวีนิพนธ์การแสดง

1.2.4 กลุ่มกวีแห่งภาษา

กวีนิพนธ์แห่งภาษา (Language Poetry) เพิ่งจะเริ่มมีบทบาทสำคัญขึ้นในสองทศวรรษที่ผ่านมา กวีกลุ่มนี้เน้นความสำคัญของตัวภาษาและโครงสร้างทางภาษามากกว่าสารของบทกวี บทกวีแห่งภาษามีลักษณะเหมือนโมเสคที่กวีนำคำแต่ละคำ ประโยคแต่ละประโยค หรือ ชิ้นส่วนของประโยคแต่ละชิ้นซึ่งดูเหมือนจะไม่มีอะไรที่สัมพันธ์กันมาเชื่อมต่อกัน ผู้อ่านมีหน้าที่จะต้องติดตามกระบวนการสร้างสรรค์ และทำตัวเสมือนเป็นผู้ที่สร้างงานไปพร้อมๆ กับกวี แทนที่จะเป็นผู้เสพแต่เพียงฝ่ายเดียว กวีแนวหน้าของกลุ่มนี้ ได้แก่ Charles Bernstein , Clark Coolidge และ Michael Palmer ทั้งๆ ที่กวีกลุ่มนี้ต้องการที่จะสร้างงานเพื่อคนทั่วไปไม่ใช่เพื่อปัญญาชน แต่ด้วยเหตุที่บทกวีลักษณะนี้เข้าใจได้ยาก และไม่กระทบอารมณ์ผู้อ่าน “กวีนิพนธ์แห่งภาษา” จึงไม่เป็นที่นิยมของคนทั่วไป ⁵

⁴ Berg, Stephen ed. *The American Poetry Review: July/August 1997 Vol.26 No4*. Philadelphia: World Poetry.,1996. P.22 ff

⁵ Hoover, Paul ed. *Postmodern American Poetry*. New York: W.W.Norton & Company.1994

3. กลุ่มคลื่นลูกใหม่

ปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง ในทศวรรษ 1960 มีผลกระทบโดยตรงต่อวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ เช่น ความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้หญิงซึ่งเรียกร้องให้มีการตีความและนิยาม “ความเป็นผู้หญิง” เสียใหม่ โดยให้เหตุผลว่าบทบาทของผู้หญิงทั้งในสังคม และที่ปรากฏในวรรณคดี มักจะถูกจำกัดขอบเขตอยู่กับการเป็นเมีย เป็นแม่ และเป็นลูกสาว ซึ่งการนิยามแบบนี้เป็นการนิยามที่ใช้ผู้ชายเป็นหลัก ในวงการวรรณกรรมผู้หญิงเรียกร้องให้มีการทบทวนขนบการคิดสร้างวรรณกรรม (canon) และวัฒนธรรมการวิจารณ์วรรณคดีที่มีผู้ชายเป็นจุดศูนย์กลาง กวีนิพนธ์ของ Adrienne Rich Judy Grahn และ Marge Piercy เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้หญิงในยุคนี้อย่างชัดเจน

ข้อเรียกร้องของชนกลุ่มน้อยก็ไม่ต่างจากของกลุ่มผู้หญิงเท่าใดนัก เนื่องจากการเรียกร้องเพื่อความยุติธรรมทางสังคมเช่นเดียวกัน การยอมรับงานวรรณศิลป์ของชนกลุ่มน้อยเข้ามาอยู่ในกระแสหลักกลับทำให้กวีนิพนธ์อเมริกันรุ่มรวยและเข้มข้นยิ่งขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของชนกลุ่มน้อยพัฒนามาจากวัฒนธรรมมาจากมุขปาฐะ เช่น ตำนาน นิทาน นิยาย เพลงร้อง เพลงสวดของชนเผ่าพื้นเมืองอเมริกัน หรือเพลงร้องทางศาสนา (Negro Spiritual) เพลงประกอบการละเล่น เพลงร้องขณะทำงาน เสียงกู่ในท้องทุ่งของทาสชาวแอฟริกัน ที่สำคัญและมองข้ามไม่ได้ คือ แจ๊ส และ บลูส์ ของคนแอฟริกันอเมริกัน วรรณศิลป์ที่พัฒนามาจากวัฒนธรรมมุขปาฐะเหล่านี้ นำไปสู่การสร้างสรรค “กวีนิพนธ์ใหม่” ซึ่งมีบทบาทสำคัญในวงวรรณศิลป์ของอเมริกาในปัจจุบัน

สู่ทศวรรษที่ 21 : กวีนิพนธ์แนวใหม่ในโลกวรรณศิลป์

ใครก็ตามที่เดินทางข้ามทวีปจากฝั่งตะวันออกไปจนจดฝั่งตะวันตกของอเมริกา ในช่วงสอง ทศวรรษที่ผ่านมา จะพบเห็นปรากฏการณ์ทางกวีนิพนธ์ใหม่ๆ ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนทศวรรษ 1970 ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในการสร้าง การสื่อ และการรับกวีนิพนธ์

ปรากฏการณ์แรกที่จะได้พบ เห็น และได้ยิน คือ การ “rap” ในชุมชนผิวดำย่าน Bronx นครนิวยอร์ก ถึงแม้ว่ากวีวิชาการบางคนและผู้ที่ยังยึดติดกับค่านิยมตามชนบจะไม่ยอมรับว่า “rap” เป็นกวีนิพนธ์ แต่ในความเป็นจริง “rap” คือ รูปแบบใหม่ของกวีนิพนธ์ซึ่งเชื่อมโยงกับ “pop culture” ได้เป็นอย่างดี จุดเด่นของ “rap” คือการเล่นกับภาษาและสัมผัสโดยใช้จังหวะที่สม่ำเสมอ แต่ฉีกคักและสนุกสนาน สามารถสื่อความหมายที่กระตุ้นให้เกิดสำนึกทางสังคม จริงอยู่ “rap” มีจุดเริ่มต้นที่ชุมชนผิวดำในนิวยอร์ก แต่ปัจจุบัน “rap” เป็นที่นิยมทั่วประเทศทั้งในหมู่คนดำและคนขาว

จาก Bronx ข้ามมาที่ Nuyorican Poets Cafe ก็จะได้พบบรรยากาศอีกแบบหนึ่ง เพราะ Nuyorican Poets Cafe เป็นศูนย์รวมของกวีหลายเชื้อชาติและเป็นศูนย์กลางของกวีนิพนธ์การแสดง (performance poetry) ทุกรูปแบบ ตั้งแต่กวีนิพนธ์ที่ใช้เสียงแทนคำ (sound poetry) การด้นสด (talk poem) การขับร้องทำนองเพลงสวด (chant) การขับร้องประกอบดนตรีจนถึงการแสดงประกอบบทกวี ที่จริงกวีนิพนธ์การแสดงไม่ใช่ของใหม่สำหรับ 2 ทศวรรษนี้ เพราะในปี 1955 Allen Ginsberg ก็ได้อ่านบทกวีในลักษณะที่เป็นการแสดงท่ามกลางเพื่อนกวีทั้งหลายที่ Six Gallery ซานฟรานซิสโก การอ่านบทกวีในครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของความเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “San Francisco Renaissance” อย่างไรก็ตามการอ่านกวีนิพนธ์ในลักษณะที่เป็นการแสดงนี้มักจะวนเวียนอยู่ในกลุ่ม Beats เท่านั้น ไม่ได้ขยายวงกว้างออกไปเหมือนใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมา

ปรากฏการณ์ต่อมา คือ กิจกรรมที่เรียกว่า “poetry slam” ซึ่งมีแหล่งกำเนิดที่นครชิคาโก คนที่เป็นต้นคิดของกิจกรรมนี้เป็นอดีตช่างก่อสร้างซึ่งมีความรักในกวีนิพนธ์ วันหนึ่งได้รวบรวมความกล้าเข้าไปนั่งฟังการอ่านกวีนิพนธ์แล้วเกิดความเบื่อหน่าย จึงคิดกิจกรรมขึ้นมาใหม่เรียกว่า “poetry slam” และได้ใช้โรงเตี๊ยม (Green Mill Tavern) เป็นสนามแรกสำหรับกวีลงประชันการแต่งและ “แสดง” กวีนิพนธ์ในรูปแบบต่างๆ ส่วนกรรมการตัดสินการประชันนั้นเลือกจากผู้ชมและมีการให้คะแนนอย่างจริงจัง ปัจจุบัน “poetry slam” เป็นศิลปะชาวบ้านซึ่งเป็นที่นิยมกันแพร่หลาย จากจุดเริ่มต้นที่ Chicago ขณะนี้มีการจัด “poetry slam” ใน 30 เมืองทั่วประเทศ นอกจากนั้นยังมี “poetry slam” ทาง Internet และ “poetry slam” ได้กลายเป็นกิจกรรมประจำปีระดับชาติซึ่ง Chicago รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมนี้ในฐานะเป็นเมืองศูนย์กลางของ “poetry slam”⁶

⁶ Blum, Joshua et al., The United States of Poetry. New York: Harry N. Abrams Ins., 1996. P.9 ff

จาก “poetry slam” ที่ Chicago ก็จะได้พบกับการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์แนวใหม่ที่เมือง Rochester รัฐ New York กวีนิพนธ์รูปแบบนี้ต่างกับ “rap” หรือ “poetry slam” โดยสิ้นเชิง เพราะเป็นกวีนิพนธ์ที่สร้างจากภาษาภาพ (visual language) จึงไร้เสียง และสื่อในการเผยแพร่จึงไม่ใช่การตีพิมพ์ แต่เป็นการใช้ภาพยนตร์หรือวีดิโอแทน

ปรากฏการณ์ทางฝั่งตะวันตกของอเมริกาเป็นปรากฏการณ์ประเภท “ไฮ-เทค” ซึ่งใช้ “Electronic Cafe” ที่เมือง Santa Monica เป็นศูนย์กลางในการ “ส่งเสียง” กวีนิพนธ์ผ่าน “Vid-phon Telepoetico” ไปยังผู้รับทั่วประเทศ

จากปรากฏการณ์อันหลากหลาย น่าจะมีข้อสรุปเกี่ยวกับวัฒนธรรมการสร้าง การสื่อ และการรับกวีนิพนธ์ของสังคมอเมริกันร่วมสมัยได้หลายประการ ประการแรกที่เราเห็นได้ชัดคือ วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ โดยเฉพาะกวีนิพนธ์มีแนวโน้มที่จะเป็นวัฒนธรรมมุขปาฐะ และเป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่มนุษย์สัมผัสมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้รังเกียจสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ แต่กลับนำสื่อสมัยใหม่มาใช้ในการเผยแพร่วรรณศิลป์ ประการที่ 2 เป็นเรื่องของขอบข่ายการนิยามคำว่า “กวีนิพนธ์” ซึ่งได้ขยายวงกว้างออกไป กวีนิพนธ์ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์บนหน้าหนังสือซึ่งมีไว้สำหรับอ่านเท่านั้น กวีสามารถสื่อกวีนิพนธ์ด้วยเสียงหรือด้วยภาพ กวีนิพนธ์ไม่ได้มีเฉพาะ “ผู้อ่าน” แต่มีทั้ง “ผู้ฟัง” และ “ผู้ดู” ด้วย ประการสุดท้าย ในสังคมปัจจุบันกวีนิพนธ์ไม่ได้เป็นสมบัติของคนเฉพาะกลุ่มหรือคนในวงวิชาการเท่านั้น หากแต่เป็นสมบัติของคนทุกเชื้อชาติและสายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นคนผิวขาว ผิวดำ หรือผิวเหลือง เป็นcowboy เป็นช่างก่อสร้าง หรือเป็นนักวิชาการ กวีนิพนธ์มีความเป็น “ประชาธิปไตย” ดังที่ Walt Whitman บิดาแห่งกวีนิพนธ์อเมริกัน ได้ตั้งความหวังไว้

2. กลไกการเผยแพร่กวีนิพนธ์

วัฒนธรรมสิ่งพิมพ์ : สำนักพิมพ์ ร้านหนังสือ นิตยสาร วารสาร

ในอดีตการพิมพ์หนังสือถือว่าเป็น “อุตสาหกรรมในครัวเรือน” (Cottage Industry) แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมทำให้วัฒนธรรมสิ่งพิมพ์เปลี่ยนโฉมหน้าไปโดยเฉพาในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สำนักพิมพ์ใหญ่ มีลักษณะเป็นพาณิชย์นิยมมากขึ้น เดิมบรรณาธิการซึ่งทำหน้าที่คัดสรรหนังสือเพื่อนำมาตีพิมพ์จะเป็นผู้มีความรู้ “ตา” สำหรับหนังสือดีมีคุณภาพ แต่ปัจจุบันบรรณาธิการใช้ต่านักธุรกิจพิจารณาคัดเลือกหนังสือ จึงมักเลือกตีพิมพ์หนังสือขายดีที่ทำเงินมากกว่าที่จะพิมพ์กวีนิพนธ์ซึ่งมีลูกค้าน้อยกว่าหนังสือขายดีหลายเท่า หนังสือกวีนิพนธ์ร่วมสมัย ที่สำนักพิมพ์ใหญ่สนใจนำมาตีพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทสรรนิพนธ์ เนื่องจากตั้งแต่ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเริ่มมีการสอนกวีนิพนธ์ร่วมสมัยในเชิงพาณิชย์ หนังสือประเภทสรรนิพนธ์ที่ใช้สอนในมหาวิทยาลัยย่อมมียอดขายสูงกว่าหนังสือรวมงานกวีนิพนธ์ของกวีคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ

ปรากฏการณ์การพิมพ์ในปัจจุบันเข้าทำนองปลาใหญ่กินปลาเล็ก เพื่อความอยู่รอด สำนักพิมพ์ใหญ่หลายแห่งจะรวมตัวกันแล้วยุบให้เหลือเพียงสำนักพิมพ์เดียว บางสำนักพิมพ์ก็ไปรวมตัวกับสื่ออื่น เช่น สื่อทัศน (Visual Media) แต่ก็ยังมีสำนักพิมพ์เล็กๆ อีกหลายแห่งที่ยังยึดอุดมการณ์ ที่จะเผยแพร่งานวรรณกรรมที่มีคุณภาพ และเปิดเวทีให้กวีรุ่นใหม่ที่ยังไม่ค่อยมีชื่อเสียงได้มีโอกาสแสดงฝีมือ เช่น Zoland Books, Alice James Books, Pine Wood Press เป็นต้น สำนักพิมพ์เหล่านี้มักมีปัญหาเรื่องการเงิน แต่ถ้าสามารถจะหาผู้จัดจำหน่ายที่มีฝีมือและมีอุดมการณ์ร่วมกันก็สามารถจะทรงตัวอยู่ได้ โดยไม่ต้องตกเป็นเหยื่อของสำนักพิมพ์ใหญ่ นอกจากนั้นสำนักพิมพ์เล็กยังสามารถรวมตัวกันดำเนินการทางกฎหมาย เช่น ฟ้องสำนักพิมพ์ใหญ่ในกรณีที่สำนักพิมพ์ใหญ่มีพฤติกรรมที่เป็นการเอาเปรียบสำนักพิมพ์เล็ก

ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การตีพิมพ์งานวรรณศิลป์ที่ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น Pulitzer Prize, National Book Award, Yale Younger Poets Prize และรางวัลทางกวีนิพนธ์ต่างๆ ของ Poetry Society of America รางวัลเหล่านี้ทำให้ยอดขายสูงขึ้นอย่างเด่นชัดเช่นเดียวกับงานที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมของประเทศไทย นอกจากนั้นตำแหน่งรัตนกวีแห่งอเมริกา (Poet Laureate) ก็มีอิทธิพลต่อการตีพิมพ์ เช่น เมื่อ Rida Dove กวีแอฟริกันอเมริกัน ได้เป็นรัตนกวีในปี 1993 งานของกวีแอฟริกันอเมริกันได้รับการตีพิมพ์มากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนทั่วไป เมื่อ Robert Hass ซึ่งเป็นกวีจากรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่สนใจความสัมพันธ์ระหว่างกวีนิพนธ์กับธรรมชาติได้เป็นรัตนกวี ในปี 1995-1997 กวีนิพนธ์ของกวีฝรั่งเศสตะวันตก และกวีนิพนธ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับความสนใจมากขึ้น และขั้นตอนต่อไปคือการตีพิมพ์ของงานเหล่านั้น

สำนักพิมพ์ที่มีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเผยแพร่กวีนิพนธ์ คือ สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์เหล่านี้จะมีโครงการต่อเนื่องในการคัดสรรบทกวีของกวีรุ่นใหม่มาพิมพ์เป็นชุด เช่น Pittsburg University Series ซึ่งสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย Pittsburg เป็นผู้จัดพิมพ์และ The Wesleyan Tradition ของมหาวิทยาลัย Wesleyan เป็นต้น

แหล่งเผยแพร่กวีนิพนธ์อีกแห่งหนึ่ง คือ ร้านหนังสือ ซึ่งมีมากมายหลายประเภท ร้านหนังสือใหญ่ๆ เช่น Barnes and Noble, Borders, Double Day Bookshop จะเป็นร้านหนังสือที่มีสาขาทั่วประเทศ บางเมืองร้านหนังสือใหญ่ๆ จะมีสาขาอยู่ในศูนย์การค้านอกเมือง ร้านหนังสือประเภทนี้จะขายหนังสือทุกประเภท แต่จะมีแผนกเฉพาะสำหรับกวีนิพนธ์ และมีแผ่นเทป CD ROM และ วีดีโอ ที่เกี่ยวกับกวีและกวีนิพนธ์ขายในแผนกเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีร้านหนังสือเล็ก ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในเมืองที่มีมหาวิทยาลัย ที่ขายเฉพาะหนังสือกวีนิพนธ์เท่านั้น ส่วนร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยเอง ก็เป็นแหล่งสำคัญในการเผยแพร่งานกวีนิพนธ์

วารสาร นิตยสาร ทางวรรณคดีก็เป็นอีกเวทีหนึ่งสำหรับเผยแพร่กวีนิพนธ์ ปัจจุบันอเมริกา มีวารสารทางวรรณคดีถึง 3,000 ฉบับ วารสารเหล่านี้จะตีพิมพ์กวีนิพนธ์ของกวีหน้าใหม่ กวีนิพนธ์แปล ตลอดจนกวีนิพนธ์ของกวีที่มีชื่อเสียง ในโอกาสสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวกวี วารสารซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย คือ American Poetry Review และวารสารของ American Poetry Society ส่วนนิตยสาร เช่น Atlantic Monthly หรือ The New Yorker ซึ่งไม่ได้เป็นนิตยสารทางกวีนิพนธ์โดยเฉพาะก็มีหน้าสำหรับบทกวีของกวีรุ่นใหม่

บทบาทของสื่อสมัยใหม่

เมื่อวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์เปลี่ยนไป กวีนิพนธ์ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์บนหน้าหนังสือสำหรับอ่านเท่านั้น กวีนิพนธ์รูปแบบใหม่ เช่น Rap, Slam, Chant กวีนิพนธ์การแสดง หรือ กวีนิพนธ์ที่ใช้เสียงแทนคำ จึงไม่ต้องใช้เวทีหรือวัฒนธรรมสิ่งพิมพ์เผยแพร่งานวรรณศิลป์ ถ้าไม่แสดงสดในรูปแบบมนุษย์สัมผัสมนุษย์ โลกที่เอื้อต่อการเผยแพร่กวีนิพนธ์ลักษณะนี้ คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น การอัดบทกวีลงในเทป หรือ CD การออกอากาศทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ การบันทึกกิจกรรมกวีนิพนธ์ในวิดีโอ สื่อสมัยใหม่เหล่านี้เป็นโลกที่อาจจะสามารถเผยแพร่กวีนิพนธ์ได้กว้างไกลกว่าการตีพิมพ์

บทที่ 3

วิพากษ์วรรณคดีศึกษา

New Criticism กับวรรณคดีศึกษา

ทศวรรษหลัง ปี ค.ศ.1945 เป็นช่วงเวลาที่วรรณคดีวิจารณ์แนว “New Criticism” ได้กลายเป็น “สถาบัน” และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนการสอนวรรณคดีในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สรรนิพนธ์ที่ทำให้ “New Criticism” แพร่หลาย และที่นักศึกษามหาวิทยาลัยถือเป็นคู่มือสำหรับเรียนวรรณคดีคือ *Understanding Poetry* ของ Cleanth Brooks และ Robert Penn Warren ซึ่งตีพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปีค.ศ.1950 สรรนิพนธ์นี้คัดสรรบทกวีนิพนธ์อังกฤษและอเมริกันมาอธิบาย และตีความอย่างละเอียด ข้อดีของสรรนิพนธ์นี้ก็คือ ทำให้นักศึกษาหันมาสนใจตัวบท สามารถแยกแยะความละเอียดอ่อนและความกำกวมของภาษา ซึ่งก่อนหน้านี้วิธีการสอนวรรณคดีเป็นการสอนเชิงประวัติและปรัชญา หรือมีเจตนาที่เป็นการสอนที่ถือความรู้สึกเป็นหลัก (impressionistic method)

แต่อย่างไรก็ตาม วรรณคดีวิจารณ์แนว “New Criticism” ก็มีจุดอ่อนตรงที่เน้นเฉพาะตัวบทอย่างเดียว โดยไม่ยอมรับบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม หรือชีวประวัติของกวี “ปล่อยให้บทกวีเปลือยเปล่าอยู่บนหน้าหนังสือ”¹ ผลเสียก็คือทำให้นักศึกษาเข้าใจว่าในการตีความถึงแม้จะ “ไม่เดียงสา” นัก แต่ถ้าจริงใจและใช้ภาษาในการวิเคราะห์อย่างน่าเชื่อถือ ก็เป็นการวิจารณ์วรรณคดีที่ถูกต้องได้

เมื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมในทศวรรษ 1950 เริ่มฉีกแปรไปสู่ความขัดแย้งและแตกแยกในทศวรรษ 1960 ความมั่นคงถาวรของ “New Criticism” ก็เริ่มสั่นคลอนไปพร้อม ๆ กัน แนวการวิจารณ์วรรณคดีที่เคยอยู่ได้ด้วยตัวเองเริ่มหาทางที่จะผูกสัมพันธ์กับวิชาการแขนงอื่น ๆ และในปี 1967 สมาคมภาษาปัจจุบัน (Modern Language Association) ได้ตีพิมพ์รวมบทความชื่อ *Relations of Literary Study : Essays on Interdisciplinary Contributions*. ซึ่งมีบทความ เช่น “วรรณคดีและประวัติศาสตร์” “วรรณคดีและตำนาน” “วรรณคดีและศาสนา” “วรรณคดีและจิตวิทยา” เป็นต้น รวมอยู่ด้วย บทความเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงแนวทางใหม่ที่พยายามจะขยายมุมมองวรรณคดีให้กว้างออกไป

¹ Hoffman., *Harvard Guide to Contemporary American Writing*. Cambridge Harvard University Press, 1979, P.57

แนวโน้มของการวิจารณ์วรรณคดีในช่วงปลายทศวรรษ 1950 เน้น “ทฤษฎี” มากกว่า “ปฏิบัติ” บทบาทของกวี-นักวิจารณ์ (poet-critic) เริ่มสั่นคลอน ในปี 1970 ก่อนที่เขาจะถึงแก่กรรมไม่เท่าไร John Berryman กวี-นักวิจารณ์ร่วมสมัยได้มองย้อนหลังถึงการวิจารณ์วรรณคดีที่เขาเคยถือปฏิบัติตลอดมา ว่าถึงแม้ในตอนต้นเขาจะได้รับอิทธิพลจาก T.S. Eliot, R.P. Blackmur, Ezra Pound และ William Empson แต่เขาก็ไม่เคยยึดติดกับสำนักใด เขาพอใจที่จะใช้สัญชาตญาณและความเหมาะสมมากกว่าทฤษฎีใดๆ หน้าที่ของกวีนักวิจารณ์อเมริกันคือ “การค้นหา ไม่ใช่การยึดเย็ด”²

สรณิพนธ์ร่วมสมัยกับวรรณคดีศึกษา

ถึงแม้ *Understanding Poetry* ของ Cleanth Brooks และ Robert Penn Warren จะมิงงานของกวีร่วมสมัยรวมอยู่ด้วย แต่ก็มืออย่างประปราย และไม่ได้เน้นที่กวีนิพนธ์ร่วมสมัย ในต้นทศวรรษ 1960 ได้มี “สงครามสรณิพนธ์” เกิดขึ้น เมื่อมีการตีพิมพ์สรณิพนธ์ 2 เล่มขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เล่มหนึ่งคือ *The New Poets of England and America* (1962) ซึ่งมี Donald Hall และ Robert Pack เป็นบรรณาธิการ อีกเล่มหนึ่งคือ *The New American Poetry: 1945-1960* (1960) ซึ่ง Donald M. Allen เป็นบรรณาธิการ สรณิพนธ์ของ Hall และ Pack คัดสรรกวีนิพนธ์ประเภทที่ Robert Lowell เรียกว่า “สุก” (cooked) มากกว่า “ดิบ” (uncooked) ซึ่งหมายถึงกวีนิพนธ์ที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียม เน้นที่ฝีมือทางวรรณศิลป์และเนื้อหาที่ถูกต้องตามขนบ มีความโน้มเอียงทาง “New Criticism” ที่เชื่อว่าบทกวีเป็นผลผลิตที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ต้องอาศัยประสบการณ์หรือเจตนาของกวีมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา กวีที่อยู่ในข่ายของสรณิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นกวีในกลุ่มผู้มีการศึกษา ผิวขาว บทกวีจะมีลักษณะไม่เป็นส่วนตัว มีเหตุมีผล ชัดเจนแล้ว ต้องกับรสนิยมของกลุ่ม “ผู้ดีชั้นสูง” ในบทนำของสรณิพนธ์นี้ บรรณาธิการโจมตีกวีนิพนธ์ประเภท “ฉับพลันทันใด” หรือกวีนิพนธ์ “ดิบ” ของพวก Beats และปกป้องกวีนิพนธ์ประเภท “สุก” ที่ถูกต้องตามธรรมเนียมนิยม การที่บรรณาธิการของสรณิพนธ์เขียนคำนำลักษณะนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า “กวีนิพนธ์ใหม่” เริ่มมีบทบาทและเป็นที่น่าเกรงกลัวว่าวันหนึ่งจะมาแย่งเวทีของกวีนิพนธ์ประเภท “สุก” ไป

² Hoffman., *Harvard Guide to Contemporary American Writing*. Cambridge Harvard University Press, 1979, P.61

สรณิพนธ์ของ Donald Allen อยู่อีกสุดขั้วหนึ่งของสรณิพนธ์ Hall/Pack บทกวีที่ได้รับ การคัดสรรคือบทกวีที่สืบทอดของ Walt Whitman และ William Carlos Williams ดังนั้นกวีใน สายตาของ Donald Allen คือ กวีที่ใช้ภาษาและเนื้อหาเป็นอเมริกัน หลายคนเป็นกวีจากชนกลุ่ม น้อย เช่น ยิว ไอร์ช อิตาลีแอฟริกันอเมริกัน และไม่มีกวีคนใดเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ลักษณะของบทกวีจะตรงกันข้ามกับสรณิพนธ์ของ Hall/Pack คือ ฉบับล้นท้นใจ ไร้เหตุไร้ผล ไม่ เป็นไปตามขนบ ฯลฯ โดยรวมก็คือเป็นบทกวีประเภท “ดิบ” นั่นเอง³

สรณิพนธ์ 2 เล่ม ดังกล่าว จึงเป็นสรณิพนธ์ 2 เล่มแรกที่รวบรวมงานกวีนิพนธ์ร่วมสมัย ถึงแม้จะมีลักษณะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ทั้ง 2 เล่มก็มีบทบาทสำคัญในการศึกษากวีนิพนธ์ ร่วมสมัยของอเมริกัน

ตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา สถาบันการศึกษาเริ่มเปิดสอนวิชากวีนิพนธ์ร่วมสมัย ทำให้มีการรวบรวมกวีนิพนธ์ของกวีร่วมสมัยมาพิมพ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สรณิพนธ์เหล่านี้มีเกณฑ์การ เลือกต่างๆ กันขึ้นกับบรรณาธิการ ยักษ์ใหญ่ในวงการ ได้แก่ สำนักพิมพ์ W.W. Norton & Company, Inc. ซึ่งตีพิมพ์ “Norton Anthology” ในรูปแบบต่างๆ เช่น The Norton Anthology of Modern Poetry ซึ่งรวมบทกวีของทั้งอังกฤษและอเมริกันตั้งแต่สมัยใหม่ถึงร่วมสมัย ส่วนสรณิพนธ์ที่รวบรวมกวีนิพนธ์ร่วมสมัยโดยเฉพาะที่เป็น “Norton Anthology” เช่นกัน คือ Postmodern American Poetry ซึ่ง Paul Hoover กวีร่วมสมัยเป็นบรรณาธิการ นอกจาก “Norton Anthology” แล้วยังมีสรณิพนธ์ของกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อื่นอีกมากมาย และส่วนใหญ่กวีจะเป็นบรรณาธิการเอง เช่น Contemporary American Poetry ซึ่ง A. Poulin Jr. เป็นบรรณาธิการ หรือ The Contemporary American Poets ซึ่ง Mark Strand เป็นผู้รวบรวมและเป็นบรรณาธิการเอง นอกจากนั้นยังมีการรวบรวมกวีนิพนธ์ร่วมสมัย ที่เจาะเฉพาะทศวรรษ เช่น New American Poets of the 90s, The Generation of 2000: Contemporary American Poets เป็นต้น

ปรากฏการณ์ใหม่เกี่ยวกับการรวบรวมและตีพิมพ์สรณิพนธ์เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา เมื่อนักวิชาการวรรณคดีและสถาบันการศึกษาเริ่มให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และกวีนิพนธ์ของชนกลุ่มน้อย มหาวิทยาลัยมีโครงการศึกษาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เช่น แอฟริกัน ศึกษา เอเชียศึกษา สตรีศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาวรรณคดีของชนกลุ่มน้อยด้วย ในช่วงนี้มีสรณิพนธ์ที่มีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นมากมาย สรณิพนธ์ที่มีอิทธิพลต่อวงการวรรณคดี

³ Hoover, Paul ed. Postmodern Poetry. New York: W.W. Norton & Company . 1994. P.xxviii ff

ศึกษามากคือ The Heath Anthology of American Literature ซึ่งเน้นเรื่องความหลากหลายของ กวีนิพนธ์อเมริกัน และได้รวบรวมงานของชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มไว้ในสรณิพนธ์นี้ นอกจากนั้นยังมี สรณิพนธ์ที่เน้นความเป็นพหุวัฒนธรรมของอเมริกา เช่น Unsettling America: An Anthology of Contemporary Multicultural Poetry สรณิพนธ์ที่รวมงานของกวีผู้หญิง หรือสรณิพนธ์ เฉพาะเรื่อง เช่น Against Forgetting ของ Carolyn Forché ซึ่งรวมกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่เกี่ยวกับ สงคราม การต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง เป็นต้น

นอกจากสรณิพนธ์ยังมีการรวบรวมงานของกวีร่วมสมัยเฉพาะคนมาตีพิมพ์ ส่วนใหญ่จะเป็นงานของกวีที่มีชื่อเสียง หรือกวีที่เคยได้รับรางวัลวรรณกรรมต่าง ๆ มาแล้ว การนำงานกวี นิพนธ์ร่วมสมัยมาตีพิมพ์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการวรรณคดีศึกษา

บทบาทของกวี นักวิจารณ์ และอาจารย์มหาวิทยาลัย กับวรรณคดีศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษา Academy of American Poets ได้จัดให้มีโครงการ “กวีในโรงเรียน” (Poets-In-The-Schools) ซึ่ง National Endowment for the Humanities (NEH) เป็นผู้สนับสนุน ด้านการเงิน สิ่งที่โครงการนี้ทำคือให้กวีเข้าไปสอนในโรงเรียนมัธยม ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐ ด้วยวิธีนี้นักเรียนมัธยมได้มีโอกาสรู้จักกวีร่วมสมัยและสัมผัสกวีนิพนธ์ผ่านตัวกวีเอง นอกจากนั้น Academy of Poets ยังได้ร่วมกับโครงการของ American-Poetry-and-Literacy (APL) ซึ่ง อดีตรัตนกวี Joseph Brodsky เป็นผู้ริเริ่ม แจกหนังสือกวีนิพนธ์ตามโรงเรียน และสถานที่ สาธารณะต่าง ๆ เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงแรม ห้องพักรถตามศาล รถไฟ นับเป็นการให้การ ศึกษาแก่ประชาชนโดยใช้กวีนิพนธ์เป็นสื่อ

ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับวงการกวีนิพนธ์ในปัจจุบันก็คือ กวี นักวิจารณ์ และ อาจารย์มหาวิทยาลัย มักจะเป็นคนคนเดียวกัน ดังนั้นนอกจากจะมีการสอนวิชาวรรณคดีและ กวีนิพนธ์ร่วมสมัย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังเปิดสอนวิชาการเขียนสร้างสรรค์ (creative writing) ซึ่งมีตัวกวีเองเป็นผู้สอน มีโครงการปริญญาโททาง การเขียนสร้างสรรค์ และมีโครงการ “กวี นิพนธ์เชิงปฏิบัติการ” (poetry workshop) เกิดขึ้นทั่วประเทศ โครงการเช่นนี้มีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อ ดีก็คือ ทำให้นักศึกษาตื่นตัวกับการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ แต่ในขณะเดียวกันการเรียนวิชาการเขียน สร้างสรรค์กับตัวกวีเอง ผู้เรียนอาจจะไม่มีอิสระเต็มที่ เพราะอาจจะต้องเขียนภายในกรอบ หรือ ตามรสนิยมของผู้สอน

อย่างไรก็ตาม การที่กวีเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยและเป็นนักวิจารณ์เอง ทำให้มีผลงานด้านทฤษฎีวรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ออกมามากมาย เช่น งานของอาจารย์และนักวิจารณ์ เช่น Michael Davidson, M.L. Rosenthal, Jerome Rothenberg, Majorie Perloff, Robert Pinsky, Charles Bernstein และ Charles Altieri

12 การประชุมวิชาการกับวรรณคดีศึกษา

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในอเมริกาจะจัดสัมมนาหรือประชุมวิชาการเกี่ยวกับวรรณคดีร่วมสมัย ในหัวข้อต่าง ๆ กันเป็นประจำ โดยจะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทั่วประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมและเสนอรายงานประกอบด้วย กวี อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจารณ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก การประชุมในลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยเฉพาะนักศึกษาจะมีโอกาสได้เรียนรู้จากกวีและนักวิจารณ์ซึ่งอยู่นอกวงการมหาวิทยาลัยของตนเอง

โดยสรุปวงการวรรณคดีศึกษาที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัยมีความตื่นตัวมาก มีข้อมูลทุกรูปแบบทั้งที่เป็นลายลักษณ์ซึ่งอยู่ในรูปสิ่งตีพิมพ์และในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในหัวข้อ “กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย: ประสบการณ์จากกวีนิพนธ์อเมริกัน”

บทที่ 4

กวีนิพนธ์ร่วมสมัยในฐานะพลังทางปัญญา

บทวิเคราะห์บทนี้เป็น การมองภาพรวมของกวีนิพนธ์อเมริกันร่วมสมัย ว่าในความหลากหลายทั้งในแง่ตัวกวีและกลวิธีทางวรรณศิลป์นั้น กวีนิพนธ์อเมริกันเป็นพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัยได้อย่างไร จากการมองภาพรวม ทำให้เห็นว่าในสังคมที่หลากหลายนั้น มนุษย์ก็ยังคงเป็นมนุษย์ คือยังต้องมีการแสวงหาคำตอบให้กับชีวิต ต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคนหลายชาติหลายเผ่าพันธุ์ สังคมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ สังคมที่ถูกความเจริญทางวัตถุครอบงำ มนุษย์จำเป็นต้อง “ส่งเสียง” ให้เป็นที่ประจักษ์ กวีอเมริกันร่วมสมัย ได้นำประเด็นต่างๆ เหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นกวีนิพนธ์ โดยจงใจใช้วรรณศิลป์ที่เป็น “อเมริกัน” และโดยที่จะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม กวีนิพนธ์เหล่านั้น สื่อความหมายที่นำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้งในเรื่องโลกและมนุษยชาติ และยังสามารถปลุกจิตสำนึกของผู้อ่าน ทำให้เกิดพฤติกรรมที่จรรโลงโลกและมนุษยชาติได้อีกด้วย

กวีนิพนธ์แห่งการแสวงหา : ธรรมชาติ ศาสนา ปรัชญา

ในช่วงห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ความเจริญทางเทคโนโลยี ตลอดจนความเป็นสังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ได้เข้าจู่โจมตาโคมชีวิตของคนอเมริกันในทุกซอกทุกมุมของสังคม คนส่วนใหญ่หลงอยู่ในวังวนของกระแสแห่งความเจริญทางวัตถุ แต่หลายคนก็ไม่พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ โหยหาชีวิตทางจิตวิญญาณ กวีนิพนธ์ร่วมสมัยหลายบทสะท้อนความโหยหา และการดิ้นรนที่จะหาคำตอบให้แก่ชีวิตของคนอเมริกัน

Gary Snyder และ Mary Oliver พบคำตอบในความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสรรพสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ จากบทกวีสั้นๆ เพียง 11 บรรทัด Gary Snyder สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน กวาง และธรรมชาติรอบข้าง ว่าสื่ออารมณ์ความรู้สึกกันได้โดยไม่ต้องใช้คำพูดหรือภาษา ทุกฝ่ายต่างรับรู้ว่ามีพันธสัญญาร่วมกัน

Eating a sandwich

At work in the woods

As a doe nibble buckbrush in snow

Watching each other,

Chewing together.

สิ่งแปลกปลอมที่ไม่สามารถจะเป็นส่วนหนึ่งของพันธสัญญานั้นได้คือเครื่องบินทิ้งระเบิด
วัตถุที่ไม่มีชีวิต สัญลักษณ์แห่งการทำลาย

A Bomber from Beale
over the cloud,
Fill the sky with a roar.
She lifts head, listens,
Waits till the sound has gone by.
So do I,

“ผู้พูด” ใน “We Make Our Vows Together With All Beings” เข้าถึงสัจธรรมใน
ชั่วขณะที่เขาตระหนักในพันธสัญญาที่เขามีร่วมกับสรรพสัตว์ทั้งปวง ประสบการณ์ของเขาไม่ต่าง
จากของ “ผู้พูด” ใน “Five A.M. in The Pinewood” ของ Mary Oliver เท่าไรนัก เพราะใน
“Five A.M. in The Pinewood” ผู้พูด หรือ ตัวกวีเองเฝ้าดูกวางสองตัวเล็มหญ้าในสวนยามใกล้
รุ่ง ในชั่วขณะหนึ่งภาวะทางจิตวิญญาณระหว่างผู้พูดและกวางสื่อถึงกันจนเกือบจะเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกัน

Finally
One of them - I swear it -
Would have come to my arms

เมื่อกวางจากไปและกวีอยู่คนเดียว กวีรำลึกถึงชั่วขณะที่ตนและกวางได้สัมผัสกันทางจิต
วิญญาณ รำลึกนั้นทำให้กวีเข้าใจและเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต.

So this is how you swim inward,
So this is how you flow outward,
So this is how you pray.

บางครั้งการเข้าถึงสัจธรรมก็คือ การตระหนัก เข้าใจ และยอมรับในวัฏจักรของชีวิต ใน
“Sleeping in the Forest” ของ Mary Oliver กับ “Lullaby” ของ Louise Gluck กวีใช้จินต
ภาพภาพของแม่เป็นสัญลักษณ์ของความตายที่ชีวิตทุกชีวิตต้องกลับไปหา ใน “Sleeping in the
Forest” แม่คือ ผืนแผ่นดิน หรือ ธรรมชาติที่อำแขนต้อนรับลูกกลับคืนสู่อ้อมอก ครั้งแรก “ผู้พูด
“ ในบทกวีนี้กลับไป “หลับไหลในผืนป่า” สงบนิ่งเหมือนก้อนหินที่จมอยู่ใต้ท้องน้ำ แต่เมื่อ

สำนักของ “luminous doom” หรือความตายจะมาถึง เขากลับต่อสู้ดิ้นรน แต่ในที่สุดก็ยอมรับสภาพความเป็นจริง เมื่อตระหนักว่าสภาวะใหม่ที่คอยเขายืน สดใส สว่างไสว กว่าเดิม

ภาพแม่ใน “Lullaby” ของ Louise Gluck นั้นดูน่าเกรงขามกว่าแม่ใน “Sleeping in the Forest” ถึงแม้บทกวีจะชื่อว่า “บทกล่อม” แต่บทเพลงที่แม่ใช้กล่อมลูกในที่นี้ไม่มีลักษณะอ่อนโยนเหมือนแม่กล่อมลูกทั่วๆ ไป น้ำเสียงของแม่ในบทกวีนี้มีอำนาจ แม่สั่งให้ลูกพักผ่อน เพราะถึงเวลาใกล้ค่ำ สั่งให้เลิกคิดถึงสิ่งที่สวยงามและหอมหวาน สั่งให้ลูกเรียนรู้ที่จะรัก “แม่” และลงท้ายด้วยคำสั่ง “มนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้ที่จะรักความสงบและความมืด”

ในบทกวีนี้ กวีใช้ “บทกล่อม” ของแม่ซึ่งพยายาม “กล่อม” ให้ลูกยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิต ว่าวันหนึ่งความตื่นเต้นสนุกสนานของชีวิต จะต้องสิ้นสุดลง

I have sung to you long enough in the summer night.

I'll win you over in the end.

“แม่” มั่นใจในชัยชนะว่าวันหนึ่งลูกจะต้องหันมารัก “แม่” และเช่นเดียวกับมนุษย์ทุกคนที่จะต้องรักและยอมรับสภาวะของ “ความมืด” และ “ความเงียบ” ซึ่งไม่มีแม้แต่เสียงขยับปีก และแสงระยิบระยับของหิ่งห้อย

ศาสนาและปรัชญาตะวันออกเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในการแสวงหาสัจธรรมของกวีอเมริกันร่วมสมัย ใน “A River Still to be Found” Ferlinghetti จินตนาการว่าได้ไปร้องเพลงกับ รวี แซงการ์ นักดนตรีซิตาร์คนสำคัญของอินเดีย และได้ไปค้นพบสัจธรรมของชีวิตที่แม่น้ำคงคาอันศักดิ์สิทธิ์ แม่น้ำเช่นนี้ไม่มีในอเมริกา คนอเมริกันยังจะต้องเสาะแสวงหากันต่อไปอีก และไม่มีใครบอกได้ว่าเมื่อไรจะได้พบ

บทกวีนี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมอเมริกันที่ขาดชีวิตทางจิตวิญญาณ ทำให้คนต้องไปแสวงหาชีวิตเช่นนั้นในสังคมอื่น สังคมที่ยังเห็นคุณค่าของจิตวิญญาณ และยังไม่ถูกอิทธิพลวัตถุนิยมครอบงำ

Gary Snyder เป็นกวีอีกคนหนึ่งที่ค้นพบสัจธรรมในศาสนาพุทธนิกายเซ็น ในบทกวีชื่อ “Avocado” เขาเปรียบธรรมะกับผลอะโวคาโด ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีรสชาติต่างกัน บางคนจะชอบรสอย่างหนึ่ง แต่บางคนจะชอบอีกอย่างหนึ่ง ธรรมะสำหรับแต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน ส่วนเมล็ดในสุคนั้นกวีเปรียบว่าคือ “ธาตุแท้ดั้งเดิม” ของคนเรา ซึ่งแทบจะไม่มีใครเคยผ่าออกมาพิจารณาอย่างถ่องแท้ หรือไม่เคยนำมาลองปลูกดูว่าจะเติบโตขึ้นได้หรือไม่ บางทีอาจจะคิดทำอะไรก็อาจจะสายเกินไป เพราะมันจะหลุดลื่นลอดจุ่มมือหายไปเสียก่อน

อุปมาที่ Gary Snyder ใช้เพื่ออธิบายธรรมะนั้น น่าจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านหยุดคิด และพิจารณา “ธาตุแท้ดั้งเดิม” ของตนเอง ที่เรามักจะละเลยและไม่ใส่ใจพอ

กวีนิพนธ์ของกวีบางคนแสดงให้เห็นว่า สัจธรรมนั้นไม่ต้องแสวงหาในที่อื่นใดที่ไกลตัว ถ้ามีใจที่เปิดกว้างและรับรู้แม้สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ใกล้ตัวก็อาจจะเข้าถึงสัจธรรมของชีวิตได้โดยเราเอง อาจจะไม่รู้ตัว

“The Bagel” ของ David Ignatow ชี้ให้เห็นประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจน “ผู้พูด” ใน บทกวีนี้ทำเบเกิ้ลหล่นกลิ้งข้างถนน ปฏิบัติแรกคือ หงุดหงิด เพราะถือว่าเป็นของที่ไม่มีค่า แต่ ขณะที่เจ้าเบเกิ้ลกลิ้งเร็วขึ้นเรื่อยๆ เขาวิ่งตามมันและหกคะเมนตีลังกาครั้งแล้วครั้งเล่าเหมือน เบเกิ้ล และ “strangely happy” กับตัวเอง การปล่อยตัวให้หกคะเมนตีลังกาตามเบเกิ้ลไปนั้น เท่ากับเป็นการตัดตัวเองออกจากความเชื่อและคตินิยมซึ่งเป็นเสมือนเครื่องพันธนาการที่ผูกติด กับชีวิตมานาน ความรู้สึกอิสระเสรีไม่ผูกติดหรือยึดกับอะไรทำให้เขารู้สึก “strangely happy” กับ ตัวเอง ซึ่งเขาเองก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น

พฤติกรรมของ “Grampa” ใน “Birdfoot’s Grampa” ของ Joseph Bruchac กวีพื้นเมือง อเมริกัน ก็เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาของผู้บรรลุนิยาม Grampa เป็นชายแก่ซึ่งร่วมเดินทางโดย รถยนต์ไปกับคนรุ่นลูกหลาน ระหว่างทาง Grampa ขอให้หยุดรถหลายครั้งหลายหนเพื่อลงไปจับ คางคกตัวเล็กๆ ที่กระโดดอยู่กลางสายฝน ตาพร่าเพราะแสงไฟส่อง คนรุ่นหลานเห็นว่า Grampa ทำอะไรที่ไร้ประโยชน์ เพราะถึงอย่างไรก็ช่วยคางคกไม่ได้หมด ควรจะกลับขึ้นรถเพราะมีอีก หลายแห่งที่จะต้องไป Grampa ยังคงเก็บคางคกไว้ในอุ้งมือ ยิ้มน้อยๆ แล้วตอบว่า “They have places to go to too.”

ด้วยเรื่องที่แสนจะธรรมดา และด้วยภาษาที่เรียบง่าย กวีสามารถสื่อพลังทางปัญญา ด้วยการทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความเป็นจริงที่ว่า สัตว์ตัวเล็กๆ ที่ดูไร้ค่านั้นก็ยังมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิต และควรมีโอกาสที่จะดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตนเหมือนกัน ภูมิปัญญาของชาวบ้านธรรมดา อย่าง Grampa เป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้

หลากหลายความคิดหลายความเห็น : วิพากษ์สังคมร่วมสมัย

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ทำให้คนอเมริกันที่มีความสำนึกทาง สังคม หันมาสำรวจและพินิจสังคมของตนเองด้วยสายตาที่เฉียบคม กวีและนักเขียนหลายคนได้ สร้างงานวรรณศิลป์ที่ทรงพลัง สะท้อนและวิพากษ์สังคมให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อคนอเมริกันทั่วไป จะได้รับรู้และตระหนักในปัญหาที่สังคมเผชิญอยู่

Allen Ginsberg และ Louis Simpson สวาททางจิตวิญญาณของ Walt Whitman เล็งเห็นความล้มเหลวและเสื่อมสลายของ “American Dream” ที่ Whitman เคยตั้งความหวังไว้ Louis Simpson มีความเชื่อมั่นว่าสังคมอเมริกันจะเป็นดังที่ Whitman ได้พยากรณ์ไว้ นั่นคือ เป็นสังคมที่ถนนทุกสายเป็นถนนเปิด มีทางออกที่ทุกคนจะเลือกได้ แต่เมื่อเห็นวิถีชีวิตและสังคมชานเมืองของชนชั้นกลางที่ซ้ำซากจำเจ เขาจึงตระหนักว่า ถนนที่นำไปสู่ชุมชนชานเมืองนั้นไม่มีทางออก ดังที่เขาได้ประกาศไว้ในบรรทัดแรกของบทกวี “In the Suburb” ว่า “There is no way out” ซึ่งหมายความว่า ถ้าเกิดเป็นคนชั้นกลางที่อยู่ใน “suburb” ก็ต้องมีชีวิตซ้ำซากจำเจอยู่อย่างนั้น

“You were born to this middle class life

As others before you

Were born to walk in procession

To the temple, singing.

ใน “A Supermarket in California” Allen Ginsberg ชี้ให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของสังคมอเมริกัน จากสังคมในอุดมคติของ Walt Whitman มาสู่สังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยมในปัจจุบัน กวีแสดงความอาลัยอาวรณ์สังคมอเมริกันซึ่งในยุคสมัยของเขาไม่มีแล้ว และต้องการจะรู้ว่าจากสังคมบริโภคนิยมที่ไร้สิ้นซึ่งจินตนาการนั้น อเมริกาจะก้าวต่อไปในทิศทางใด

Ginsberg ใช้จินตภาพของซูเปอร์มาร์เก็ตที่สว่างไสวด้วยแสงไฟนีออน ครคร่ำไปด้วยผู้คน ที่ออกมาจับจ่ายใช้สอยเลือกซื้อผักผลไม้มาชานิด เป็นตัวแทนของสังคมผู้บริโภค ส่วน Walt Whitman กับ Garcia Lorca คือตัวแทนของจินตนาการและอุดมการณ์ การที่กวีสร้างมโนภาพให้ตนเองเดินเข้าไปในซูเปอร์มาร์เก็ตขณะที่กำลัง “shopping for images” และไปเห็น Walt Whitman และ Garcia Lorca เดินสำรวจอาหารอยู่ในนั้นเช่นกัน น่าจะแสดงถึงชัยชนะของสังคมบริโภคนิยม แต่ถึงกระนั้นกวีก็ยังไม่สิ้นหวังเพราะเมื่อเดินออกจากซูเปอร์มาร์เก็ตกับ Walt Whitman กวียังให้ Whitman เป็นผู้ชี้ทิศทางอยู่

Where are you going, Walt Whitman?

Which way does your beard point tonight?

กวีเชื่อว่าตราบใดที่ Whitman ยังเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ สังคมอเมริกันก็ยังมีโอกาสที่จะได้ความฝันที่สูญสลายกลับคืนมา

กวีหลายคนมีความรู้สึกต่อต้านอะไรก็ตามที่เป็นไปตามแบบแผนหรือตามค่านิยมของคนส่วนใหญ่ Frank O' Hara เขียน "Ave Maria" ในทำนองยั่วล้อเสียดสี "แม่แห่งอเมริกา" ที่ทำตัวเหมือนพระแม่มารีย์อาผู้บริสุทธิ์ปกป้องลูกให้อยู่ในกรอบของค่านิยมที่สังคมกำหนด กวีเห็นว่าทัศนคติแบบนี้เป็นการปิดกั้นประสบการณ์ชีวิตที่ลูก ๆ จะพึงมี ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ด้านมืดหรือด้านสว่างก็ตาม การไม่ให้ลูกได้มีโอกาสลิ้มรสความมหัศจรรย์ที่บางครั้งอาจจะดำมืดนั้นไม่ถูกต้องนัก เพราะบางทีความดำมืดอาจจะทำให้คนเราเห็นความสว่างชัดเจนขึ้นได้

ใน "The Whole Mess Almost" Gregory Corso ยั่วล้อและปฏิเสธความเชื่อตลอดจนค่านิยมดั้งเดิมที่ถือว่าคุณธรรมความดี เช่น สัจธรรม ความรัก ความศรัทธา ความหวัง ความเมตตา ตลอดจนพระเจ้า มีความสำคัญต่อชีวิต โดยการโยนสิ่งเหล่านี้ทิ้งหน้าตาหมด คงเหลือไว้แต่อารมณ์ขัน Corso คงจะเจตนาชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่เคยมีความหมายต่อชีวิตนั้น บัดนี้หมดความหมายแล้ว และสิ่งเดียวที่จะทำให้คนในยุคนี้รอดอยู่ได้ก็คือ อารมณ์ขัน

ถึงแม้ว่าเสียงของบทกวีบทนี้จะมีลักษณะยั่วล้อ ไม่จริงจัง และเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน แต่สารที่กวีสื่อเป็นเรื่องราวจริงจังที่คนในสังคมควรสังวรณ์ เพราะหากคุณธรรมความดีทั้งหลายหมดสิ้นความหมายแล้ว สังคมจะเป็นอย่างไร อารมณ์ขันเท่านั้นจะช่วยได้จริงหรือ

บทกวีที่เกี่ยวกับสงครามก็มีลักษณะเป็นการวิพากษ์สังคมอย่างหนึ่ง Denise Levertov เขียนบทกวี "In Thai Binh (Peace) Province" แสดงภาพบ้านเมืองและชีวิตที่ถูกทำลายในสงครามเวียดนาม ในขณะที่เดียวกันก็เสนอภาพของความสงบและสวยงามของธรรมชาติ ของชีวิตที่ไม่รีบเร่ง แน่วแน่ และมุ่งมั่น ภาพเหล่านี้เป็นภาพแห่งความหวังและอนาคตของชาติบ้านเมืองที่ถูกทำลาย กวีต้องการจะให้สังคมอเมริกันได้เรียนรู้ว่าสงครามอาจจะทำลายดีกรียบ้านช่องหรือรูปลักษณ์ภายนอกของคนได้ แต่ไม่มีวันที่จะทำลายจิตวิญญาณของคนหรือวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคนได้

ใน "Homeless Complaynt" Allen Ginsberg เสนอภาพชีวิตของ "วีรบุรุษ" จากสงครามเวียดนามที่ต้องกลายเป็น "คนไร้บ้าน" หาเลี้ยงชีพด้วยการคอยดักเช็ดกระจกหน้ารถที่ติดไฟแดง และต้องผจญกับความหนาวเหน็บอยู่แต่ผู้เดียว ถึงแม้ Ginsberg จะไม่ได้วิพากษ์รัฐบาลหรือสังคมอเมริกันโดยตรง แต่น้ำเสียงที่แผ่อยู่ในบทกวีนี้คือน้ำเสียงของการวิพากษ์รัฐบาลและสังคมอเมริกันที่ทำให้คนซึ่งเคยมีคุณูปการต่อชาติบ้านเมืองต้องตกอยู่ในสภาพ "คนไร้บ้าน" เช่นผู้พุดในบทกวีนี้

ประเด็นที่น่าคิดเกี่ยวกับบทกวีทั้ง 2 นี้ ก็คือ บทกวีบทแรกแสดงถึงความหวังและอนาคตของประเทศชาติที่ถูกทำลาย แต่บทหลังแสดงถึงความสิ้นหวังและไร้อนาคตของผู้ทำลาย

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ : ความรัก ชีวิตคู่ และความสูญเสีย

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง หญิง-ชาย สามี ภรรยา พ่อ-แม่-ลูก กวีอเมริกันร่วมสมัยได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เสนอแง่คิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยมุมมองที่หลากหลายและเฉียบคม

Sylvia Plath กวีหญิงผู้มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่ง ได้เขียนบทกวี “Morning Song” แสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งและซับซ้อนของแม่ซึ่งมีต่อลูกที่เกิดใหม่ โดยใช้ภาษา ความเปรียบ และจินตภาพที่ขัดกันและตรงกันข้ามกับความน่าจะเป็น สื่อความรู้สึกของแม่ที่ทั้งรัก ทั้งหวาดกลัวความยิ่งใหญ่ของลูก แม่ในบทนี้เปรียบลูกกับ “ประติมากรรมใหม่” ที่เปล่าเปลือยซึ่งสิ้นสะท้อนความมั่นคงและความปลอดภัยของแม่ และเปรียบความเป็นแม่ของตนเองว่าไม่ต่างอะไรกับก้อนเมฆที่กลั่นหยดน้ำเพื่อสะท้อนเงาตัวเองขณะที่กำลังจะลอยหายไปด้วยแรงลม แต่ด้วยสัญชาตญาณของความเป็นแม่ ก็อดไม่ได้ที่จะตื่นขึ้นฟังเสียงลมหายใจที่เหมือนผีเสื้อกลางคืนของลูก และถลันลูกจากเตียง “หนักอึ้งดังแมว” ไปหาลูกทันทีที่ลูกส่งเสียงร้องเพียงแอะเดียว จินตภาพเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกอันซับซ้อนและขัดแย้งของผู้เป็นแม่ และอาจจะตั้งคำถามกับตนเองว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่นอกเหนือจากสัญชาตญาณของความเป็นแม่ซึ่งแสดงออกอย่างเปิดเผยแล้ว ผู้เป็นแม่อาจจะมีความรู้สึกอื่นที่แฝงเร้นอยู่เช่นเดียวกับแม่ในบทกวีนี้

ตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกใน “Morning Song” Theodore Roethke เขียน “My Papa’s Waltz” โดยสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานอีกทีก็ดึกโครม แสดงความรักที่ไม่สลับซับซ้อนระหว่างพ่อกับลูก โดยมีจังหวะวอลซ์เป็นตัวเชื่อม Roethke สามารถนำชีวิตประจำวันของคนธรรมดาสามัญที่ทำงานประเภทหาเช้ากินค่ำ มาเล่าได้อย่างสนุกสนาน ในขณะเดียวกันก็สามารถสื่อสารสำคัญนั่นคือ ความรัก ความผูกพัน และความอบอุ่นในครอบครัว ซึ่งนับวันจะหาได้ยากในสังคมร่วมสมัย

กวีเช่น Denise Levertov มีทัศนะที่ค่อนข้างซับซ้อนกับชีวิตคู่ ใน “The Ache of Marriage” กวีใช้ความเปรียบและจินตภาพที่พาตึงถึงพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ และเรื่องราวบางตอนจากพระคัมภีร์เก่า ราวกับว่าชีวิตคู่หรือการแต่งงานเป็น “คำสั่งจากสวรรค์” หรืออีกนัยหนึ่งก็คือจากตัวพระผู้เป็นเจ้าเอง คู่ชายหญิงไม่มีสิทธิ์จะแยกทางกัน แต่ก็ไม่สามารถจะหลอมรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ “We look for communion and are turned away” การที่กวีเปรียบเทียบการแต่งงานเหมือนการถูกขังอยู่ในห้องปลาใหญ่ ซึ่งตามพระคัมภีร์ถือว่าเป็นการถูกลงโทษ หรือการเดินแถวเป็นคู่ๆ สู่นาวาลำใหญ่ (เรือของโนอา) แสดงถึงการถูกจำกัดขอบเขตไม่เป็นอิสระของชีวิตคู่ จึงจริงอยู่ภายในห้องปลาใหญ่ ชายหญิงอาจจะแสวงหาความหลุดพ้นที่ไม่สามารถจะหาได้ภายนอก แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องพร้อมที่จะรับความปวดร้าวที่เกิดขึ้น

ในความสัมพันธ์ของมนุษย์ย่อมมีความสูญเสีย ใน “For A Fatherless Son” Sylvia Plath ใช้ความเปรียบและจินตภาพที่รุนแรงน่ากลัว สะท้อนความรู้สึกของแม่ที่พยายามอธิบายให้ลูกรับรู้ถึงการขาดหายของพ่อ ซึ่งเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่สำหรับลูก แต่เนื่องจากลูกยัง “โง่เขลาและเขาวัว” จึงยังไม่สามารถจะรับรู้การสูญเสียนั้นได้

“One Art” ของ Elizabeth Bishop ก็เป็นบทกวีอีกบทหนึ่งเกี่ยวกับการสูญเสีย แต่เป็นศิลปะของการยอมรับความสูญเสีย ในบทกวีนี้ผู้พูดพยายามโน้มน้าวจิตใจตนเองให้เชื่อว่าการยอมรับความสูญเสียนั้นไม่ยาก เริ่มด้วยการพูดถึงความสูญเสียสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่สลักสำคัญ จนถึงสิ่งที่สำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะของที่มีคุณค่าทางจิตใจ จบลงด้วยการสูญเสียคนรัก ซึ่งผู้พูดพยายามทำให้ตนเองเชื่อว่าแม้แต่การสูญเสียคนรักก็ไม่สุดวิสัยที่จะยอมรับ การที่ผู้พูดกล่าวว่า “ศิลปะในการยอมรับความสูญเสียนั้นไม่ยาก” ซ้ำกันหลายๆ หน ทำให้ผู้อ่านเกิดความไม่แน่ใจว่าผู้พูดเชื่อเช่นนั้นจริง ๆ หรือพูดเพื่อให้ตนเองทำใจที่จะยอมรับความสูญเสียนั้นได้

หลากหลายเผ่าพันธุ์: เสียงเพรียกจากชนกลุ่มน้อย

ตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา กวีนิพนธ์ของชนกลุ่มน้อยเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกวีนิพนธ์ของกวีแอฟริกันอเมริกัน กวีนิพนธ์ของกลุ่มลาตินอเมริกัน กลุ่มอเมริกันพื้นเมือง หรือกลุ่มเอเชียอเมริกันก็ตาม ในปีค.ศ.1993 ริต้า เดฟ (Rita Dove) กวีหญิงแอฟริกันอเมริกัน ได้รับการยกย่องให้เป็นรัตนกวีแห่งอเมริกา (Poet Laureate of the United States) และในปีเดียวกัน มายา แอนเจลู (Maya Angelou) กวีหญิงแอฟริกันอเมริกันได้รับเลือกให้เป็นผู้ประพันธ์และอ่านบทกวีในพิธีรับตำแหน่งประธานาธิบดีของนายบิล คลินตัน (Bill Clinton) ปรากฏการณ์นี้ น่าจะเป็นเครื่องบ่งบอกว่า ในปัจจุบันกวีนิพนธ์ของกวีแอฟริกันอเมริกัน และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ มีจุดยืนที่มั่นคงในกระแสร่างสรรหาแห่งวรรณกรรมของอเมริกา และไม่น่าจะเป็นวรรณกรรม “ริมขอบ” อีกต่อไป

ถึงแม้ภูมิหลังและความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกัน แต่กวีนิพนธ์ของชนกลุ่มน้อยจะมีแนวคิดหลักที่ร่วมกันอยู่หลายประการ เช่น ประสบการณ์ของความ “เป็นอื่น” ในสังคมของคนอเมริกันผิวขาว การถูกกดขี่และกีดกันเนื่องมาจากความแตกต่างของสีผิว การกลับไปหารากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง ความใฝ่ฝันและการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ตลอดจนความหวังที่จะเห็นสังคมอเมริกันเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สงบและกลมกลืน นอกจากนี้เนื่องจากกวีนิพนธ์ของชนกลุ่มน้อย เติบโตมาจากวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมดั้งเดิมที่ถูกติดอยู่กับธรรมชาติ อบอุ่นไปด้วยตำนาน นิยายปรัมปรา บทลำนำ และบทขับร้อง กวีนิพนธ์เหล่านี้จึงเพิ่มสีสันและความเข้มข้นให้แก่กวีนิพนธ์ร่วมสมัยของอเมริกันอย่างเห็นได้ชัด

จากแนวคิดหลักดังกล่าวผนวกกับวัฒนธรรมดั้งเดิมที่รุ่มรวยและลุ่มลึก กวีชนกลุ่มน้อยได้ใช้ความสามารถทางวรรณศิลป์สร้างสรรค์กวีนิพนธ์ที่สามารถกระตุ้นสำนึกของผู้อ่านให้ตระหนักถึงความเจ็บปวด ความไฝ่ฝันและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของคนที่เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคม

บทกวี “Merry-Go-Round” และ “As I Grew Older” ของ Langston Hughes สื่อความรู้สึกของคนแอฟริกันอเมริกันที่ต้องเจ็บปวดเพราะเป็นคนผิวดำ ใน “Merry-Go-round” กวีเล่าเรื่องผ่านมุมมองของเด็กผิวดำที่อยากเล่นม้าหมุนในสวนสนุก แต่ความที่คุ้นเคยกับการแบ่งแยกเหยียดผิวในรถเมล์และรถไฟ เด็กผิวดำจึงเกิดความจุนงงว่าถ้าเป็นม้าหมุน ซึ่งไม่มีหน้าไม่มีหลัง แล้วที่นั่งสำหรับเด็กผิวดำอย่างตนจะอยู่ตรงไหน คำถามง่ายๆของเด็กจะสามารถจะกระทบใจผู้อ่าน ทำให้รู้สึกเจ็บปวดไปกับเด็ก และตระหนักถึงความไม่ถูกต้องและไม่ยุติธรรมของสังคม

ใน “As I Grew Older” กวีพูดถึงความไฝ่ฝันของคนผิวดำซึ่งถูกปิดกั้นบดบังมาเป็นเวลานาน จนเจ้าตัวเกือบลืมความไฝ่ฝันนั้นไป แต่หลังจากที่ขอมงานอยู่ภายใต้เงามืดมานาน ก็ตัดสินใจลุกขึ้นต่อสู้ เพื่อช่วงชิงความฝันอันเจิดจ้า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์กลับคืนมา กวีบรรยายถึงชะตากรรมของคนผิวดำ โดยใช้จินตภาพของความสว่างกับความมืดควบคู่กันไป จนถึงจุดสุดยอดใน 2 ท่อนสุดท้าย เมื่อคนผิวดำตัดสินใจที่จะทะลายกำแพงที่ขวางกั้นความไฝ่ฝันของตนมาช้านาน

My hands !
 My dark hands !
 Break Through The Wall !
 Find my dream !
 Help me to shatter this darkness,
 To smash this night,

 To break this shadow
 Into a thousand lights of sun,
 Into a thousand whirling dream
 of sun

คนแอฟริกันอเมริกันใน “Elevator Man, 1949” ของ Rita Dove ไม่ได้ใช้ความรุนแรงต่อสู้กับความอยุติธรรมที่เขาได้รับในฐานะที่เป็นคนผิวดำ แต่ได้ใช้ประโยชน์ของการที่เป็นพนักงานประจำลิฟท์ แก่แค่น “เจ้านาย” ผิวขาวซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนในมหาวิทยาลัย มาด้วยกัน ด้วยการ

“Josthing them up and down
 The scale of his bitterness
 Until they emerge queasy, rubbing
 The backs of their necks,
 feeling absolved and somehow
 In need of a drink”.

วิธีการแก้แค้นอย่าง “เลือดเย็น” ของพนักงานประจำลิฟท์ แสดงให้เห็นถึงความขมขื่นของคนผิวดำที่ไม่ได้รับความยุติธรรม เขารู้ดีว่าเขาไม่มีอะไรด้อยกว่า “เจ้านาย” ผิขาวเหล่านั้นทั้งในด้านการศึกษาและความสามารถ เพราะเขาเองเคยช่วยคนพวกนั้นให้สอบผ่านวิชาเคมีอินทรีย์เมื่อครั้งอยู่มหาวิทยาลัยด้วยกัน ครั้นเมื่อมาทำงานในบริษัทเดียวกัน คนพวกนั้นก็กลับมาเป็น “ผู้บริหาร” เป็น “เจ้านาย” และได้ “เมตตา” เขาด้วยการย้ายมาประจำสำนักงานใหญ่ของบริษัท ในฐานะพนักงานประจำลิฟท์ วิธีการที่เขาใช้ในการตอบแทน “ความเมตตา” ของ “เจ้านาย” จึงเป็นวิธีเดียวที่เขาจะได้ศักดิ์ศรีของความเป็นคนกลับคืนมา

บางครั้งการต่อสู้เพื่อเอาชนะก็ไม่ใช้ทางออกทางเดียวของคนผิวดำ ใน Ka'Ba Amiri Baraka ได้เสนอให้คนแอฟริกันอเมริกันรวมจิตใจกันหันกลับไปสำรวจและทำความเข้าใจกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้เกิดความสำนึกในศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจในความเป็นคนแอฟริกันอเมริกัน

แนวคิดหลักที่มักจะพบในกวีนิพนธ์ของกลุ่มน้อยอีกแนวหนึ่ง คือความสำนึกทางประวัติศาสตร์ ถึงแม้จะไม่ใช้คนแอฟริกันอเมริกัน Martin Espada กวีอเมริกันเชื้อสายเปอร์โตริโกผสมยิว ก็มีความรู้สึกร่วมในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของคนต่างสีผิว และเล็งเห็นความสำคัญของสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่คนรุ่นหลังจะพึงมี “Sleeping on the Bus” ของ Martin Espada เป็นบทกวีที่สามารถปลุกสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้คนต่างสีผิวรุ่นหลัง ระลึกถึงประวัติการต่อสู้ของบรรพบุรุษเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคของคนต่างสีผิวในทศวรรษ 1960

ในบทกวีนี้ กวีเสนอภาพของคนรุ่นใหม่ที่อยู่ล่องลอย ไร้จุดหมายที่สถานีรโดยสารถตามด้วยภาพการต่อสู้บนรถโดยสารสายประวัติศาสตร์จากเมืองเบอร์มิงแฮมถึงมอนโกเมอรีที่บรรพบุรุษคนผิวดำขึ้นไปนั่งเพื่อทดสอบความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และจบด้วยภาพคนรุ่นใหม่ซึ่งกลับไหลไม่รู้อันรู้หนาวอยู่บนรถโดยสาร ภาพทั้งสามแสดงถึงความลึกลับและขาดสำนึกทางประวัติศาสตร์ของคนรุ่นหลัง ซึ่งไม่เคยตระหนักว่าการที่ตนได้นั่ง “กลับไหลในรถโดยสาร” อย่างสุขสบายนั้น เป็นผลจากการต่อสู้ของบรรพบุรุษในอดีต

ความรู้สึก “เป็นอื่น” ทั้ง ๆ ที่เป็นคนอเมริกัน การหาทางออกด้วยการกลับไปหาพหุวัฒนธรรมชาติ และความฝันที่จะเห็นสังคมอเมริกันในอนาคตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สงบและกลมกลืน เป็นแนวคิดที่ปรากฏเด่นชัดในกวีนิพนธ์ของกวีอเมริกันพื้นเมืองและกวีอเมริกันเชื้อสายจีน ในบทกวี “Dear John Wayne” Louise Erdrich กวีอเมริกันพื้นเมือง ใช้ฉากและเหตุการณ์ที่เกิด

ชั้นระหว่างการฉายหนังกลางแปลงที่มีจอห์น เวน เป็นพระเอก สื่อความหมายที่เกี่ยวกับความเป็นอเมริกันและความเป็นอื่น” จอห์น เวน พระเอกในจอเป็นตัวแทนของคนผิวขาวผู้มีอำนาจเหนือคนพื้นเมือง คนดูหนังกลุ่มหนึ่งเป็นวัยรุ่นอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง ที่ไม่สามารถจะยอมรับจอห์น เวน ในฐานะ “พระเอก” ผู้เก่งกล้าสามารถได้ สำหรับเขาจอห์น เวน คือ “ผู้ร้าย” ที่ช่วงชิงทุกสิ่งทุกอย่างไปจากบรรพบุรุษของเขา เสียงของจอห์น เวนที่ประกาศความมีชัยยังก้องอยู่ในหูพวกเขาทั้ง ๆ ที่หนังจบไปแล้ว

“Everything we see belongs to us

They will give us what we want, what we need

จริงอยู่ในแง่หนึ่งวัยรุ่นกลุ่มนี้อาจจะสำนึกในความเป็นอเมริกันของตนเอง แต่ความรู้สึกส่วนลึกเขาก็กัง “เป็นอื่น” ในสังคมอเมริกัน

ใน “Star Quilt” Roberta Hill Whiteman กวีอเมริกันพื้นเมืองเชื้อสายเผ่าโอโนดา ใช้ภาพพจน์ของผ้าคลุมควิลท์ที่เย็บต่อกันเป็นลายดาวสีต่างๆ สื่อความหมายของสังคมอเมริกันที่ตัวเองหวังจะเห็นในอนาคต นั่นคือ สังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความกลมกลืน เหมือนผ้าคลุมควิลท์ลายดาว “ที่เย็บจากแสงแห่งอรุณรุ่ง และด้วยนิ้วที่แข็งแกร่งประดิษฐ์ขึ้นเหล็กไฟ” ส่วน วิง เต็ก หล่า (Wing Tek Lam) กวีอเมริกันเชื้อสายจีนก็ฝันที่จะเห็นสังคมอเมริกันเป็นเสมือน “หม้อไฟแบบจีน” ซึ่งผู้กินจะล้อมวงรอบหม้อไฟ เอาเนื้อสัตว์และผักต่างๆ ที่ตนชอบใส่ตระกร้อจุ่มลงในหม้อไฟใบเดียวกัน ท้ายสุดก็ตักน้ำแกงซึ่งมีรสหวานของเครื่องปรุงที่แต่ละคนเอาลงจุ่มมารับประทาน สังคมในฝันของ วิง เต็ก หล่า จึงเป็นสังคมที่มีบรรยากาศของความเป็นมิตร ซึ่งสมาชิกทุกคนมีสิทธิและส่วนร่วมในการช่วยเติมแต่งรสชาติให้กับสังคม ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะมีความเชื่อและรสนิยมต่างกันก็ตาม ภาพสังคมที่เป็นเสมือน “หม้อไฟแบบจีน” จึงแตกต่างจากหม้อหลอม “melting pot” อันเป็นภาพลักษณ์ที่คนตะวันตกมักใช้เปรียบกับการสร้างสังคมใหม่ของอเมริกา

มือกีโวกดาบก็แกว่ง : กวีนิพนธ์แห่งสำนึกในความเป็น “ผู้หญิง”

เมื่อ Adrienne Rich เขียน “Aunt Jennifer’s Tigers” ในปี 1951 บทบาทของผู้หญิงในสังคมอเมริกันยังถูกจำกัดอยู่ในวงแคบๆ ของชีวิตครอบครัว ผู้หญิงมีหน้าที่ต้องปรนนิบัติสามีและอบรมเลี้ยงดูลูก ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเต็มตัว “Aunt Jennifer’s Tigers” สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระหว่างชีวิตจริงของผู้หญิงกับความปรารถนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ป้าเจนนิเฟอร์ทำหน้าที่เป็นภรรยาและแม่บ้านที่ดีของสามี เธอเล่นบทบาทสตรีตามแบบแผนที่สังคมกำหนด แต่ภายในใจนั้น

เธอต่อต้านอำนาจของสามีอย่างเงียบ ๆ ทางออกของเธอคือใช้มือที่สวมแหวนแต่งงานอันหนักอึ้ง
สร้างสรรค์งานฝีมือเป็นภาพลายปักรูปเสือ ซึ่งแผ่นโผนโจนทะยานอย่างกล้าหาญและสง่างาม โดย
ไม่เกรงกลัวผู้ใด

They do not fear the men beneath the tree,
They pace in sleek chivalric certainty.

เมื่อป้าเจนนิเฟอร์ตาย แหวนแต่งงานอันเป็นสัญลักษณ์ของพันธะที่เธอมีต่อชายผู้เป็นสามียังตรึง
แน่นอยู่บนมือของเธอ แต่สิ่งที่จะอยู่ยืนยาวกว่าร่างของเธอ คือพลังสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาใน
รูปของเสื้อบนภาพลายปักที่ยังแผ่นโผนโจนทะยานอยู่อย่างสง่างามและภาคภูมิใจ

บทกวี “Daystar” ของ Rita Dove ก็สะท้อนภาพของผู้หญิงที่ต้องแบกภาระความเป็นแม่
และเมีย จนไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง สิ่งที่เราโหยหาก็คือ เวลาเพียงชั่วโมงเดียวในตอนกลางวัน
ที่เธอเป็นตัวของตัวเองและปลอดจากพันธะใด ๆ

ภาพของหญิงในบทกวีสองบทข้างต้น แสดงถึงชะตากรรมของผู้หญิงที่ต้องอดทนยอมรับ
บทบาทที่สังคมกำหนดให้ โดยไม่มีการต่อสู้อย่างออกนอกหน้า ได้แต่เก็บความขมขื่นไว้ภายใน
แม้ว่าป้าเจนนิเฟอร์จะมีทางออกโดยการสร้างสรรค์งานศิลปะ แต่แหวนแต่งงานที่สวมอยู่นั้นหนัก
เกินกว่าจะปลดปล่อยพันธะของความเป็นภรรยาออกได้ ส่วนผู้หญิงใน “Daystar” นั้นก็ไม่ได้
เรียกร้องอะไรมาก เพียงแต่ขอให้มีความเป็นของตัวเองเพียงหนึ่งชั่วโมงในเวลากลางวัน

ในช่วงทศวรรษ 1960 เมื่อมีขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีเกิดขึ้นในสังคมอเมริกัน ภาพ
ลักษณะของผู้หญิงในบทกวีเริ่มเปลี่ยนแปลงใน “The Trees” ซึ่ง Adrienne Rich เขียนในปี 1963
สะท้อนภาพผู้หญิงที่รวมพลังกันต่อสู้ค่านิยมที่คับแคบของสังคม กวีสร้างจินตภาพของต้นไม้ที่ถูก
กักขังอยู่ในบ้านกระจก เหมือนสภาพของผู้หญิงที่ถูกกักขังอยู่ในกรอบค่านิยมของสังคมสมัยนั้น
แต่แล้วในคืนเดือนหงาย ต้นไม้ได้ตัดสินใจรวมพลังกันเคลื่อนตัวออกจากบ้าน ทะลุกระจกแตก
กระจาย แล้วมุ่งหน้าเข้าสู่ป่าใหญ่ ในท่ามกลางความยินดีปรีดาของธรรมชาติที่อยู่รอบข้าง

ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในบทกวีนี้จึงแตกต่างจากใน “Aunt Jennifer’s Tigers” และ
Daystar” เพราะผู้หญิงใน “The Trees” ไม่ใช่ผู้หญิงที่โดดเดี่ยวกับหน้ารับชะตากรรมอยู่เพียงผู้
เดียว หากแต่เป็นผู้หญิงที่กล้าพอที่จะรวมพลังกันต่อสู้ จนสามารถทะลุกรอบประเพณีออกมาสู่
โลกเสรีภายนอกได้

นอกจากการสะท้อนชะตากรรมและการต่อสู้ของผู้หญิงในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่แล้ว กวี
นิพนธ์ “ผู้หญิง” ยังแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้หญิงที่สร้างพลังและอำนาจ (empowerment)
ให้แก่ผู้หญิงด้วยกัน ใน “A Dream of Helen” Judy Grahn กวีหญิงผู้มีผลงานโดดเด่นในทศ
วรรษ 1970 และ 1980 ใช้เทพปกรณัมกรีกตีความหมายใหม่ให้กับบทบาทของ Helen แห่ง
เมืองทรอยผู้มีความงามเป็นเลิศและเป็นต้นเหตุของสงครามและความหายนะของเมืองทรอย แต่

Helen ในความหมายของ Judy Grahn ไม่ใช่ราชินีรูปงามที่ถูกชายแย่งชิงตัว หากแต่เป็น “เปลวไฟแห่งชีวิต” และเป็นพี่รวมของพลังทั้งหมด Helen คนใหม่ต้องการสรรค์สร้างมากกว่า เพียงแต่คิด

But I set out to do more
Than think, to do the next
task, to break, to ask,
to find, be found, taken,
and to do more than stand,
to understand.

ในทำนองเดียวกัน Marge Piercy กวีหญิงผู้มีความสนใจในบทบาทและสถานะสตรีก็ได้ตีความหมายใหม่ให้แก่ไฟทาร์ทียิปซี ใน “The Total Influence or Outcome of the Matter : The Sun” Marge Piercy ใช้ภาพและบริบทต่างๆ ที่มีอยู่ในภาพเดิม แต่นำมาเขียนและตีความใหม่ “The Sun” ตามตำราไฟทาร์ทียิปซีเดิม หมายถึงความมีชื่อเสียงและความสำเร็จ ในบทกวีของ Marge Piercy หมายถึงความหวังและอนาคตของมนุษยชาติ “เด็กน้อยไร้เพศ” ที่ปรากฏบนหน้าไฟ หมายถึงเด็กรุ่นใหม่ที่มีความคิด ภาษา ตลอดจนเครื่องบันเทิงอารมณ์ทั้งหลายแตกต่างจากคนรุ่นเก่าซึ่งในที่นี้คือตัวกวีและคนในยุคสมัยของกวีเอง ถึงแม้คนรุ่นเก่าจะไม่เข้าใจและพิศวงงวายนับวิถีชีวิตและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็มิได้เปิดกว้าง ยอมรับความเปลี่ยนแปลงว่าเป็นวัฏจักรของชีวิต ในภาพประกอบของบทกวีจริงๆ นั้นมีคำว่า Pax-Grana (สันติภาพ-โลก) อยู่ใต้ภาพ ซึ่งช่วยเน้นความหมายในตอนท้ายของบทที่กวีเสนอภาพของแสงอาทิตย์ที่เริ่มฉายส่องในยามเช้า ยังความมั่นใจให้แก่กวีว่าโลกในอนาคตจะสดใส

The sun is rising, feel it : The air smells fresh.
I cannot look in the sun's face, its brightness blinds me,
but from my own shadow becoming distinct
I know that now at last
It is beginning to grow light.

ผู้หญิงใน “Twenty-One-Love Poems” ของ Adrienne Rich ไม่มีวีแววหรือเงาของ “ปาเจนิเฟอร์” เหลืออยู่เลย ผู้หญิงในบทกวีนี้มีความมั่นใจในพลังและอำนาจของตนเอง พร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า ถึงแม้เส้นทางเดินนั้นจะมีอันตรายและสร้างความเจ็บปวดให้แก่ตนได้ トラบไคที่มีเพื่อนร่วมทางที่เกื้อหนุนโอบอุ้มซึ่งกันและกัน ในบทกวีนี้ Adrienne Rich ได้ให้ความหมายใหม่แก่ “กวีนิพนธ์รัก” เธอมีความเห็นว่า กวีนิพนธ์ที่เกี่ยวกับความรักตามชนบทที่ยึดถือกัน

มานั้น กวีชายได้เป็นผู้สร้างรูปแบบและกำหนดเนื้อหาโดยตลอด ส่วนใหญ่จะเป็นการรำพันถึงหญิงผู้เป็นที่รัก แต่สำหรับ Adrienne Rich กวีนิพนธ์รักไม่จำเป็นต้องเป็นการพร่ำพรรณนาถึงคนรัก หากแต่เป็นความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเพื่อนหญิงซึ่งมีความเอื้ออาทรต่อกัน ความรักชนิดนี้จะสามารถสร้างพลังและอำนาจให้แก่ผู้หญิงด้วยกันได้

กวีนิพนธ์ของกวีหญิงเหล่านี้สะท้อนโลกทัศน์ของผู้หญิงในสังคมร่วมสมัย ทำให้ผู้อ่านตระหนักและเข้าใจในปัญหาของผู้หญิง และความเข้าใจนี้เองจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้นได้

กวีศาสตร์สำนึก : กวีนิพนธ์ว่าด้วยกวีนิพนธ์

แนวคิดหลักอีกแนวหนึ่งที่ปรากฏชัดเจนในกวีนิพนธ์ร่วมสมัย คือ แนวคิดเกี่ยวกับกวีศาสตร์สำนึก เนื่องจากกวีร่วมสมัยต้องการจะสร้างสรรค์งานใหม่ที่ไม่เป็นไปตามขนบดั้งเดิมที่เคยเป็นมา จึงมีความมุ่งมั่นที่จะต้องนิยามความหมายของกวีนิพนธ์ แสดงให้เห็นพลังของภาษา พลังของกวีนิพนธ์ ตลอดจนอธิบายกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่ตนริเริ่มนำมาใช้เพื่อให้คนทั่วไปยอมรับ ถ้าศึกษาสรณิพนธ์ของกวีนิพนธ์ร่วมสมัยฉบับต่างๆ จะพบว่ามียุทธวิธีมากมายที่แสดงสำนึกเชิงกวีศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการพยายามนิยามคำว่า กวีนิพนธ์ ใน “American Poetry” ของ Louis Simpson หรือ “Poems We Can Understand” ของ Paul Hoover การเน้นความสำคัญขององค์ประกอบและกระบวนการสร้างสรรค์ใน “Why I Am Not A Painter” ของ Frank O’ Hara “The Image” ของ Robert Hass “Not Yet Visible” ของ กวีรุ่นใหม่ Ruth Daigon การอธิบายบทบาทของกวีใน “The Roof Walker” ของ Adrienne Rich “Constantly Risking Absurdity” ของ Lawrence Ferlinghetti หรือ “Poets Hitchhiking on the Highway” ของ Gregory Corso การเน้นพลังของกวีนิพนธ์ใน “Eating Poetry” ของ Mark Strand ตลอดจนการอธิบายบทบาทและความสำคัญของภาษาใน “My Erotic Double” ของ John Ashbury “Permanently” ของ Kenneth Koch และ “Words, Words, Words” ของกวีรุ่นใหม่ C.D Chase

ใน “American Poetry” Louis Simpson ใช้จินตภาพที่เหมือนอยู่ในความฝัน ถ้าดูเผินๆ จะรู้สึกว้าวุ่นไร้เหตุผล เช่น ทำไมบทกวีนี้จึงต้องมีกระเพาะที่สามารถย่อยยาง ถ่านหิน แร่ พระจันทร์ และบทกวี ถ้าเป็นยาง แร่ ถ่านหิน ก็ยังพอเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องได้ แต่พระจันทร์และบทกวี ไม่น่าจะมีอะไรเกี่ยวข้องกับ ยาง แร่ และถ่านหิน กวีคงจะจงใจใช้จินตภาพที่ห่างไกลกันเพื่อสื่อความหมายว่ากวีนิพนธ์อเมริกันจะต้องสามารถย่อยทุกอย่าง อย่างได้ ตั้งแต่ถ่านหินถึงพระจันทร์ และบทกวี นอกจากนั้นกวียังสร้างภาพเหนือจริงขึ้นไปอีก เช่น กวีเปรียบกวีนิพนธ์อเมริกันกับปลาฉลามที่มีร่องเท้าอยู่ข้างใน และปลาฉลามที่มีร่องเท้านี้ไม่ได้ว่ายน้ำแต่แหวกว่าย

ทะเลทรายและเสียงร้องเกือบเหมือนคน ดังนั้น สำหรับ Louis Simpson กวีนิพนธ์อเมริกันนั้น นอกจากจะต้องย่อยชาตูลสารพัดชนิดได้แล้วยังต้องทำอะไรที่ไม่ธรรมดาได้ด้วย

ใน “Why I Am Not a Painter” Frank O’ Hara ไม่ได้บอกผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาว่า เหตุใดเขาจึงไม่เป็นจิตรกร แต่ได้เล่าถึงขั้นตอนของการสร้างสรรค์ศิลปะสองแขนง คือ ภาพเขียน และกวีนิพนธ์ เมื่อผลงานศิลปะทั้งสองแขนงเสร็จ ปรากฏว่า ภาพเขียนที่ชื่อว่า “SARDINES” ไม่มี “sardines” อยู่ในภาพ และบทกวี 12 บท ที่ชื่อ “ORANGES” ก็ไม่มีคำว่า “oranges” อยู่เลย ปรากฏการณ์นี้น่าจะตีความได้ว่า กวีต้องการจะชี้ให้เห็นว่าขั้นตอนการสร้างศิลปะนั้นเป็นศิลปะในตัวเองอยู่แล้ว ผลงานชิ้นสุดท้ายจึงเป็นเรื่องรอง นอกจากนั้น บทกวีนี้ยังชี้ให้เห็นว่าในขั้นตอนของการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์นั้น กวีมีอิสระที่จะเล่นกับภาษาได้มากกว่าที่จิตรกรจะเล่นกับสี และด้วยเหตุนี้เองกวีจึงไม่เป็นจิตรกร

ส่วนใน “The Image” โรเบิร์ต ฮาส ได้ใช้จินตภาพของผู้หญิง เด็ก กวาง และดินเหนียว จากลัทธิ สื่อความหมายเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยชี้ให้เห็นว่าในกระบวนการสร้างสรรค์นั้น จะต้องมียุคประกอบอื่นนอกเหนือจากมือของผู้สร้างกับวัตถุดิบที่ใช้ในการสร้าง และองค์ประกอบที่สำคัญนั้นก็คือ จินตนาการของผู้สร้างเอง

ในขณะที่ Adrienne Rich เปรียบกวีกับช่างก่อสร้างที่ป็นได้อยู่บนหลังคา “exposed, larger than life, and due to break my neck” Lawrence Ferlinghetti เปรียบกวีกับนักกายกรรม ไต่เส้นลวดที่ใช้ศิลปะชั้นสูงแสดงลวดลายท่ามฤตยู แต่ทุกก้าวก่อนที่เขาจะไต่สูงขึ้นไปสู่ความงาม เบื้องบน เขาจะต้องพินิจจนเข้าใจถึงสัจธรรม เขาไม่แน่ใจว่าเขาจะเอื้อมถึงความงามอันเป็นอมตะที่คอยเขาอยู่หรือไม่ เพราะเขาเป็นเพียงตัวตลกตัวเล็กๆ ที่อาจเอื้อมเหี่ยวฟ้ากางแขนขา อยู่กลางอากาศอันว่างเปล่า จะเห็นว่าทั้ง Adrienne Rich และ Lawrence Ferlinghetti มีทัศนะตรงกันที่ว่า การเป็นกวีนั้นต้องมีความกล้าที่จะเสี่ยงอันตราย เหมือนนักกายกรรมไต่เส้นลวดที่ยิ่งไต่สูงขึ้นแสดงท่าได้สวยงามและลวดลายขึ้นเท่าใด คนดูก็ยิ่งพอใจขึ้นเท่านั้น

กวีร่วมสมัยเชื่อในพลังของกวีนิพนธ์ ใน “Eating Poetry” Mark Strand ใช้จินตภาพที่เหลือเชื่อเหนือจริงเหมือนเกิดขึ้นในความฝันแสดงถึงพลังของกวีนิพนธ์ที่ทำให้ “ผู้เสพ” สุขสมอย่างที่ยากจะหาความสุขอื่นมาเทียบได้ “There is no happiness like mine” และสามารถเปลี่ยน “ผู้เสพ” จากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่งได้ด้วย

I am a new man.

I snarl at her and bark.

I romp with joy in the bookish dark

ใน “My Erotic Double” John Ashbury แสดงให้เห็นถึงพลังของภาษาด้วยการให้ “ผู้พูด” ในบทกวี จินตนาการถึง “คู่ช้อน” ซึ่งมีนัยทางเพศสัมพันธ์กับ “ผู้พูด” แต่จินตภาพที่กวีใช้ในการบรรยายความสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้พูด” กับ “คู่ช้อน” ไม่ได้แสดงถึงเพศสัมพันธ์ทางกาย สิ่ง

ที่เป็นสายสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้พูด” และ “คู่ช่อน” คือ “wordplay” หรือ “การเล่นคำ” ซึ่งเข้มข้นจนสามารถจะสนองความต้องการทางเพศของคนทั้งสองได้ จินตภาพที่กวีใช้ในการบรรยาย “ผู้พูด” และ “คู่ช่อน” ระหว่าง “การเล่นคำ” นั้นมีลักษณะคล้ายบทอัครรรยในวรรณคดีไทย หากแต่เป็นบทอัครรรยที่เป็นการ “เล่นคำ” ระหว่างคนสองคน

We are afloat

On our dreams as on a barge made of ice,
Shot through with questions and fissures of starlight
That kept us awake. Think about The dream
As they are happening.

การที่กวีให้ความสำคัญกับ “การเล่นคำ” ขนาดที่สามารถจะสนองความต้องการทางเพศของคนได้ ถึงแม้จะเป็นเพียง “การเล่นคำ” ในจินตนาการก็ตาม แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงสารที่กวีต้องการจะถ่ายทอดนั่นคือ พลังของภาษา

บทสรุป

“ไม่ว่ากวีจะจงใจหรือไม่ แต่กวีนิพนธ์มีผลกระทบต่อสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง
อย่างแน่นอน กวีนิพนธ์มีพลังซึ่งเคลื่อนไหวได้และพลังนี้จะสามารถไปกระตุ้น
ความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านให้เคลื่อนไหวตามไปด้วย”

เดนิส เลเวอร์ทอฟ

จากการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพลังทางปัญญาของกวีนิพนธ์ร่วมสมัย สรุปได้ว่าความ
หลากหลายของกวีนิพนธ์อเมริกัน ทั้งในด้านที่เป็นตัวกวี วัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ การเผยแพร่
ตลอดจนวงการวรรณคดีศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กวีนิพนธ์อเมริกันเข้มข้นและเข้ม
แข็ง ความพยายามของสังคมอเมริกันทั้งที่เป็น

ภาครัฐและเอกชนที่จะส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานที่มีคุณค่า ตลอดจนความมุ่งมั่นที่
จะเผยแพร่กวีนิพนธ์ให้ถึงทุกซอกทุกมุมของสังคม เป็นการบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า
สังคมอเมริกันเห็นคุณค่าของกวีนิพนธ์ และมีความเชื่อมั่นว่าในท่ามกลางความเจริญทางวัตถุ กวี
นิพนธ์มีศักยภาพที่จะเป็นพลังทางปัญญาอันอาจนำไปสู่ความอยู่รอดของสังคมร่วมสมัยได้

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

- Alexander, Meena . **River and Bridge**. Oxford : TSAR ,1996.
- Allen, Donald ed. **The Collected Poems of Frank O'Hara** . Berkely/Los Angeles/London: University of California Press,1995.
- Angelou, Maya. **I Shall Not Be Moved**. New York: Bantam Book,1991.
- Ashbery, John. **Selected Poems** . New York : Penguin Books,1986.
- Baraka, Amiri . **Funk Lore New Poems (1984-1995)** ed. Paul Vangelisti. Los Angeles : Littoral Books,1996.
- Bishop, Elizabeth. **The Complete Poems 1927-1979**. New York: The Noonday Press,1995.
- Clarke, Cheryl ed. **Narratives Poems in the Tradition of Black Women**. New York: Kitchen Table Women of Color Press, 1983.
- Charters , Ann ed. **The Portable Jack Kerouac**. New York : The Penguin Books,1996.
- Codrescu, Andrei and Rosenthal, Laura eds. **American Poets Say Goodbye to the Twentieth Century**. New York and London : Four Walls Eight Windows,1996
- Collier, Michael ed. **The Wesleyan Tradition : Four Decades of American Poetry**. Hanover: Wesleyan University of New England Press,1993.
- Conarroe, Joel ed. **Eight American Poets : An Anthology**. First Edition. New York: Vintage Books,1994.
- Creeley, Robert. **Selected Poems**. Berkeley: University of California Press,1991.
- Diyanni, Robert ed. **Modern American Poets : Their Voices and Visions**. New York: McGraw-Hill Inc,1987.
- Dove, Rita. **Selected Poems**. First Edition. New York: Vintage Books,1993.
- Ellmann, Richard and O'Clair Robert eds. **The Norton Anthology of Modern Poetry**. New York/ London : W.W Norton & Company,1973.
- Ellmann, Richard and O'clair Robert eds. **The Norton Anthology of Modern Poetry: Second Edition**.New York/London: W.W. Norton & Company, 1988.
- Forche, Carolyn ed. **Against Forgetting**. New York/London : W.W. Norton & Company, 1993.

- Gillan, Maria Mazziotti and Gillan Jennifer eds. **Unsettling American : An Anthology of Contemporary Multicultural Poetry**. New York: Penguin Books, 1994.
- Ginsberg, Allen, **Howl**. Miles, Barry eds. New York : Harper Collins, 1986.
- Hall, Donald ed. **Contemporary American Poetry**. second edition. New York: Penguin Books, 1962.
- Hass, Robert. **Human Wishes**. Philip Dow ed. New York: The Ecco Press, 1995.
- Hass, Robert. **Praise**. New York : The Ecco Press, 1979.
- Hass, Robert. **Sun Under Wood**. trans. Czeslaw Milosz, eds. Robinson Jeffers , Rock and Hawk et al. New Jersey: The Ecco Press, 1996.
- Heyen, William ed. **The Generation of 2000 Contemporary American Poets**. New Jersey : Ontario Review Press, 1984.
- Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry : A Norton Anthology**. New York : W.W. Norton & Company, 1994.
- Lauter, Paul And others. **The Heath Anthology of American Literature Vol.2** . Lexington, Massachusetts: D.C. Heath and Company, 1994.
- Levertov, Denise. **Poems 1968-1972**. New York: New Directions Book, 1987.
- Madison, D. Soyini ed. **The Woman That I am**. New York: St. Martin's Press, 1997.
- McClatchy, J.D. ed. **The Vintage Book of Contemporary American Poetry**. New York: Vintage Books, 1990.
- McMichael, James. **Each in a Place Apart**. ed. Robert Von Hallberg. Chicago/London: The University of Chicago Press, 1994.
- Messerli, Douglas ed. **The Gertrude Stein Awards in Innovative American Poetry: 1993-1994**. Los Angeles: Sun & Moon Press, 1995.
- Myers, Jack and Weingarten, Roger eds. **New American Poets of the '90 s**. Boston: David R. Godine, Publisher Inc., 1995.
- Ochester, Ed and Oresick Peter eds. **The Pittsburgh Book of Contemporary American Poetry**. Pittsburgh and London : University of Pittsburgh Press, 1993.
- Oliver, Mary. **American Primitive**. Boston/New York/Toronto/London: Little, Brown and Company, 1983.
- Oliver, Mary. **Dream Work**. New York: The Atlantic Monthly Press, 1986.
- Oliver, Mary. **New and Selected Poems**. Boston: Beacon Press, 1992.
- Oliver, Mary. **Twelve Moons**. Boston/New York/Toronto/London: Little, Brown and Company, 1979.

- Oliver, Mary. **West Wind**. Boston/New York: Houghton Mifflin Company, 1997.
- Oliver, Mary. **White Pine**. San Diego/ New York/ London : Harcourt Brace Company, 1996.
- Perrine, Laurence and Reid, James M. eds. **100 American Poems of the Twentieth Century**. New York: Harcourt, Brace & World, 1966.
- Piercy, Marge. **The Moon is Always Female**. New York: Alfred A. Knopf, 1980.
- Sylvia Plath, Aurelia S. ed. **Letters Home** . First Edition. New York: Harper & Row, 1975.
- Poulin, A Jr. ed. **Contemporary American Poetry Fifth Edition**. Boston: Houghton Mifflin Company, 1991.
- Rich, Adrienne. **Dark Fields of the Republic Poems 1991-1995**. New York and London : W.W. Norton and Company, 1995.
- Rich, Adrienne. **Time's Power: Poem 1985-1988**. New York/London : W.W. Norton and company, 1989.
- Rich, Adrienne ed. **The Best American Poetry 1996**. New York : Scribner Paperback Poetry, 1996.
- Rich, Adrienne. **The Fact of A Doorframe: Poems Selected and New 1950-1984**. New York and London: W.W. Norton and Company, 1994.
- Sanchez, Sonia. **Home Coming**. Detroit: Broadside Press, 1993.
- Sanchez, Sonia. **I've Been a Woman**. Chicago: Third World Press, 1993.
- Sanchez, Sonia. **It's a New Day**. Detroit : Broadside Press, 1993.
- Snyder, Gary. **No Nature: New and Selected Poems**. New York and San Francisco: Pantheno Books, 1992.
- Strand, Mark ed. **The Contemporary American Poets**. New York : A Mentor Book, 1971.
- Thomas, Harry and Lavine Steven eds. **The Hopwood Anthology : Five Decades of American Poetry**. Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1981.
- Vendler, Helen ed. **The Faber Book of Contemporary American Poetry**. London/Boston: Faber and Faber, 1985.
- Weinberger, Eliot ed. **American Poetry Since 1950: Innovators and Outsiders**. New York : Marsilio Publishers, 1993.

ข้อมูลวิทยานิพนธ์

- Ackerman, Diane. **The Moon by Whale Light**. New York: Vintage Books, 1992.
- Ackerman, Diane. **A Natural History of the Senses**. New York: Vintage Books, 1991.
- Aptheker, Bettina. **The Tapestries of Life**. Amherst: The University of Massachusetts Press, 1989.
- Barrows, Majorie Wescott and others. **The American Experience : Poetry**. New York : Macmillan Publishing Company, 1974.
- Blum, Joshua. Holman, Bob. Pellington, Mark. **The United States of Poetry**. New York: Harry N. Abrams Inc., 1996.
- Bolen, Jean Shinoda. **Goddesses in Every Woman**. New York/Toronto: Harper and Row, 1985.
- Callow, James T. and Reilly, Robert J. **Guide to American Literature: From Emily Dickinson to the Present**. New York: Barnes & Noble, 1977.
- Campbell, Joseph. **Myths to Live by**. New York: Bantam Books, 1988.
- Cappra, Fritjof. **The Web of Life**. London : Flamingo, 1997.
- Conn, Peter. **Literature in America**. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.
- Day, Martin S. **History of American Literature: From 1910 to the Present**. New York: Doubleday & Company, 1971.
- Diamond, Irene and Orenstien. Gloria Feman eds. **Reweaving the World: The Emergence of Ecofeminist**. San Francisco : Sierr Club, 1990.
- Diaz-Diocaretz, Myriam. **Poetic Discourse: Questions on Feminist Strategies in Adrienne Rich**, Philadelphia : John Benjamin, 1985.
- Eagleton, Mary ed. **Feminist Literary Theory**. Massachusetts : Blackwell Publishers, 1994.
- Edwards, Carolyn McVicker. **The Story Teller's Goddess**, San Francisco : Harper, 1991.
- Estes, Clarissa Pinkola. **Women Who Run With The Wolves: Contacting the Power of the Wild Woman**. Kent: Mackays Of Chatam, 1969.
- Finnegan, Ruth. **Oral Poetry: Its Nature, Significance and Social Context**. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press, 1992.
- Foster, Edward Halsley. **Understanding the Beats**. Columbia, South Carolina: University of South Carolina Press, 1992.

- Foster, Edward Halsley. **Understanding the Black Mountain Poets.** ed. Matthew J. Bruccoli. Columbia: University of South Carolina Press, 1995.
- Fredman, Stephen. **The grounding of American Poetry: Charles Olson and the Emersonian tradition.** ed. Eric Sundquist. New York: Cambridge University Press, 1993.
- Friedan, Betty. **The Feminine Mystique.** New York: Adell Book, 1964.
- Gadon, Elinor W. **The once and Future Goddess.** United Kingdoms: The Aquarian Press, 1990.
- Gibbons, Benigald ed. **The Poet's Work: 29 Masters of 20th Century Poetry on the Origins and Practice of their Art.** Boston : Houghton Mifflin Company, 1979
- Gioia, Dana. **Can Poetry Matter? Essays on Poetry and American Culture.** Saint Paul: Graywolf Press, 1992.
- Gimbutas, Marija. **The Language of the Goddess.** San Francisco: Harper, 1989.
- Golding, Alan. **From Outlaw to Classic Canons in American Poetry.** ed. Frank Lentricchia. Wisconsin : The University of Wisconsin Press, 1995.
- Gooch, Brad. **City Poet: The Life and Times of Frank O' Hara.** New York: Harper Collins Publisher, 1993.
- Goodrich, Norma Lorre. **Priestess.** New York/Toronto: Franklin Watts, 1989.
- Gotera, Vince. **Radical Visions: Poetry by Vietnam Veteran.** Athens: The University of Georgia Press, 1994.
- Hallberg, Robert Von. **American Poetry and Culture 1945-1980.** Cambridge: Harvard University Press, 1985.
- Hassan, Ihab. **Contemporary American Literature 1945-1972: An Introduction.** New York: Frederick Ungar, 1973.
- Hoffman, Daniel ed. **Harvard Guide to Contemporary American Writing.** Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press, 1979.
- Husain, Shahrukh. **The Goddess.** London: Duncan Baird Publishers, 1997.
- Jong, Erica. **Witches.** New York: Henry N. Abrams, Inc.,
- Kherdian, David ed. **Beat Voices.** New York: A Bch Tree Paperback Book, 1995.
- Kitwana, Bakari. **The Rap on Gangsta Rap.** Chicago: Third World Press, 1995.
- Knight, Brenda. **Women of the Beat Generation.** Berkeley: Conari Press, 1996.
- Levertov, Denise. **The Poet in the World.** New York : New Directions Books, 1973.
- Luedtke, Luther S. ed. **Making American: The Society and Culture of the United States.** Washington D.C. : United States Information Agency, 1987.

- Marling, Karal Ann. **As Seen on TV : The Visual Culture of Everyday Life in the 1950s.**
Cambridge: Harvard University Press, 1994.
- Myers, Jack and Wojahn, David eds. **A Profile of Twentieth Century American Poetry.**
Carbondale: Southern Illinois University Press, 1991.
- Oyewole, Abiodun Hassan, Umar ,Bin, and Green, Kim. **The Last Poets on a Mission.**
New York : An Owl Book Henry Holt and Company, 1996.
- Parini, Jay and Brett Millier L. eds. **The Columbia History of American Poetry.** New
York : Columbia University Press, 1993.
- Parkinson, Thomas ed. **A Casebook on the Beat.** New York: Thomas Y Crowell, 1961.
- Perkins, David. **A History of Modern Poetry: Modernism and After.**
Cambridge/Massachusetts: Belknap Press of Harvard University Press, 1987.
- Perloff, Marjorie ed. **Postmodern Genres.** Norman and London: University of Oklahoma
Press, 1989.
- Pinsky, Robert. **The Situation of Poetry: Contemporary Poetry and Its Traditions.** New
Jersey : Princeton University Press, 1976.
- Plant, Judith. ed. **Essays by Contemporary American Women.** Boston: Beacon Press,
1996.
- Rich, Adrienne. **Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution.** New
York/London: W.W. Norton+Company Inc., 1986.
- Rosenthal, M.L. **Poetry and the Common Life.** Oxford University Press, 1974.
- Rosenthal, M.L. **The New Poets : American and British Poetry since World War II .**
New York: Oxford University Press, 1967.
- Showalter, Elaine ed. **The New Feminist Criticism.** New York: Pantheon Books, 1985.
- Starhawk. **Dreaming the Dark: Magic, Sex and Politics.** Boston: Beacon Press, 1982.
- Starhawk. **The Spiral Dance: A Rebirth of the Ancient Religion of the Great Goddess.**
New York: Harper and Row, 1979.
- Stone, Merlin. **Ancient Mirror of Womanhood.** Boston: Beacon Press, 1984.
- Streep, Peg ed. **An Awakening Spirit : Meditations by Women for Women.** New
York: Viking Studio Books, 1993.
- Towle, Alexandra ed. **Mothers: A Celebration in Prose Poetry, and Photographs of
Mothers and Motherhood.** New York: Suman and Schuster, 1988.

Van Spanckeren, Kathryn. **Outline of American Literature.** United States Information Agency.

Waldman, Anne ed. **The Beat Book: Poems and Fiction of the Beat Generation.** USA:Shambhala Boston,1996.

Walker, Alice. **In Search of Our Mothers'Garden:Womanist Prose.** London: The Woman's Press,1984.

Wells, Diana. **We have a Dream: Afican-American Visions of Freedom.** New York: Carroll & Graf Publishers/Richard Gallen,1993.

Wombwell, Filicity. **The Goddess Changes.** London: Mandala,1991.

สรุพนิตินธ์

รายชื่อบทกวี

1. John ASHBURY : My Erotic Double	A61
2. Amiri BARAKA: Ka'Ba	A65
3. Elizabeth BISHOP: One Art	A69
4. Joseph BRUCHAC : Birdfoot's Grampa	A73
5. C.D. CHASE: Words, Words, Words!	A76
6. Gregory CORSO : The Whole Mess...Almost	A79
7. Gregory CORSO : Poets Hitchhiking on the Highway	A83
8. Robert CREELEY : The Flower	A90
9. Ruth DAIGON : Not Yet Visible	A94
10. Rita DOVE : Elevator Man, 1949	A97
11. Rita DOVE : Daystar	A99
12. Louise ERDRICH : Dear John Wayne	A103
13. Martin Espada : Sleeping on the Bus	A109
14. Lawrence FERLINGHETTI : Constantly Risking Absurdity	A116
15. Lawrence FERLINGHETTI: A River Still to Be Found	A120
16. Allen GINSBERG: A Supermarket in California	A125
17. Allen GINSBERG: Homeless Complaynt	A129
18. Louise GLUCK: Lullaby	A136
19. Judy GRAHN: A Dream of Helen	A140
20. William J. HARRIS: Rib Sandwich	A150
21. Robert HASS: The Image	A153
22. Langston HUGHES: Merry-Go-Round	A156
23. Langston HUGHES: As I Grew Older	A158
24. David IGNATOW: The Bagel	A164
25. Kenneth KOCH: Permanently	A167
26. Wing Tek LAM: Chinese Hot Pot	A171
27. Denise LEVERTOV: The Ache of Marriage	A174
28. Denise LEVERTOV: The Blind Man's House at the Edge of the Cliff	A176
29. Denise LEVERTOV: In Thai Binh(Peace) Province	A178
30. Lisel MUELLER: Moon Fishing	A185
31. Frank O'Hara: Ave Maria	A189
32. Frank O'Hara: Why I Am Not a Painter	A193

33. Mary OLIVER: <i>Sleeping in the Forest</i>	A199
34. Mary OLIVER: <i>Five A.M. in the Pinewoods</i>	A202
35. Marge PIERCY: <i>The Total Influence or Outcome of the Matter: The Sun</i>	A207
36. Sylvia PLATH: <i>Morning Song</i>	A213
37. Sylvia PLATH: <i>For a Fatherless Son</i>	A215
38. Diane DI PRIMA: <i>American Indian Art: Form and Tradition</i>	A220
39. Adrienne RICH: <i>Aunt Jennifer's Tigers</i>	A224
40. Adrienne RICH: <i>The Trees</i>	A226
41. Adrienne RICH: <i>"Twenty-One Love Poems"</i>	A230
42. Theodore ROETHKE: <i>My Papa's Waltz</i>	A240
43. Theodore ROETHKE: <i>Weed Puller</i>	A242
44. Louis SIMPSON: <i>American Poetry</i>	A246
45. Louis SIMPSON: <i>In the Suburbs</i>	A247
46. Gary SNYDER: <i>Avocado</i>	A249
47. Gary SNYDER: <i>We Make Our Vows Together with All Beings</i>	A251
48. Mark STRAND: <i>Keeping Things Whole</i>	A255
49. Mark STRAND: <i>Eating Poetry</i>	A257
50. David TRINIDAD: <i>Movin' with Nancy</i>	A261
51. Roberta Hill WHITEMAN: <i>Star Quilt</i>	A267

JOHN ASHBURY

My Erotic Double

He says he doesn't feel like working today.
 It's just as well. Here in the shade
 Behind the house, protected from street noises,
 One can go over all kinds of old feeling,
 5 Throw some away, keep others.

The wordplay

Between us gets very intense when there are
 Fewer feelings around to confuse things.
 Another go-round? No, but the last things
 10 You always find to say are charming, and rescue me
 Before the night does. We are afloat
 On our dreams as on a barge made of ice,
 Shot through with questions and fissures of starlight
 That keep us awake, thinking about the dreams
 15 As they are happening. Some occurrence. You said it.

I said it but I can hide it. But I choose not to.
 Thank you. You are a very pleasant person.
 Thank you. You are too.

From : Mc Clatchy, J.D ed. **The Vintage Book of Contemporary American Poetry.**

First Edition. New York : Vintage Books, Random House Inc., 1990. P.298

คู่ช้อนช้อนสวาท

5 เขาว่าเขาไม่นึกอยากไปทำงานวันนี้
 ก็ได้แล้ว ที่ได้ร่มเงา
 หลังบ้าน ไกลจากเสียงจ่อแจของท้องถนน
 เราสามารถจะรำลึกถึงความรู้สึกเก่า ๆ ทั้งหลายแหล่
 โยนบางอย่างทิ้งไป เก็บบางอย่างเอาไว้

การเล่นคำ

10 ระหว่างเราเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเหลือ
 ความรู้สึกที่ทำให้ทุกอย่างสับสนอยู่เพียงเล็กน้อย
 อีกสักรอบหนึ่งไหม? อย่าดีกว่า แต่สิ่งสุดท้าย
 ที่คุณสรรมาพูดมักมีเสน่ห์เย้ายวน ช่วยฉันไว้ได้
 ก่อนความมืดแห่งยามวิกาลเสียอีก เราล่องลอย
 อยู่บนความฝันเหมือนอยู่บนเรือที่ทำด้วยน้ำแข็ง
 ที่มั่งคั่งด้วยคำถามและประกายแสงแห่งดวงดาว
 ซึ่งทำให้เราตื่นอยู่ได้ นึกถึงความฝัน
 15 ที่กำลังเกิดขึ้น มันไม่ใช่เหตุการณ์ธรรมดา คุณพูดขึ้น

ฉันก็พูดแต่ฉันปิดบังได้ แต่ก็เลือกที่จะไม่ทำ
 ขอขอบคุณ คุณเป็นคนน่ารักมาก
 ขอขอบคุณ คุณก็เช่นกัน

จอห์น แอชเบอรี

จอห์น แอชเบอร์รี่ (John Ashbury) เกิดเมื่อปี ค.ศ.1927 ที่เมือง Rochester รัฐนิวยอร์ก จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย Harvard และชั้นปริญญาโทที่มหาวิทยาลัย Columbia ปัจจุบันนอกจากจะเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ Brooklyn College นิวยอร์ก แล้วยังเป็นนักวิจารณ์ศิลปะ ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือคนหนึ่งของการ

จอห์น แอชเบอร์รี่ เป็นกวีกลุ่ม New York ผลงานชิ้นสำคัญที่ทำให้เขาได้รับรางวัล The National Book Award และ Pulitzer Prize พร้อมๆ กันในปี ค.ศ.1975 คือ “Self Portrait in a Convex Mirror” ถึงแม้งานของเขาจะมีลักษณะเป็นบทกวีแนวทดลอง แต่การที่เขาได้รับรางวัลถึง 2 รางวัลพร้อมๆ กันในปี ค.ศ. 1975 ทำให้เขาเป็นที่ยอมรับในฐานะกวี “แนวหน้า” ในยุคร่วมสมัย

เช่นเดียวกับกวีกลุ่ม New York คนอื่นๆ John Ashbury ได้รับอิทธิพลจากงานเขียนประเภท “แนวหน้า” ของฝรั่งเศส โดยเฉพาะงานเขียนของ Raymond Russel ส่วนกวีที่เขียนงานเป็นภาษาอังกฤษซึ่งมีอิทธิพลต่อ John Ashbury ได้แก่ Wallace Stevens และ W.H.Auden และ Lara Riding Jackson กวีสมัยใหม่ที่มีความสนใจด้านภาษาศาสตร์เป็นพิเศษ

John Ashbury นิยมเขียนกวีนิพนธ์ที่มีความยาวกว่าธรรมดา เขาถือว่าความสำคัญของกวีนิพนธ์อยู่ที่ขั้นตอนของการเขียนมากกว่าข้อสรุป เขาชอบเล่นกับภาษาและภาพลักษณ์ที่แปลกประหลาด เหนือจริง ตลกขบขันอยู่ในที่ นิยมนำภาพลักษณ์ที่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกันมาไว้ด้วยกัน ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ทำให้กวีนิพนธ์ของเขาเข้าใจยาก แต่เขาก็ได้ประกาศว่ากวีนิพนธ์ของเขาไม่มีคำตอบหรือข้อสรุป เพราะเขาไม่ได้เขียนกวีนิพนธ์ไว้สำหรับให้ถอดเป็นความเรียงร้อยแก้ว

“My Erotic Double” เป็นบทกวีที่แสดงถึงความคิดฝัน (fantasy) ที่มีนัยทางเพศสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้พูด” กับ “คู่ช้อน” ที่ “ผู้พูด” จินตนาการขึ้นมาเองแต่จากภาพลักษณ์ที่กวีใช้การบรรยายความ “ฝันเฟื่อง” ของ “ผู้พูด” นัยทางเพศสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้พูด” กับ “คู่ช้อน” ไม่น่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางกายแต่เป็น “การเล่นคำ” หรือ “wordplay” ระหว่างคนทั้งสอง ซึ่งเข้มข้นถึงขนาดที่สามารถจะสนองความต้องการทางเพศได้

ในช่วงแรก “ผู้พูด” ใช้จินตนาการสร้างบรรยากาศที่เยียบสงบร่มเย็นปลอดจากเสียงรบกวนใดๆ เหมาะสำหรับการ “การเล่นคำ” หรือ “wordplay” ระหว่าง “ผู้พูด” และ “คู่ช้อน” และเพื่อให้ “wordplay” เข้มข้นยิ่งขึ้น ทั้งคู่พยายามเลือกความรู้สึกเก่าๆ บางอย่างทิ้งไป เก็บไว้เพียงบางส่วน หลังจาก “เล่นคำ” กันรอบหนึ่งแล้ว “ผู้พูด” บรรยายว่าเขาและ “คู่ช้อน” ลอยอยู่บนความฝัน “เหมือนอยู่บนเรือที่ทอด้วยน้ำแข็ง ทิมแทงด้วยคำถามและประกายแสงแห่งดวงดาว” ภาพลักษณ์ที่กวีใช้ในการบรรยาย ประสบการณ์ของ “ผู้พูด” และ “คู่ช้อน” หลัง “wordplay” นั้น มีลักษณะคล้ายบทอัศจรรย์ในวรรณคดีไทย ผิดกันที่ว่าภาพลักษณ์ของบทกวีนี้น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษา คำพูด และจินตนาการ มากกว่าจะเป็นภาพลักษณ์ของเพศสัมพันธ์ทางกาย โดยเฉพาะตอนที่ “ผู้พูด” บรรยายว่า “shot thorough with questions and fissures of starlight” ซึ่งรับกับ “wordplay” ระหว่างคนทั้ง 2 ในตอนต้น ทั้งคู่ตระหนักดีว่าสิ่งที่เกิดขึ้นหรือ

ความผันอันบรรเจิดนั้นไม่ใช่เรื่องธรรมดา ดังที่ “คู่ซ้อ” รำพึงดั่งๆ ว่า “some occurrence” และ “ผู้พูด” ก็รำพึงเช่นเดียวกัน ในช่วงสุดท้ายน่าจะเป็นช่วงที่ทั้งคู่ตื่นจากฝันกลับมาเป็นตัวของตัวเองที่น่าสนใจก็คือ ทั้ง “ผู้พูด” และ “คู่ซ้อ” ได้ตอบกันด้วยลีลาและภาษาที่สุภาพเป็นทางการ ราวกับว่า อีกคนหนึ่งไม่ใช่คนในจินตนาการ แต่เป็นคนจริงๆ

การที่กวีเขียนถึงความคิดฝันที่มีนัยทางเพศสัมพันธ์ โดยใช้ภาพลักษณ์ของ “wordplay” แทนความสัมพันธ์ทางกาย น่าจะตีความได้ว่า บทกวีนี้เป็นการแสดงพลังของภาษา ที่สามารถจะสนองความต้องการทางเพศของคนได้ไม่แพ้ความสัมพันธ์ทางกาย

นิตยา มาตะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

AMIRI BARAKA

Ka 'Ba

A closed window looks down
 on a dirty courtyard, and black people
 call across or scream across or walk across
 defying physics in the stream of their will

5 Our world is full of sound
 Our world is more lovely than anyone's
 tho we suffer, and kill each other
 and sometimes fail to walk the air

10 We are beautiful people
 with african imaginations
 full of masks and dances and swelling chants
 with african eyes, and noses, and arms,
 though we sprawl in grey chains in a place
 15 full of winters, when what we want is sun.

We have been captured,
 brothers. And we labor
 to make our getaway, into
 the ancient image, into a new

20 correspondence with ourselves
 and our black family. We need magic
 now we need the spells, to raise up
 return, destroy, and create. What will be
 the sacred words?

กาบา¹

หน้าต่างปิดบานหนึ่ง หันลง
สู่ลานสกปรกในอาคาร และคนดำ
ร้องเรียกกัน หรือกรีดเรียกกัน หรือเดินเข้ามาหากัน
ทำหายหลักกลศาสตร์ด้วยกระแสแห่งเจตจำนง

5 โลกของเรา เต็มไปด้วยสรรพสำเนียง
โลกของเรางดงามกว่าโลกใคร ๆ
แม้เราจะเจ็บปวดและฆ่าฟันกันเอง
และบางครั้งก็ไม่อาจก้าวไปในอากาศ

เราคือคนที่สวยงาม
10 มีจินตนาการแบบอัฟริกัน
ล้วนแล้วไปด้วยหน้ากาก ระเบิด และการขานขับหูลีล
มีตา จมูก แขน แบบอัฟริกัน
แม้ว่าเราจะล้มลุกคลุกคลานอยู่ในโซ่ตรวนสีเทา ในสถานที่
ซึ่งปกคลุมด้วยฤดูหนาวยามเมื่อเราต้องการดวงตะวัน

15 เราถูกจองจำมาตลอด
สหายเอ๋ย และเราจะฝ่าฟัน
เพื่อการหนีไปสู่
ภาพลักษณ์โบราณ

ความกลมกลืนใหม่ ๆ กับตัวเราเอง
20 และกับครอบครัวคนดำของเรา เราต้องการเวทมนตร์
บัดนี้เราต้องการมนตรา เพื่อจกไต่ย่นขึ้น
หวนกลับ ทำลาย และสร้าง แล้วอะไรเล่าจะเป็น

คำศักดิ์สิทธิ์นั้น?

อามีรี บารากา

¹ กาบา เป็นชื่อศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์ในนครเมกกะ ชาวมุสลิมต้องหันหน้ามาทิศนี้เวลาสวดมนต์ ศาสนสถานแห่งนี้อยู่
กลางลาน มีอาคารสุเหร่าใหญ่ล้อมรอบ ภายในศาสนสถานมีหินดำซึ่งว่ากันว่า เทพทูตกาเบรียลประทานให้แก่อับราฮัม

อามี่ บาธา (Ka 'Ba) ชื่อเดิม Le Roy Jones เป็นกวีผิวดำ เกิดเมื่อปีค.ศ. 1934 ที่รัฐนิวเจอร์ซีย์ เข้าสู่วงการกวีนิพนธ์ในกรีนวิช วิลเลจ นิวยอร์กตั้งแต่ต้นทศวรรษ 60 แต่ต่อมาในปี 1965 ได้แยกตัวออกมาจากกลุ่มกวีคนขาว มาอยู่ที่ฮาร์เล็มซึ่งเป็นชุมชนคนดำในนิวยอร์ก และเริ่มก่อตั้งละครศิลปะคนดำ (Black Arts Repertory Theatre) และเข้าร่วมลัทธิชาตินิยมชนผิวดำ (Black Nationalism) ตลอดจนเป็นผู้ก่อตั้งโรงละครแห่งจิตวิญญาณ (Spirit House Theatre) ในปี 1968 โจนส์เปลี่ยนชื่อเป็น อิมาม อามี่ บาธา ซึ่งเป็นชื่อภาษาอิสลาม และกลายเป็นนักทฤษฎีคนสำคัญในขบวนการสุนทรียศาสตร์คนดำ (Black Aesthetic) ซึ่งมุ่งใช้ภาษาและค่านิยมแบบอัฟริกันอเมริกัน ประมาณกลางทศวรรษ 70 บาธาตัดคำว่า 'อิมาม' ในชื่อออก และเลิกลัทธิชาตินิยมชนผิวดำ เพราะเห็นว่ามัลลิกษณะแบ่งสีผิว และหันไปหาลัทธิมาร์กซ์แห่งโลกที่สาม (Third World Marxism) ซึ่งเน้นชนชั้นทางสังคมมากกว่าสีผิว บาธากล่าวในการให้สัมภาษณ์ทางวิทยุตั้งแต่ปี 1984 ว่าวัฒนธรรมอเมริกันนั้นไม่ใช่วัฒนธรรมยุโรป แต่เป็นพหุวัฒนธรรม

ในงานเขียนกวีนิพนธ์นับตั้งแต่ปี 1963 บาธากจะท้าทายการใช้ภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานและแสดงความเชื่อมั่นในความคิดริเริ่มและความงามของภาษาชนผิวดำ แนวคิดนี้ปรากฏเป็นจริงในกระบวนการพหุวัฒนธรรมปัจจุบัน¹

บทกวี กาบา นี้ เขียนในช่วงที่บาธากพยายามเป็นอิสระจากวัฒนธรรมของคนขาวซึ่งครอบงำความคิดของคนในสังคมอเมริกัน โดยหวนกลับมาหารากเหง้าของคนดำ นั่นคือ วัฒนธรรมอัฟริกัน และหันมาหาศาสนาอิสลามเพื่อเป็นหนทางแห่งศรัทธาและศูนย์รวมทางจิตใจ อันจะนำไปสู่การรวมตัวกันของคนดำ ความข้อนี้เห็นชัดจากการที่กวีผู้นี้เปลี่ยนชื่อตนเองเป็น อิมาม อามี่ บาธา

ในบทแรกของบทกวีนี้ ภาพที่กวีเสนอคือหน้าต่างที่ปิด และหันลงมาทงลานภายในอาคาร และคนดำที่ร้องเรียกหากันหรือพยายามก้าวข้ามมาหากัน โดยใช้แรงใจ มีใช้เป็นไปตามแรงทางกายภาพ (ท้าทายหลักกลศาสตร์) ภาพนี้น่าจะสะท้อนการหมกมุ่นพิจารณาสภาพภายในจิตใจที่อาจจะรกร้าง ขาดศรัทธา (ลานสกปรกในอาคาร)

บทที่สองและสาม แสดงความภาคภูมิใจในความเป็นคนดำ ทั้งทางด้านรูปลักษณ์ทางกายและศิลปะ แม้ว่าจะทำร้ายกันและกัน และย่อหย่อนด้านนามธรรม (บางครั้งไม่สามารถเดินในอากาศ) หรือตกอยู่ในสภาพไร้อิสรภาพ พลัดถิ่นมาอยู่ในที่อันหม่นหมองไม่เป็นมิตร (ปกคลุมด้วยฤดูหนาว)

น่าสังเกตว่า ภาพเกี่ยวกับสภาพคนดำที่ควรเป็นในบทกวีนี้ จะสดใส รื่นเริง (เต็มไปด้วยเสียง/สวຍงาม/หน้ากาก/ระบำ/การขานขับหูลีลา) ในขณะที่คนแอฟริกันอเมริกันจะหม่นหมองไร้อิสรภาพ ในบทที่สี่และห้า กวีเสนอให้หวนกลับไปสู่สภาพของคนดำในอดีต และวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับความเป็นคนดำจริง ๆ ในการนี้กวีเห็นว่าจำเป็นต้องใช้มนต์วิเศษ กวีทั้งห้าว่า มนต์อันศักดิ์สิทธิ์นั้นคืออะไร

¹ Hoover, Paul, ed. Postmodern American Poetry : A Norton Anthology. p. 259

หากเราพิจารณาว่าบทกวีนี้ชื่อ กาบา ซึ่งเป็นศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์ กลางลานล้อมรอบด้วย
 สุเหร่าใหญ่ในเมกกะซึ่งอิสลามิกชนต้องมาแสวงบุญ เราก็อาจจะสรุปได้ว่ากวีดูเหมือนจะแนะนำคำ
 ตอบของคำถามท้ายบทกวีนี้คือศาสนา และในบริบทนี้คงหมายถึงศาสนาอิสลาม เพื่อสร้างพลัง
 ทางจิตวิญญาณเพื่อต่อสู้กับวัฒนธรรมกระแสหลักของคนอเมริกันซึ่งส่วนใหญ่นับถือคริสต์ศาสนา

อย่างไรก็ตาม ตลอดบทกวี ไม่มีตอนใดกล่าวถึง “กาบา” ตรงๆ แต่จินตภาพในบทที่หนึ่ง
 อันเป็นมุมมองจากหน้าต่างลงมาสู่ลานภายในอาคารนั้น ดูละม้ายศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์นี้ เพียง
 แต่ว่าภาพของอัฟริกันอเมริกันเป็นมุมมองจากหน้าต่างปิด และต้องไขว่คว้าหาหนทางมาอยู่ร่วม
 กัน และดูเหมือนกลางลานนั้นมีความรกร้าง ปราศจาก “สิ่งศักดิ์สิทธิ์” อันจะช่วยชี้นำจิตวิญญาณ
 อันเป็นอิสระ

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ

ELIZABETH BISHOP

One Art

The art of losing isn't hard to master;
 so many things seem filled with the intent
 to be lost that their loss is no disaster.

5 Lose something every day. Accept the fluster
 of lost door keys, the hour badly spent.
 The art of losing isn't hard to master.
 places, and names, and where it was you meant

Then practice losing farther, losing faster:
 to travel. None of these will bring disaster.

10 I lost my mother's watch. And look! my last, or
 next-to-last, of three loved houses went.
 The art of losing isn't hard to master.

15 I lost two cities, lovely ones. And, vaster,
 some realms I owned, two rivers, a continent.
 I miss them, but it wasn't disaster.

—Even losing you (the joking voice, a gesture
 I love) I shan't have lied. It's evident
 the art of losing's not too hard to master
 like (Write it!) like disaster.

1976

ศิลปะอย่างหนึ่ง

ศิลปะของการพิชิตการสูญเสียนั้นไม่ยาก
ดูเหมือนว่าหลายสิ่งหลายอย่างมีอยู่เพียงเพื่อการสูญเสีย
การสูญเสียเหล่านั้นมิใช่ความหายนะ

- 5 สูญเสียของบางอย่างทุกวัน
ยอมรับความหืดหิดที่ทำบุญแจกประตูด้าย ที่ใช้เวลาไปโดยไร้ค่า
ศิลปะของการ พิชิตการสูญเสียนั้นไม่ยาก

แล้วหัดสูญเสียมากขึ้น สูญเสียเร็วขึ้น
สถานที่ และชื่อ และลิมิตจุดหมายปลายทางที่ตั้งใจจะไปถึง
การสูญเสียเหล่านั้นมิใช่ความหายนะ

- 10 ฉันทำนาฬิกาของแม่ฉันหาย และดูซิ!
บ้านหลังสุดท้าย หรือบ้านก่อนหลังสุดท้าย ในบรรดาบ้านสามหลังที่ฉันรัก
ศิลปะของการพิชิตการสูญเสียนั้นไม่ยาก

ฉันสูญเสียเมืองไปสองเมือง เมืองที่สวยงามน่ารัก
ฉันสูญเสียอาณาจักรกว้างใหญ่ไพศาลหลายแห่งที่ฉันเคยครอบครอง แม่น้ำสองสาย
ทวีปหนึ่งทวีป

- 15 ฉันคิดถึงมัน แต่นั่นก็มิใช่ความหายนะ

...แม้แต่การสูญเสียเธอ (เสียงที่ล้อเล่น ทำทางที่ฉันรัก)
ฉันไม่ควรจะได้พูดปด เป็นที่แน่ชัด
ว่าศิลปะของการพิชิตการสูญเสียนั้นไม่ยากเกินไป
แม้ว่าการสูญเสียจะดูเหมือน (เขียนลงไปสิ) เหมือนเป็นความหายนะ

Elizabeth Bishop (1911-1979) เป็นกวีและนักเขียนเรื่องสั้น ในระหว่างที่เธอศึกษาอยู่ที่ Vassar College เธอได้ร่วมก่อตั้งวารสารวรรณคดีชื่อ *The Conspirito* และนับตั้งแต่นั้นมา Bishop ก็ได้ส่งบทกวีและเรื่องสั้นไปตีพิมพ์ในวารสารและนิตยสารต่างๆ Marianne Moore กวีหญิงยุคสมัยใหม่ (Modernism) เป็นทั้งที่ปรึกษาทางปัญญา กวีตัวอย่าง บรรณาธิการ และผู้สนับสนุน Bishop กวีนิพนธ์ของ Moore ซึ่งมีลักษณะเป็นกวีนิพนธ์ที่ไร้รายละเอียดจากการสังเกตอย่างละเอียดถี่ถ้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อบทกวีของ Bishop บทกวีของ Bishop มักจะเป็นการบรรยายสิ่งต่างๆ จากการสังเกตอย่างละเอียดละออ ในบทกวีมักจะมีผู้สังเกตการณ์ซึ่งไม่ใช่ความรู้สึกของตนเองเองลงไปในเรื่องที่บรรยาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจสิ่งนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง Bishop ชอบใช้ท่วงทำนองและสัมผัสที่แตกต่าง อีกทั้งชอบใช้เทคนิคแบบอิมเพรสชันนิสต์ (impressionistic technique) ในการเสนอแนะแก่นเรื่องและความคิด

Bishop เดินทางท่องเที่ยวไปทั่วทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาใต้และเธอได้พำนักอยู่ที่ประเทศบราซิลเป็นเวลานานถึง 17 ปี ก่อนที่จะเดินทางกลับมาสอนที่มหาวิทยาลัย Washington เมือง Seattle มหาวิทยาลัย New York และมหาวิทยาลัย Harvard กวีนิพนธ์ของเธอจึงมักเกี่ยวกับการเดินทางและรายละเอียดต่างๆ ที่เธอได้สังเกตเห็นในระหว่างการเดินทาง Bishop เป็นคนที่พูดน้อยและไม่ชอบแสดงความรู้สึก กวีนิพนธ์ของเธอจึงไม่ค่อยเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวส่วนตัวในชีวิตของเธอ แต่อย่างไรก็ตาม ในบทกวีที่กล่าวถึงการสังเกตการณ์อย่างละเอียดละออนี้ มักจะมีความรู้สึกที่เสียบ ความเศร้า และอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนปะทุออกมา ผลงานซึ่งไว้ที่คำของ Bishop ได้รับการยกย่องอย่างมากจากกวีร่วมสมัยคนอื่นๆ รวมทั้ง Robert Lowell และ Randall Jarrell น้ำเสียงอันราบเรียบแต่แฝงไว้ด้วยอารมณ์ขันของ Bishop นับว่าคุณลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของกวีนิพนธ์ในศตวรรษนี้

“One Art” เป็นบทกวีเกี่ยวกับการสูญเสียและทำใจเพื่อที่จะยอมรับความสูญเสีย ผู้เล่าเรื่องเริ่มบทแรกว่า การยอมรับความสูญเสียนั้นไม่ยากด้วยเหตุผลที่ว่าของต่างๆ นั้นมีมาก็เพื่อที่จะให้สูญเสีย ผู้เล่าเริ่มจากของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กุญแจประตู และการใช้เวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ซึ่งมักเกิดขึ้นเสมอๆ แล้วผู้เล่าก็พูดถึงการลืมชื่อและลืมสถานที่ ซึ่งเหล่านี้เป็นการสูญเสียเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีผลเท่าไรนักกับผู้ที่ได้สูญเสีย ต่อมาผู้เล่าก็ได้พูดถึงการสูญเสียสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ คือ นาฬิกาที่มารดาให้ สิ่งที่รักและผูกพัน คือ บ้าน เมือง และท้องถิ่นที่เคยพำนักอยู่ การทำใจยอมรับความสูญเสียเริ่มยากขึ้น แต่กระนั้นผู้เล่าก็ยังยืนยันว่าการสูญเสียเหล่านี้ยอมรับได้ไม่ใช่เรื่องยิ่งใหญ่ และในที่สุด ในบทสุดท้ายก็มาถึงการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ คือ การสูญเสียคนรัก แต่ผู้เล่าก็ยังคงปากแข็งกล่าวว่าการทำใจยอมรับการสูญเสียคนรัก ไม่ยากจนเกินไปนัก

เทคนิคการกล่าวซ้ำ (repetition) โดยกล่าวประโยค *The art of losing isn't hard to master* ถึง 3 ครั้ง และในครั้งที่ 4 ผู้เล่าได้เติมคำว่า “too” ลงไปเป็น “The Art of losing's not too hard to master.” เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เล่าเรียนรู้ถึงการสูญเสีย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งรู้สึกเสียใจอย่างมากเมื่อต้องสูญเสียคนรักไป แต่ผู้เล่าพยายามที่จะเข้มใจและให้เหตุผลแก่ตนเอง ผู้เล่าพูดซ้ำไปซ้ำมาเพื่อให้ตนเองเชื่อและมั่นใจว่าการสูญเสียนี้ยอมรับได้ แต่แท้ที่จริงแล้วผู้

เล่าไม่สามารถยอมรับการสูญเสียคนรักได้เลย ฉะนั้นประโยค “The art of losing’s not too hard to master” จึงเป็นการใช้เทคนิคการแฝงนัยด้วยถ้อยคำ (verbal irony) โดยผู้พูดอย่างหนึ่ง แต่ความหมายนั้นเป็นตรงกันข้าม การสูญเสียคนรักเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่และอาจนำความหายนะมาสู่ชีวิตของผู้ที่สูญเสีย แม้ผู้เล่าจะพยายามเขียนลงไป (Write it!) เพื่อที่จะได้ใช้เหตุผลสู้กับอารมณ์เศร้าโศก ความรักและความผูกพันที่ยังคงมีให้กับคนรักอย่างเต็มเปี่ยม แต่ก็จะไม่เป็นผล นับว่ากวีประสบความสำเร็จในการใช้ศิลปะการประพันธ์แบบไม่แสดงความรู้สึกและการใช้ถ้อยคำธรรมดาที่ไม่สะเทือนใจ กล่าวถึงความประทับใจและความรู้สึกซึ่งสะเทือนใจได้อย่างดียิ่งดังได้กล่าวแล้วในข้างต้น ความช่างสังเกต ความละเอียดละออ และการไม่แสดงความรู้สึกของ Bishop เป็นคุณสมบัติเด่นในกวีนิพนธ์ของเธอ

นอกจากการแฝงนัยด้วยถ้อยคำและการกล่าวซ้ำแล้ว Bishop ยังใช้ภาษาอุปมาอุปไมยอีกชนิดหนึ่งคือ บุคคลาธิฐาน (personification) ใน “so many things seem filled with the intent to be lost” โดยกวีเปรียบเทียบกับสิ่งของต่างๆ เป็นคนที่มีความตั้งใจที่จะต้องถูกลืมหรือถูกทำลายไป เพื่อที่จะได้ให้ผู้สูญเสียทำใจไว้ตั้งแต่ต้นว่าเป็นธรรมดาที่ของต้องหายและการสูญเสียต้องเกิด

รูปแบบของบทกวีก็เป็นอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจ Bishop ใช้รูปแบบบทกวีตามขนบดั้งเดิมของกวีนิพนธ์แทนการใช้กลอนอิสระ ดังเช่น ที่กวีร่วมสมัยคนอื่นๆ นิยมใช้กัน รูปแบบของบทกวีนี้เรียกว่า villanelle ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากกวีนิพนธ์ฝรั่งเศส การแต่ง Villanelle ต้องใช้ความสามารถในเชิงการประพันธ์และความพิถีพิถันในการเลือกใช้คำอย่างมาก villanelle ประกอบด้วย 19 บรรทัด แบ่งเป็น 6 บาท บาทที่ 1 ถึงบาทที่ 5 ประกอบด้วย 3 บรรทัด และบาทสุดท้ายประกอบด้วย 4 บรรทัด แผนผังสัมผัสผืนนอกคือ aba aba aba aba aba และ abaa โดยมีคำสุดท้ายของบรรทัดที่ 1,6,12 และ 18 เป็นคำเดียวกัน (ในที่นี้คือ “master”) และคำสุดท้ายของบรรทัดที่ 3,9,15 และ 19 เป็นคำเดียวกัน (ในที่นี้คือ “diaster”) ซึ่งทั้งสองคำนี้เป็นคำที่สำคัญที่สุด เป็นกุญแจที่ไขไปสู่ความหมายรวมของบทกวีทั้งบท

สุรภีพรรณ ฉัตรราภรณ์ : ผู้แปลและตีความ

JOSEPH BRUCHAC

Birdfoot's Grampa

The old man
must have stopped our car
two dozen times to climb out
and gather into his hands
5 the small toads blinded
by our lights and leaping,
live drops of rain.

The rain was falling,
a mist about his white hair
10 and I kept saying
you can't save them all,
accept it, get back in
we've got places to go.

But, leathery hands full
15 of wet brown life,
knee deep in the summer
roadside grass,
he just smiled and said
they have places to go to
20 too.

From: Gillan, Maria M. and Gillan, Jennifer, eds. **Unsettling America: An
Anthology of Contemporary Multicultural Poetry**. New York: Penguin
Books, 1994, P. 266-7

ปู่ของตึนนก

- พ่อเฒ่า
 คงต้องหยุดรถเรา
 ลักยี่สิบสี่ครั้ง เพื่อจะปั่นออกมา
 และหยิบใส่มือ
 5 เจ้าคางคกเล็ก ๆ ที่ตาพร่า
 เพราะแสงไฟของเรา และกระโดด
 เป็นเม็ดฝนที่มีชีวิต
- ฝนกำลังตก
 ละอองฝนเป็นฝ้ายอยู่ตามผมขาว
 10 และฉันก็เฝ้าพูดว่า
 พ่อเฒ่าช่วยชีวิตมันไม่ได้หมดหรอก
 ยอมรับเถอะน่า กลับเข้ารถ
 เรามีอีกหลายที่ที่จะต้องไป
- 15 แต่มือที่หยาบกร้านเต็มไปด้วย
 ชีวิตสีน้ำตาล เปียกชุ่ม
 ยืนอยู่ในพงหญ้าสูงเพียงเข่า
 ข้างถนนหน้าร้อน
 พ่อเฒ่าได้แต่ยิ้ม และพูดว่า
 20 เจ้าพวกนี้ก็มีหลายที่ที่ต้องไป
 เหมือนกัน

โจเซฟ บรูซัค

โจเซฟ บรูซัค (Joseph Bruchac) เป็นนักเล่าเรื่องและกวีเชื้อสายอเมริกันพื้นเมืองเผ่าอาเบนากี (Abenaki) ผสมอังกฤษและสลาวัค เขียนนิทานพื้นบ้านของอเมริกันพื้นเมืองหลายเรื่อง และบทกวีเกี่ยวกับคนอเมริกันพื้นเมือง

บทกวีนี้กล่าวถึงชายชราชาวอเมริกันพื้นเมือง ซึ่งร่วมเดินทางโดยรถยนต์ไปกับคนรุ่นลูกหลานพ่อเผ่าหยุดรถกลางสายฝนเพื่อช่วยคางคกตามถนนไม่ให้ถูกรถทับ ผู้เล่า (narrator) ซึ่งอยู่ในรถเห็นว่าไม่มีประโยชน์ ควรเดินทางไปสู่จุดมุ่งหมายโดยไม่ต้องหยุด แต่ชายชราแย้งว่าสัตว์เหล่านี้ก็มีจุดหมายที่จะต้องไปเหมือนกัน

กวีแสดงความแตกต่างและความขัดแย้งของคนต่างวิถีชีวิต: คนอเมริกันพื้นเมือง กับคนรุ่นใหม่ซึ่งเดินทางด้วยรถยนต์ พ่อเผ่าในบทกวีเป็นตัวแทนของทัศนะคนชราชาวอเมริกันพื้นเมืองซึ่งมีชีวิตที่สัมผัสกับธรรมชาติ (เก็บคางคกใส่มือ มีละอองฝนเป็นผ้าตามผมขาว ยืนอยู่ในพงหญ้าสูงเพียงเข่า และเข้าใจวิถีชีวิตของสัตว์) พ่อเผ่ามีความเอื้ออาทรและเห็นความสำคัญแม้กระทั่งของสัตว์เล็กๆ ซึ่งคนรุ่นใหม่ซึ่งอยู่กับเครื่องจักร (รถยนต์) เห็นว่าไร้ค่า ไม่ควรใส่ใจสำหรับพ่อเผ่า โลกนี้มีใช้ของมนุษย์ที่แข็งแรงเท่านั้น สิ่งมีชีวิตอื่นๆ แม้แต่สัตว์เล็กๆ ที่น่ารังและอ่อนแอกว่า หรือดูไร้ค่าก็มีสิทธิ์ที่จะมีชีวิต และดำเนินชีวิตตามวิถีทางของตนเช่นกัน

หากขยายทัศนะนี้ออกไปในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ก็อาจกล่าวได้ว่าทัศนะของพ่อเผ่าอเมริกันพื้นเมืองนี้ เป็นทัศนะของชนในวัฒนธรรมที่ไม่เบียดเบียนชนในวัฒนธรรมอื่น ให้เกียรติเอื้ออาทรต่อผู้ที่แตกต่างหรืออ่อนแอกว่า ซึ่งดูจะมีใช้ทัศนะในกระแสหลักของวัฒนธรรมอเมริกัน หรือวัฒนธรรมตะวันตก

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ

C.D. CHASE

Words, Words, Words!

Damn!
 How can they be
 So beautiful?
 These words I read
 5 written by poets
 fly in the sky
 of my life
 like luminous moths,
 impossible to trap
 10 to train
 to carry lightly
 my soliloquy
 on their floated
 flights. They
 15 have eyes in their wings
 but cannot see me
 chasing shouting
 "Wait words!"
 "Wait, wait!"
 20 weeping
 in the winter night.

From: Hotchkiss, Joanne ed. **This Far Together: Haight Ashbury Literary Journal**
Anthology 1980-1995. San Francisco : Typesetting Ect, 1996. P.24

คำ คำ คำ

ให้ตายสิ

ทำไมจึง

งดงามอะไรเช่นนี้

ถ้อยคำที่ฉันอ่าน

5

เขียนโดยกวี

โอบบิโนอยู่บนท้องฟ้า

แห่งชีวิตฉัน

เหมือนผีเสื้อกลางคืนที่ส่องแสง

ไม่มีทางดักจับ

10

ไม่มีทางจะเอามาฝึก

ไม่มีทางจะพา

บทราฟิงของฉัน

ไปกับการล่องลอย

โอบบิโน คำเหล่านั้น

15

มีนัยน์ตาอยู่ที่ปีก

แต่มองไม่เห็นฉัน

ไล่ตามร้องเรียก

“คอยก่อน คำ

คอยก่อน คอยก่อน”

20

รำให้

ในคำคืนแห่งฤดูหนาว

ซี.ดี. เคส

“ Word, Word, Word ” เป็นบทกวีของ C.D Chase ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารชื่อ Haight Ashbury Literary Journal¹ + Anthology 1980-1995 บทกวีที่ได้รับการพิมพ์ในวารสารนี้มักจะเป็นผลงานของกวีรุ่นใหม่ ซึ่งยังไม่มีใครมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเท่าใดนัก และไม่ได้สังกัดอยู่ในกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ

“ Word, Word, Word ” มีลักษณะเป็นบทกวีแนวทดลองที่กวีเล่นกับการจัดและเรียงบรรทัด ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและรู้สึกถึงความเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับตัวบท ในบทกวีนี้ผู้เล่าหรือ “I” มีความประทับใจในความงามของถ้อยคำที่กวีใช้ในการร้อยกรองกวีนิพนธ์และได้เปรียบ “คำ” เหล่านั้นกับผีเสื้อกลางคืนที่ส่องแสงวาววับ และเหมือนเหมือนผีเสื้อ “คำ” เหล่านั้นจะบินอยู่ในท้องฟ้าแห่งชีวิตของเขา โดยที่เขาไม่สามารถจะดักจับหรือนำมาฝึกได้ หรือแม้แต่จะให้พาบทราฟของเขาบินไปด้วยก็ไม่ได้ มิใช่ที่เขาจะไล่ตามเรียกหา คำเหล่านั้นก็ได้สนใจใจดี

การจัดเรียงบรรทัดที่มีลักษณะเหมือนการโบยบินของผีเสื้อทำให้ผู้อ่านเห็นภาพความเคลื่อนไหวของ “คำ” ที่กวีใช้ซึ่งล่องลอยบนท้องฟ้าสุดเอื้อม ยากที่ใครจะดักจับมาไว้ในครอบครองได้ เช่นเดียวกับ “I” ในบทกวีนี้ ที่มีโยจะวิ่งไล่ตาม “คำ” เท่าไรก็ไม่สำเร็จจนในที่สุดต้องร่ำให้อยู่ผู้เดียวในคำคืนแห่งฤดูหนาว

สารที่ผู้อ่านน่าจะได้รับจากบทกวีนี้ ก็คือ ความสำคัญของ “คำ” ในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ เพราะการที่จะเสาะแสวงหาคำมาร้อยเรียงเป็นบทกวีนั้นไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย นอกจากนั้น “คำ” ยังเป็นสมบัติเฉพาะตัวของกวีแต่ละคน ใครจะร้องเรียกหาหรือหยิบยืมมาใช้ย่อมเป็นไปได้

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

¹ Haight Ashbury Literary Journal : ฉบับนี้มีชื่อเฉพาะว่า “This Far Together” วารสารออกโดยโครงการ “Bay Area Center for Art & Technology, a California non-profit corporation”

GREGORY CORSO

The Whole Mess...Almost

I ran up six flights of stairs

to my small furnished room

opened the window

and began throwing out

5 those things most important in life

First to go, Truth, squealing like a fink:

"Don't! I'll tell awful things about you!"

"Oh yeah? Well, I've nothing to hide...OUT!"

Then went God, glowering & whimpering in amazement:

10 "It's not my fault! I'm not the cause of it all!" OUT!"

Then Love, cooing bribes: "You'll never know impotency!

All the girls on *Vogue* covers, all yours!"

I pushed her fat ass out and screamed:

"You always end up a bummer!"

15 I picked up Faith Hope Charity

all three clinging together:

"Without us you'll surely die!"

"With you I'm going nuts! Goodbye!"

Then Beauty...ah, Beauty-

20 As I led her to the window

I told her: "You I loved best in life

...but you're a killer; Beauty kills!"

Not really meaning to drop her

I immediately ran downstairs →

25 getting there just in time to catch her
 "you saved me!" she cried
 I put her down and told her: "Move on."
 ...Went back up those six flights
 went to the money
30 there was no money to throw out
 The only thing left in the room was Death
 hiding beneath the kitchen sink:
 "I'm not real!" It cried
 "I'm just a rumor spread by life..."
35 Laughing I threw it out, kitchen sink and all
 and suddenly realized Humor
 was all that was left--
 All I could do with Humor was to say:
 "Out the window with the window!"

From: Waldman, Anne ed. **The Beat Book** . Boston: Shambala, 1996. P.13-14

ยุงเหยิง รุ่งรังเกือบทั้งหมด

- ฉันทิ้งขึ้นบันไดหกชั้น
เข้าไปในห้องเช่าเล็ก ๆ ของฉัน
เปิดหน้าต่าง
แล้วเริ่มเอาข้าวของโยนออกไป
5 ข้าวของที่สำคัญที่สุดในชีวิต
- สิ่งแรกที่โยนทิ้งคือ “สัจธรรม” ซึ่งกรีดร้องเสียงแหลมเหมือนนก
“อย่านะ! ขึ้นโยนข้าทิ้ง ข้าจะเปิดโปงความเลวของเจ้า!”
“นั่นเธอ! ข้าไม่มีอะไรจะปกปิด...ออกไป!”
แล้วที่นี้ก็พระผู้เป็นเจ้า หน้านิวคิ้วขมวดและพึมพำอย่างงวยงง
10 “ไม่ใช่ความผิดของเรา เราไม่ใช่ต้นเหตุของเรื่องทั้งหลายทั้งปวง”
“ออกไป”
แล้วที่นี้ก็ “ความรัก” กระซิบกระซาบติดลิ้นบนฉันทิ้ง
“คุณจะไม่วันหมดน้ำยา! เห็นสาว ๆ บนหน้าปกหนังสือไว้ด
- นั่นไหม จะเป็นของคุณหมดเลย!”
15 ฉันทิ้งกันใหญ่ ๆ ของเธอออกไป และร้องลั่นว่า
“ยังงี้ ๆ เธอก็ยังเป็นคนไม่เอาไหนอย่างเคย”
ฉันทิ้ง “ความหวัง” “ศรัทธา” และความปรานี”
ทั้งสามเกาะกันแน่น
“ถ้าขาดพวกเราแล้ว เธอจะต้องตาย”
20 “อยู่กับพวกเธอฉันก็แทบจะบ้าตายอยู่แล้ว ลาก่อน”
ที่นี้ก็ “ความงาม” อา! ความงาม
ฉันทิ้งเธอไปที่หน้าต่าง
พลางพูดว่า “ฉันรักเธอที่สุดในชีวิต”
....แต่เธอเป็นฆาตกร ความงามฆ่าคน!”

25 ฉันไม่ได้ตั้งใจจะโยนเธอลงไป
 จึงรีบวิ่งลงบันไดไปข้างล่าง
 ทันคว้าตัวเธอไว้พอดี
 “เธอช่วยชีวิตฉันไว้” เธอร้อง
 ฉันวางเธอลงแล้วบอกว่า “ไปเสียเถอะ”.....
 30กลับขึ้นไปใหม่ ขึ้นบันไดหกชั้น
 ตรงรีไปที่เงินตรา
 ไม่มีเงินให้โยนทิ้ง
 ของสิ่งเดียวที่เหลืออยู่ในห้องคือ “ความตาย”
 ซ่อนตัวอยู่ใต้อ่างล้างชามในครัว
 35 “ข้าไม่ใช่ของจริง!” มันร้องลั่น
 “ข้าเป็นเพียงข้าวลื้อ ที่ชีวิตมันแพร่ข้าวเล้าชาน”
 ฉันหัวเราะแล้วก็ขว้างมันออกไป พร้อมกับอ่างล้างชาม
 แล้วจึงนึกออกมาว่า “อารมณ์ขัน”
 คือสิ่งเดียวที่ยังเหลืออยู่
 40 แต่กับอารมณ์ขันฉันได้แต่พูดว่า
 “ออกไปทางหน้าต่างพร้อมกับหน้าต่างนั้นแหละ!”

เกรกอรี่ คอร์โซ

GREGORY CORSO

Poets Hitchhiking on the Highway

Of course I tried to tell him
 but he cranked his head
 without an excuse.
 I told him the sky chases
 5 the sun
 And he smiled and said:
 “What’s the use.”
 I was feeling like a demon
 again
 10 So I said: “But the ocean chases
 the fish.”
 This time he laughed
 and said: “Suppose the
 strawberry were
 15 pushed into a mountain.”
 After that I knew the
 war was on
 So we fought:
 He said: “The apple-cart like a
 20 broomstick-angel
 snaps & splinters
 old dutch shoes.”
 I said: “ Lightning will strike the old oak
 and free the fumes!”

25 - He said: "Mad street with no name."
 I said: "Bald killer! Bald killer! Bald killer!"
 He said, getting real mad,
 "Firestoves! Gas! Couch!"
 I said, only smiling,
30 "I know God would turn back his head
 If I sat Quietly and thought."
 We ended by metting away,
 hating the air!

From: Allen Donald & Butterick F George ed. **The Postmoderns : The New American Poetry Revised**. First edition. New York: Grove Press, 1982. P.259

แต่เขาสะบัดหัว

ฉันบอกเขาว่าท้องฟ้าวิ้งใส

ดวงอาทิตย์

“แล้วมันจะได้อะไรขึ้นมา”

ขึ้นมาอีก

ฉันทจึงพูดว่า “แต่มหาสมุทรวิ่งไล่ปลา”

แล้วว่า “สมมุติว่า

ถูกอัดเข้าไปในภูเขา”

สงครามได้เริ่มขึ้นแล้ว

เขาว่า “รถเข็นแอปเปิ้ลเหมือน

เทพธิดาขี้ไม้กวาด

หักและกระเถาะ

และฉันจะพวยพุ่ง

- 25 - เขาตอบว่า “ถนนบ้า ๆ ที่ไม่มีชื่อ”
 ฉันโตว่า “ฆาตรกรหัวล้าน! ฆาตรกรหัวล้าน! ฆาตรกรหัวล้าน! ”
 เขายังโกรธขึ้นทุกที
 “เตาไฟ แก๊ส โซฟา”
 ฉันได้แต่ยิ้มแล้วพูดว่า
- 30 “ฉันรู้ว่าพระเจ้าจะหันกลับมา
 ถ้าฉันนั่งเงียบ ๆ แล้วคิด
 อ่อนอกอ่อนใจ ต่างฝ่ายต่างรอ
 แล้วเกลียดอากาศ

เกรกอรี่ คอร์โซ

เกรกอรี คอร์โซ (Gregory Corso) เป็นกวีอเมริกันเชื้อสายอิตาลี เกิดเมื่อปี ค.ศ 1930 ครอบครัวแตกแยกตั้งแต่เขายังเป็นเด็ก จึงมีชีวิตเร่ร่อนอยู่ไม่เป็นที่ เมื่ออายุ 17 ปี ถูกจับด้วยข้อหาว่าเป็นขโมย ติดคุกอยู่ 3 ปี ในช่วงที่อยู่ในคุกเขาได้มีโอกาสรอ่านหนังสือวรรณคดี และเริ่มทดลองเขียนบทกวี เนื่องจากมีนักโทษสูงอายุผู้หนึ่งสนับสนุนและให้เขาขอยืมหนังสือ เมื่อออกจากคุกได้พบ Allen Ginsberg ครั้งแรกในบาร์ และได้เรียนรู้เรื่องกวีนิพนธ์ร่วมสมัยจาก Ginsberg ต่อไปย้ายไปอยู่ San Francisco และได้ไปร่วมกิจกรรมกับกวีกลุ่ม Beats ซึ่งมีตัว Ginsberg เอง Frelinghetti, Jack Kerouac และ William Burroughs เป็นหลัก

เนื่องจากประสบการณ์อันหลากหลายและไม่เหมือนใครของเขา บทกวีของ Corso จึงค่อนข้างเป็นเรื่องส่วนตัว แต่เขายืนยันว่างานของเขาไม่ใช่ “ คำสารภาพ ” แต่เป็นความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวที่ลึกซึ้ง เขาเชื่อว่าตัวกวีและผลงานของเขาเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้

ใน “The Whole Mess ... Almost” Corso ล้อเลียนขนบทางวรรณศิลป์ดั้งเดิม ที่นิยมใช้นามธรรมเป็นชื่อและลักษณะนิสัยของตัวละครในบทประพันธ์ประเภทต่างๆ เช่น กวีนิพนธ์ ละคร ตลอดจนนิยาย นามธรรมเหล่านั้นจะมีทั้งที่เป็นตัวแทนของคุณธรรมความดี เช่น Love, Faith, Hope, Charity, Beauty และที่เป็นตัวขัดขวางคุณธรรมความดีทั้งปวง เช่น Pride, Vanity, Avarice, Despair เรื่องที่ใช้นามธรรมแบบนี้มักจะผูกติดกับศาสนาคริสต์ และมีตัวเอกเป็นนักแสวงบุญซึ่งต้องพกพานามธรรมที่เป็นตัวแทนของคุณธรรมความดีทั้งหลายไปด้วย เวลาออกเดินทางไปแสวงบุญ แต่ก็จะต้องรบราฆ่าฟันกับตัวละครอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นกลุ่ม “อธรรม” ก็น่าจะได้

แต่ใน “The Whole Mess Almost” นั้น ทุกอย่างกลับตาลปัตรไปหมด เพราะแทนที่ผู้เล่า หรือตัว “I” จะเก็บรักษาคุณธรรมความดีที่เขาเคยมีและเคยเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตเขา เช่น Truth God Love Faith Hope Charity เขากลับเห็นของเหล่านี้เป็นสิ่งรุงรัง และจับโยนทิ้งหน้าต่างไปหมด ยกเว้น Beauty ซึ่งเขาโยนทิ้งแล้วกลับวิ่งไปคอยรับ แต่ก็ไม่ได้เก็บไว้ ในที่สุดเขาเหลือแต่ “Humor” แต่สำหรับ Humor เขาไม่ได้โยนทิ้ง เขาเพียงแต่พูดว่า “Out the window with the window”

เนื่องจาก Corso จงใจจะล้อเลียนทางวรรณศิลป์ดังกล่าว น่าเสียดายของบทกวีนี้จึงมีลักษณะยั่วล้อ ไม่จริงจัง และเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน เช่น เมื่อเขาจะจับ God โยนทิ้งหน้าต่างเขาทำให้เรารู้สึกว่า God ซึ่งควรจะยิ่งใหญ่เหนือมนุษย์ใดๆ กลายเป็นตัวตลก เพราะ God ตัวสั่นงันกแกตัวเป็นพัลวัน กลัวจะถูกโยนทิ้งหน้าต่าง หรือ ความตาย ซึ่งเป็นที่เกรงกลัวของทุกคนกลับไปซ่อนตัวอยู่ใต้อ่างล้างชามในครัว เป็นต้น

ปัญหาที่น่าคิดก็คือ เหตุใดเขาจึงไม่ทิ้ง “Humor” หรือว่าในสังคมปัจจุบันนั้น สิ่งที่เคยมีความสำคัญต่อชีวิตหมดความหมายแล้ว และสิ่งเดียวที่จะทำให้เราอยู่รอดได้ก็คือ “อารมณ์ขัน”

Gregory Corso เขียน “ Poets Hitchhiking on The Highway ” ในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังดูละคร “absurd” ฉากสั้น ๆ ที่มีตัวละคร 2 ตัวโต้เถียงกันแบบ “ไปไหนมาสามวาสองศอก” ขณะที่กำลังยืนคอยโบกรถอยู่บนทางหลวง แต่จนแล้วจนรอดไม่ปรากฏว่ามีรถผ่านมา และผู้อ่านก็แทบจะลืมไปว่า ตัวละครทั้งสองกำลังยืนคอยโบกรถอยู่

ประเด็นของบทกวีนี้น่าจะอยู่ที่การ “ประคารม” แบบ “ไปไหนมาสามวาสองศอก” ของตัวละครทั้งสองซึ่งในที่นี้เป็นกวี กวีคนแรกซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง เริ่มต้นด้วยการบอกกวีอีกคนหนึ่งว่า “The sky chases the sun” เมื่อกวีอีกคนหนึ่งทำท่าเหมือนไม่ยินดียินร้าย และพูดว่า “What’s the use” กวีผู้เล่าเรื่องคงจะรู้สึกขุ่นเคืองอยู่ในใจจึงพูดต่อว่า “But the ocean chases the fish” จินตภาพในคำพูด 2 ประโยค ของกวีคนแรกที่ว่า “The sky chases the sun” และ “The ocean chases the fish” นั้นดูเผิน ๆ จะรู้สึกว่าเป็นจินตภาพที่เหลวไหล และไม่มีทางเป็นไปได้ แต่ถ้าหยุดคิดสักนิด ก็จะเห็นว่าจินตภาพเหล่านั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหมด ดวงอาทิตย์อยู่บนท้องฟ้าและปลาก็อยู่ในมหาสมุทร และทุกอย่างเป็นส่วนหนึ่งของโลกและจักรวาล กวีเพียงแค่สลับบทบาทของแต่ละสิ่งให้ดูเป็นเรื่องที่เหลวไหลไม่มีทางเป็นไปได้

การต่อปากต่อคำเริ่มต้น เมื่อกวีคนที่สองหัวเราะและพูดว่า

Suppose the
strawberry were
pushed into a mountain

ราวกับว่าจินตภาพของกวีคนแรกยังเหลวไหล (absurd) ไม่ถึงใจ เขาจึงใช้จินตภาพของลูกสตรอเบอรี่ที่ถูกอัดเข้าไปในภูเขา การประชันปากเริ่มรุนแรงขึ้น เมื่อกวีคนที่สองพูดต่อว่า

“The apple – cart like a
broomstick – angel
snaps & splinters
old dutch shoes

และกวีคนแรกโต้ว่า

“Lighting will strike the old oak
and free the fumes”

จากการ “ประคารม” จะเห็นว่า การใช้ภาษาตลอดจนลีลาและจินตภาพของทั้งสองคนต่างกัน กวีคนที่สองจะใช้จินตภาพที่ รุนแรง เหลวไหล และมีความเป็นไปได้น้อยกว่าคนแรก แต่กวีทั้งสองคน ได้ใช้กลการประพันธ์ที่คล้ายกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ การเล่นกับคำกล่าวดั้งเดิม เช่น การใช้จินตภาพของ “apple cart” ซึ่งคำกล่าวดั้งเดิมมีว่า “Don’t upset the apple cart” ซึ่งหมายความว่า อะไรที่มันดีอยู่แล้วก็อย่าไปแตะต้องจะทำให้เสียเรื่อง แต่ในที่นี้ “apple cart” มีบทบาทและความหมายต่างกับคำกล่าวดั้งเดิมเพราะ apple cart ในที่นี้เหมือนแม่มดขี่ไม้กวาดที่เที่ยวไป รุนวายและทำให้ของเสีย ส่วนในคำพูดของกวีคนที่หนึ่งที่ว่า “Lighting will strike the old oak” “นั่นก็เหมือนจะไปกลับคำกล่าวดั้งเดิมที่ว่า “Lighting never strikes the old oak” เมื่อการประคารมเพิ่มความรุนแรงและเหลวไหลขึ้นทุกที การโต้ตอบกันด้วยประโยค ได้กลายเป็นวลีและจากวลีเหลือเพียงคำ เช่น คนหนึ่งพูดว่า “Bald killers! Bald killers! Bald killers! อีกคนหนึ่งตอบว่า “Firestoves! Gas! Couch! “ ซึ่งผู้อ่านจะงงงมมากกว่าเขาพูดอะไรกัน

ปริศนาซึ่งท้าทายผู้อ่านน่าจะอยู่ที่ทบทวนครั้งสุดท้าย เมื่อกวีซึ่งเป็นผู้เล่ากล่าวอึม ๆ ว่า

I Knew God would turn back his head

If I sat quietly and thought.”

We ended by melting away

hating the air”

กวีต้องการจะให้พระเจ้าเห็นชอบกับการเป็นกวีของเขาด้วยการให้เขานั่งเงียบ ๆ และคิดอย่างนั้นหรือ? จากน้ำเสียงโดยเฉพาะตรงที่เขาพูดว่า “I said, only smiling” น่าจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกวาทะจริงแล้วเขาไม่ได้สนใจว่าพระเจ้าจะเห็นชอบหรือยอมรับความเป็นกวีของเขา ถ้าให้เลือกเขาก็คงเลือกที่จะแสดงความ “อหังการ” ของกวี และประคารมกับเพื่อนกวีของเขามากกว่าและคงไม่ใช่เป็นเพราะเขานึกถึงพระเจ้าเขาจึง “สงบศึก” แต่คงเป็นเพราะความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการประคารม และอาจจะเป็นเพราะต้องยืนตากแดดคอยโบกรถมากกว่า บทกวีจึงจบด้วยความรู้สึกหงุดหงิดและออกจะพาลของกวีทั้งสอง

We ended by melting away,

hating the air!

ถ้าจะถามว่า Gregory Corso ต้องการจะสื่ออะไรต่อผู้อ่านและสารที่เขาสื่อนั้นมีพลังทางปัญญาหรือไม่เพียงไร น่าจะตอบได้ว่า Gregory Corso ก็เหมือนกับกวีกลุ่ม Beats คนอื่นๆ ที่มักจะจงใจไม่ให้คำตอบที่เป็นข้อสรุปตายตัว แต่จะเปิดกว้างเป็นคำถามให้ผู้อ่านนำไปคิดต่อ ในบทกวีนี้คำถามที่น่าจะนำไปคิดต่อ ก็คือ บทบาทของกวีว่าน่าจะเป็นเช่นกวี 2 คน ที่โบกรถบนทางหลวง หรือน่าจะเป็นอย่างที่พระเจ้าเห็นชอบ คือ สงบเงียบและหยุดคิด

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

ROBERT CREELEY

The Flower

I think I grow tensions
like flowers
in a wood where
nobody goes.

5 Each wound is perfect,
 encloses itself in a tiny
 imperceptible blossom;
 making pain.

10 Pain is a flower like that one,
 like this one,
 like that one,
 like this one,

From: Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry**. First edition. New York: W.W.
Norton & Company, Inc, 1994. P.145

ดอกไม้

ฉันคิดว่าฉันปลูกความเครียด
เหมือนปลูกดอกไม้
ในป่าเปลี่ยว
ที่ไม่มีใครย่างเหยียบเข้าไป

5 รอยบาดแผลแต่ละรอยช่างพอเหมาะพอดี
ห่อหุ้มตัวเองไว้ใน
ดอกตูมดอกน้อยๆ
ที่แทบจะมองไม่เห็น
ทำให้เกิดความเจ็บปวด

10 ความเจ็บปวดคือดอกไม้เหมือนกับดอกนั้น
เหมือนกับดอกนี้
เหมือนกับดอกนั้น
เหมือนกับดอกนี้

โรเบิร์ต คริสลีย์

โรเบิร์ต ครีลีย์ (Robert Creeley) เป็นกวีอเมริกันกลุ่ม “Black Mountain” เคยได้รับเชิญให้ไปสอนวิชาการเขียนที่ Black Mountain Collage มหาวิทยาลัยแนวทอลอง ซึ่งเป็นที่ก่อกำเนิดของกวีอเมริกันร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น Charles Olson Robert Duncan และ Robert Creeley เอง Robert Creeley เคยเป็นบรรณาธิการวารสารทางวรรณคดี ชื่อ *Black Mountain Review* ซึ่งตีพิมพ์บทกวีของกวีร่วมสมัยหลายคน เช่น Denise Levertov Ed Dorn และ Paul Blackburn

บทกวีของ Creeley มีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจหลายประการ ประการแรกบทกวีของเขาจะค่อนข้างสั้น คือ นอกจากตัวบทจะสั้นแล้ว ชื่อบทและแต่ละบรรทัดก็สั้นด้วย ดังเช่น บทกวี “The Flower” จะมีเพียง 3 ท่อนๆ ละ 4 บรรทัด แต่ละบรรทัดมีความยาวเพียง 3-6 พยางค์ Creeley ปฏิเสธการกำหนดจังหวะและสัมผัสตามขนบกวีดั้งเดิม แต่ได้สร้างจังหวะขึ้นเองใหม่ ซึ่งกระชับและจับใจผู้อ่าน ประโยคของเขามักจะต่อเนื่องและไม่จบในบรรทัด แต่เขาจะกำหนดให้จังหวะลงที่คำสุดท้ายของบรรทัด เพื่อเน้นความสำคัญและความหมายของคำนั้นๆ ผู้อ่านจะต้องหยุดที่คำสุดท้ายแต่ก็จะรีบอ่านบรรทัดต่อไปทันที เช่นใน 2 บรรทัดแรกของ “The Flower” เขาจะใจจะให้น้ำหนัก และเน้นความหมายของคำว่า “tensions” และ “flowers” ผู้อ่านจะต้องหยุดตรงคำนั้นแม้ยังไม่จบประโยค มิฉะนั้นก็อาจจะไม่ได้รับสารที่กวีต้องการจะถ่ายทอดอย่างสมบูรณ์

ใน “The Flower” ผู้อ่านอาจตีความได้เป็น 2 นัย นัยแรกเป็นการตีความตามที่ปรากฏในตัวบทอย่างตรงไปตรงมา ว่าการที่ “ผู้เล่า” หรือ “I” เปรียบการปลุกความเครียดเหมือนกับการปลุกดอกไม้ ในป่าเปลี่ยวที่ไม่มีใครเหยียบย่างเข้าไปนั้น เท่ากับว่าความเครียดเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองต้องมีการ “ปลุก” และเมื่อ “ปลุก” ขึ้นมาก็ต้องทนถนอมดูแลให้เจริญเติบโต และเหมือนการปลุกดอกไม้ในป่าเปลี่ยว การปลุกความเครียดต้องเป็นเรื่องส่วนตัว ที่ไม่มีผู้ใดรับรู้ เมื่อความเครียดทำให้เกิดความเจ็บปวด และความเจ็บปวดก็คือ ดอกไม้ ก็น่าจะหมายความว่าความเครียดและความเจ็บปวด ที่ “I” ปลุกและทนถนอมประคับประคองมานั้น ได้ผลผลิตออกผลสวยงามเหมือนปลุกดอกไม้ เป็นไปได้หรือไม่ว่า ความเจ็บปวดที่กวีพูดถึง คือ ความเจ็บปวดทางจิตวิญญาณ ซึ่งจะสามารถนำผู้ที่ทนถนอมประคับประคองไปสู่ความหยั่งรู้ และแสงสว่างทางปัญญา

แต่ถ้านำภูมิหลังของ Creeley มาพิจารณา ก็อาจตีความได้อีกนัยหนึ่ง ซึ่งมีความหมายทางศาสนา เนื่องจาก Creeley เกิดและเติบโตในครอบครัวของคนอเมริกัน ซึ่งอยู่ในแถบที่เรียกกันว่า New England หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอเมริกา คนที่อยู่ในแถบนี้เป็นพวกที่สืบเชื้อสายมาจากพวก Puritans ซึ่งลี้ภัยทางศาสนาจากประเทศอังกฤษ และมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในอเมริกา ดังนั้น ความเชื่อตลอดจนหลักจริยธรรมอันเคร่งครัดของพวก Puritans จึงน่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดของ Creeley บ้างพอสมควร ในงานประพันธ์ของเขาหลายบท เขาจะพูดถึงความปวดร้าว ความบกพร่องทางจิตวิญญาณและความพยายามที่จะให้หลุดพ้นจากบาปกำเนิด¹ ของมนุษย์

ดังนั้น “Pain” ในบทกวีนี้ จึงน่าจะเป็นความเจ็บปวด ซึ่งผู้เล่า หรือ “I” จงใจที่จะ “ปลุก” และถ้า “Pain” คือ ดอกไม้ “Pain” ก็คือการล้างบาปวิธีหนึ่ง และอาจจะเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ ความหลุดพ้น (Salvation) และแสงสว่างทางจิตวิญญาณด้วย

นิตยา มาสะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

¹ บาปกำเนิด (Original Sin) ศาสนาคริสต์ เชื่อว่าคนทุกคนมีบาปติดตัวมาตั้งแต่เกิดซึ่งเป็นบาปที่อาดัมมนุษย์คนแรก ที่พระเจ้าสร้างขึ้น เป็นผู้ก่อ

RUTH DAIGON

- Not Yet Visible

My father balances on scaffolding
 high above our games.
 Each time he spits a nail
 and drives it in ,
 5 a wall goes up. •
 Room dividers rise
 from hopscotch squares,
 the whole house framed on stilts.

He climbs the ladder,
 10 waves from every window
 until I catch his signal,
 return it and find myself
 waving from our top floor
 at his bent frame growing smaller
 15 as he moves along receding avenues.

I look out
 signalling my sons
 who for a moment
 recognize me signal back
 20 then shift into a new position
 straining to see something
 ' not yet visible.

From : Hotchkiss , Joanne ed. **This Far Together** : Haight Ashbury Literary Journal.

Anthology 1980-1995 . San Francisco : Typesetting Etc, 1996. P.24

ที่ยังมองไม่เห็น

- 5 พ่อผมยืนเลียงตัวอยู่บนนั่งร้าน
 สูงลิบจากลานที่เราเล่นกันอยู่
 ทุกครั้งที่พ่อถ่มตะปูกจากปาก
 แล้วตกลงไป
 ฝาบ้านก็จะตั้งขึ้นมา
 ฝากันห้องเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา
 จากตารางตั้งเต
 บ้านทั้งหลังตั้งอยู่บนเสาสูง
- 10 พ่อไต่บันไดขึ้นไป
 โบกมือลงมาจากหน้าต่างทุกบาน
 จนกระทั่งผมรับสัญญาณของพ่อได้
 ส่งสัญญาณตอบไปและไม่ช้าตัวผมเอง
 ก็มายืนโบกไม้โบกมือให้พ่ออยู่ที่ชั้นบนสุด
 15 ร่างที่คุ่มงอของพ่อค่อย ๆ เล็กลง ๆ
 ขณะที่พอก้าวไปตามถนนที่ห่างออกไปทุกที
- 20 ผมมองลงไป
 ส่งสัญญาณให้ลูกชาย
 ในช่วงหนึ่ง
 เขาจำผมได้ ส่งสัญญาณตอบมา
 แล้วเขาก็เปลี่ยนท่ายืน
 เขามองราวกับจะหาอะไรสักอย่าง
 ที่ยังมองไม่เห็น

รุธ ไต่ก้อน

รูธ ไดก์ออน (Ruth Daigon) เป็นกวีที่มีผลงานลงในวารสารวรรณคดี ชื่อ *Haight Ashbury Literary Journal* วารสารนี้เป็นโครงการของ Bay Area Center for Art & Technology ซึ่งเป็นบริษัทที่มีได้หวังผลกำไร ผู้ที่มีผลงานลงในวารสารนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกวีหรือนักเขียนรุ่นใหม่ ซึ่งจับกลุ่มกันอยู่บริเวณ Berkeley และ San Francisco (Bay Area) นอกจากงานเขียนกวีและนักเขียนกลุ่มนี้ยังจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทางวรรณคดี เช่น จัดรายการที่เรียกว่า “Poetry Dinners” หรือรายการอ่านกวีนิพนธ์และนวนิยายตามที่ตั้งต่าง ๆ โดยเฉพาะที่ Grand Piano Cafe ที่ถนน Haight ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การออกวารสารชื่อ *Haight Ashbury Literary Journal*

“Not Yet Visible” เป็นบทกวีที่พูดถึงขบวนการสร้างสรรค์ซึ่งมีการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง กวีสื่อความหมายด้วยการใช้ภาพลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม ในตอนที่ 1 “ผู้เล่า” พูดถึงพ่อที่กำลังสร้างบ้าน โดยบรรยายให้เห็นรายละเอียดทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลี้ยงตัวบนนั่งร้าน ซึ่งทำให้ฝ้ายบ้านและฝ้ายกันห้องเป็นรูปเป็นรูปร่างขึ้นมาจากตารางตั้งแต่ และในที่สุดก็ได้กลายเป็นบ้านทั้งหลัง

ในตอนที่ 2 เป็นการส่งมอบภาระหน้าที่จากพ่อไปสู่ลูก “ผู้เล่า” บรรยายถึงการที่พ่อโบกมือลงมาจากหน้าต่าง และเขารับสัญญาณของพ่อได้แล้วภาพของพ่อก็ค่อยๆ เล็กลงเรื่อยๆ จนกระทั่งเลือนหายไป

แต่เมื่อถึงเวลาที่ตัวผู้เล่าเองจะต้อง “ส่งสัญญาณ” ให้ลูกชาย ลูก “รับสัญญาณ” ของเขาได้เพียงชั่วขณะหนึ่ง แต่ไม่เหมือนตัวเขาเองกับพ่อซึ่งแทนที่และสืบทอดกันได้ คนรุ่นลูกเขาเริ่มเป็นตัวของตัวเอง พยายามเปลี่ยนทิศทางต่างๆ ที่ยังไม่รู้ว่าทิศทางใหม่จะเป็นอย่างไร และจะนำไปสู่แห่งหนตำบลใด

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

RITA DOVE

Elevator Man, 1949

Not a cage but an organ:
 if he thought about it, he'd go insane.
 Yes, if he thought about it
philosophically,
 5 he was a bubble of bad air
 in a closed system.

He sleeps on his feet
 until the bosses enter from the paths
 of Research and Administration---
 10 the same white classmates
 he had helped through Organic Chemistry.
 A year ago they got him a transfer
 from assembly line to Corporate Headquarters,
 a "kindness" he repaid

15 by letting out all the stops,
 jostling them up and down
 the scale of his bitterness
 until they emerge queasy, rubbing
 the backs of their necks,
 20 feeling absolved and somehow
 in need of a drink. *The secret*

he thinks to himself, is not
in the pipe but
the slender breath of the piper.

คนคอมพิวเตอร์ 1949 ¹

มิใช่กรงแต่เป็นออร์แกน

ถ้าเขาคิดเรื่องนี้ เขาคงเป็นบ้า

ใช่แล้ว ถ้าเขาคิดเรื่องนี้

ในเชิงปรัชญา

5 เขาคือฟองอากาศเสีย •

ในระบบปิด

เขายืนหลับ

จนกระทั่งพวกเจ้านายก้าวเข้ามาจากเส้นทาง

วิจัยและบริหาร

10 เพื่อนร่วมชั้นผิวขาวพวกเดียวกันนั้นแหละ

ที่เขาเคยช่วยให้สอบผ่านวิชาเคมีอินทรีย์

ปีก่อนนั้นพวกเจ้านายได้จัดการให้เขาได้ย้าย

จากสายการประกอบชิ้นส่วน มาประจำสำนักงานใหญ่

ความ “ปราชัย” ที่เขาตอบแทน

15 ด้วยการดิงปุ่มทั้งหมดออกพร้อม ๆ กัน

กระแทกกระทั้นขึ้น ๆ ลง ๆ

ตามระดับชั้นแห่งความขมขื่น

จนพวกเขาออกจากลิฟท์อย่างวิงเวียน ญ

ตันคอ

20 รู้สึกเหมือนได้ล้างบาป และออกจะ

อยากเหล้า เคลส์ลั๊บบ

เขานึกอยู่ในใจ มิได้อยู่

ที่ท้อสลงแต่อยู่ที่

ลมหายใจแผ่ว ๆ ของผู้อัดลม

ริต้า เดฟ

¹ ก่อนปี ค.ศ. 1950 ลิฟท์ยังไม่เป็นระบบอัตโนมัติ ต้องใช้คนเป็นผู้ควบคุม

RITA DOVE

Daystar

She wanted a little room for thinking:
but she saw diapers steaming on the line,
a doll slumped behind the door.

5 So she lugged a chair behind the garage
to sit out children's naps.

 Sometimes there were things to watch---
the pinched armor of a vanished cricket,
a floating maple leaf. Other days
she stared until she was assured
10 when she close her eyes
she'd see only her own vivid blood.

 She had an hour, at best before Liza appeared
pouting from the top of the stairs.
And just *what* was mother doing
15 out back with the field mice? Why,

 building a palace. Later
that night when Thomas rolled over and
lurched into her, she would open her eyes
and think of the place that was hers
20 for an hour---where
she was nothing,
pure nothing, in the middle of the day.

1986

ดาวกลางวัน

- เธออยากจะมีเวลาสำหรับไว้คิด
แต่เหลือบเห็นผ้าอ้อมตากอยู่บนราว
ตุ๊กตากำลังอยู่หลังประตู
- 5 เธอเลยดึงเก้าอี้จากหลังโรงรถ
มานั่งเล่นระหว่างลูกหลับ
- บางครั้งก็มีอะไรให้ดู
คราบสีซีดของจิ้งหรีดที่ลอกทิ้งไว้
ใบเมเปิ้ลที่ลอยมา บางวัน
เธอจ้องจนแน่ใจว่า
10 เมื่อเธอปิดตา
เธอจะเห็นแต่เลือดแฉะจ้ำของตนเอง
- อย่างดีเธอก็มีเวลาหนึ่งชั่วโมง ก่อนที่ลิซ่าจะโผล่ออกมา
ทำหน้ามู่ยอยู่ตรงหัวบันได
แล้วแม่ไปทำอะไร
15 กับหนูนาอยู่หลังบ้าน ก็
- สร้างปราสาทราชวังโง่ๆ หลังจากนั้น
ตอนกลางคืน เมื่อหอมัสโถมกลิ้ง
ลงบนตัวเธอ เธอจะลืมตา
นึกถึงตรงที่เป็นของเธอ
20 เพียงหนึ่งชั่วโมง ที่ซึ่ง
เธอไม่มีตัวตน
ไม่ได้เป็นอะไรทั้งสิ้น ในตอนกลางวัน

ริต้า เดฟ (Rita Dove) เป็นกวีแอฟริกันอเมริกันหญิง เกิดเมื่อปี ค.ศ.1952 ที่เมือง Akron รัฐ Ohio จบการศึกษาชั้นปริญญาตรี เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง จากมหาวิทยาลัย Miami รัฐ Ohio ในปีค.ศ.1973 แล้วได้รับทุนฟูลไบรท์ไปศึกษาวิชาการวรรณคดียุโรปสมัยใหม่ Tübingen ประเทศเยอรมัน ได้รับปริญญาโท (M.F.A.) จากมหาวิทยาลัย Iowa เมื่อปี 1977 ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนวิชา Creative Writing ที่มหาวิทยาลัย Virginia

Rita Dove ได้รับทุนและรางวัลทางวรรณกรรมมากมาย ในปี ค.ศ. 1987 ,เธอได้รับรางวัล Pulitzer Prize จากบทกวีนิพนธ์ชื่อ “Thomas and Beulah” ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบรรพบุรุษของเธอและเหตุการณ์สำคัญๆที่เกิดขึ้นที่เมือง Akron บ้านเกิดของเธอ ในปี 1993 Rita Dove ได้รับการยกย่องให้เป็นรัตนกวี (Poet Laureate) ของอเมริกา นับว่าเธอเป็นกวีหญิงคนแรก และเป็นกวีหญิงแอฟริกันอเมริกันคนแรกที่ได้รับเกียรตินี้

ถึงแม้กวีนิพนธ์ของ Rita Dove จะมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ส่วนตัวและใกล้ชิด แต่งานของเธอแตกต่างจากงานของกวีหญิงกลุ่มที่ได้รับสมญาว่าเป็น “confessional poets” เพราะกวีนิพนธ์ของ Rita Dove ขยายวงจากประสบการณ์และโลกส่วนตัวไปสู่โลกของชุมชนและคนทั่วไป

บทกวีของ Rita Dove มักจะมีลักษณะเป็นเรื่องราว เธอเคยให้สัมภาษณ์ว่าเหตุที่เธอไม่ใช่นักเขียนนวนิยายทั้งๆที่ชอบเล่าเรื่องก็เพราะเธอหลงเสน่ห์ของภาษา เธอมีความเห็นว่าภาษาสามารถจะเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีมองโลกมองชีวิตของเราได้

ถึงแม้จะเป็นกวีแอฟริกันอเมริกัน แต่ Rita Dove เห็นว่าเธอไม่จำเป็นต้องเขียนจากมุมมองของ “คนผิวดำ” เสมอไป เธอเชื่อว่ากวีนิพนธ์เป็นการเมืองอยู่ในตัวของมันอยู่แล้ว กวีไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และไม่จำเป็นต้องเป็นส่วนหนึ่งของความเคลื่อนไหวทางการเมืองด้วย

“The Elevator Man 1949” เป็นบทกวีที่แสดงถึงความเข้มข้นที่คนอเมริกันผิวดำมีต่อคนผิวขาว Rita Dove เสนอปัญหานี้โดยสร้างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลิฟท์ มีคนผิวดำเป็นคนคุมลิฟท์ และกลุ่มคนผิวขาวเป็นผู้ใช้ลิฟท์ ในช่วงเวลาดังแต่กลุ่มคนผิวขาวก้าวเข้ามาในลิฟท์จนกระทั่งออกจากลิฟท์ ผู้อ่านจะได้รับความเป็นมาเป็นไปตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างคนคุมลิฟท์กับคนใช้ลิฟท์ ที่สนใจที่สุดก็คือกลเม็ดที่คนคุมลิฟท์ผิวดำใช้ในการ “แก้มืด” คนผิวขาวซึ่งเป็น “เจ้านาย”

เหตุที่ทำให้บทกวีนี้มีพลัง และสามารถสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้อ่านได้นั้น ไม่ได้อยู่ที่ตัวเรื่องหรือสถานการณ์ที่กวีสร้างเพียงอย่างเดียว ปัจจัยสำคัญอยู่ที่กลวิธีทางวรรณศิลป์อันแยบยลซึ่งกวีนำมาใช้ ประการแรกกวีเล่าเรื่องจากมุมมองและความรู้สึกนึกคิดของคนคุมลิฟท์ผิวดำซึ่งผู้อ่านจะต้องติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ บทกวีเริ่มต้นด้วยความเปรียบที่ว่าลิฟท์ไม่ใช่กรงขังแต่เป็นออร์แกนจากนั้นกวีได้สร้างภาพลักษณ์ของลิฟท์กับออร์แกนควบคู่กันไปตลอด โดยเฉพาะในตอนในกลุ่ม “เจ้านาย” ผิขาวอยู่ในลิฟท์แล้วผู้ควบคุมลิฟท์ตอบแทนความ “ปรารถนา” ของ “เจ้านาย” ด้วยการดึงปุ่มทั้งหมดพร้อมๆกันเหมือนดึงปุ่มออร์แกน ทำให้ลิฟท์ขึ้นๆลงๆตาม “scale” แห่งความเข้มข้นของผู้คุมลิฟท์ เกิดการกระแทกกระทั้นจนผู้บริหารผิวขาวเกิดอาการวิงเวียนและรู้สึกเหมือนได้ล้าง “บาป” ที่ตนได้ทำไว้เนื่องจากได้ย้ายอดีตเพื่อนร่วมชั้นเรียนผิวดำซึ่งเคยมีบุญคุณต่อพวกเขาจากสายการผลิตมาเป็นพนักงานคุมลิฟท์ที่สำนักงานใหญ่

บทกวีจบลงที่ชัยชนะของคนผิวดำซึ่ง Rita Dove ใช้ภาพลักษณ์ของ pipe และ piper ของ ออร์แกน เพื่อแสดงให้เห็นว่าคนคหุลิฟท์นั้นมืบทบาทที่สำคัญเหมือนกับ piper ของออร์แกน ซึ่งมีหน้าทึ่อัดลมขึ้นไปยัง pipe ทำให้เกิดเสียง ดังนั้นเคล็ดลับของชัยชนะจึงไม่ได้ยู่ที่ pipe แต่ยู่ที่ลมหายใจของ piper ซึ่งถึงแม้จะแผ่วแต่ก็มีพลัง ใครจะคาดคิดว่าคคนคหุลิฟท์ผิวดำซึ่งเคยคิดว่าตนเองเป็นเพียง “ฟองอากาศเสีย” จะมามีอำนาจเหนือ “เจ้านาย” ผิวดำได้

Rita Dove เขียนบทกวี “Daystar” จากมุมมองของผู้หญิงที่มีพันธะและความรับผิดชอบต่อครอบครัว จนแทบไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง เธอจึงโหยหาและต้องการเวลาเพียงหนึ่งชั่วโมงในเวลากลางวันที่เป็นของเธอเวลาสำหรับ “คิด” อย่างเป็นอิสระปราศจากพันธะใด ๆ กวีเปรียบเทียบความต้องการนี้กับความต้องการที่จะได้เห็นดาวในเวลากลางวันซึ่งคงเป็นไปได้ยาก

ในบทกวีนี้ Rita Dove ใช้ภาพต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เสนอปัญหาที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของผู้หญิงที่เป็นทั้งแม่และเมีย เช่น ภาพผ้าอ้อมที่ตากอยู่บนราว ภาพตุ๊กตาที่กิ้งอยู่กั้กับพื้น ภาพลูกสาวตัวเล็ก ๆ ยืนหน้ามู่ยอยู่ทึ่หัวบันได และภาพสามที่โถมกิ้งลงบนตัวเธอในเวลากลางคืน ภาพเหล่านี้เป็นภาพที่ซ้ำซากจำเจ ซึ่งผู้หญิงต้องเผชิญอยู่ทุกเมื่อเชือวันจนผู้หญิงแทบจะกลายเป็นเครื่องจักรไม่มีเวลาสำหรับ “คิด” ทางออกของผู้หญิงในบทกวีนี้คือ หามุมสงบ ขณะที่ลูก ๆ นอนกลางวัน นั้งมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่คนเดียว บางครั้งก็มีอะไรให้มอง เช่น ใบเมเปิ้ลที่ลอยมาตามลม คราบจิ้งหรีดที่ไม่มีตัวอยู่ข้างใน ซึ่งคงเหมือนตัวเธอที่มีแต่ร่างกายแต่ไร้จิตวิญญาณ ถึงแม้บางวันจะไม่มีอะไรให้ดู เธอก็ยังนั่งจ้องมองความว่างเปล่าสร้างวิมานในอากาศเวลาหนึ่งชั่วโมงในตอนกลางวันทึ่เธอได้อยู่คนเดียวจึงมีค่ายิ่งสำหรับเธอ ช่วงที่น่าสะเทือนใจที่สุดคือช่วงสุดท้ายที่สามโถมกิ้งลงบนตัวเธอในเวลากลางคืน แทนที่จะมีความสุขเธอกลับนอนสื้มตานึกถึงเวลาและสถานที่ในยามบ่าย เวลาที่เธอเห็น “ดาวกลางคืน” ณ ที่นั้น เธอเป็นอิสระปลอดจากพันธะทั้งปวง และรู้สึกร่าวกั้บว่าเธอไม่มีตัวตน

Elevator Man, 1949 นิตยา มาสะวิสุทธิ์ และ นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปล

นิตยา มาสะวิสุทธิ์ : ผู้ตีความ

Daystar

นิตยา มาสะวิสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

LOUISE ERDRICH

Dear John Wayne¹

August and the drive-in picture is packed.
 We lounge on the hood of the Pontiac
 surrounded by the slow-burning spirals they sell
 at the window, to vanquish the hordes of mosquitoes.
 5 Nothing works. They break through the smoke-screen for blood.

Always the look-out spots the Indians first,
 spread north to south, barring progress.
 The Sioux², or Cheyenne³, or some bunch
 in spectacular columns, arranged like SAC missiles⁴,
 10 their feathers bristling in the meaningful sunset.

The drum breaks. There will be no par lance.
 Only the arrows whining, a death-cloud of nerves
 swarming down on the settlers
 who die beautifully, tumbling like dust weeds
 15 into the history that brought us all here
 together : this wide screen beneath the sign of the bear⁵.

The sky fills, acres of blue squint and eye
 that the crowd cheers. His face moves over us,
 a thick cloud of vengeance, pitted
 20 like the land that was once flesh. Each rut,
 each scar makes a promise: *It is*
not over, this fight, not as long as you resist.

Everything we see belongs to us.
 A few laughing Indians fall over the hood
 25 slipping in the hot spilled butter.
The eye sees a lot, John, but the heart is so blind.
How will you know what you own ?
 He smiles, a horizon of teeth
 the credits reel over, and then the white fields
 30 again blowing in the true-to-life dark.
 The dark films over everything. •
 We get into the car
 scratching our mosquito bites, speechless and small
 as people are when the movie is done.
 35 We are back in ourselves.

 How can we help but keep hearing his voice,
 the flip side of the sound-track, still playing:
Come on, boys, we've got them
where we want them, drunk, running.
 40 *They will give us what we want, what we need:*
The heart is a strange wood inside of everything
we see, burning, doubling, splitting out of its skin.

From : Gillian, Maria Mazziotti and Jennifer, ed. **Unsettling America : An Anthology of Contemporary Multicultural Poetry**. First edition. New York : The Penguin Group, 1994. P. 54-55

¹ John Wayne เป็นดาราภาพยนตร์ที่แสดงหนังประเภท “ Westerns ” ได้รับคะแนนนิยมจนชื่อเขากลายเป็น “ ตำนาน ” ในช่วง 23 ปี (ค.ศ.1949-1972) มีอยู่เพียงปีเดียวที่ชื่อเขาไม่ได้อยู่ใน 1 ใน 10 ของดาราที่ได้รับคะแนนนิยมสูงสุด เขามีบุคลิกที่กร้าวและกร้าน มักจะสวมบทบาทของคนผิวขาวที่มุ่งมั่นจะย้ายถิ่นฐานไปอยู่ทางภาคตะวันตกของอเมริกา

² และ ³ ชื่อเผ่าอินเดียนแดง

⁴ SAC Missiles : SAC ย่อมาจาก Strategic AIR Command หมายถึง ยุทธศาสตร์การจัดแนวจรวดแบบหนึ่ง

⁵ หมี่เป็นสัญลักษณ์ของคนอินเดียนแดงเผ่าต่าง ๆ นับถือ และขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย

จอห์น เว้น ที่รัก¹

เดือนสิงหาลานดูหนังกลางแปลงแน่นชนิด
เรากลิ้งเกลือกอยู่บนหน้าหม้อรถปอนเตียก
ล้อมรอบไปด้วยขดยากันยุงที่เขาเร่ขายตามหน้าต่างรถ
เผาไหม้อย่างช้า ๆ หวังจะปราบยุงที่พากันมาเป็นฝูง
5 แต่ก็ไม่มีอะไรจะปราบมันได้ มันฝ่าทะลุผ่านควันเข้าไปดูดกินเลือดจนได้

ยามดูหนังทางมักจะเป็นฝ่ายเห็นอินเดียนแดงก่อน
แผ่ขยายตั้งแต่เหนือจรดใต้ ขวางกันไม่ให้ผู้ใดผ่าน
พวกซู² หรือไซแอน³ หรือกลุ่มอื่น ๆ
ตั้งแถวแบบจรวดยุทธการ⁴ แลดูเป็นแนวเด่นสะดุดตา
10 ชนกกตั้งชันกระทบแสงอาทิตย์ยามอัสดง

เสียงกลองรัว จะไม่มีการเจรจา
มีแต่เสียงโหยหวนของลูกธนูที่แหวกอากาศ เมฆหมอกแห่งความตาย
กลุ่มรุมดาโถมผู้พยพ
ซึ่งถึงจุดจบอย่างงดงาม ม้วนกลิ้งเหมือนฟ่อนหญ้าแห้ง
15 เข้าสู่ประวัติศาสตร์ที่น่าเราทั้งหลายมาอยู่ ณ ที่นี้
ด้วยกัน : หน้าจอกว้างภายใต้สัญลักษณ์รูปหมี⁵

นัยน์ตาหรีสีฟ้า ที่คนดูชื่นชอบ
แผ่ขยายออกไปเต็มพื้นนภาอันไพศาล ใบหน้าของเขาเคลื่อนไหวอยู่เหนือเรา
เมฆหมอกแห่งความแค้น เป็นรอยฝังลึก
20 เหมือนแผ่นดินที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นเนื้อ ทุกร่อง
ทุกรอยแผลเป็น ทำให้เกิดความมึนงง : ยังหรือ
การต่อสู้ยังไม่สิ้นสุด トラบไคที่พวกแกยังแข็งข้ออยู่

- ทุกสิ่งที่เราเห็นเป็นของเรา
 อินเดียนแดงสองสามคนหัวเราะชอบใจกลิ้งหล่นจากหน้าหม้อรถ
 25 ไหลลื่นลงบนเนยร้อนที่หกเลอะอยู่
 นัยน์ตาอาจจะเห็นอะไรได้มากมาย จอห์น แต่ถ้าหัวใจมันมืดบอด
 แล้วคุณจะรู้อย่างไรว่าอะไรเป็นของคุณ
 เขายิ้มเผยให้เห็นฟันเต็มปาก
 หนั่งมาถึงตอนจบ แล้วทุ่งสีขาวก็ปรากฏอีกครั้ง
 30 โบกลีวอยู่ในความมืดที่เหมือนจริง
 ฝ่าฟิล์มสีดำปกคลุมไปทั่ว
 เราเข้าไปนั่งในรถ
 เกาตุ้มที่ยุงกัด พุดไม่ออกและรู้สึกตัวเล็กลง
 เหมือนที่คนดูหนังทั้งหลายรู้สึกเมื่อหนังเลิก
 35 เรากลับเข้าไปอยู่ในตัวเราเองใหม่
- ช่วยไม่ได้ที่เราจะได้ยินเสียงเขาต่อไปเรื่อย ๆ
 เสียงในฟิล์มอีกด้านหนึ่งยังเปิดอยู่
 เร็วเข้า พวกเรา เราได้ตัวมันแล้ว
 ตรงที่ที่เราต้องการ เมาแประ วิ่งหัวชุกหัวซุน
 40 มันจะยอมให้สิ่งที่เราต้องการ สิ่งที่เราจำเป็นต้องมี:
 หัวใจเป็นท่อนไม้ที่แปลกปลอมอยู่ในทุกสิ่ง
 ที่เราแลเห็น เมาใหม่ แยกตัวเป็นสอง ปริแตกออกมาอยู่นอกเนื้อตัวเอง

หลุยส์ เออร์ตริก

หลุยส์ เออร์ดริช (Louise Erdrich) เป็นกวี-นักเขียนอเมริกันลูกผสมเชื้อสาย เยอรมัน ฝรั่งเศส และอินเดียนแดง เผ่าชิพเพาว (Chippewa) เธอเขียนทั้งนวนิยายและบทกวี บทกวีรวมเล่มของเธอคือ *Jacklight* และ *Baptism of Desire*

“Dear John Wayne” เป็นบทกวีที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของสังคมอเมริกันทั้งอดีตและปัจจุบันในหลายแง่มุม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็น “อเมริกัน” และความ “เป็นอื่น” ในฐานะที่เป็นคนอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง Louise Erdrich ใช้กลวิธีที่แยบยลเสนอปัญหานี้ ทำให้บทกวีสามารถ “เร้าอารมณ์” และ “เร้าสมอง” ผู้อ่านได้ในเวลาเดียวกัน

Erdrich เสนอเรื่องโดยใช้หนังสือกลางแปลงเป็นฉาก ผ่านสายตาของ “ผู้เล่า” คือกลุ่มเด็กวัยรุ่นอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง ซึ่งกำลังดูหนังประเภท “ม่งตะวันตก” ที่มี จอห์น เวย์น เป็น “พระเอก” “ผู้เล่า” เล่าสลับกันระหว่างเรื่อง “ในจอ” กับเรื่อง “นอกจอ” ซึ่งสานต่อกันได้อย่างพอเหมาะพอดี จนบางครั้ง ผู้อ่านแทบจะแยกไม่ออกว่าเรื่องใดเป็นเรื่อง “ในจอ” เรื่องใดเกิดขึ้น “นอกจอ” เรื่อง “ในจอ” เป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างคนผิวขาวซึ่งเป็นผู้มาบุกเบิกตั้งถิ่นฐานใหม่กับอินเดียนแดงเผ่าต่างๆ ซึ่งเป็นเจ้าของถิ่น ครั้งแรกคนผิวขาวถูกอินเดียนแดงโจมตีสลายเป็นจำนวนมาก ต่อมาเป็นการแก้แค้นของคนผิวขาวนำโดย จอห์น เวย์น “พระเอกยอดนิยม” เรื่อง “ในจอ” จบลงที่ ความพ่ายแพ้ของพวกอินเดียนแดง

ส่วนเรื่อง “นอกจอ” เป็นเรื่องของคนดูหนังซึ่งก็คงจะเป็นคนอเมริกันเชื้อสายต่างๆ รวมทั้งคนอเมริกันผิวขาว แต่ที่กวีเน้น คือ อเมริกันอินเดียนแดง⁽²⁾ “ผู้เล่า” บรรยายถึงบรรยากาศทั่วไปของลานดูหนังกลางแปลง ซึ่งคนดูวัยรุ่นมักจะขึ้นไปเลือกกลิ้งอยู่บนหน้าหม้อรถ อบอวลด้วยควีนยากันยุง ดูเหมือนกวีจะจงใจ “ล้อ” การต่อสู้ระหว่างคนผิวขาวกับอินเดียนแดง “ในจอ” กับ การต่อสู้ระหว่างผู้กับคนดูหนังที่เกิดขึ้น “นอกจอ” ซึ่งไม่ว่าคนจะเฝ้ากันยุงรมควันเท่าไร ก็ไม่สามารถจะปิดกันยุงที่มุงจะเข้าไปกินเลือดคนได้ จุดที่น่าสนใจ คือ ปฏิกริยาของคนดูที่มีต่อหนังและบทบาทของ จอห์น เวย์น สำหรับคนดูทั่วไป จอห์น เวย์น คือ “พระเอก” ตาหรีสีฟ้าซึ่งเก่งกล้า สามารถเอาชนะและปราบพวกอินเดียนแดงได้ เขาจึงเป็นตัวแทนแห่งอำนาจและความแข็งแกร่งของคนผิวขาว การปรากฏตัวบนจอของเขาเรียกเสียงเชียร์จากคนดู แต่สำหรับวัยรุ่นอเมริกันอินเดียน จะรู้สึกว้า จอห์น เวย์น คือ “ผู้ร้าย” ที่หัวใจและใบหน้าเต็มไปด้วยความแค้นมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอินเดียนแดงให้ได้ เมื่อเขาประกาศว่า “แค้นนี้ต้องชำระ” และ “อะไรที่เราเห็นเป็นของเรา” วัยรุ่นอินเดียนแดงกลุ่มหนึ่งหัวร่อกลิ้งตกลงมาจากหน้ารถ และ “ผู้เล่า” คงจะนึกถึงอยู่ใจด้วยน้ำเสียงที่เย้ยหยันว่า “ก็จริงอยู่หรือจอห์น นัยน์ตาอาจจะเห็นอะไรมากมาย แต่ถ้าหัวใจมืดบอดแล้ว จะรู้ได้อย่างไรว่าอะไรเป็นของคุณ” จุดที่น่าสะเทือนใจที่สุด คือตอนที่หนังจบแล้ว กลุ่มวัยรุ่นอเมริกันอินเดียนกลับเข้านั่งในรถ พุดไม่ออกและรู้สึกว่าตัวเองเล็กลงถนัดใจและเพื่อย้ำความรู้สึกนั้น เสียงในฟิล์มยังบรรเลงต่อ “ผู้เล่า” ซึ่งเป็นอเมริกันอินเดียน จึงยังคงได้ยินเสียง จอห์น เวย์น ต่อไปเรื่อยๆ

“Come on, boys, we’ve got them
Where we want them, drunk, running,
They will give us what we want, what we need:”

นอกจากการสลับฉากกันไปมาระหว่างเรื่อง “นอกจอ” และ “ในจอ” ซึ่งทำให้การเดินทางน่าสนใจแล้ว Erdrich ยังใช้ภาพลักษณ์ที่สื่อทั้ง รูป รส กลิ่น เสียง ในการบรรยายเรื่องทั้ง “นอกจอ” และ “ในจอ” ไม่ว่าจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยสีสันของการตั้งขบวนของอินเดียนแดงเผ่าต่างๆ เสียงโหยหวนของลูกธนูที่แหวกผ่านอากาศ เสียงกลองรัว ภาพผู้บุกรุกเบิกป่าล้มตายเหมือนฟองฟางแห่งที่กลิ้งตามลม ภาพวัยรุ่นอินเดียนแดงกลิ้งตกจากหน้าม้ารถลงไปในละออง และภาพที่เด่นชัดที่สุด คือภาพที่แสดงลักษณะเฉพาะตัวและความยิ่งใหญ่ของ จอห์น เวย์น เช่น นัยน์ตาสีฟ้าที่แผ่ขยายออกไปไม่มีที่สิ้นสุด ยิ้มที่กว้างจนเห็นฟันเต็มปากและใบหน้าที่ถูกเติมไปด้วยริ้วรอยแห่งความแค้น ภาพเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังดูภาพยนตร์จอกว้างกลางแจ้งไปด้วย

การที่ทวีใช้ภาพยนตร์ที่มี จอห์น เวย์น เป็นพระเอก และ เล่าเรื่องผ่านสายตาผู้ดูซึ่งเป็นคนอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง ทำให้ผู้อ่านเห็นปัญหาของความเป็น “อเมริกัน” และความ “เป็นอื่น” ได้ชัดเจนขึ้นเพราะในวัฒนธรรมอเมริกันที่เรียกว่า “pop culture” นั้น จอห์น เวย์น เป็น “ตำนาน” ของภาพยนตร์ประเภท “ลูกทุ่งคาบอย” และเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของคนผิวขาว เพราะเขาแสดงเป็นพระเอกของภาพยนตร์ประเภทนี้แทบทุกเรื่อง การตอบโต้อย่างเงี้ยวๆ ระหว่างวัยรุ่นอเมริกันอินเดียนซึ่งอยู่ “นอกจอ” กับ จอห์น เวย์น พระเอก “ในจอ” ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความรู้สึก “เป็นอื่น” ของคนอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง และความรู้สึก “เป็นอื่น” นี้ มีประวัติและที่มา ดังที่ “ผู้เล่า” ได้บรรยายไว้อย่างสวยงามและชัดเจนว่า

Only the arrows whining, a death-cloud of nerves
Swarming down on the settlers
Who die beautifully, tumbling like dust weeds
into the history that brought us all here
together: This wide screen beneath the sign of the bear

นิตยา มาศะวิสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

¹ Westerns เป็นหนังประเภท “ลูกทุ่งคาบอย” ซึ่งมักจะเป็นเรื่องของคนอเมริกันที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคตะวันตก ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่าง คนผิวขาวและอินเดียนแดงเจ้าของถิ่น

² อเมริกันอินเดียน เป็นคำที่ใช้เรียกคนอเมริกันเชื้อสายอินเดียนแดง ปัจจุบันมักใช้ คำว่า Native American มากกว่า

MARTIN ESPADA

Sleeping on the Bus

How we drift in the twilight of bus stations,
how we shrink in overcoats as we sit,
how we wait for the loudspeaker
to tell us when the bus is leaving,
5 how we bang on soda machines
for lost silver, how bewildered we are
at the vision of our own faces
in white-lit bathroom mirrors.

How we forget the bus stations of Alabama,
10 Birmingham to Montgomery,
how the Freedom Riders were abandoned
to the beckoning mob, how afterwards
their faces were tender and lopsided as spoiled fruit,
fingers searching the mouth for lost teeth,
15 and how the riders, descendants
of Africa and Europe both, kept riding
even as the mob with pleading hands wept fiercely
for the ancient laws of segregation.

How we forget Biloxi, Mississippi, a decade before,
20 Where no witnesses spoke to cameras,
how a brown man in Army uniform
was pulled from the bus by police
when he sneered at the custom of the back seat,
how the magistrate proclaimed a week in jail

25 and went back to bed with a shot of whiskey,
 how the brownskin soldier could not sleep
 as he listened for the prowling of his jailers,
 the muttering and cardplaying of the hangmen
 they might become.

30 His name is not in the index;
 he did not tell his family for years.
 how he told me, and still I forget.

 How we dozed upright on buses,
 how the night overtakes us
35 in the babble of headphones,
 how the singing and clapping
 of another generation
 fade like distant radio
 as we ride, forehead
40 heavy on the window,
 how we sleep, how we sleep.

From : Rich, Adrienne, ed. **The Best American Poetry 1996**. New York : Scribner
Paperback Poetry, 1996. P.61-62

หลับไหลบนรถโดยสาร

- เราเคว้งคว้างเพียงใดในแสงพลบของสถานีรถโดยสาร
เราต้องห่อตัวเพียงใดในเสื้อคลุมขณะนั่ง
เราต้องรอสักเพียงใดให้เครื่องขยายเสียง
บอกเราว่าเมื่อใดรถจะออก
- 5 เราต้องกระแทกเครื่องขายน้ำอัดลมเพียงใด
เพื่อจะเอาเหรียญที่หลุดหายไป เรางงวยเพียงใด
กับภาพหน้าของเราเอง
ในกระจกห้องน้ำที่สว่างโพลน
- เราลืมนสถานีรถโดยสารรัฐอลาบามาไปได้อย่างไร
เบอร์มิงแฮมถึงมอนต์โกเมอรี
- 10 ผู้โดยสารแห่งเสรีภาพถูกทอดทิ้งไปได้อย่างไร
ให้อยู่กับฝูงชนที่กวักมือเรียก หลังจากนั้น
หน้าของพวกเขาก็โน้มและโย้เหมือนผลไม้เน่าขนาดไหน
นิ้วคลำปากหาฟันที่หักหาย
- 15 และผู้โดยสาร ลูกหลาน
ของแอฟริกาและยุโรปล้วนยังนั่งรถโดยสารเรื่อยมาเช่นไร
แม้เมื่อฝูงชนซึ่งซุ่มมีวอนจะร่ำให้อย่างเคียดแค้น
เพื่อเรียกหากฎหมายโบราณที่แบ่งแยกสีผิว
- เราลืมนไปได้อย่างไรเรื่องบิลล็อกซี รัฐมิสซิสซิปปี เมื่อทศวรรษหนึ่งก่อนนี้
ที่ที่ไม่มีพยานโดยอมพุดต่อหน้ากล้อง
- 20 ชายผิวสีน้ำตาลในเครื่องแบบทหาร
ถูกตำรวจลากลงมาจากรถโดยสารเช่นไร
เมื่อเขาเย้ยประเพณีเรื่องที่นั่งท้ายรถ
ผู้พิพากษาศาลแขวงประกาศตัดสินจำคุกหนึ่งสัปดาห์

- 25 แล้วเข้านอนหลังจากกรอกวิสกี้เข้าไป
 ทหารผิวสีน้ำตาลไม่อาจหลับ
 ขณะฟังเสียงพวกผู้คุมคุกเดินต้อมหาเหยื่อ
 เสียงพึมพำและเล่นไฟของพวกเพชฌฆาต
- 30 ที่พวกเขาอาจจะเป็นในวันหน้า
 ชื่อของนักโทษผู้นี้ไม่มีในดรรชนี
 เขาปิดไม่ให้ครอบครัวรู้อยู่หลายปี
 เขาเล่าให้ฉันฟังถึงเพียงนั้น และฉันก็ยังลืมได้ลง
 พวกเราผลอยจับไปเพียงใดขณะนั่งตัวตรงบนรถโดยสาร
 กลางคืนคับมาปกคลุมเราเพียงใด
 ท่ามกลางเสียงที่ไม่ได้ศัพท์จากหูฟัง
- 35 การร้องเพลงและตบมือ
 ของคนอีกรุ่นหนึ่ง
 แฉวหายไปด้วยเสียงวิทยุจากไกล ๆ ได้อย่างไร
 ขณะเราโดยสารรถ ศีรษะ
 หนักอึ้งชบพาดหน้าต่าง
- 40 เราหลับไหลได้อย่างไร เราหลับไหลได้อย่างไร

มาร์ติน เอสปาดา

มาร์ติน เอสปาดา (Martin Espada) เป็นกวีอเมริกันเชื้อสายเปอร์โตริโกผสมยิว เกิดเมื่อปีค.ศ.1957 ที่รัฐนิวยอร์ก เคยได้รับรางวัลและทุนด้านกวีนิพนธ์หลายครั้ง เคยเป็นนายความปัจจุบันทำงานสอนในแผนกวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์

ความคิดหลักของบทกวีนี้คือ การลี้ภัยประวัติดำเนินชีวิต เรามักจะพะวงอยู่กับการดำรงชีวิตในแต่ละวันจนลืมนึกถึงผู้สร้างประวัติศาสตร์ไม่เห็นคุณค่า ไม่เห็นความหมายของการต่อสู้ของคนในอดีต เพื่อให้ได้มาซึ่งอารยธรรมทั้งทางสังคมและทางจิตวิญญาณของมนุษยชาติ ความลี้ภัยนี้ทำให้เราใช้ชีวิตอย่างล่องลอย ไร้ทิศทาง ขาดสติ ขาดสำนึก ละเลยการดำรงชีวิตในแนวทางที่มีความหมายคู่ควรกับมรดกทางอารยธรรมซึ่งบรรพชนในอดีตได้ต่อสู้เพื่อสร้างสรรค์และผดุงไว้ในสังคม

บทกวีนี้แบ่งความออกเป็นสี่บท บทที่หนึ่งและบทที่สองจะค่อนข้างสั้น ทั้งในแง่จำนวนบรรทัด (8 และ 9) และจำนวนคำในแต่ละบรรทัด ความในสองบทนี้ว่าด้วยความล่องลอยและหลบหลีกของคนในปัจจุบัน บทที่สองและสามจะยาวกว่าทั้งในแง่จำนวนบรรทัด (10 และ 14) และจำนวนคำในแต่ละบรรทัด

ความในสองบทยาว ๆ ตรงกลางนี้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อสิทธิและความเสมอภาคของคนต่างสีผิว (non-white) ในสังคมอเมริกัน บทที่สองกล่าวถึงเหตุการณ์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิและความเสมอภาคทางการเมืองและสังคมของพลเมือง (civil rights) ในช่วงทศวรรษ 1960 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐทางใต้ของสหรัฐ ส่วนบทที่สามเป็นกรณีตัวอย่างของบิดาของผู้เล่า (narrator) ซึ่งทำหยาบการกีดกันมิให้คนต่างสีผิวนั่งด้านหน้าของรถจนถูกลงโทษ จำคุก

รัฐอลาบามาที่กล่าวถึงในบทที่สองเป็นรัฐทางใต้ที่มีการกีดกันคนต่างสีผิวอย่างรุนแรงในปี 1963 มีการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างคนขาวกับคนดำในนครเบอร์มิงแฮมซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่สุดของรัฐอลาบามา จนประธานาธิบดีเคนเนดีต้องสั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางมาคลี่คลาย ต่อมาก็มีการวางระเบิดโบสถ์ของคนจน มีเด็กตายไปสี่คน เมื่อมีการออกกฎหมายเลิกการกีดกันสีผิว (desegregation) กลุ่มบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพได้เดินขบวนและขึ้นรถโดยสาร เพื่อทดสอบว่ากฎหมายนี้มีผลบังคับจริงหรือไม่ (คนที่มีสีผิวคนขาวมีสิทธินั่งตอนหน้าของรถจริงหรือไม่) กิจกรรมนี้เรียกว่า “การโดยสารแห่งเสรีภาพ” (freedom rides) และอาจถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของคนต่างสีผิวในสถานที่สาธารณะทุกประเภท ในปี 1965 ดร.มาร์ติน ลูเธอร์ คิง นำขบวนผู้สนับสนุนการต่อสู้เพื่อสิทธิเสมอภาคจำนวน 50,000 คน มาถึงเมืองมอนต์โกเมอรี เมืองหลวงของรัฐอลาบามา เพื่อเรียกร้องสิทธิในการออกเสียง เหตุการณ์นี้นำมาสู่กฎหมายว่าด้วยสิทธิในการออกเสียงปีเดียวกัน ส่วนรัฐมิสซิสซิปปีก็เป็นอีกรัฐหนึ่งที่มีการกีดกันคนต่างสีผิวทำนองเดียวกับรัฐอลาบามา เหตุการณ์ในบทที่ 4 นี้ เอสปาดา กล่าวว่า เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงกับบิดาของเขา¹ คน “ผิวสีน้ำตาล” หมายถึงผู้ที่มีเชื้อสายสเปนปนคนพื้นเมืองในทวีปอเมริกาหรือหมู่เกาะแคริบเบียน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาสเปนและมีอยู่มากในสหรัฐอเมริกา

ความในแต่ละตอนของบทกวีนี้จะสอดคล้องกับบรรยากาศ ความรู้สึก แสง-สี-เสียง น้ำเสียง และการสร้างจินตภาพ ผู้อ่านจะเห็นว่าบทที่หนึ่งและสี่แตกต่างกันอย่างชัดเจนกับบทที่สองและสาม บทที่หนึ่งและสี่ ซึ่งพูดถึงสภาพทั่วไปของคนปัจจุบันซึ่งอยู่ในสภาพหลับไหลหลงลืม จะให้บรรยากาศเย็น ชื้นเขา เชื่องชา (เคื่องคว้าง แสงพลบ ห่อตัวในเสื้อคลุม รอ จิบ กลางคืน เสียงที่ไม่ได้ศัพท์ ผ่นหาย) ในขณะที่บทที่สองและสามซึ่งว่าด้วย เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ จะเต็มไปด้วยการปะทะต่อสู้ การทำหาย ความกล้าหาญ ความรุนแรง ความเจ็บปวด แม้จะเป็นเวลากลางคืนก็หลับยาก-- พากษาก็ต้องตีมิวสิกให้มาและลืมการกระทำซึ่งไม่ยุติธรรมของตนเพื่อจะได้หลับลง ทั้งนักโทษและผู้คุมก็อยู่ในภาวะเครียดระแวงระวังไม่อาจหลับได้

จินตภาพหลักของบทกวีนี้คือ รถโดยสารประจำทางซึ่งกวีคงใช้แทนกระแสแห่งประวัติศาสตร์ ซึ่งดำเนินไปเรื่อย ๆ โดยมีมนุษยชาติขึ้นนั่งโดยสารตามจุดต่าง ๆ ตามวิถีชีวิตของแต่ละคน บางครั้งก็มีการกดขี่จัดให้คนบางกลุ่มนั่งหน้าหรือหลัง จินตภาพนี้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาช่วงการต่อสู้เพื่อสิทธิเสมอภาค เพราะการนั่งในที่นั่งด้านหน้าหรือที่นั่งด้านหลังในรถโดยสารเป็นประเด็นทางการเมืองอันเป็นสัญลักษณ์ของสิทธิเสมอภาคของราษฎรในการใช้สาธารณูปโภคและสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ด้วย

ภาพในบทที่หนึ่ง ณ สถานีรถโดยสารยามค่ำที่หนาวเย็นคงจะเป็นภาพคนในปัจจุบันที่ล่องลอยไม่สู้ชัดเจนในจุดหมายนัก ภาพผู้รูดโดยสารกระแทกเครื่องขายน้ำอัดลมเพื่อเอาเหรียญคืน น่าจะเป็นสัญลักษณ์ของการกระทำของคนปัจจุบันในแต่ละวัน -- ต่อสู้กับเรื่องกินอยู่ หรือความไม่ยุติธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ของระบบ (เครื่องขายของโกงเหรียญ) และเป็นเรื่องเฉพาะตัว ไม่ใช่เรื่องในระดับสังคมหรือมนุษยชาติ เช่นเดียวกับการนั่งห่อตัวอยู่ในเสื้อคลุมกันหนาวของตน มิได้ลุกขึ้นมีกิจกรรมเพื่อมวลชน บทที่หนึ่งนี้จบลงด้วย การที่ผู้รูดโดยสารรถประจำทางรู้สึกงวยกับภาพหน้าตัวเองในกระจกห้องน้ำที่สว่างจ้า ทั้งนี้เพราะอยู่ในสภาพขาดสติหรือสำนึกทางสังคม (social consciousness) การเห็นหน้าตนเองในกระจกที่สว่างจ้าเป็นเสมือนการต้องเผชิญกับความ เป็นจริงที่เห็นเด่นชัดในแสงอันเจิดจ้าแห่งจิตสำนึก

การใช้คำในบทกวีนี้มีลักษณะเด่นด้านการซ้ำคำ คำโครงสร้างและวลีเพื่อให้มีผลในด้านเสียง น้ำเสียง และความรู้สึก ที่เด่นชัดที่สุดคือ การซ้ำคำว่า how ในโครงสร้างที่ใช้เน้นย้ำกริยาในประโยคนั้น ๆ ว่าเป็นไปอย่างมากมาย ล้นเหลือ มีความสำคัญและชวนให้พิจารณาว่ากริยานั้นมีลักษณะรายละเอียดอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็สื่อความรู้สึกพิศวง เพราะโครงสร้างนี้เป็น โครงสร้างที่มักใช้ในประโยคอุทานหรือรำพึงในบทกวีซึ่งยาว 41 บรรทัด มีการใช้โครงสร้างนี้ถึง 19 ครั้ง หรือเฉลี่ยเกือบจะทุกสองบรรทัด การใช้คำว่า how ซึ่งครอบคลุมความหมายและ น้ำเสียงหลายประการเช่นนี้อาจถ่ายทอดเป็นภาษาไทยได้ไม่ครบถ้วนและราบรื่นนัก โดยเฉพาะในบรรทัด

สุดท้าย ซึ่งกวีย้าวลีขึ้น how we sleep สองครั้ง เสียงของคำและการย้าวลีสั้น ๆ เชิงร่าฟังนี้ให้ความรู้สึกอ่อนแรง ว่างๆ ใกล้เคียงกับบทกวีของ โรเบิร์ต ฟรอสต์ (Robert Frost) อาจจะนึกถึงตอนจบของบทกวี 'Stopping by the Woods' ซึ่งว่าด้วยการเดินทางแห่งชีวิต อันเหนื่อยล้ากว่าจะจบลงที่ความตาย ฟรอสต์ใช้คำสองบรรทัดสุดท้ายอย่างอ่อนแรง คล้าย ๆ กันดังนี้

"

And miles to go before I sleep

And miles to go before I sleep."

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ

Constantly risking absurdity
and death
whenever he performs
above the heads
of his audience
the poet like an acrobat
climbs on rime
to a high wire of his own making
and balancing on eyebeams
above a sea of faces
paces his way
to the other side of day
performing entrechats
and sleight-of-foot tricks
and other high theatrics
and all without mistaking
any thing
for what it may not be
For he's the super realist
who must perforce perceive
taut truth
before the taking of each stance or step
in his supposed advance
toward that still higher perch

1

•

—

เสี่ยงกับความเหลวไหลไร้เหตุผลอยู่เป็นนิตย์

เสี่ยงกับความเหลวไหลไร้เหตุผล

และความตายอยู่เป็นนิตย์

เมื่อไรก็ตามที่เขาแสดง

อยู่เหนือศีรษะ

5

ของผู้ชม

ก็วิก็เหมือนนักแสดงกายกรรม

ที่ปีนเสี่ยงสัมผัส

ขึ้นไปสู่เส้นลวดสูงซึ่งเขาประดิษฐ์ขึ้นเอง

และทรงตัวอยู่ตรงเส้นสายตา

10

เหนือทะเลแห่งดวงหน้าของผู้ชม

ย่างก้าวไปตามเส้นลวด

สู่อีกด้านหนึ่งของวัน

แสดงการกระโดดไขว้ขา

แสดงท่ากระทบเท้า

15

และทำอื่น ๆ ที่เป็นศิลปะชั้นสูง

ทั้งหมดนี้เขาไม่เคยทักท้วง

เอา กับสิ่ง

ที่ไม่แน่ว่าจะมีตัวตนจริง

เพราะเขาเป็นนักสังนียมชั้นเยี่ยม

20

ผู้เล็งเห็น

สังกรรม

ก่อนที่จะตั้งท่าก้าวย่าง

ไปข้างหน้า

สู่สถานที่สูงกว่าเดิม

- 25 ซึ่ง “ความงาม” รอคอยอยู่
ด้วยมอดอันเคร่งขรึม
เพื่อจะตั้งต้นกระโดดอย่างท้ามฤตยู
แล้วเขาเล่า
ชาลีแซบปลิ้นตัวเล็ก ๆ อย่างเขา
- 30 ซึ่งอาจจะสามารถหรือไม่สามารถจับ
ลีลาอันงดงามเป็นอมตะของเธอไว้ได้
กางแขนกางขาอยู่กลางอากาศอันว่างเปล่า
ของการดำรงชีวิต

ลอเรนซ์ เฟอลิง เก็ตติ

LAWREN FERLINGHETTI

A River Still To Be Found

Stoned⁽¹⁾ &
 singing Indian scat⁽²⁾
 with Ravi Shankar⁽³⁾
 (as if we knew him)
 5 his sitar⁽⁴⁾ like a boat
 by the 'river of life'
 that flows on & on
 into 'eternity'
 Time itself a boat
 10 upon that river
 Slow distant figures
 drawing barges
 along those banks
 the small drum a pulse
 15 beating slow
 under the skin
 And our bodies
 still in time--
 transported--
 20 dreamt eternal
 by the Ganges⁽⁵⁾
 a river
 still to be found
 in the interior
 25 of America

¹ stoned : เมายา อยู่ภายใต้ฤทธิ์ของกัญชาหรือยาเสพติด

² scat : เพลงที่ร้องโดยใช้วิธีเปล่งเสียงออกมาเป็นพยางค์ซึ่งไม่มีความหมาย เช่น เสียงร้องที่เปล่งออกมาในเพลงแจ๊ซ

³ Ravi Shankar (1920-) : นักดนตรีซิตาร์และนักแต่งเพลงชาวอินเดียผู้มีชื่อเสียงก้องโลก แข่งการได้รับรางวัลเกียรติยศทางดนตรีมากมายหลายรางวัล รวมทั้งปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา

⁴ sitar : เครื่องดีดชนิดหนึ่งของอินเดีย มีรูปร่างเหมือนน้ำเต้า และมีด้ามยาว

⁵ The Ganges: แม่น้ำสายสำคัญของประเทศอินเดียและเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ของชาวฮินดู ชาวฮินดูเชื่อว่า การอาบน้ำในแม่น้ำคงคาจะช่วยชำระล้างบาป และทำให้จิตวิญญาณบริสุทธิ์ และยังเชื่ออีกว่าการดื่มน้ำจากแม่น้ำจะช่วยให้รักษาโรคได้ตามริมฝั่งแม่น้ำจะมีชั้นบันไดขนาดใหญ่สร้างไว้เป็นจุดๆ เรียกว่า “ghats” ใช้เป็นสถานที่สำหรับให้ชาวฮินดูลงไปอาบน้ำก่อนที่จะขึ้นมาสวดมนต์ หรือนั่งทำสมาธิ และใช้เป็นสถานที่เผาศพของชาวฮินดูก่อนที่จะไปรอรู้ไปตามลำน้ำทุกๆ 12 ปี ผู้แสวงบุญชาวฮินดูนับล้านๆคนจะมาชุมนุมกัน ณ แม่น้ำคงคา เพื่อชำระล้างจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์ และเมื่อชีวิตใกล้จะดับ ชาวฮินดูจะมาตายที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคาอันศักดิ์สิทธิ์นี้

สายธารที่ยังต้องเสาะแสวงหา

เมากัญชาและ

ร้องลำนํ้าเพลงแขก

กับราวี แสงการ์

(ราวกับว่าเรารู้จักเขา)

5 ซิตาร์ของเขาประดุจดั่งลำเรือ

ริม “สายธารแห่งชีวิต”

ซึ่งไหลรินเรื่อยไหล

สู่ “นิจนิรันดร์กาล”

กาลเวลาประดุจดั่งลำเรือ

10 ในสายธารสายนั้น

เรือนร่างเลื่อนลางอยู่ห่างไกลคล้อยเคลื่อนเลื่อนไปอย่างช้า ๆ

หมูเรือคล้อยเคลื่อนเลื่อนลากไป

ตามริมฝั่งน้ำ

กลองใบเล็กคือชีพจรชีวิต

15 เต้นอย่างเชื่องช้า

ภายใต้ผิวน้ำ

และเรือนร่างของเรา

นิ่งในกาลเวลา

ถูกเคลื่อนย้าย

20 อยู่ในสภาพแห่งความฝันชั่วนิรันดร์กาล

ริมแม่น้ำคงคา

สายธาร

ที่ยังต้องเสาะแสวงหา

ในใจกลาง

25

ของทวีปอเมริกา

ลอเรนซ์ เฟอลิง เกิดติ

ลอเรนซ์ เฟอลิง เก็ตติ (Lawrence Ferlinghetti) เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1919 เป็นกวีที่เด่นที่สุดคนหนึ่งของกลุ่ม Beat ในช่วงทศวรรษ 1950 Ferlinghetti เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้นักกวีนิพนธ์กลับไปสู่ประชาชน เขาเรียกร้องให้เอากวีนิพนธ์ออกมาจากห้องเรียน ออกมาจากหน้าหนังสือ และนำกลับไปสู่ประชาชน สู่ท้องถนน อันเป็นแหล่งกำเนิดของกวีนิพนธ์ ทั้งนี้เพื่อให้กวีนิพนธ์ได้กลับมามีพลังและส่งเสียงดังขึ้นอีกครั้ง

Ferlinghetti เป็นผู้ที่มีผลงานมากมาย ทั้งในฐานะกวี บรรณาธิการ และ ผู้พิมพ์โฆษณา ในปี ค.ศ. 1953 เขาได้เปิดร้านหนังสือ City Lights Bookshop ซึ่งเป็นร้านหนังสือปกอ่อนทั้งร้านแห่งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ร้านหนังสือแห่งนี้ได้กลายเป็นศูนย์กลางของนักเขียนและศิลปินต่างๆ โดยเฉพาะนักเขียนกลุ่ม Beat ในปี ค.ศ. 1955 Ferlinghetti ได้ก่อตั้งและเป็นบรรณาธิการสำนักพิมพ์ City Lights Books เขาได้พิมพ์เผยแพร่ผลงานของกวีกลุ่ม Beat ออกสู่มหาชน ทำให้ผลงานของกวีกลุ่มนี้เป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจสูงสุดในช่วงทศวรรษนี้ ในปี ค.ศ. 1956 Ferlinghetti ถูกจับในข้อหากระทำการอันเป็นอนาจาร เพราะเขาตีพิมพ์หนังสือบทกวีนิพนธ์ *Howl* ของ Allen Ginsberg ผลการตัดสินปรากฏว่า *Howl* เป็นผลงานวรรณกรรม ไม่ใช่งานเขียนลามกอนาจารตามข้อกล่าวหา นับตั้งแต่นั้นมา Ferlinghetti ก็ได้เป็นกระบอกเสียงคนสำคัญของกลุ่ม Beat

ผลงานของ Ferlinghetti มีทั้งกวีนิพนธ์ งานแปล นวนิยาย บทละคร บทภาพยนตร์ บทความ และสารคดีท่องเที่ยว หนังสือกวีนิพนธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดของเขา และเป็นหนังสือกวีนิพนธ์ที่ขายดีที่สุดเล่มหนึ่งในอเมริกา คือ *A Coney Island of the Mind* (1958) Ferlinghetti มักเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวซึ่งเป็นที่สนใจของสังคมในช่วงนั้น เขาชอบใช้ภาษาพูดในบทกวีของเขา จึงเหมาะสำหรับอ่านต่อหน้าสาธารณชน บทกวีของเขาส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นกวีนิพนธ์แนวทดลอง และมีน้ำเสียงเป็นเชิงเล่น ไม่จริงจัง หรือบางทีก็เสียดสีประชดประชัน แต่ในน้ำเสียงที่ไม่ใคร่จริงจังนั้นก็กลับสื่อความสนใจอันจริงจังของกวีเกี่ยวกับปัญหาสังคม วัฒนธรรม และการเมืองบ่อยครั้ง Ferlinghetti โจมตีค่านิยมของสังคมอเมริกันและนโยบายด้านการเมืองของรัฐบาลอเมริกัน เขาได้กล่าวว่าหลักการของเขา คือ “การเป็นศัตรูกับรัฐ” ในเรื่องเกี่ยวกับศิลปะ Ferlinghetti มีความเห็นขัดแย้งกับนักวิชาการชั้นสูง เขาต่อต้านค่านิยมของศิลปะและบทบาทของศิลปินซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้กำหนดขึ้น

Ferlinghetti เปรียบกวีเป็นทั้งนักแสดงกายกรรม “an acrobat” ตัวตลก “a little charleychaplin man” และนักสังเคราะห์ชั้นเยี่ยม “the super realist” กวีนิพนธ์ที่จะ “เสี่ยงกับความเหลวไหลไร้เหตุผล” เพื่อที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และในขณะเดียวกัน กวีก็ใช้ความสามารถพิเศษของกวีค้นหาสัจธรรมซึ่งผู้อื่นมองไม่เห็นเพื่อสื่อสัจธรรมไปสู่สังคม การค้นหาสัจธรรมเปรียบเสมือนการแสดงท่าท้ามฤตยู และการที่จะบรรลุถึงสัจธรรมชั้นสูงขึ้นไปอีก กวีก็ต้องเสี่ยงกับความท้าทายมากยิ่งขึ้นไปอีก กวีต้องเสี่ยงกับการก้าวย่ำโยนตัวไปสู่ความที่สูงชันโดยไม่รู้เลยว่าเขาจะทำได้สำเร็จหรือไม่ แต่เขาก็ยินดีที่จะเสี่ยงเพราะเป็นหน้าที่ของกวีที่ต้องทำ กวีกางแขนขาออกพร้อมที่จะเสี่ยงกับการค้นหาสัจธรรมในการดำรงชีวิต

ในบทกวีนี้ Ferlinghetti เสนอจินตภาพที่แปลกแหวกแนว เขาเปรียบกวีกับนักกายกรรม ไต่เส้นลวด แสดงท่าทางงามท้ามฤตยู ภาพลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมนี้ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของกวีได้อย่างชัดเจน และเข้าใจบทบาทของกวีได้ดีขึ้น

นอกจากจินตภาพอันชัดเจนและความเปรียบที่แหวกแนวซึ่งทำให้บทกวีนี้น่าสนใจแล้ว Ferlinghetti ยังใช้ศิลปะในการเลือกคำมร่ายกรองได้เหมาะสมกับจินตภาพอันเป็นรูปธรรมอีกด้วย เขาใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ ซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน และมักจะเป็นคำซึ่งประกอบด้วยหนึ่งหรือสองพยางค์ (ยกเว้นคำที่เป็นคำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการเล่นกายกรรม)

การจัดบรรทัดในบทกวีก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่น่าสนใจ Ferlinghetti ตัดแบ่งประโยคเป็นบรรทัดสั้น ๆ หลายบรรทัดต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้อ่านต้องหยุด และเพื่เน้นคำบางคำ เช่น “and death” “climbs on time” และ “last truth” ซึ่งเป็นคำสำคัญที่จะก่อให้เกิดความหมายในบทกวี การหยุดระหว่างการอ่านก็จะทำให้ผู้อ่านต้องหยุดและคิดตามไปด้วย การจัดลักษณะบรรทัดบนหน้ากระดาษแปลกไปจากขนบของกวีนิพนธ์ดั้งเดิมโดยสิ้นเชิง กวีจัดบรรทัดสั้น ๆ เพิ่มช่องว่างระหว่างบรรทัด และไม่ใช่เครื่องหมายวรรคตอนทำให้ประโยคไหลลื่นตั้งแต่ต้นจนจบบท การไม่มีเครื่องหมายวรรคตอนนี้มีผลทำให้ภาพลักษณ์ต่อเนื่องกันและความคิดไหลลื่นไปด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ กวียังจัดรูปแบบของบรรทัดให้เอียงกันไปมาอีกด้วย ศิลปะเหล่านี้ดูเหมือนจะตั้งใจจะให้ตัวอักษรแสดงกายกรรมท่าต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

ในด้านการอ่านบทกวี การตัดแบ่งประโยคออกเป็นวลีสั้น ๆ การหยุดระหว่างการบรรทัดและการเน้นคำบางคำเอื้อให้บทกวีนี้มีลักษณะเป็น oral poetry เหมาะสำหรับการอ่านและแสดงต่อหน้าสาธารณชน กวีจึงสวมบทบาทเป็นทั้งผู้สื่อสารธรรมและเป็นนักแสดงในเวลาเดียวกัน

สุรเกียรติ์ ฉัตรภรณ์ และ นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปล

สุรเกียรติ์ ฉัตรภรณ์ : ผู้ตีความ

ALLEN GINSBERG

A Supermarket in California

What thoughts I have of you tonight, Walt Whitman¹, for
I walked down the sidestreets under the trees with a headache self-
conscious looking at the full moon.

In my hungry fatigue, and shopping for images, I went into
5 the neon fruit supermarket, dreaming of your enumerations!

What peaches and what penumbras! Whole families shopping at
night! Aisles full of husbands! Wives in the avocados, babies in the
tomatoes!--and you, Garcia Lorca², what were you doing down by the
watermelons?

10 I saw you, Walt Whitman, childless, lonely old grubber, poking
among the meats in the refrigerator and eyeing the grocery boys.

I heard you asking questions of each: Who killed the pork chops?
What price bananas? Are you my Angel?

I wandered in and out of the brilliant stacks of cans following you,
15 and followed in my imagination by the store detective.

We strode down the open corridors together in our solitary fancy
tasting artichokes³, possessing every frozen delicacy, and never passing the
cashier.

Where are we going, Walt Whitman? The doors close in an hour.
20 Which way does your beard point tonight?

(I touch your book and dream of our odyssey in the supermarket
and feel absurd.)

Will we walk all night through solitary streets? The trees add
shade to shade, lights out in the houses, we'll both be lonely.

- 25 Will we stroll dreaming of the lost America of love past blue
automobiles in driveways, home to our silent cottage?
Ah, dear father, graybeard, lonely old courage-teacher, what
America did you have when Charon⁴ quit poling his ferry and you got out
on a smoking bank and stood watching the boat disappear on the black
30 waters of Lethe?

Berkeley 1955

From: Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry**. First Edition. New York: W.W.
Norton & Company Inc., 1994. P.135

¹ Walt Whitman (1819-1892) เป็นกวีที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของอเมริกาเป็นผู้บุกเบิกแนวทางใหม่ให้กับกวีนิพนธ์
อเมริกันสมัยใหม่ และมีอิทธิพลอย่างมากต่อกวีร่วมสมัยของอเมริกา

² Federico Garcia Lorca (1899-1930) เป็นกวีและนักเขียนบทละครชาวสเปนเคยเขียนบทกวีเกี่ยวกับ Walt
Whitman ชื่อ "Oda a Walt Whitman"

³ อาติโชก (Artichokes) พันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งมีใบเป็นหนาม หัวและดอกใช้รับประทานได้

⁴ ในเทพปกรณัมกรีก Charon พายเรือพาวิญญาณของคนตายไปยัง Hades ผ่านแม่น้ำแห่งความลืมเลือน ชื่อ Lethe
บางตำนานก็ว่า Hades เป็นขุมนรก แต่บางตำนานก็ว่า Hades เป็นเพียงที่พักของวิญญาณคนตายเท่านั้น

ซุปเปอร์มาร์เก็ตในแคลิฟอร์เนีย

วอลท์ วิทแมน ¹ คำคินนี่ฉันนึกถึงคุณด้วยความคิดที่ออกจะแปลกประหลาด เพราะฉันเดินไปตามทางเดินไม้ไผ่ ปวดหัว รู้สึกตัวว่ากำลังมองดูพระจันทร์เต็มดวง

5 ขณะที่กำลังโหยหวนเล็กน้อย เสะแสงหาภาพลักษณ์ ฉันเดินเข้าไปในตลาดผลไม้ที่สว่างไสวด้วยแสงไฟนีออน นึกฝันถึงวิธีแจกแจงรายการต่าง ๆ ของคุณ

ลูกพี่ช่างงามอะไรเช่นนั้น แล้วเงาสลัวที่ล้อมรอบอยู่อีกละ ครอบครัวทั้งครอบครัวพากันมาซื้อของตอนกลางคืน ทางเดินครคร่ำไปด้วยสามี ภรรยา อยู่ตรงมุมอาโวคาโด ลูกเล็กเด็กแดงอยู่ตรงแถวมะเขือเทศ แล้วคุณละ การ์เซีย ลอร์กา ² คุณไปยืนทำอะไรอยู่ตรงแถวโมนั้น

10 ฉันเห็นคุณ วอลท์ วิทแมน ชายแก่ขอมช่อไร้ญาติขาดมิตร ชะโงกหน้าดูเนื้อ ในตู้แช่เย็น แล้วชายตามองพนักงานหนุ่ม

ฉันได้ยินคุณถามพนักงานแต่ละคนว่า ใครฆ่าเนื้อหมูติดซี่โครงนั้น กลัวยราคาเท่าไร และคุณเป็นเทพบุตรของผมหรือเปล่า

15 ฉันเดินตามคุณเข้า ๆ ออก ๆ แถวชั้นอาหารกระป๋อง และจินตนาการว่านักสืบประจำร้านเดินตามประกบฉันอีกต่อหนึ่ง

เราเดินอาด ๆ ออกไปข้างนอกกันตามลำพัง โดยไม่ได้ผ่านพนักงานเก็บเงิน ฝันเฟื่องว่าได้ลิ้มรสอาติโชก ³ เป็นเจ้าของอาหารแช่แข็งอันโอชะ

20 เราจะไปไหนกัน วอลท์ วิทแมน อีกเพียงชั่วโมงเดียวประตูก็จะปิด เคราของคุณจะไปทางไหนในคำคินนี่

(ฉันสัมผัสหนังสือของคุณและฝันถึงการผจญภัยของเราในซุเปอร์มาร์เก็ตแล้วรู้สึกว่าตัวเองเหลวไหลไร้เหตุผล)

เราจะเดินกันทั้งคืนผ่านถนนอันเปล่าเปลี่ยวจะนั่นหรือ ต้นไม้ทำให้เราซึ่งมีตอยู่แล้วมีตขึ้นไปอีก ไฟตามบ้านต่าง ๆ ดับหมดแล้ว เราสองคนจะรู้สึก

โดดเดี่ยวเดียวดาย

- 25 เราจะเดินเตร่ผืนถึงอเมริกาอันเป็นที่รักซึ่งบัดนี้ไม่มีแล้ว ผ่านรถยนต์
 สี่ฟ้า ที่จอดอยู่ตามทางเข้าบ้าน ไปสู่กระท่อมอันเจียบสัดของเรากระนั้นหรือ
 พ่อเฒ่าเคราสีเงินที่รัก บรมครูแห่งความกล้าหาญ อเมริกาของคุณ
 เป็นอย่างไร เมื่อซารอน⁴ หยุดถ่อเรือ ส่งคุณขึ้นฝั่งซึ่งมีคลื่นตลบ แล้ว
 30 คุณยืนมองดูเรือลำนั้นลอยลับหายไปในสายน้ำสีดำแห่งแม่น้ำเลตเต้

แอลเลน กินสเบิร์ก

ALLEN GINSBERG

Homeless Complaynt

Pardon me buddy, I didn't mean to bug you
 but I came from Vietnam
 Where I killed a lot of Vietnamese gentleman
 a few ladies too
 5 and I couldn't stand the pain
 and got a habit out of fear
 and I've gone through rehab and I'm clean
 but I got no place to sleep
 and I don't know what to do
 10 with myself right now
 I'm sorry buddy, I didn't mean to bug you
 but it's cold in the alley
 and my heart's sick alone
 and I'm clean, but my life's a mess
 15 Third Avenue
 and E. Houston Street
 On the corner traffic island under a red light
 wiping your windshield with a dirty rag

December 24, 1996

From: Berg, Stephen ed. *The American Poetry Review*. July/August 1997 Vol.26/No.4
 Philadelphia : World Poetry Inc., 1996. P.48

คำบ่นของคนไร้บ้าน

โทษที่เถอะเพื่อน ผมไม่ได้ตั้งใจจะรบกวนคุณหรอก
 แต่ผมมาจากเวียดนาม
 ผมมาสุขภาพบุรุษเวียดนามมากมาย
 และสุขภาพสตรีก็ไม่น้อย
 5 ผมทนความเจ็บปวดไม่ไหว
 ผมติดยาเพราะความกลัว
 และผมได้ผ่านขบวนการบำบัด และผมสะอาดหมดจด
 แต่ไม่มีที่จะหลับนอน
 และไม่รู้ว่าทำอะไร
 10 กับตัวเองขณะนี้
 เสียใจจริง ๆ เพื่อน ไม่ตั้งใจจะรบกวนคุณหรอก
 แต่ในตรอกนั้นมันหนาวเหน็บ
 และหัวใจผมปวดเจ็บเดียวดาย
 ตัวผมสะอาด แต่ชีวิตเละเทะ
 15 ตรงถนนที่ 3
 ตัดกับถนนฮุสตันตะวันออก
 ตรงมุมเกาะสัญญาณจราจรไฟแดง
 ผมเช็ดกระจกหน้ารถให้คุณด้วยผ้าขี้ริ้วที่สกปรก

แอลเลน กินสเบิร์ก

แอลเลน กีนสเบิร์ก (Allen Ginsberg) เป็นกวีสำคัญคนหนึ่งของกลุ่ม Beat เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1929 ถึงแก่กรรม เมื่อปีค.ศ.1997 ผลงานชิ้นเอกของเขา ได้แก่ Howl ซึ่งเขียนเมื่อปี 1956 คร่ำครวญเกี่ยวกับสิ่งที่เลวร้ายของสังคมอเมริกัน และความหายนะของทศวรรษ 1950 ซึ่ง มีผลทำให้จิตใจของคนอเมริกันฝังลึกอยู่ภายใต้กฎระเบียบอันเคร่งครัดของสังคมและการเมือง และภายใต้ข้อจำกัดอันเข้มงวดของศิลปะและการแสดงออกทางเพศ William Carlos Williams กวีเอกอเมริกันได้เขียนไว้ในบทนำของ Howl ว่า “ท่านสุภาพสตรี จับชายกระโปรงของคุณไว้นะ เรากำลังเดินทางผ่านนรก” ความจริงที่ “Howl” ลือออกมามีน้ำเสียงที่ประชดประชันและจินตภาพที่ทำให้คนตื่นตะลึง และภาษาที่ตรงไปตรงมาจนหยาดคายทำให้ Ginsberg เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว ผลงานของเขาก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ มีทั้งผู้ที่ชื่นชมในผลงานที่แหวกขนบกวีนิพนธ์โดยสิ้นเชิงของเขา และผู้ที่รังเกียจแนวความคิดและทัศนคติที่เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ของเขา รวมทั้งความประพฤติกและการดำเนินชีวิตส่วนตัวของเขาด้วย

Ginsberg มีบทบาทสำคัญในการทำให้กวีนิพนธ์ที่ชัดเจนดั้งเดิม ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ การใช้คำ และการนำเสนอจินตภาพ เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในหมู่นักอ่าน Ginsberg ต่อต้านสังคม การเมือง และสถาบันทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยึดมั่นของชนชั้นกลาง เขาวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้าง และกฎเกณฑ์ของสังคมและการเมืองอย่างรุนแรง เขาประณามนโยบายของอเมริกาในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสงครามเวียดนาม เขาสนับสนุนให้มีอิสรภาพอย่างไม่มีขอบเขตในเรื่องการแต่งกายและความประพฤติก (Ginsberg เคยเปลื้องผ้าในขณะที่อ่านกวีนิพนธ์ต่อหน้าสาธารณชน) เขาสนับสนุนเรื่องการใช้ยาเสพติด และยังแตกต่างให้กับพวกใช้ยาเสพติดด้วย นอกจากนี้ เขายังเป็นกวีคนแรกๆ ที่แสดงความห่วงใยในเรื่องนิเวศวิทยา

Ginsberg มีความสนใจพุทธศาสนาโดยเฉพาะนิกายเซน ผลงานของเขาจึงมักสะท้อนทัศนคติของตะวันออก ซึ่งมองผ่านสำนึกของตะวันตก และถ่ายทอดออกมาด้วยภาษาอเมริกันที่ตรงไปตรงมา และบางครั้งหยาดคาย ซึ่งดูเหมือนว่ากวีมีจุดประสงค์ที่จะทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังตะลึงงัน แต่ Ginsberg ได้กล่าวว่าเขาใช้ภาษาซึ่งผู้คนใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านรูปแบบของบทกวี Ginsberg เลียนแบบ Walt Whitman กวีอเมริกันผู้ยิ่งใหญ่แห่งปลายศตวรรษที่ 19 โดยใช้ “ร้อยกรองอิสระ” ซึ่งประกอบด้วยบรรทัดยาวๆจนบางครั้งทำให้รู้สึกว่าเป็นร้อยแก้วที่น่าเบื่อหน่าย ในด้านฉันทลักษณ์ Ginsberg ได้รับอิทธิพลจากกวีเอก 2 คน คือ Ezra Pound กวีและนักวิจารณ์วรรณคดีผู้ยิ่งใหญ่ชาวอเมริกัน ซึ่งได้เปลี่ยนสัญชาติเป็นอังกฤษ และ William Carlos Williams กวีผู้มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อกวีรุ่นหลัง โดยเฉพาะในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ในการเขียนบทกวี Ginsberg ใช้วิธีที่เขาเรียกว่าการหยุดของลมหายใจ (breath stop) บรรทัดหนึ่งบรรทัดมีความยาวเท่ากับลมหายใจหนึ่งครั้ง ถ้าหายใจสั้นบรรทัดก็สั้น ถ้าหายใจยาวบรรทัดก็ยาว กวีนิพนธ์ของ Ginsberg จึงมีความเป็นธรรมชาติ มีลักษณะคล้ายกวีนิพนธ์มุขปาฐะ บทกวีของเขาเป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในร้านกาแฟ บาร์ และที่สาธารณะอื่นๆ

ในด้านบทบาทของกวีนั้น Ginsberg พยายามทำตนเป็นผู้ทำนายอนาคตของอเมริกา ตามแนวทางของ Walt Whitman Ginsberg เขียนเกี่ยวกับอเมริกาและคนอเมริกัน เขาพยายามค้นหาความจริงจากคามผิดปกติของสังคม แม้ว่า Ginsberg จะไม่เป็นที่ยอมรับนักในสังคมซึ่งเขาวิพากษ์อย่างรุนแรง แต่เขาก็เชื่อว่าสักวันหนึ่งกวีนิพนธ์ของเขาจะช่วยให้อเมริกาพ้นจากภาวะทายนะและความเสื่อมทางจิตใจไปได้

“A Supermarket in California” เป็นบทกวีซึ่ง Ginsberg เขียนถึง Walt Whitman โดยจินตนาการว่าตัวเขาและ Whitman ได้เที่ยวเดินดูอาหารในซูเปอร์มาร์เก็ตชิมอาหารด้วยสายตา แล้วก็เดินออกมา ในตอนจบของบท Ginsberg ตั้งคำถามว่า “เราจะไปไหนกัน” และ “เราจะเดินเตร่ผ่นถึงอเมริกาอันเป็นที่รักซึ่งบัดนี้ไม่มีแล้วกระนั้นหรือ” ภาพลักษณ์สุดท้ายเป็นภาพของ Whitman นั่งเรือของ Charon ข้ามแม่น้ำ Lethe ไปยัง Hades

Whitman เป็นกวีบรมครูผู้เชื่อมั่นในความฝันของคนอเมริกัน (American Dream) Whitman เชื่อมั่นในความรุ่งเรืองของอเมริกา และมองเห็นอนาคตของอเมริกาว่าจะรุ่งเรืองขึ้นเรื่อย ๆ เขาเห็นอเมริกาเป็นประเทศในอุดมคติที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน มีระบอบประชาธิปไตยที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก มีความรักกันฉันท์พี่น้องของคนในชาติ Ginsberg ซึ่งเป็นกวีที่เจริญรอยตาม Whitman ในทุกด้าน ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องความฝันของคนอเมริกันเช่นกัน แต่ในขณะที่ Whitman เชื่อมั่นและมีศรัทธาอันแรงกล้าในความฝันของคนอเมริกัน และในความเป็นชาติในอุดมคติ Ginsberg กลับแสดงความสงสัยและวิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อในความฝันของคนอเมริกัน ซึ่ง Whitman ได้ทำให้กลายเป็น “ตำนานแห่งอเมริกา” Ginsberg ได้ชี้ให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมอเมริกันจากสมัยของ Whitman ด้วยภาพลักษณ์ของซูเปอร์มาร์เก็ต ขณะนี้อเมริกาได้กลายเป็นสังคมวัตถุนิยมและสังคมบริโภคนิยม Ginsberg ให้ภาพของผู้คนคราคร่ำเดินซื้อของกันและกันในซูเปอร์มาร์เก็ต เขาให้ภาพผลไม้ต่างๆ เนื้อสัตว์หลากหลายชนิด อาหารกระป๋อง และอาหารแช่แข็งเลิศรส และที่สำคัญก็คือวิทแมนเป็นหนึ่งในบรรดาผู้คนมากมายเหล่านั้นด้วย บัดนี้อเมริกาอันเป็นที่รัก อเมริกาในอุดมคติไม่มีอีกแล้ว มีแต่อเมริกาซึ่งเป็นสังคมวัตถุนิยมและสังคมบริโภคนิยม เพราะผู้คนลืมความฝันดั้งเดิมของอเมริกาไปแล้ว ความทรงจำของอเมริกาในสมัยของ Whitman ได้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับภาพลักษณ์ปัจจุบันของอเมริกา เมื่อ Whitman ข้ามจากโลกมนุษย์ไปสู่โลกแห่งความตาย Whitman ได้ขึ้นไปบนฝั่งที่มีควันทลบ ซึ่งทำให้เขาไม่อาจมองเห็นอเมริกาในสมัยปัจจุบันนี้ได้ สิ่งที่ Whitman เห็นก็คือสายน้ำสีดำของแม่น้ำ Lethe อันนำมาซึ่งความลืมนั่นเอง

Ginsberg ใช้ภาพลักษณ์ของหนังสือของ Whitman คือ Leaves of Grass ซึ่งเปรียบเสมือนตำนานความศรัทธาของคนอเมริกัน ภาพลักษณ์อันเต็มไปด้วยอุดมคตินี้ถูกวางเคียงข้างกับความฝันถึงการผจญภัยในซูเปอร์มาร์เก็ต (แทนการผจญภัยอันยิ่งใหญ่ในดินแดนกว้างใหญ่ไพศาลของอเมริกา) ภาพลักษณ์ทั้งสองซึ่งแตกต่างกันมากและไม่อาจผสมกลมกลืนกันได้เลย ก่อให้เกิดความรู้สึกเหลวไหลไร้เหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของสังคมอเมริกันปัจจุบัน

การกล่าวอ้างถึงความศรัทธาอันแรงกล้าของ Whitman และการนำเอา Whitman มาเป็นตัวละครในบทร้อยกรองนี้ด้วย เป็นการแสดงความเคารพบรมครูผู้สร้างตำนานแห่งอเมริกา และเป็นการหยอกล้อ และหัวเราะเยาะ Whitman โดยเฉพาะในเรื่องความรักร่วมเพศ “eyeing the grocery boys” ในบทร้อยกรองนี้ Ginsberg ได้ผสมผสานความจริงจังของเนื้อหาซึ่งเขาต้องการสื่อกับความขบขัน ภาพลักษณ์ของผู้คนมากมายมุ่งดูสินค้าตามมุมต่าง ๆ ภาพของ Whitman ชายตามองพนักงานหนุ่ม คำถามต่างๆ ที่ออกจากปากของ Whitman การเที่ยวเดินดูอาหารต่าง ๆ และการและลิ้มชิมอาหารด้วยสายตาก่อให้เกิดความขบขันขึ้นในบทร้อยกรองนี้ ความเป็นคนมีอารมณ์ขันเป็นคุณสมบัติแบบฉบับอย่างหนึ่งของ Ginsberg ซึ่งหาได้ยากในกวีร่วมสมัยคนอื่น ๆ

ในด้านกระบวนการจินตภาพ ดูเหมือน Ginsberg ตั้งใจจะให้ เป็นจินตภาพที่เหลวไหลไร้เหตุผล จินตภาพของผู้คนและจินตภาพของข้าวของต่าง ๆ ในซูเปอร์มาร์เก็ตดูจะผสมกลมกลืนกันจนแทบจะแยกกันไม่ออกบ่งบอกถึงสังคมบริโภคนิยมอย่างเด่นชัด ภาพของกวีบรมครูและกวีสาวศิษย์ซึ่งเดินเคียงข้างกันผืนถึงตำนานแห่งอเมริกาซึ่งไม่มีอีกแล้วบ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมอเมริกันจากสถานะของความเป็นอุดมคติมาสู่สภาวะปัจจุบันที่น่าเศร้า และภาพของ Whitman ซึ่งชราภาพและโดดเดี่ยวอยู่บนฝั่งน้ำเฝ้ามองเรือที่ลอยลัดไป เป็นภาพตอนจบที่ก่อให้เกิดความรู้สึกหดหู่ แต่อย่างไรก็ตาม Ginsberg ไม่ได้แสดงความรู้สึกสิ้นหวังเสียทีเดียว ตำนานแห่งอเมริกาจะยังคงอยู่ ดูเหมือนกวีจะบอกเป็นนัยกับคนอเมริกันว่าความฝันของคนอเมริกัน และอนาคตของชาติจะรุ่งเรืองต่อไปอีกหรือไม่มันขึ้นอยู่กับคนอเมริกันโดยแท้

ในบทร้อยกรองนี้ Ginsberg ใช้ร้อยกรองอิสระซึ่งประกอบด้วยบรรทัดยาว ๆ จนเกือบจะเหมือนร้อยแก้ว และใช้น้ำเสียงที่แสดงความสนิทสนมคุ้นเคยกันเหมือนเพื่อนเพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับตำนานแห่งอเมริกา

นิตยา มาศะวิสุทธิ และ สุรเกียรติ์ จัตุราภรณ์ : ผู้แปล
สุรเกียรติ์ จัตุราภรณ์ : ผู้ตีความ

แอลเลน กินสเบิร์ก (Allen Ginsberg) เขียน “Homless Complaynt” ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1996 ก่อนที่เขาจะสิ้นชีวิตเพียง 3 เดือน ในทศวรรษ 1960 ขณะสงครามเวียดนามกำลังคุกรุ่น เขาเคยถูกจับในฐานะผู้นำในการประท้วงต่อต้านรัฐบาลอเมริกันที่เข้าร่วมทำสงครามในเวียดนาม และถึงแม้อเมริกาจะยุติสงครามในเวียดนาม มาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว ผลกระทบของสงครามที่มีต่อสังคมอเมริกันก็ยังปรากฏเป็นรูปธรรมอยู่อย่างชัดเจน สร้างความสะเทือนใจให้แก่คนทั่วไป โดยเฉพาะแก่กวีผู้มีสำนึกทางสังคมสูงอย่างแอลเลน กินสเบิร์ก

กินสเบิร์ก เขียน “A Supermarket in California” ด้วยการใช้ภาพลักษณ์ที่เกิดจากจินตนาการ มีลักษณะคล้ายความฝัน แต่ใน “Homeless Complaynt” เขาเขียนถึงชีวิตจริง ชีวิตของคนที่ถูกขับจากสงครามเวียดนามแล้วประสบความล้มเหลวในชีวิต หาเลี้ยงชีพด้วยการคอยดักเช็ดกระจกหน้ารถที่ติดไฟแดง ไร้บ้าน ไร้งาน ไร้มิตร ต้องเผชิญกับความหนาวเหน็บอยู่แต่เพียงผู้เดียว

จังหวะของบทกวีนี้เป็นไปอย่างเนิบๆ ช้าๆ ผู้อ่านจะเห็นภาพของ “คนไร้บ้าน” ยืนเช็ดกระจกหน้ารถที่ติดไฟแดงด้วยผ้าเช็ดที่สกปรก จากคำบอกเล่าของ “คนไร้บ้าน” ผู้อ่านจะเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเขาว่าเหตุใดเขาจึงต้องประสบชะตากรรมเช่นนั้น “คนไร้บ้าน” เล่าถึง “วีรกรรม” ของเขาในเวียดนาม ซึ่งสร้างความเจ็บปวดให้แก่เขาอย่างมากในเวลาต่อมา เพราะเขาไม่ได้ฆ่าแต่ทหารด้วยกันเท่านั้น เขฆ่า “a lot of Vietnamese gentlemen” และ “a few ladies” ด้วย เขาเห็นว่าเขาทนความเจ็บปวดนั้นไม่ไหว และด้วยความกลัวจึงต้องหันเข้าหายาเสพติดแต่ถึงแม้จะผ่านขบวนการบำบัด และสะอาดหมดจดแล้ว สังคมก็ยังไม่ยอมรับเขา

ภาพ “วีรบุรุษ” จากสงครามเวียดนาม ต้องออกตัวและกล่าวขอโทษเจ้าของรถแล้วซ้ำอีก และภาพที่เขาใช้ผ้าเช็ดเช็ดกระจกหน้ารถจนติดไฟแดง เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินเพียงเล็กน้อย เป็นภาพที่น่าสลดใจ นอกจากนั้น “คนไร้บ้าน” ยังพูดย้ำประเด็นที่ว่าเขาสะอาดหมดจดแล้ว แต่เขาก็ยังไม่มียาไป ไม่มีแม้แต่ที่จะหลับนอน กวีเสนอภาพเหล่านี้เพื่อจะเน้นให้เห็นชะตากรรมของผู้ที่ผ่านการรบในสงครามเวียดนามมา ซึ่งในสายตาของกวีเป็นสงครามที่โหดร้ายทารุณและไร้เหตุผลโดยสิ้นเชิง

ประเด็นที่น่าสังเกตเกี่ยวกับบทกวีนี้อีกประเด็นหนึ่ง ก็คือ บทกวีนี้ไม่มีการเล่าเรื่องและไม่มี “ผู้เล่า” บทกวีทั้งบทเป็น “คำบ่น” ของ “คนไร้บ้าน” ซึ่งบ่นให้คนที่จอดรถติดไฟแดงอยู่ฟัง ภาษาที่ “คนไร้บ้าน” ใช้เป็นภาษาที่ปะปนกันระหว่างภาษาสุภาพของผู้มีการศึกษากับภาษาสแลงของคนข้างถนน เช่น เมื่อเขาจะเรียกร้องความสนใจจากคนในรถ เขาพูดว่า “Pardon me” หรือ “I’m sorry” แต่จะตามด้วยคำว่า “buddy” ซึ่งเป็นภาษาพูดค่อนข้างสแลง แสดงความสนิทสนมและในที่นี้ดีเสมอกับผู้ที่เขาพูดด้วย หรือแทนที่จะใช้คำว่า “annoy” เขาใช้คำว่า “bug” ซึ่งเป็นคำสแลง เมื่อเล่าถึง “วีรกรรม” ที่เวียดนามเขาก็เรียกถึงชายและหญิงที่เขาว่า “Vietnamese gentlemen” และ “Vietnamese ladies” ภาษาที่มีลักษณะผสมปนเปกันน่าจะแสดงถึงบุคลิกที่สับสนของ “คนไร้บ้าน” ซึ่งเดิมคงเป็นคนมีการศึกษา เมื่อต้องมาใช้ชีวิตข้างถนนก็เลยใช้ภาษาของคนมีการศึกษาสลับกับภาษาสแลงที่ “คนไร้บ้าน” ทั่วไปใช้กัน

จะเห็นได้ว่าตลอดชีวิตกินสเบิร์กมีความสำนึกทางสังคมสูง การที่เขาเขียน “Homeless Complaynt” และเสนอภาพที่น่าเวทนาของ “วีรบุรุษ” จากสงครามเวียดนาม แสดงว่าเรื่องนี้ยังฝังอยู่ในส่วนลึกของจิตใจเขาอยู่ และขณะเดียวกันก็ต้องการชี้ให้สาธารณชนเห็นความไม่รับผิดชอบของรัฐบาลที่ทอดทิ้งคนซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีคุณูปการแก่ชาติบ้านเมือง

นิตยา มาสะวิสุทธิ : ผู้แปลและผู้ตีความ

LOUISE GLUCK

Lullaby

Time to rest now; you have had
enough excitement for the time being.

Twilight, then early evening. Fireflies
in the room, flickering here and there, here and there,
5 and summer's deep sweetness filling the open window.

Don't think of these things anymore.
Listen to my breathing, your own breathing
like the fireflies, each small breath
a flare in which the world appears.

10 I've sung to you long enough in the summer night.
I'll win you over in the end; the world can't give you this sustained
vision

You must be taught to love me. Human beings must be
taught to love
silence and darkness.

เพลงขับกล่อม

ถึงเวลาพักผ่อนแล้ว เธอมีโอกา
สนุกตื่นเต้นมานานพอควรแล้ว

5 ยามย่ำสนธยา แล้วเวลาหัวค่ำ หิ่งห้อย
ในห้อง ขับบินไปทางนี้และทางนั้น ทางนี้และทางนั้น
และความหวานล้ำแห่งฤดูร้อนแผ่เต็มหน้าต่างบานกว้าง

อย่าคิดถึงสิ่งเหล่านี้อีกเลย
ลองฟังเสียงหายใจของฉัน เสียงหายใจของเธอ
คล้ายดังหิ่งห้อย ลมหายใจน้อย ๆ แต่ละคร้ง
ยังประกายสว่างให้โลกปรากฏ

10 ฉันได้ขับกล่อมเธอมานานพอแล้วในคำคืนของฤดูร้อน
ฉันจะต้องชนะใจเธอในที่สุด ก็โลกมีอาจมอบนิมิตที่ยั่งยืนเช่นนี้
แค่เธอ

เธอจะต้องถูกสอนให้รักฉัน มนุษย์จักต้องถูกสอน
ให้รัก
ความเงิบและความมืด

หลุยส์ กุลค

หลุยส์ กลุค (Louise Glück) เป็นกวีหญิงชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปีค.ศ.1943 และใช้ชีวิตตั้งแต่วัยเด็กอยู่ทางฝั่งตะวันออกของสหรัฐฯ ในช่วงระยะ 20 กว่าปีที่ผ่านมา เธอได้เขียนบทกวีตีพิมพ์ทั้งหมด 6 เล่ม และได้รับรางวัลด้านกวีนิพนธ์มากมาย งาน *The Wild Iris* (1992) ซึ่งมีบท “Lullaby” รวมอยู่ด้วยเป็นงานที่ได้รับรางวัล Pulitzer สาขากวีนิพนธ์ในปี 1993 งานกวีนิพนธ์เล่มล่าสุดของเธอคือ *The Meadowlands* (1996)

Louise Glück กล่าวถึงตนเองว่าเป็นคนที่ชอบทำอะไร “เกิน” อยู่เสมอ กวีนิพนธ์ในงานช่วงแรก ๆ ของเธอจะมีลักษณะที่ใช้ภาพลักษณ์แบบเกินจริงหรือเหนือจริง (surrealistic) และเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตและความตาย ความรักและความเจ็บปวด ความจริงและภาพมายา งานของเธอค่อนข้างเป็นนามธรรมและซับซ้อนทางความคิด ผู้อ่านต้องอ่านซ้ำไปซ้ำมาหลายครั้งเพื่อความเข้าใจ ทั้งที่กวีมักใช้ภาษาเรียบง่ายและสั้นกระชับ บ่อยครั้งที่กวีจะใช้การอ้างอิงหรือการอุปมาอุปไมยที่เกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิลและเทพปกรณัมของกรีก เพื่อสะท้อนประเด็นของสาระและสภาพชีวิตตลอดจนค่านิยม และการตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในสังคมอเมริกันร่วมสมัย

งานกวีนิพนธ์ *The Wild Iris* สะท้อนภาวะของความเติบโตและคลี่คลายของ Louise Glück กวีมีความสนใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องของจิตวิญญาณ กวีใช้ภาพลักษณ์ของสวนดอกไม้ พืชพันธุ์นานาชนิด และช่วงของวันเวลาโดยเฉพาะช่วงภาวนายามเช้า (Martins) และช่วงภาวนายามเย็น (Vespers) เป็นเสียงของบทกวี ตลอดตั้งแต่ต้นจนจบเล่ม เสียงของบทกวี (Persona) ในงานชุดนี้น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเอ่ยถึงสิ่งใดในธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นดอกไม้ หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เสียงของบทกวีจะสะท้อนมาจากมุมมองของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนว่ากวีหลุดออกจากสภาพที่ติดอยู่กับตัวเองหรือการถือเอาตัวเองเป็นใหญ่ กวีสามารถหลอมตนเองให้เข้าไปมีจิตวิญญาณร่วมกับสรรพสิ่งได้อย่างมีพลังทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนมุมมองของชีวิตและมองโลกจากมุมมองที่หลุดออกจากตนเอง อันทำให้เห็นภาพต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและรอบด้านขึ้น

บท “Lullaby” เป็นงานช่วงท้ายเล่ม ซึ่งคงเป็นความตั้งใจของกวีเพราะในช่วงต้น ๆ จะเป็นเรื่องราวการเกิดของชีวิต การใช้พลังในการสร้างและดำรงชีวิต ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตผ่านมุมมองของช่วงภาวนายามเช้า (Martins) ส่วนช่วงหลังจะเป็นเรื่องของยามเย็น (Vespers) บท “Lullaby” นั้นความหมายคือเพลงขับกล่อมเพื่อให้นอนหลับ มักจะทำให้ผู้อ่านหวนรำลึกถึงวัยเด็ก โดยมากเพลงกล่อมเด็กจะมีจังหวะอ่อนโยน เรียบง่าย และมีลักษณะปลอบประโลม ในบทกวีบทนี้ น้ำเสียงของบทเป็นการสะท้อนมุมมองของยามค่ำคืน อันเป็นช่วงเวลาพักผ่อน กวีได้หลอมตนเองกลายเป็นส่วนหนึ่งของช่วงเวลาดังกล่าว น้ำเสียงนุ่มนวลในตอนเริ่มต้นว่า

“Time to rest now; you have had
enough excitement for the time being”

ภาพที่ปรากฏในจินตนาการของผู้อ่านจึงเป็นยามเย็นพลบค่ำ ที่ทุกอย่างกำลังจะเคลื่อนตัวเข้าสู่ความมืดและความเงียบ “Twilight, then early evening” และ “summer’s deep sweetness filling the open window” กวีสร้างบรรยากาศยามสนธยา อันเป็นช่วงขณะที่โลกกลางวันและกลางคืนกำลังเคลื่อนตัวซ้อนเหลื่อมกัน เป็นภาวะที่นำความว้าวุ่นและเศร้าหมองมาสู่ผู้อ่านในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ว่าประกายแสงวิบวับจากหิ่งห้อยเป็นสิ่งเตือนย้ำถึงควมมีชีวิตชีวาท่ามกลาง “ความหวานล้ำแห่งฤดูร้อน” บทกวีบอกกล่าวให้ผู้อ่านสำนึกถึงความสำคัญของการมีชีวิตอย่างสอดคล้องกับจังหวะเวลาของธรรมชาติ เมื่อผ่านช่วงกลางวันที่เต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวและการใช้พลังในการดำรงชีวิต สรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์ควรนำตัวเองเข้าสู่ความสงบและการพักผ่อน หากแต่สภาพชีวิตในโลกปัจจุบันมิได้เป็นเช่นนั้น กลางคืนก็กลับสว่างไสวด้วยแสงสีต่าง ๆ เสียงจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือ สถานบันเทิงเรีงรมย์มีอยู่ทั่วไปในเมืองใหญ่ สภาพชีวิตถูกบิดเบือนให้ห่างไกลจากครรลองของธรรมชาติ มนุษย์ในโลกสมัยใหม่จำนวนมาก จึงกลายเป็นคนป่วยไข้ทั้งกายและใจกันเป็น

“Lullaby” จึงเปรียบเสมือนบทเพลงปลอบประโลมและขณะเดียวกันก็เตือนให้เราทบทวนกลับมาทบทวนวิถีเรียบง่ายของการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับจังหวะของธรรมชาติ ซึ่งอาจจะเป็นทางรอดของยุคสมัย ก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป คนในสังคมปัจจุบันลืมไปหมดแล้วว่าการอยู่กับความมืดและความเงียบนั้นเป็นอย่างไร

“You must be taught to love me Human beings must be
taught to love
silence and darkness”.

ศรวณีย์ สุขุมวาท: ผู้แปลและตีความ

JUDY GRAHN

A dream of Helen

1. The Tree speaks:

The sun is a wild pumpkin this Fall.

The still lake surface is a mirror,
and I can see myself reflected:

I am the fairest of them all,
5 elderly, tall, bedecked with leaves,
my round brown branches are
flung wide as arms
and I am waiting.

My roots are woven to the bank
10 whereby I stand
to watch the Swans come down
like gods
to light upon the crystal lake,
to land like beams of light
15 upon the surface of an eye.

I wait. The air grows crisp.

My leaves curl and dry.

I watch the sky.

Everything is perfect and perfectly
20 connected, from the humming
of the insects to the footprints
of the bears, at the base
of my spine.

I am certainly perfect, in my
25 prime.

The air, everything is so still,
 It is so clear that I will hold him
 in my lake-reflected arms, the one who is
 the first one down.

30 The great Swan. I will hold him
 while he dances out his message
 on my wide-flung limbs
 in that split second
 just before the image breaks,
 35 just before the gossamer, the
 netlike water, tears
 to let him in.

What symmetry of quality
 that memory has
 40 of what a lovely world
 that was.

2. The Egg of Being speaks:

My mother plucked me
 from the great dance
 of great birds
 45 flying like stars, points
 of light on maps
 moving in the velvet wall
 of night sky.
 And I was called
 50 the Daughter of Memory
 and the Grandchild of Time.

My mother pushed me, wailing
from her yoni basket.

I lay in the wet green grass,
55 the perfect oval with a golden heart,
a world inside, a cluster
of amber possibilities, a

shell-cased spinner of flesh
and bone just waiting to be found,
60 to open, to be taken home.

My mother tied me
in her apron string, then
cut me from her cord
and let me go,
65 a perfectly knitted knot,
a wick.

My mother lit me
on her lap, an altar
and I was called the Flame
70 of Life, El-Ana,
gathering of forces
Beauty. Motion. Harmony.
Attraction.

My mother thought me
75 in one golden flash.
She had that kind of mind
But I set out to do more
than think, to do the next
task, to break, to ask,

A143

80

to find, be found, to ken,
and to do more than stand.
to understand.

1982

From: Grahn, Judy. **The Queen of Wands**. New York: The Crossing Press, 1982.

P.13-15.

ความฝันของเฮเลน

1. ต้นไม้กล่าวว่า:

- 5 ฤดูใบไม้ร่วงครานี้ดวงอาทิตย์คือ ผลพิกทองป่า
 ผิวทะเลสาบสงบนิ่งคือแผ่นกระจก
 ข้ามองเห็นภาพสะท้อนตนเอง
 ข้างามล้ำเลิศเกินใคร
 ร่างเก่าแก่สูงส่ง่าประดับพระดาด้วยใบไม้
 ลำต้นกลมกลึงสีน้ำตาล
 กิ่งก้านแผ่ออกไปดจวงแขนกว้าง
 และซ้ากำลังเฝ้าคอย
 10 รากของซ้าแผ่สานแทรกอยู่ริมฝั่งที่ซ้ายืนอยู่
 ยามเพ่งดูฝูงหงส์ร่อนลงราวกับเหล่าทวยเทพ
 จุดประกายสว่างเหนือผลึกแก้วของห้วงน้ำ
 แลเมื่อร่อนลงสู่พื้นดูประดุจลำแสงหลากสาย
 เหนือพื้นผิวแห่งดวงตา

 15 ซ้าเฝ้าคอย อากาศเย็นเฉียบ
 ใบไม้ค่อย ๆ ม้วนตัวแห้งกรอบ
 ข้ามองท้องฟ้า
 ทุกอย่างช่างงดงาม
 และเกี่ยวกระหวัดรัดพันกันเหมาะเจาะ
 นับแต่เสียงพึมพำของมวลแมลง
 20 และรอยเท้าเหล่าหมีป่าที่ปลายลำต้นซ้า
 ซ้ารู้สึกอึดเต็มกว่าครั้งใดในชีวิต
 บรรยากาศสด
 ซ้าประจักษ์แก่ใจว่าจักต้องสวมกอด
 ร่างที่เหิรบินลงมาเป็นลำดับแรก
 25 ด้วยวงแขนซึ่งสะท้อนอยู่ในเงาน้ำ

30 ข้าจะโอบร่างพญาหงส์ผู้นั้น
ขณะที่เขากำลังร้ายระบำ
อยู่เหนือลำต้นแผ่กว้างของข้า
เพียงชั่วเสี้ยววินาที
ก่อนเงา นั้นจะแตกสลาย

ก่อนแผ่นน้ำที่สานเป็นสาย
จักแยกกระจาย
น้อมรับผู้มาเยือน

35 จังหวะลีลาของความทรงจำ
ต่อโลกที่เคยแสนงาม
ช่างลงตัวพอดี
อะไรเช่นนั้น

2. ฟองไข่แห่งชีวิตกล่าวว่า:

40 มารดาของข้ากระซกซ้ำ
มาจากการร้ายระบำยิ่งใหญ่
ของมวลมหาวิหค
ที่กำลังโอบบิน
ราวประกายระยิบของดวงดารากลางผืนฟ้า
เคลื่อนไหวไปมาบนกำแพงกำมะหยี่
แห่งราตรี
45 และข้าถูกขับขานนามว่า
บุตรสาวแห่งความทรงจำ
หลานสาวแห่งกาลเวลา

- 50 มารดาขับขับออกมาจากครรภ์
พร้อมเสียงครวญคร่ำโหยหวน
ข้าหล่นไปบนเนินหญ้าเขียวช้วน
รูปไข่กลมดงามพร้อมดวงใจสีทองสุกปลั่ง
ภายใต้เปลือกเกลากลึงคือ พลังสดสว่างแห่งมวลชีวิต
ถักร้อยเรือนร่างแลเลือดเนื้อ
ซึ่งกำลังรอคอยการถูกค้นพบ
55 และปริแตกออกเพื่อนำคืนรัง
มารดาของข้ามัดข้าด้วยสายผ้านั้น
โดยพลันนางตัดข้าจากสายรก
แล้วปล่อยข้าไป
สายรกเส้นนั้นถูกฝืนถักราวไส้เทียน
- 60 มารดาของข้าจุดประกายข้าที่หน้าตักนาง
ณ แท่นบูชาแห่งนั้นข้าได้สัญญาว่า
เปลวไฟแห่งชีวิต เอล-อานา
ผู้เก็บเกี่ยวพลังทั้งมวล
ความงาม การเคลื่อนไหว ความกลมกลืน
65 เสน่หา
- มารดาของข้าประหวัดวาดข้าในชั่วพริบตา
นางทรงพลังเพียงนั้น
ทว่าตัวข้าหาญกล้าจะไปให้ไกลเกินว่า
เพียงการประหวัด
70 ข้าอยากสรรค์สร้าง อยากแตกตัว
ตั้งคำถาม ค้นหา ถูกค้นพบ
อยากรู้ และยิ่งกว่าการฝัน
ข้าอยากเข้าใจ

จูดี แกรน (Judy Grahn) เกิดเมื่อปีค.ศ.1940 เป็นกวีหญิงที่ได้รับการยอมรับและชื่นชมเป็นอย่างสูงจากกวีหญิงร่วมสมัยด้วยกัน เช่น Adrienne Rich และ Audre Lorde เป็นต้น กวีนิพนธ์เล่มที่สำคัญของ Grahn คือ *The Work of a Common Woman* (1978) และ *The Queen of Wands* (1982) บทกวี “A Dream of Helen” เป็นงานที่รวมอยู่ในหนังสือเล่มนี้

Judy Grahn ได้เขียนไว้ในบทนำของ *The Queen of Wands* ว่าการเขียนกวีนิพนธ์ชุดนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่เธอได้อ่านบันทึกบนแผ่นหินเก่าแก่ของบาบิโลเนียนโดยเฉพาะตอน “A Tablet of Lamentation” ซึ่งเป็นเรื่องของราชินีผู้ถูกลักพาตัวไปจากวิหารของตน Judy Grahn ได้นำเอาบทแปลของบันทึกตอนนี้ซึ่งแปลโดย Stephen Langdon ในปี 1913 มารวมไว้ในช่วงแรก ๆ ของงาน *The Queen of Wands* ด้วย¹ Judy Grahn มีความสนใจและได้ติดตามศึกษาประเด็นของ “ราชินีผู้ถูกลักพาตัว” จากตำนานและเทพปกรณัมต่าง ๆ ทั่วโลก เรื่องที่เรารู้จักกันดีที่สุดทางตะวันตกคือ เรื่องของ Helen แห่งเมืองทรอย ที่ปรากฏอยู่ในมหากาพย์ *The Iliad* (Ilion) เป็นชื่อดั้งเดิมอีกชื่อหนึ่งของเมือง Troy) Grahn ได้นำประเด็นนี้มาเป็นแก่นเรื่องของงานกวีนิพนธ์ *The Queen of Wands* โดยสะท้อนภาพของหญิงที่ถูกแย่งชิงอำนาจ เมื่อผู้ชายเริ่มมีบทบาทครอบครองดินแดนต่าง ๆ บทกวีเขียนถึงการถูกพรากจากรากเหง้าและถิ่นกำเนิด ภาพของความทุกข์ทรมานจากการถูกแย่งชิง และเอาเปรียบในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ นับแต่อดีตอันยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ชื่อ “The Queen of Wands” (ราชินีผู้ทรงคทา) นั้น กวีได้นำมาจากตำนานไฟทาโรทัยปิซี ไฟโบนีเป็นสัญลักษณ์ของ “ผู้หญิงเก่งมีความสามารถด้านการงานเป็นเลิศ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างตลอดเวลา”²

เรื่องราวใน “A Dream of Helen” กล่าวถึงการจุติของ Helen ซึ่งตามตำนานเชื่อว่าเป็นธิดาของ Zeus ผู้เป็นกษัตริย์ของเทพทั้งมวลของกรีก Zeus มักจะปรากฏตนเป็นหงส์ลงมามีความสัมพันธ์กับหญิงสาวในโลกมนุษย์ การนำเสนอภาพหงส์ในบทกวีจึงเป็นการใช้สัญลักษณ์แทนเพศชายผู้มีอำนาจ บทกวีนี้ได้ดำเนินเรื่องตามที่ปรากฏตามท้องเรื่องหากใช้จินตภาพต่าง ๆ ที่เป็นที่เข้าใจรู้จักเป็นอย่างดีในหมู่ชาวตะวันตกในการสื่อความหมาย

ในตอนแรกของบทกวี “The Trees Speaks” นั้นเป็นการนำเสนอฉากและบรรยากาศของโลกเก่าแก่ดงามแห่งอุดมคติ ผู้อ่านสามารถจินตนาการความอึมเิบอุดมสมบูรณ์ของโลกนี้ที่มีจิตวิญญาณของพระแม่แห่งพื้นโลก หรือ Mother Earth ปกป้องดูแลให้ทุกอย่างกลมกลืน สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพ ภาษาที่ใช้เราสามารถสร้างภาพดังกล่าวได้อย่างลงตัว เรารู้สึกได้ถึงการเดินทางเข้าไปสัมผัสดินแดนแห่งนี้ที่สงบนิ่ง หากมีการเคลื่อนไหวของชีวิตอย่างกลมกลืนทุกขณะ เช่น

¹ Grahn, Judy. *The Queen of Wands*. (New York: 1982) p.8-9.

² ขุนทอง อสนี ณ อยุธยา ดุหม่อไฟปิซี สำนักพิมพ์บ้านวรรณกรรม พ.ศ. 2517 หน้า 225.

I wait. The air grows crisp

My leaves curl and dry

I watch the sky

The Tree หรือต้นไม้คือสัญลักษณ์ของความเป็นแม่ ผู้งามสง่า อิ่มเต็มด้วยความอุดมสมบูรณ์และการดูแลโอบอุ้ม

“I am the fairest of them all,
elderly, talled, bedecked with leaves
my round brown branches are
flung wide as arms.”

ต้นไม้เป็นทั้งจิตวิญญาณของ “แม่” แต่ขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์ของการเป็นประจักษ์พยานความเปลี่ยนแปลงแห่งขบวนการชีวิตทั้งมวล เมื่อ “พญาหงส์” มาเยือน จินตภาพที่น่าเสนอจะแสดงความขัดแย้งอย่างรุนแรง เพราะการโอบเฝ้ามานี้เหมือนโลกนั้นนำความแตกแยก นึกชาติอย่างรวดเร็วจนมืออาจจะตั้งตัวได้

“just before the mage breaks,
just before the gossamer, the
netlike water, tears
to let him in.”

ตอน 2 ของบทกวี “The Egg of Being Speaks” นั้นเป็นการเสนอภาพของสภาวะการถือกำเนิดของชีวิตจากครรภ์มารดา กวีได้แสดงให้เห็นว่าการจะ “แตก” ออกมาเป็นชีวิตได้นั้นจะต้องมีการผสานความกลมกลืนของกายและใจเข้าด้วยกันภายใน “ฟองไข่” โดยมีแสงสว่างเรืองรองของความหวังเป็นสิ่งหล่อเลี้ยง จินตภาพที่ใช้ในตอนนี้จะนำไปสู่ภาพแสงสว่างอันเป็นสัญลักษณ์ของความหวังและความใฝ่ฝันของมนุษย์ ซึ่งผสมผสานอยู่ในการดำเนินเรื่องของตอนนี้ตั้งแต่ต้น :

“Great birds / flying like stars, points / of light on maps”
“the perfect oval with a golden heart /a cluster / of amber
possibilities”

“My mother let me / on her lap, an altar / and I was called the Flame /
of life, El-Ana,¹

¹ El-Ana : แปลว่าเปลวไฟแห่งชีวิต จากบันทึกท้ายเล่มของ The Queen of Wands (p.94) Judy Grahn เขียนว่าในหมู่เกาะ Rhodes ประเทศกรีซมีประเพณี บูชา Helen ในฐานะเทพสตรีผู้เป็นสัญลักษณ์ของเปลวไฟแห่งชีวิต

อย่างไรก็ตามสภาพการกำเนิดและเติบโตของชีวิตมิใช่เรื่องง่ายเพราะแต่ละชีวิตจะต้องผ่านการแตกออก และแบ่งแยกจากครรภ์มารดา อันเป็นภาวะที่เจ็บปวดทั้ง 2 ฝ่าย กวีสะท้อนได้ชัดเจนมากถึงสัจธรรมแห่งชีวิตที่เต็มไปด้วยการเคลื่อนไหว แบ่งแยก การกลับคืน เพราะความเป็นชีวิตนั้นมีอาจหยุดนิ่งหลังภาวะการแยกออกจากมารดานั้น การจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความหมายยังมีสิ่งที่พึงกระทำมากมาย “to do the next / task, to break, to ask, / to find, be found, to ken / and to do more than stand / to understand.”

ในแง่ของพลังทางปัญญาที่สะท้อนจากบทกวีบทนี้นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ประเด็นที่สำคัญยิ่งคือบทกวีได้กระตุ้นให้ผู้อ่านคิดและทบทวนด้วยตนเองอีกครั้งในการรับรู้ข้อมูลจากตำนาน ประสพการณ์ หรือรับสารที่เขียนและสร้างกันมาอย่างยาวนานโดยผู้ชายในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ สังคมต่างประณาม Helen ว่าเป็นต้นเหตุแห่งสงครามที่ยืดเยื้อและทำให้เกิดความเสียหายมากมาย ต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ทำสงครามทั้งสองฝ่าย บทกวีบทนี้รวมทั้งบทอื่น ๆ ในงาน *The Queen of Wands* ทำให้เราต้องทบทวนตัวเองอีกครั้งและพิจารณาเรื่องทั้งหมดให้รอบด้านยิ่งขึ้นว่าแท้จริงแล้ว ใครกันแน่คือต้นเหตุและผู้ทำลาย มิฉะนั้นเราเองจะอยู่ในสภาพที่มีติดบอดและอับจน ปัญญาดังที่ Judy Grahn เขียนไว้ในกวีนิพนธ์ “They Say she is Veiled”: ซึ่งเป็นบทที่อยู่ก่อน “A dream of Helen”

They say she is veiled
and a mystery. That is
one way of looking.
Another
is that she in where
she has always been,
exactly in place,
and it is we,
who are mystified,
we who are veiled
and without faces.

ศรวณีย์ สุขุมวาท : ผู้แปลและตีความ

WILLIAM J. HARRIS

Rib Sandwich

I wanted a rib sandwich

So I got into my car
and drove as fast as I could
to a little black restaurant-
5 bar

and walked in
and so doing
walked out
of

10 America

and didn't even
need a passport

From: Gillan, Maria M. and Gillan, Jennifer, eds. **Unsettling America: An Anthology of Contemporary Multicultural Poetry**. New York: Penguin Books, 1994, p.268.

แซนตวิชเนื้อซี่โครง

ฉันต้องการแซนตวิชเนื้อซี่โครง

จึงก้าวขึ้นรถ

และขับไปให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

ไปยังร้านอาหารเล็ก ๆ ของคนดำ --

5

บาร์

และเดินเข้าไป

และการทำเช่นนั้น

คือเดินออก

จาก

10

อเมริกา

และไม่ต้องใช้แม้แต่

หนังสือเดินทาง

วิลเลียม เจ. แฮริส

วิลเลียม เจ. แฮร์ริส (William J. Harris) เป็นกวีผิวดำ มีผลงานรวมบทกวีนิพนธ์ 2 เล่ม และงานวิจารณ์วรรณกรรม โดยเฉพาะงานวิจารณ์บทกวีของ อามรี บารากา ปัจจุบันเป็น ศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยรัฐเพนซิลเวเนีย

บทกวีสั้น ๆ นี้ สะท้อนการแบ่งแยกสีผิวในสังคมอเมริกันและความรู้สึกแปลกแยกของ ชนผิวดำ เพียงประเภทอาหาร (แซนด์วิชเนื้อซี่โครง) อันเป็นส่วนเล็ก ๆ ของชีวิตประจำวันก็แบ่งแยกกลุ่มชน เพราะมีบริการเฉพาะในละแวกคนดำ แม้อยู่ในเมืองเดียวกันก็เหมือนอยู่คนละประเทศ การแบ่งแยกนี้จึงดูจะแทรกอยู่ในวิถีชีวิตและความรู้สึก ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพทางกายภาพ เพราะการเดินเข้าร้านอาหารเล็กๆ ของคนดำก็คือการหลุดไปอีกทวีปหนึ่ง (เดินออก/จาก/อเมริกา)

กวีผิวดำผู้นี้สื่อการแบ่งแยกสีผิวและความโดดเดี่ยวของชนผิวดำด้วยการใช้คำ บทกวี 12 บรรทัดนี้ประกอบด้วยประโยคเพียงประโยคเดียว ซึ่งเชื่อมอนุประโยคอย่างหลวมๆ ด้วย คำสันธาน so (สองครั้ง) และ and (สี่ครั้ง) หากจะเปรียบก็เหมือนสังคมอเมริกันซึ่งมีกลุ่มย่อยหลายหลากอยู่กันอย่างหลวม ๆ เพียงเพราะมีภูมิลำเนาในประเทศเดียวกัน เฉพาะส่วนที่กล่าวถึงการแบ่งแยกในสังคม ความแปลกแยกและความโดดเดี่ยวของคนผิวดำ กวีเขียนความส่วนนี้โดยแบ่งเป็นหกบรรทัด บรรทัดละ 1-3 คำ (bar/and walked in/ and so doing/walked out/of / America) จึงนับได้ว่าบทกวีที่สั้นและง่ายบทนี้มีกลวิธีแสดงความคิดและความรู้สึกซึ่งสัมพันธ์กับการจัดวางคำอย่างแนบเนียน

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ

ROBERT HASS

The Image

The child brought blue clay from the creek
 and the woman made two figures: a lady and a deer.
 At that season deer came down from the mountain
 and fed quietly in the redwood¹ canyons.
 5 The woman and the child regarded the figure of the lady,
 the crude roundnesses, the grace, the coloring like shadow.
 They were not sure where she came from,
 except the child's fetching and the woman's hands
 and the lead-blue clay of the creek
 10 where the deer sometimes showed themselves at sundown.

From: Hass, Robert. **Praise**. New York: The Ecco Press, 1979. P.17

¹ redwood เป็นไม้ป่าสนชนิดหนึ่งที่มีลำต้นสูงใหญ่ เนื้อไม้สีแดง เติบโตอยู่ทั่วไปในแคลิฟอร์เนีย

จินตภาพ

5 เด็กนำดินเหนียวสีน้ำเงินมาจากลำธาร
 แล้วผู้หญิงเอามาปั้นเป็นรูปนางหนึ่งกับกวางหนึ่ง
 ฤๅณนั้นกวางลงมาจากภูเขา
 มาหากินอย่างเจียบ ๆ ในป่าไม้แดงที่เชิงผา
 ผู้หญิงและเด็กเพ่งพินิจดูภาพปั้นนางนั้น
 10 ดูร่างที่กลมหยาบและสีลาอันสง่างาม
 กับสีสันที่เหมือนเงา
 เขาไม่แน่ใจว่านางนั้นมาจากไหนใด
 รู้แต่ว่ามาจากสิ่งที่เด็กนำมาและจากมือของผู้หญิง
 10 กับดินเหนียวสีเทาเงินจากลำธาร
 ซึ่งกวางมาปรากฏตัวเป็นครั้งแรกคราวยามอาทิตย์อัสดง

โรเบิร์ต ฮาส

โรเบิร์ต ฮาส (Robert Hass) เกิดเมื่อปี ค.ศ.1941 ที่ซานฟรานซิสโก ได้รับการยกย่องให้เป็นรัตนกวีของอเมริกา (Poet Laureate of The United States) ระหว่างปีค.ศ. 1995-1996 เขาเกิดและโตในรัฐแคลิฟอร์เนีย ธรรมชาติและภูมิประเทศอันงามตระหง่านของแถบนั้นจึงมีอิทธิพลต่อความคิดและงานสร้างสรรค์ของเขา กวีนิพนธ์ชุดแรกของเขาจะมีลักษณะเป็นการพรรณนาธรรมชาติที่แข็งแกร่งและสง่างามของแถบชายฝั่งแคลิฟอร์เนีย จากธรรมชาติภายนอกเขาเริ่มหันมาพิจารณาธรรมชาติภายใน บทกวีระยะต่อมาจึงเป็นบทกวีแห่งความคิด โดยการใช้ธรรมชาตินั้นเองมาเป็นสัญลักษณ์สื่อความรู้สึกนึกคิดที่สลับซับซ้อนขึ้นทุกที

ใน “The Image” โรเบิร์ต ฮาส ใช้ภาษาและลีลาที่เรียบง่ายสร้างจินตภาพของผู้หญิง เด็ก และดินเหนียวจากลำธาร เพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งในที่นี้องค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้หญิง เด็ก และดินเหนียวจากลำธาร เมื่อผู้หญิงปั้น “นางหนึ่งและกวางหนึ่ง” เสร็จ ทั้งผู้หญิงและเด็กไม่แน่ใจว่า “นาง” นั้นมาจากที่ใด เพราะด้วยมือของผู้หญิง ดินเหนียวที่เด็กนำมาจากลำธารได้กลายเป็นงานศิลปะ ที่ผู้สร้างเองก็ไม่แน่ใจว่านางที่มีร่างกลมกลึงและสง่างามนั้นมาจากไหน

อาจกล่าวได้ว่าในบทกวีนี้ กวีเสนอความคิดที่ว่าในกระบวนการสร้างสรรค์นั้นจะต้องมีองค์ประกอบอื่นนอกจากมือของผู้สร้างและวัตถุดิบที่ใช้ในการสร้าง เหตุใดผู้หญิงและเด็กจึงไม่ตั้งใจและสงสัยว่ารูปปั้นกวางมาจากที่ใด น่าจะเป็นเพราะกวางปรากฏเป็นรูปเป็นร่างและมีตัวจริงที่ทั้งเด็กและผู้หญิงแลเห็นอยู่ ส่วน “นาง” นั้น ผู้หญิงจะได้มาจากไหนถ้าไม่ใช่จากจินตนาการของตนเอง และจินตนาการนี้เองที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการสร้างสรรค์

นิตยา มาศะวิสุทธิ: ผู้แปลและตีความ

LANGSTON HUGHES

Merry-Go-Round

Colored child at carnival :

Where is the Jim Crow Section
On this merry-go-round,
Mister, cause I want to ride ?
5 Down South where I come from
White and colored
Can't sit side by side.
Down South on the train
There's a Jim Crow car.
10 On the bus we're put in the back
But there ain't no back
To a merry-go-round!
Where's the horse
For a kid that's black?

From: Hughes, Langston. **Selected Poems of Langston Hughes**. First edition. New York:
Vintage Books a division of Random House Inc., 1959. P.194

ม้าหมุน

เด็กผิวดำที่สวนสนุก:

คุณคะหนูอยากเล่นม้าหมุน
 บอกหนูหน่อย
 ว่าที่สำหรับจิมโครอยู่ตรงไหน
 ที่ทางใต้บ้านหนู
 5 คนชวากับคนดำ
 นั่งด้วยกันไม่ได้
 ที่ทางใต้รถไฟ
 ยังต้องมีตุ้สำหรับจิมโคร
 บนรถเมล์เขาให้เรานั่งด้านหลัง
 10 แต่ม้าหมุนไม่มีด้านหลัง
 แล้วม้าตัวไหนล่ะ
 สำหรับเด็กผิวดำอย่างหนู

แล็งสตัน ฮิวจ์

- LANGSTON HUGHES

As I Grew Older

It was a long time ago.
I have almost forgotten my dream.
But it was there then,
In front of me,
5 Bright like a sun
My dream.

And then the wall rose,
Rose slowly,
Slowly,
10 Between me and my dream.
Rose slowly, slowly,
Dimming,
Hiding,
The light of my dream.
15 Rose until it touched the sky
The wall.

Shadow.
I am black.

I lie down in the shadow.
20 No longer the light of my dream before me,
Above me.
Only the thick wall.
Only the shadow.

My hands!
25 My dark hands!
Break through the wall!
Find my dream!
Help me to shatter this darkness,
To smash this night,
30 To break this shadow
Into a thousand lights of sun,
Into a thousand whirling dreams
Of sun!

From: Hughes, Langston. **Selected Poems of Langston Hughes**. First edition. New York:
Vintage Books a division of Random House Inc., 1959. P.11

เมื่อฉันมีอายุขึ้น

- นานมาแล้ว
 จนฉันเกือบจะลืมเรื่องที่ผมฝันไป
 แต่ตอนนั้นมันเป็นความฝัน
 ที่อยู่ตรงหน้าฉันจริง ๆ
 5 ความฝัน
 ที่สว่างไสวเจิดจ้าตั้งดวงอาทิตย์
- แล้วจู่ ๆ ก็มีกำแพงผุดขึ้นมา
 ขึ้นมาช้า ๆ
 ช้า ๆ
 10 กั้นกลางระหว่างฉันกับความฝัน
 ผุดขึ้นมาช้า ๆ
 ทำให้แสงเริ่มสลัว
 บดบัง
 แสงแห่งความฝันจนหมดสิ้น
 15 กำแพงสูงขึ้นเรื่อย ๆ
 จนจรดท้องฟ้า
- เงา
 ตัวฉันมืดดำ
- ฉันลงนอนภายใต้เงานั้น
 20 ไม่มีแสงแห่งความฝันอยู่ตรงหน้าฉันอีกต่อไปแล้ว
 เบื้องบน
 มีแต่กำแพงหนา
 มีแต่เงา

25

มือฉัน
มือที่มิดดำนี้แหละ
ต้องฝ่าทะลุกำแพงให้ได้
หาความฝันให้พบ
ช่วยฉันทลายความมืด
ทุบกลางคืนให้แตก

ทำเงาให้แหลกสลาย
เพื่อเข้าสู่โพ้นแสงแห่งดวงอาทิตย์
สู่ความฝันนับพันของดวงอาทิตย์
ที่หมุนตัวตัวอย่างรวดเร็ว

แล้งสตัน ฮิวจ์

แล็งสตัน ฮิวจ์ (Langston Hughes) เป็นกวีผิวดำชาวอเมริกัน (African American) เกิดเมื่อปี ค.ศ 1902 เคยได้รับสมญานามว่าเป็น “รัตนกวีของคนผิวดำ” เขาเป็นกำลังสำคัญในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของคนอเมริกันในทวีปอเมริกา ในช่วง 1902 และ 1903 ผลงานของเขามีอิทธิพลอย่างมากต่อกวีผิวดำรุ่นต่อมา

บทกวีของเขามีพื้นฐานมาจากเพลงประเภท “blues”¹ และจากชีวิตอันลำเค็ญในวัยเด็กซึ่งถูกกีดกัน เพราะเป็นคนผิวดำ เนื้อหาของเขามักจะเป็นกวีนิพนธ์ นวนิยาย หรือ จุลอุปรากร จึงมักจะเป็นเรื่องชีวิตของคนอเมริกันในอเมริกา เขาต้องการสร้างงานศิลปะ เพื่อให้คนผิวดำของเขาได้อ่านและเข้าใจ เขาจึงเลือกใช้วรรณศิลป์ที่ง่าย และไม่ซับซ้อน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาษาพูด ดนตรี และสภาพความเป็นอยู่ของคนผิวดำด้วยกัน

“Merry-Go-Round” หรือ “ม้าหมุน” เป็นเรื่องของเด็กผิวดำที่อยากจะเล่นม้าหมุน แต่ความที่เป็นเด็กจากรัฐทางใต้ซึ่งคุ้นเคยกับการถูกกีดกัน และการแบ่งแยกผิว ไม่ว่าจะเป็นรถไฟหรือรถเมล์ “White and Colored can’t sit side by side” เด็กจึงเกิดความงุนงงว่า ถ้าจะเล่นม้าหมุนซึ่งไม่มีหน้าไม่มีหลัง เพราะม้าหมุนหมุนเป็นวงกลม แล้วตนซึ่งเป็นเด็กผิวดำจะนั่งตรงไหน

ถ้าเราตั้งคำถามต่อไปอีกว่า เหตุใด Hughes จึงใช้ Merry-Go-Round เป็นตัวตั้ง นอกจากเหตุผลที่ว่า Merry-Go-Round ไม่มีหน้าไม่มีหลัง เป็นไปได้หรือไม่ที่เขาใช้ Merry-Go-Round เพราะ Merry-Go-Round ให้ความรู้สึกที่เป็นอิสระและสนุกสนานดูจากชื่อก็จะเห็นว่าเป็นความสนุกสนานที่หมุนไปเรื่อย ๆ เหมือนจะไม่รู้จบ แต่ในขณะเดียวกัน Merry-Go-Round ก็เป็นส่วนหนึ่งของ “Carnival” ซึ่งเป็นความรื่นเริงสนุกสนานชั่วคราว จึงไม่จริงจังยั่งยืน ดังนั้น การที่ Merry-Go-Round ไม่มีหน้าไม่มีหลัง ไม่มีการแบ่งแยกผิว ก็เป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว เพราะโลกแห่งความจริงไม่เป็นเช่นนั้น เด็กผิวดำที่สนุกสนานกับการเล่นม้าหมุนก็ต้องกลับไปสู่โลกแห่งความจริงที่ “White and Colored can’t sit side by side”

พลังและเสน่ห์ของบทกวีนี้อยู่ที่การที่กวีสามารถเสนอปัญหาสำคัญของสังคมอเมริกันให้ผู้อ่านได้รับรู้โดยผูกเป็นเรื่องง่ายๆ ธรรมดา และเล่าเรื่องนั้นผ่านสายตาเด็กที่ไร้เดียงสา ทำให้กระทบใจผู้อ่านและในขณะเดียวกันก็สามารถรับสารที่กวีต้องการจะถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์

“As I Grew Older” เป็นเรื่องของคนผิวดำซึ่งหลังจากที่สูญเสียความใฝ่ฝันและยอมจำนนอยู่ภายใต้เงามืดมานาน ก็ตัดสินใจลุกขึ้นต่อสู้ เพื่อช่วงชิงความใฝ่ฝันอันเจิดจ้าของเขากลับคืนมา

ในการบรรยายชะตากรรมของ “I” ซึ่งเป็นคนผิวดำในบทกวีนี้ Langston Hughes เล่นกับคำ 2 กลุ่ม ซึ่งมีความหมายตรงกันข้าม กลุ่มหนึ่ง หมายถึง ความสว่าง เช่น คำว่า bright, light, sun อีกกลุ่มหนึ่ง หมายถึง ความมืด เช่น darkness, night, shadow, dimming นอกจากนั้นยังใช้จังหวะและลีลาที่สอดคล้องกับเรื่องและอารมณ์ของ “I” อีกด้วย

¹ เป็นเพลงซึ่งมีที่มาจากพวกนิโกรในอเมริกา มักมีท่วงทำนองค่อนข้างเศร้าแสดงความรู้สึกอันขมขื่นของพวกเขา

ใน 4 ท่อนแรก กวีใช้ลีลาและจังหวะที่เนิบช้า “I” ผู้เล่าเรื่องเข้าฟังย้อนหลังถึงความไฝฝืนอันเจิดจ้า ซึ่งเขาเคยมี แล้ววันหนึ่งก็มีกำแพงโผล่ขึ้นมาขวางกั้นระหว่างตัวเขากับความไฝฝืน ขณะที่กำแพงสูงขึ้นอย่างช้าๆ แสงแห่งความฝันของเขาก็ค่อยๆ สลัวลงทุกที จนในที่สุด เมื่อกำแพงสูงขึ้นไปจนจดท้องฟ้า บดบังแสงแห่งความไฝฝืนจนหมดสิ้น เขาต้องยอมจำนนอยู่ภายใต้เงามืดนั้น

จากจังหวะที่เนิบๆ ช้าๆ ใน 4 ท่อนแรก กวีเปลี่ยนเป็นลีลาและจังหวะที่เร็วและแรงใน 2 ท่อนสุดท้าย เมื่อ “I” ตัดสินใจที่จะลุกขึ้นต่อสู้ช่วงนี้กวีใช้คำที่รุนแรง และมีความหมายในเชิงทำลายทั้งสิ้น เช่น “break” “shatter” “smash” เพราะ “I” ได้ประกาศว่า จะใช้มือดำๆ ของเขา ทะลุทลายกำแพง “Shatter this darkness “ ” smash this night” เพื่อเข้าสู่ “พ้นแสงแห่งดวงอาทิตย์” บทกวีจบลงด้วยน้ำเสียงที่เต็มไปด้วยความหวัง

นิตยา มาสะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

- DAVID IGNATOW

The Bagel

I stopped to pick up the bagel
rolling away in the wind,
annoyed with myself
for having dropped it. •
5 as it were a portent.
Faster and faster it rolled,
with me running after it
bent low, gritting my teeth,
and I found myself doubled over
10 and rolling down the street
head over heels, one complete somersault
after another like a bagel
and strangely happy with myself.

From : Poulin Jr., A. ed. **Contemporary American Poetry**. Fifth Edition. Boston.
Houghton Mifflin Company. 1991. P. 259.

เบเกิ้ล¹

ฉันหยุดเดินเพื่อก้มลงเก็บเบเกิ้ล
 ที่หมุนกลิ้งไปตามลม
 หงุดหงิดกับตัวเอง
 ที่ทำมันหล่น
 5 เพราะเป็นยางที่ไม่ดี
 มันกลิ้งเร็วขึ้นเรื่อย ๆ
 ฉันวิ่งตามมัน
 ก้มตัวลงต่ำ กัดฟัน
 แล้วรู้สึกว่าคุณเองกำลังตีลังกา
 10 กลิ้งไปตามถนน
 หกคะเมน ตีลังกา
 ครั้งแล้วครั้งเล่า เหมือนเจ้าเบเกิ้ลนั้น
 แล้วรู้สึกพอใจกับตัวเองอย่างประหลาด

เดวิด อิกนาโท

¹ ขนมปังชนิดหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นอาหาร “ประจำชาติ” ของคนยิวอเมริกัน มีลักษณะเป็นวงกลมมีรูตรงกลางเหมือนโดนัท แต่เนื้อแป้งเหนียวและหนากกว่า ส่วนมากมักจะขายกันตามข้างถนน

เดวิด อิกนาโท (David Ignatow) เป็นกวีอเมริกันร่วมสมัยเกิดเมื่อปี ค.ศ.1914 ที่ บรูคลิน นครนิวยอร์ก ผ่านการทำงานมากมายหลายอย่าง ตั้งแต่เป็นพนักงานขาย คนงานท่าเรือ ไปจนถึงเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เคยได้รับรางวัลทางกวีนิพนธ์หลายรางวัล และในปี ค.ศ.1975 ได้รับรางวัล “Bollinger Prize in Poetry”

ในหมู่งกวีร่วมสมัยด้วยกัน David Ignatow เป็นกวีที่ไม่เหมือนใครและไม่ชอบตามอย่างใคร ความเป็นตัวของตัวของเขาทำให้เขาเสี่ยงที่จะไม่ใช่ภาษาตามสมัยนิยม และต่อต้านกฎเกณฑ์ทางวรรณศิลป์ที่ตายตัว จุดเด่นของกวีนิพนธ์ของเขายู่ที่อารมณ์ขันและความตรงไปตรงมา เขาเชื่อว่าการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมาเป็นการสร้างพลังให้แก่กวีนิพนธ์

“The Bagel” เป็นบทกวีสั้นๆ ที่ดูเหมือนจะไม่มีสาระสำคัญอะไร กวีบรรยายถึง “ผู้เล่า” ซึ่งทำเบเกิ้ลหล่นกลิ้งไปตามถนน แล้วตัวเองก็ออกวิ่งตามเพื่อจะเก็บเบเกิ้ลที่ตกนั้นให้ได้ ในที่สุดพบว่าตัวเองหกล้มตะลึงกลิ้งไปตามถนนเหมือนเบเกิ้ล และรู้สึกพอใจกับตัวเองทั้งๆ ที่ยังเก็บเบเกิ้ลไม่ได้

จุดเด่นของบทกวีนี้มีหลายประการ ประการแรกคือการที่กวีสามารถเสนอภาพของคนที่ยังและกลิ้งตามเบเกิ้ลได้อย่างเด่นชัดจนทำให้น่าขบขัน นอกจากภาพที่เด่นชัด สารที่บทกวีนี้สื่อยังมีอะไรที่น่าขบคิดถึงแม้ว่าเสียงจะค่อนข้าง “ซีเล็น” ไม่จริงจังซึ้งซึ้งนัก สิ่งที่น่าคิดก็คือเหตุใด “ผู้เล่า” จึงรู้สึกหงุดหงิดเมื่อทำเบเกิ้ลหล่น และเหตุใดเขาจึงรู้สึกพอใจกับตัวเองอย่างประหลาดเมื่อเขาหกล้มตะลึงกลิ้งตามเบเกิ้ลทั้งๆ ที่ยังเก็บเบเกิ้ลที่หล่นไม่ได้ ในบรรทัดที่ 5 “ผู้เล่า” บอกว่าเขาหงุดหงิดเพราะการทำเบเกิ้ลหล่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ความเชื่อเช่นนั้นอาจจะมาจากคตินิยมของคนยิว อย่างไรก็ตามมีเรื่องที่เล่ากันต่อมาในหมู่นักยิวว่า ครั้งหนึ่งมีปราชญ์นักบวช (Rabbi) ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่ง ปราชญ์ผู้นี้เป็นผู้ที่คนยิวเคารพนับถือมาก จึงมีสาวกมาเยี่ยมคารวะมากมาย ขณะที่นักบวชผู้นี้กำลังจะตาย ก่อนสิ้นใจนักบวชได้พูดพึมพำขึ้นว่า “ชีวิตเหมือนเบเกิ้ล” ถ้า “ผู้เล่า” เชื่อตามที่นักบวชพูดว่า “ชีวิตเหมือนเบเกิ้ล” การทำเบเกิ้ลหล่นย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ดีและน่าจะทำให้รู้สึกหงุดหงิดได้ แต่เมื่อเขาได้ปล่อยให้ตัวเองกลิ้งไปตามเบเกิ้ลและสนุกสนานไปกับการหกล้มตะลึงกลิ้ง ก็เท่ากับเขาได้ปลดปล่อยตัวเองออกจากความเชื่อและคตินิยมซึ่งเป็นเสมือนเครื่องพันธนาการที่ผูกติดกับชีวิตเขามานาน ความรู้สึกอิสระเสรีไม่ผูกติดหรือยึดกับอะไร ทำให้เขาเกิดความพอใจกับตัวเอง ทั้งๆ ที่ขณะนั้นเขาเองก็ไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

KENNETH KOCH

Permanently

One day the Nouns were clustered in the street.
 An Adjective walked by, with her dark beauty.
 The Nouns were struck, moved, changed.
 The next day a Verb drove up, and created the Sentence.

5 Each Sentence says one thing-----for example, "Although it
 was a dark rainy day when the Adjective walked by, I
 shall remember the pure and sweet expression on her face
 until the day I perish from the green, effective earth."
 or, "Will you please close the window, Andrew?"

10 Or, for example, "Thank you, the pink pot of flowers on
 the window sill has changed color recently to a light
 yellow, due to the heat from the boiler factory which
 exists nearby."

15 In the springtime the Sentences and the Nouns lay silently
 on the grass.
 A lonely Conjunction here and there would call, "And!
 But!"

20 But the Adjective did not emerge.

 As the adjective is lost in the sentence,
 So I am lost in your eyes, ears, nose, and throat-----
 You have enchanted me with a single kiss
 Which can never be undone
 Until the destruction of language.

1956

From : Allen, Donald ed. **The Postmoderns : The New American Poetry Revised.**
 First Edition. New York: Grove Press, 1982. P.141

ชั่วกาลนาน

วันหนึ่งค่านามเกาะกลุ่มกันอยู่บนถนน
คำคุณศัพท์ผู้มีความงามอันลึกลับเดินผ่านมา
ค่านามตะลึงงัน หวั่นไหว แปรเปลี่ยน
วันต่อมาคำกริยาขับรถผ่าน แล้วสร้างประโยชน์ขึ้น

- 5 แต่ละประโยคพูดถึงสิ่งเดียว...เช่น “ถึงแม้ว่า
วันที่คุณศัพท์เดินผ่านมา จะมีดฟ้ามัวฝน ฉัน
ก็จะยังจำสีหน้าอันอ่อนหวานและบริสุทธิ์ของเธอได้
จวบจนวันที่ฉันมลายหายไปจากโลกอันเขียวชอุ่ม”
หรือ “เธอช่วยเปิดหน้าต่างหน่อยซิ แอนดรู”
10 หรือ เช่น “ขอบใจนะ เมื่อเร็ว ๆ นี้กระถางดอกไม้สีชมพู
บนขอบหน้าต่างเริ่มเปลี่ยนสี
เป็นเหลืองอ่อน เป็นเพราะความร้อนจากหม้อต้มน้ำในโรงงาน
ที่อยู่แถว ๆ นี้”
ในฤดูใบไม้ผลิ ประโยคและค่านามนอนสงบเงียบ
15 อยู่บนพื้นหญ้า
คำสันธานผู้ว่าเหว ร้องเรียกอยู่ทางโน้นที่ทางนี้ที่ว่า “และ!
แต่!”
แต่คำคุณศัพท์ไม่ปรากฏตัว
ในทำนองเดียวกันกับที่คำคุณศัพท์ถูกกลืนหายไปประโยค
20 ฉันก็ถูกกลืนหายเข้าไปในดวงตา หู จมูก และคอของเธอ...
เธอตรึงฉันไว้ด้วยจุมพิตเพียงครั้งเดียว
จุมพิตที่ไม่มีวันคลาย
จนกว่าภาษาจะถูกทำลาย

เคนเนท คอช

เคนเนท คอช (Kenneth Koch) เกิดเมื่อปี ค.ศ.1925 ที่เมือง Cincinnati รัฐ Ohio จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย Harvard และได้รับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัย Columbia ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนนิเวศวิทยาเปรียบเทียบอยู่ที่มหาวิทยาลัย Columbia

Kenneth Koch เป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง “กวีกลุ่มนิวยอร์ก” ได้รับอิทธิพลจากนักเขียน “แนวหน้า” ของฝรั่งเศส โดยเฉพาะ Guillaume Apollinaire และนักเขียน Surrealist เช่น Max Jacob และ Pierre Reverdie นอกจากนั้นเขายังชื่นชมงานเขียนของ Garcia Lorca กวีเลื่องชื่อของสเปน งานระยะต้นของเขาค่อนข้างจะเข้มงวดในเรื่องรูปแบบ เขาไม่นิยมเขียนในลักษณะที่เป็นเรื่องเล่า ภายหลังเขาเริ่มเขียนงานที่เรียบง่ายและมีลักษณะเป็นเรื่องเล่าขึ้น ซึ่งเขายอมรับว่าส่วนหนึ่งเป็นอิทธิพลของ Frank O’ Hara กวีกลุ่มนิวยอร์กด้วยกัน

งานรวมบทกวีของ Kenneth Koch มีมากมายและครอบคลุมช่วงเวลาหลายทศวรรษ นอกจากบทกวีแล้ว Kenneth Koch ยังเขียนบทละครและเขียนหนังสือที่เกี่ยวกับการสอนการเขียนกวีนิพนธ์ให้แก่เด็กอีกด้วย

“Permanently” เป็นบทกวีที่ “เล่น” กับองค์ประกอบของภาษา โดยแยกแยะให้เห็นลักษณะเฉพาะของคำแต่ละชนิด เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำสันธาน และแสดงให้เห็นบทบาทของคำเหล่านั้นเมื่อนำมาประกอบกันเป็นประโยค ที่น่าสนใจก็คือการที่กวีนำความสัมพันธ์ระหว่างคำกับประโยคมาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง

กวีเสนอประเด็นของบทกวีนี้อย่างมีอารมณ์ขัน ด้วยน้ำเสียงที่ “ขี้เล่น” กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่เรียกว่า บุคลาธิษฐาน บรรยายลักษณะเฉพาะตัวของคำแต่ละชนิดได้อย่างมีชีวิตชีวา เช่น คำนามจะมีลักษณะเหมือนหนุ่มคะนองที่เกาะกลุ่มกันอยู่ตามถนน คำคุณศัพท์มาในมาดของหญิงสาวที่มีความงามอันลึกกลับทำให้หนุ่มคะนองตะลึงงัน แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ คำกริยาดูจะมีระดับกว่าเพื่อนเพราะขบถยนต์ผ่านมา แล้วเก็บคำชนิดต่างๆ ที่เกาะอยู่ตามท้องถนนมาสร้างเป็นประโยคขึ้น

ที่น่าสังเกตก็คือ ประโยคแต่ละประโยคที่สร้างขึ้นมานั้น ไม่ค่อยจะมีสาระอะไรที่เป็นแก่นสารนัก บทบาทและความสำคัญของแต่ละคำก็ดูจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป เมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประโยค โดยเฉพาะคำคุณศัพท์ที่มีความสวยงามทำให้คนตะลึง เธอจะปรากฏตัวอยู่ในทุกประโยค แต่ความสำคัญของเธอจะถูกกลืนหาย กลายเป็นเพียงส่วนประกอบของคำนามไป

ในตอนสุดท้ายกวีได้เปรียบคำคุณศัพท์กับ “ผู้พูด” ซึ่งถูกกลืนหายไปในดวงตา หู จมูก และคอของหญิงคนรัก เช่นเดียวกับที่คำคุณศัพท์ถูกกลืนหายเข้าไปในประโยค เมื่อใดประโยคถูกทำลาย คำคุณศัพท์ก็จะเป็นอิสระ เช่นเดียวกับ “ผู้พูด” ซึ่งจะเป็นอิสระจากจุมพิตของหญิงคนรัก และจะไม่ถูกกลืนหายเข้าไปในดวงตา หู จมูก และคอ ของเธออีกต่อไป

การทำให้ชนิดของคำต่างๆ ที่ไม่มีชีวิต กลายมาเป็นคนที่ได้มไปด้วยสีสันและชีวิตชีวา กับ
การใช้น้ำเสียงเชิงหยอกล้อขี้เล่น ทำให้บทกวีสื่ออารมณ์ที่สนุกสนานและดูไม่จริงจัง ทั้งๆ ที่
ประเด็นที่กวีเสนอเกี่ยวกับภาษานั้นเป็นเรื่องที่น่าคิดและจริงจัง

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

WING TEK LAM

Chinese Hot Pot

My dream of America
is like *da bin louh*
with people of all persuasions and tastes
sitting down around a common pot
5 chopsticks and basket scoops here and there
some cooking squid and others beef
some tofu or watercress
all in one broth
like a stew that really isn't
10 as each one chooses what he wishes to eat
only that the pot and fire are shared
along with the good company
and the sweet soup
spooned out at the end of the meal.

From: Gillan, Maria Mazziotti and Gillan, Jennifer, eds. **Unsettling America : An Anthology of Contemporary Multicultural Poetry**. New York : Penguin Books, 1994. P. 322- 323.

หม้อไฟแบบจีน

ความฝันของฉันเกี่ยวกับอเมริกา
 ก็เหมือน ต่ำ ปั้น เล่า
 ที่มีคนต่างความเชื่อและรสนิยม
 นั่งล้อมวงรอบหม้อไฟ
 5 ตะเกียบ และตะกร้อ อยู่ตรงนี้และตรงนั้น
 บางคนก็ใส่ปลาหมึก บางคนก็ใส่เนื้อ
 บางคนก็ใส่เต้าหู้ หรือผักน้ำ
 ทั้งหมดอยู่ในน้ำแกงหม้อเดียวกัน
 คล้ายสตู ซึ่งจริง ๆ มิใช่
 10 ขณะที่แต่ละคน เลือกสิ่งที่ตนอยากกิน
 เพียงแต่ใช้หม้อและไฟร่วมกัน
 พร้อมทั้งความเป็นเพื่อน
 และน้ำแกงรสโอชา
 ตักออกมาตอนจบมือ

วิง เต็ก หล่ำ

วิง เต็ก หล่ำ (Wing Tek Lam) เป็นชาวอเมริกันเชื้อสายจีน เป็นนักธุรกิจและกวีชาวฮอนโนลูลู รัฐฮาวาย บทกวีสั้น ๆ บทนี้เปรียบสังคมอเมริกันกับการกินอาหารประเภทจุ่มลวกของจีน ซึ่งผู้รับประทานจะล้อมวงรอบหม้อไฟ เอาเนื้อสัตว์ ผัก ฯลฯ ที่ตนชอบใส่ตระกร้อจุ่มลวกในน้ำแกงเดือด ๆ ในหม้อไฟใบเดียวกัน ท้ายสุดก็ตักน้ำแกงซึ่งมีรสหวานของเครื่องปรุงที่แต่ละคนเอาลวกมารับประทาน

ภาพเปรียบในบทกวีนี้ กวีระบุว่าเป็น “ความฝันเกี่ยวกับอเมริกา” น่าสังเกตว่าลักษณะเด่นคือความเป็นชุมชนและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งแม้จะต่างคนต่างดำเนินกิจกรรมตาม “ความเชื่อและรสนิยม” ของตนเอง แต่ก็มีส่วนร่วมคือ “หม้อไฟ” เดียวกัน และมี “ความเป็นเพื่อน” อยู่ตลอดเวลา ผลของกิจกรรมนี้คือน้ำแกงรสดี ซึ่งแต่ละคนจะได้ลิ้มรสในท้ายที่สุด

ผู้ที่คุ้นเคยกับประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา คงจะทราบดีว่า เมื่อแรกก่อตั้งเป็นประเทศนั้นมีประชากรมาจากชนหลายเชื้อชาติหลายวัฒนธรรม ซึ่งคนตะวันตกมักกล่าวว่าประชากรเหล่านี้ถูกหล่อหลอม (เหมือนโลหะ) ใน “หม้อหลอม” (melting pot) เป็นชนชาติใหม่ คือ ชนชาติอเมริกัน มีวัฒนธรรมเฉพาะตนต่างจากวัฒนธรรมของโลกเก่า แต่เป็นที่รู้โดยทั่วไปว่าชาวอเมริกันมีลักษณะปัจเจก-นิยมสูงมาก จนบางครั้งความเป็นชุมชนที่ร่วมกิจกรรมกันออกจะหายาก

บทกวีของ วิง เต็ก หล่ำ ดูเหมือนจะเสนอการประสานชนชาติและวัฒนธรรมในมิติของคนตะวันตก ซึ่งมีความเป็นชุมชนและความผูกพันกันอยู่มาก อาหารหม้อไฟของกวีเชื้อสายจีนผู้นี้ชวนให้นึกถึงความเป็นมนุษย์ (มิใช่โลหะ) และความเป็นเพื่อน แม้จะมีความหลากหลาย แต่ก็มีการประสานสัมพันธ์จนก่อให้เกิดสิ่งดีงามและความรื่นรมย์ ต่างจากจินตภาพของโลหะที่ถูกหลอมให้เป็นเนื้อเดียวตามคำเปรียบชนชาติใหม่ในวัฒนธรรมตะวันตก

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ

DENISE LEVERTOV

The Ache of Marriage

The ache of marriage:

thigh and tongue, beloved,
are heavy with it,
it throbs in the teeth

5 We look for communion
and are turned away, beloved,
each and each

It is leviathan and we
in its belly

10 looking for joy, some joy
not to be known outside it

two by two in the ark of
the ache of it.

1964

From : Hoover, Paul ed. **Post Modern American Poetry**. First edition. New York: W.W.
Norton & Company, Inc., 1994. P.87

ความปวดร้าวแห่งชีวิตคู่

ความปวดร้าวแห่งชีวิตคู่:

5 ซาอ่อนและลั่น ที่รัก
 หนักอึ้งด้วยความปวดร้าว
 มันสั่นสะท้านเข้าไปถึงพื้น
 เราแสวงหาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 แต่ถูกปฏิเสธ...ที่รัก
 ทีละคน ทีละคน

10 มันคือปลาใหญ่ แล้วเรา
 ก็อยู่ในท้องมัน
 แสวงหาความหลุดรื้อ ความหลุดรื้อ
 ที่หาไม่ได้ภายนอก

 เข้าไปทีละคู่ในนาวาลำใหญ่
 ของความปวดร้าวแห่งชีวิตคู่

เดนิส เลเวอร์ทอฟ

DENISE LEVERTOV

The Blind Man's House At The Edge Of The Cliff

At the jutting rim of the land he lives,
but not from ignorance,
not from despair.
He knows one extra step from his seaward
5 wide-open door would be
a step into salt air,
and he has no longing to shatter himself
far below, where the breakers
grind granite to sand.
10 No, he has chosen a life
pitched at the brink, a nest on the swaying
tip of a branch, for good reason:

dazzling within his darkness
to the elusive deep horizon. Here
15 nothing intrudes, palpable shade,
between his eager
inward gaze
and the vast enigma.
If he could fly he would drift forever
20 into that veil, soft and receding.

He knows that if he could see
he would be no wiser.
High on the windy cliff he breathes
face to face with desire.

บ้านชายตาบอดที่ริมผา

- เขาอยู่ที่ริมสุดของแผ่นดิน ซึ่งยื่นออกไปในทะเล
 ไม่ใช่เพราะเขาไม่รู้
 ไม่ใช่เพราะเขาลิ้นหวัง
 เขารู้ว่าถ้าก้าวเลยไปเพียงก้าวเดียว
 5 จากประตูที่เปิดออกกว้างสู่ทะเล
 เขาก็จะลอยละล่องไปกับไอลทะเล
 แต่เขาไม่ปรารถนาที่จะให้ร่างของเขาแหลกสลาย
 อยู่เบื้องล่าง ตรงที่คลื่น
 บดขยี้หินแกรนิตจนป็นเป็นทราย
 10 เขาไม่ปรารถนาอะไรเช่นนั้น
 เขาเลือกชีวิต
 ที่หมิ่นเหม่ เหมือนรั้งนกที่กวัดแกว่ง
 อยู่ปลายกิ่งไม้ เขามีเหตุผลที่ดี:
- 15 สว่างวาบในความมืด
 คือชอกหลิบที่เร็นลับ ณ ที่นี้
 ไม่มีอะไรล่วงล้ำได้ เงามะจางชัด
 อยู่ระหว่างการเพ่งเข้าข้างใน
 ด้วยใจจดจ่อของเขากับปริศนาอันไพศาล
 20 ถ้าบินได้เขาก็จะลอยล่อง
 สู่มานุ่มที่คอยแต่จะถอยห่าง
- เขารู้ดีว่าถ้าเขามองเห็น
 เขาคงจะไม่รอบรู้ไปกว่านี้
 สูงลิบบนหน้าผาที่ต้องแรงลม เขาสุดลมหายใจ
 เผลอญหน้ากับแรงแห่งปรารถนา

เดนนิส เลเวอร์ทอฟ

DENISE LEVERTOV

In Thai Binh (Peace) Province

For Muriel and Jane

I've used up all my film on bombed hospitals,
bombed village schools, the scattered
lemon yellow cocoons at the bombed silk-factory,

and for the moment all my tears too
5 are used up, having seen today
yet another child with its feet blown off
a girl, this one, eleven years old,
patient and bewildered in her home, a fragile
Small house of mud bricks among rice fields.

10 So I'll use my dry burning eyes
to photograph within me
dark sails of the river boats,
warm slant of afternoon light
apricot on the brown, swift, wide river,
15 village towers--church and pogoda--on the far shore,

and a boy and small bird both
perched, relaxed, on a quietly grazing
buffalo. Peace within the
long war.

20 It is that life, unhurried, sure, persistent,
I must bring home when I try to bring
the war home.

Child, river, light
Here the future, fabled bird
25 that has migrated away from America,
nests, and breeds, and sings,

common as any sparrow

From : Forche, Carolyn ed. **Against Forgetting**. First Edition. New York : W.W. Norton
& Company, 1993. P. 331-332

ณ ไทบิน - จังหวัด “สันติภาพ”

สำหรับ มิวเรียว และเจน

ฉันใช้ฟิล์มจนหมด ถ่ายภาพโรงพยาบาลที่ถูกระเบิด
โรงเรียนในหมู่บ้านที่ถูกระเบิด รังไหม
สีเหลืองมะนาวที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วโรงงานทอไหมที่ถูกระเบิด

และชั่วครู่หนึ่งน้ำตาฉัน

5

ก็เหือดแห้งเหมือนกัน เมื่อได้เห็น

เด็กอีกคนหนึ่งที่ถูกระเบิดเท้าขาด

คราวนี้เป็นเด็กผู้หญิงอายุสิบเอ็ดขวบ

อดทนและงุนงง เธออยู่ในบ้านหลังเล็ก ๆ กลางทุ่งข้าว

บ้านที่บอบบางซึ่งสร้างด้วยดินเผา

10

ดังนั้นฉันจะใช้ดวงตาอันแห้งเหือดและร้อนผ่าวของฉัน

บันทึกภาพไว้ภายใน

ภาพใบเรือสีเข้มของเรือล่องแม่น้ำ

แสงแดดอันอบอุ่นส่องเฉียงในยามบ่าย

เหมือนสีผลแอปเปิ้ลคอตบนผืนน้ำสีน้ำตาลที่กว้างใหญ่และไหลเร็ว

15

หอสุนัขประจำหมู่บ้าน โบสถ์และเจดีย์ บนฝั่งไกลโพ้น

เด็กชายและนกตัวเล็ก ๆ

เกาะอยู่บนหลังควายอย่างสบายอารมณ์

ควายเล็มหญ้าอยู่เงียบ ๆ สันติภาพภายใต้

สงครามอันยืดยาว

20

ชีวิตที่ไม่รีบเร่ง แน่นอน และมุ่งมั่นเช่นนี้แหละ

ที่ฉันจะต้องเฝ้ากลับไปบ้านด้วย ขณะที่ฉันพยายาม

จะนำสงครามกลับไป

เด็ก แม่น้ำ แสงสว่าง
25 ณ ที่นี้อากาศ ซึ่งเหมือนนกในเทพนิยาย
ที่อพยพหลบหนีออกจากอเมริกา
มาทำรัง แพร่พันธุ์ และร้องเพลง
เช่นเดียวกับนกกระจอกทั่วไป

เดนนิส เลเวอร์ทอฟ

เดนิส เลเวอร์ทอฟ (Denise Levertov) เกิดเมื่อปีค.ศ. 1923 ถึงแก่กรรม เมื่อปี ค.ศ. 1997 โดยกำเนิด เดนิส เลเวอร์ทอฟ เป็นคนอังกฤษ พ่อเป็นยิวรัสเซีย แม่มีเชื้อสาย Welsh ทั้งพ่อและแม่สืบทอดความเชื่อเรื่องพลังลึกลับและจิตวิญญาณ (Mysticism) มาจากบรรพบุรุษ ซึ่งความเชื่อนี้มีอิทธิพลต่อ Denise Levertov ในเวลาต่อมา

Denise Levertov ย้ายมาอยู่อเมริกาเมื่อแต่งงานกับนักเขียนอเมริกันชื่อ Michell Goodman ในปีค.ศ. 1947 เธอสนิทสนมกับกวีกลุ่ม Black Mountain โดยเฉพาะ Robert Creeley แต่กวีอเมริกันที่มีอิทธิพลต่องานเขียนของ Denise Levertov มากที่สุด คือ William Carlos Williams ผู้ปฏิเสธการใช้ “iambic pentameter” ในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ ดังนั้น แทนการใช้ “iambic pentameter” ซึ่งเป็นรูปแบบตามธรรมเนียมนิยม Denise Levertov จึงใช้รูปแบบที่เธอเองเรียกว่า “organic form” เพราะถือว่า form นั้นมีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่างอยู่แล้ว กวีเป็นผู้ค้นพบ form และมีหน้าที่ทำให้ปรากฏออกมาเป็นถ้อยคำ ดังนั้น form หรือรูปแบบจึงเป็นเพียงวิธีการที่ทำให้เนื้อหาเป็นที่ประจักษ์ เธอเชื่อว่าในบทกวีนั้นเครื่องหมายต่างๆ เช่น comma (,) หรือช่องว่างระหว่างคำนั้นมีความหมายและเป็นส่วนหนึ่งของบทกวี การแบ่งบรรทัดก็เป็นส่วนสำคัญในการสื่อความหมายบทกวี

Denise Levertov กล่าวว่าเธอชอบเขียนถึงสิ่งที่อยู่ใต้ฝ่ามือ สิ่งนั้นจะเป็นเรื่องของโลกภายนอกหรือโลกภายในก็ได้ แต่ต้องเป็นของจริงของแท้ เธอชอบที่จะสำรวจลงไปถึงก้นบึ้งของจิตใจคน บทกวีของเธอจึงมักจะแสดงโลกภายในและประสบการณ์หลากหลายด้านของคน โดยเฉพาะของผู้หญิงร่วมสมัย

ใน “The Ache of Marriage” Denise Levertov ไม่ได้พูดถึงความปวดร้าวของชีวิตคู่โดยตรงไปตรงมา เธอใช้ความเปรียบซึ่งพาดพิงถึงพิธีกรรมทางศาสนาหรือข้อความบางตอนในพระคัมภีร์เก่า เช่น คำว่า “communion” ในบรรทัดที่ 5 ความหมายตรงไปตรงมา ก็คือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งในที่นี้คงหมายถึงผู้หญิงผู้ชายที่แต่งงานกัน แล้วต้องการแสวงหาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ศาสนาคริสต์ “communion” มักจะหมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้า หรือบางครั้งก็หมายถึงพิธีกรรมทางศาสนาที่เรียกว่า การรับศีลมหาสนิท ซึ่งผู้รับศีลนี้ต้องกินขนมปังและดื่มเหล้าองุ่นอันเป็นสัญลักษณ์ของเนื้อและเลือดของพระเยซู การรับศีลจึงเท่ากับการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้า

คำว่า “leviathan” ในบรรทัดที่ 8 หมายถึง ปลาใหญ่ ซึ่งในพระคัมภีร์เก่า (Jonah 1:2) พระเจ้าสั่งให้ปลาใหญ่กลืน Jonah เข้าไปไว้ในท้องเพื่อเป็นการลงโทษ เนื่องจาก Jonah ฝ่าฝืนคำสั่งพระองค์

คำว่า “ark” ในบรรทัดที่ 12 คงเป็นการอ้างถึง “ark” หรือเรือใหญ่ที่ Noah สร้างขึ้น เพราะพระเจ้าจะกวาดล้างความชั่วทั้งหลายด้วยการทำให้น้ำท่วมโลก แต่เนื่องจาก Noah และ ภรรยาเป็นผู้ประพฤติอยู่ในทำนองคลองธรรมและเชื่อฟังพระเจ้า จึงให้ Noah สร้าง Ark แล้วนำเอาสัตว์ตัวผู้ตัวเมียอย่างละคู่เก็บไว้ในเรือ (Genesis 7) จนกว่าน้ำจะแห้ง เพื่อสัตว์เหล่านั้นจะได้รอดตายและแพร่ขยายพันธุ์ต่อไป

เมื่อพิจารณาความเปรียบและการอ้างถึงข้อความในพระคัมภีร์ ผู้อ่านคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะนำความเปรียบเหล่านี้มาประกอบการตีความและหาคำตอบให้กับตนเองว่า Denise Levertov ต้องการจะบอกอะไรแก่เรา เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้ชายและผู้หญิง

“The Blind Man’s House at the Edge of the Cliff” เป็นบทกวีที่แสดงถึงความสนใจของ Denise Levertov ที่จะสำรวจลงไปถึงก้นบึ้งของจิตใจคน เพราะบทกวีนี้เป็นเรื่องของชายตาบอด ซึ่งจิตใจที่จะมีบ้านอยู่บนหน้าผาอันสูงลิบ ริมสุดของแผ่นดินที่ยื่นออกไปในทะเล เขารู้ดีว่าการอยู่อย่างนั้นล่อแหลมและเสี่ยงต่ออันตราย แต่เขาก็ยังเลือกที่จะมีชีวิตที่หมิ่นเหม่ ซึ่งกวีเปรียบว่า “เหมือนรังนกที่กวัดแกว่งอยู่ปลายกิ่งไม้” ทั้งๆ ที่เขารักชีวิต และเต็มไปด้วยแรงปรารถนา เหตุใดเขาจึงเลือกชีวิตเช่นนั้น คำตอบน่าจะอยู่ในท่อนที่ 3 และ 4 ของบทกวี ซึ่ง Denise Levertov ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ในโลกแห่งความมืดนั้น ชายตาบอดมีโลกที่เร็นลับและสว่างวาบอยู่ภายใน และในโลกซึ่งไม่มีอะไรจะลวงล้ำเข้าไปได้นั้น เขาสามารถจะเพ่งพินิจและหยั่งรู้ถึงปัญหาอันลึกลับ และกว้างใหญ่ไพศาล ซึ่งคนตาดีไม่อาจจะเข้าถึงได้ ภาพของชายตาบอดที่ยืนสุดลมหายใจอยู่บนหน้าผาสูงลิบใน 2 บรรทัดสุดท้าย แสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่กล้าใช้ชีวิตอย่างหมิ่นเหม่ และกล้าเผชิญหน้ากับแรงแห่งความปรารถนาของตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิ

“In Thai Binh (Peace) Province” เป็นบทกวีที่ Denise Levertov เขียนจากประสบการณ์และความประทับใจ ที่เธอได้รับในโอกาสที่ได้ไปเยือนฮานอยในปี 1972 หนึ่งปีก่อนรัฐบาลอเมริกันจะถอนทัพออกจากเวียดนาม Denise Levertov เป็นกวีคนหนึ่งซึ่งต่อต้านสงครามทุกรูปแบบมาโดยตลอด เธอเคยประกาศไว้ครั้งหนึ่งว่า “ไม่ว่ากวีจะจงใจหรือไม่ แต่กวีนิพนธ์มีผลกระทบต่อสังคมไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอย่างแน่นอน กวีนิพนธ์มีพลังซึ่งเคลื่อนไหวได้และพลังนี้จะสามารถไปกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านให้เคลื่อนไหวตามไปด้วย”¹

Denise Levertov เขียนบทกวีนี้ในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนกับว่าตัวกวีกับ “ผู้เล่า” เป็นเสมือนบุคคลคนเดียว ประเด็นหลักของบทกวีนี้ค่อนข้างจะชัดเจน กวีต้องการให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณของสงครามที่ทำลายแทบจะทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่ โรงเรียน โรงพยาบาล ไปจนถึงชีวิตที่ไร้เดียงสา แต่ภายใต้ความโหดร้ายของสงคราม ความสงบสวยงามของธรรมชาติและชีวิตยังคงมีอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ ความหวัง และอนาคต ที่สงครามมีอาจทำลายได้

¹ Forche, Carolyn ed. *Against Forgetting*. New York: W.W Norton & Company, 1993.P.329

กวีเสนอประเด็นดังกล่าวผ่านสายตา “ผู้เล่า” ซึ่งเป็นคนอเมริกันและในที่นี้น่าจะเป็นตัว
 กวีเอง ในช่วงแรกกวีบันทึกภาพผ่านเลนส์ของกล้องถ่ายรูป ภาพชุดนี้เป็นภาพของบ้านเมืองที่ถูก
 ทำลาย กวีพูดถึงโรงพยาบาล โรงเรียน และรังไหมที่กระจายเต็มโรงงานที่ถูกกระเบิด เพื่อเน้นให้
 เห็นถึงความเหลวไหลไร้เหตุผลของสงครามเพราะสถานที่เหล่านี้ เป็นที่พักพิงของชีวิตที่บริสุทธิ์
 ไม่มีส่วนรับรู้หรือรับผิดชอบในสงครามที่เกิดขึ้น เมื่อฟิล์มหมดและน้ำตาของกวีเองเหือดแห้งลง
 พร้อมกัน กวีจึงหันมาบันทึกภาพผ่านเลนส์ของนัยน์ตากวีเอง ภาพชุดหลังนี้เน้นภาพของความ
 สงบและสวยงามของธรรมชาติ ของชีวิตที่ไม่รีบเร่ง แน่วแน่ และมุ่งมั่น ภาพเหล่านี้เป็นภาพของ
 ความหวัง ที่แสดงให้เห็นว่า สงครามอาจจะทำลายตึกรามบ้านช่องหรือรูปลักษณ์ภายนอกของคน
 ได้ แต่ไม่มีวันที่จะทำให้ลายจิตวิญญาณของคนหรือของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคนได้
 ภาพที่บันทึกด้วยนัยน์ตาและเก็บไว้ภายในนี้เองที่ทำให้กวีตระหนักถึงความสำคัญของ เด็ก แม่น้ำ
 และ แสงสว่าง และได้ตัดสินใจที่จะนำภาพเหล่านั้นกลับไป “บ้าน” เพื่อให้คนร่วมชาติได้รับรู้ว่า
 มีภาพอื่นที่มีคุณค่าต่อชีวิตนอกจากภาพสวยงาม ภาพเหล่านั้น คือ อนาคตของชาติบ้านเมืองที่
 เคยถูกทำลาย

นิตยา มาสะวิทสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

LISEL MUELLER

Moon Fishing

When the moon was full they came to the water,
Some with Pitchforks, some with rakes,
Some with sieves and ladles
and one with a silver cup

5 And they fished till a traveler passed them and said,
 "Fools,
 to catch the moon you must let your women
 Spread their hair on the water --
 ever the wily moon leap to that bobbing
10 net of shimmering threads,
 gasp and flop till its silver scales
 lie black and still at your feet."

 And they fished with the hair of their women
 till a traveler passed them and said,
15 "Fools,
 do you think the moon is caught lightly,
 with glitler and silk threads?
 You must cut out your hearts and bail your hooks
 with those dark animals ;
20 what matter you lose your hearts to reel in your dream?"

And they fished with their tight, hot hearts
till a traveler passed them and said,
“Fools,
what good is the moon to a heartless man?”

1965

From: Strand, Mark ed. **The Contemporary American Poets**. New York: A mentor Book,
1969. P.258-259

ช้อนพระจันทร์

คืนพระจันทร์เต็มดวง เขาพากันมาที่ริมน้ำ
 บ้างถือเหล็กสฟาง บ้างถือคราด
 บ้างถือตะแกรง บ้างถือช้อน
 คนหนึ่งถือถ้วยเงิน

5 เขาพากันช้อนจนกระทั่งคนเดินผ่านมา แล้วว่า
 “ไอน้ำไ้
 ถ้าจะจับพระจันทร์ เจ้าจะต้องให้ผู้หญิงของเจ้า
 สยายผมบนผืนน้ำ
 แม้กระทั่งพระจันทร์เจ้าเล่ก็จะกระโจนเข้าหา
 10 บ่วงเส้นอันพราวแสง
 ล้าล็กจมลึ่ด้นจนกระทั่งเกล็ดสีเงินของมัน
 กลายเป็นสีดำวางอยู่แทบเท้าเจ้า”

แล้วเขาก็ใช้ผมผู้หญิงของเขาช้อนพระจันทร์
 จนกระทั่งคนเดินทางผ่านมา และว่า
 15 “ไอน้ำไ้
 เจ้าคิดหรือว่าจะจับพระจันทร์ได้ง่าย ๆ
 ด้วยเส้นไหมกับแสงที่แวววาว ยังงั้นหรือ
 เจ้าต้องเนียนหัวใจเจ้าออกมาแล้วเสียบปลายเบ็ด
 ด้วยสัตว์ดำทะมึนนั้น
 20 จะเป็นไรไป ถ้าเจ้าเสียหัวใจเพื่อที่จะสาวความฝันของเจ้าเข้ามา”

แล้วเขาก็พากันตกพระจันทร์ด้วยหัวใจที่คับแน่นและรุ่มร้อนของเขา
 จนกระทั่งคนเดินทางผ่านมา แล้วว่า
 “ไอน้ำไ้
 พระจันทร์จะมีประโยชน์อะไรกับคนที่ไม่มีหัวใจ

ลิเซล มุลเลอร์ (Lisel Mueller) โดยกำเนิดเป็นคนเยอรมัน เกิดที่ Hamburg ประเทศเยอรมันเมื่อปี ค.ศ.1924 ย้ายมาอยู่อเมริกาในปี ค.ศ. 1939 มีผลงานตีพิมพ์เป็นเล่มในปี ค.ศ. 1965 บทกวีของเขาจะปรากฏในวารสาร เช่น The New Yorker, Quarterly Review of Literature, Perspective, Saturday Review และในสรณิพนธ์บางเล่ม

“Moon Fishing” เป็นบทกวีที่แสดงถึงความลุ่มหลงของคนที่ย้ายมาไขว่คว้าสิ่งซึ่งตนเองก็หาไม่รู้ว่าเป็นเพียงภาพลวงตา

คำที่เป็นกุญแจสำคัญในการตีความบทกวีนี้คือ “พระจันทร์” ในตอนที่ 4 ความหมายของ “พระจันทร์” ก่อนข้างจะแน่ชัด เมื่อนักเดินทางบอกผู้คนที่พยายามจะ “ตก” พระจันทร์ว่า

“What matters your loose you hearts to reel in your dream” ในที่นี้พระจันทร์จึงน่าจะหมายถึง ความใฝ่ฝัน ความปรารถนา หรือ อุดมการณ์ ซึ่งทุกคนไขว่คว้าอยากจะได้มาครอบครอง ที่น่าคิดก็คือพระจันทร์ซึ่งเป็นที่หมายปองของทุกคนนั้น ไม่ใช่พระจันทร์บนท้องฟ้า หากเป็นเพียงเงาส่องของพระจันทร์บนผิวน้ำ เมื่อเป็นเช่นนั้นสิ่งที่คนไขว่คว้าจึงน่าจะเป็นเพียงภาพลวงตาเท่านั้น

เมื่อพระจันทร์เป็นเงาส่องอยู่บนผิวน้ำ ทางที่จะได้พระจันทร์มาครอบครอง จึงต้องใช้วิธีการเหมือนกับการตกปลา เช่น ใช้ผมผู้หญิงสยายบนผิวน้ำเหมือนกับการเหยียดแหปลา หรือใช้หัวใจเป็นเหยื่อเกี่ยวปลายเบ็ดแต่ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ล้วนแต่เป็นการใช้เล่ห์หลอกพระจันทร์ให้หลงกลทั้งสิ้น โดยเฉพาะวิธีสุดท้าย คือ การใช้หัวใจของตนเองเป็นเหยื่อล่อ ซึ่งถึงแม้จะเป็นผลสำเร็จก็ไร้ประโยชน์เพราะ “What good is the moon to a heartless man?”

นิตยา มาศะวิสุทธิ และ จำนงศรี หาญเจนลักษณ์ : ผู้แปล

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้ตีความ

FRANK O' HARA

Ave Maria

Mothers of America

let your kids go to the movies!

get them out of the house so they won't know what you're up to

it's true that fresh air is good for the body

5 but what about the soul

that grows in darkness, embossed by silvery images

and when you grow old as grow old you must

they won't hate you

they won't criticize you they won't know

10 they'll be in some glamorous country

they first saw on a Saturday afternoon or playing hookey

they may even be grateful to you

for their first sexual experience

which only cost you a quarter

15 and didn't upset the peaceful home

they will know where candy bars come from

and gratuitous bags of popcorn

as gratuitous as leaving the movie before it's over

with a pleasant stranger whose apartment is in the

20 Heaven on Earth Bldg

near the Williamsburg Bridge

on mothers you will have made the little tykes

so happy because if nobody does pick them up in the movies

they won't know the difference

25 and if somebody does it'll be sheer gravy

1960

“Ave Maria” เป็นวลีภาษาละตินที่ใช้สวด “แม่พระ” หรือแม่ของพระเยซูผู้เป็นลูกของพระเจ้า ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกเชื่อว่าพระเจ้าให้พระเยซูมาจุติในครรภ์ของมารีอาหญิงสาวพรหมจารี มารีอา จึงเป็นผู้ให้กำเนิดพระเยซูผู้ซึ่งพระเจ้าส่งมาช่วยมนุษยโลกให้รอดพ้นจากบาปมลทินทั้งปวง

พระแม่มารีอา

แม่แห่งอเมริกา

ปล่อยให้ลูก ๆ ไปดูหนังกันเถอะ

ให้เขาออกจากบ้านไป เขาจะได้ไม่รู้ว่าคุณกำลังทำอะไรกัน

ก็จริงอยู่หรือที่อากาศบริสุทธิ์นั้นดีสำหรับร่างกาย

5

แต่แล้ววิญญาณล่ะ

วิญญาณที่เติบโตอยู่ในความมืด วิญญาณที่จะสว่างไสวขึ้นเพราะภาพสีเงินยวง

แล้วเวลาที่แก้ตัวลง ชิง ยังไง ๆ คุณก็ต้องแก้วันยังค่ำ

เขาจะได้ไม่เกลียดคุณ

ไม่ทำหนีตีเตียนคุณ เขาไม่รู้ว่า

10

จะได้ไปเยือน ถิ่นประเทศอันสวยงามทรงเสน่ห์

ที่เขาเคยเห็นเป็นครั้งแรกในบ่ายวันเสาร์หรือเวลาที่แอบไปทำอะไรที่ไม่ชอบมาพากล

เขาอาจจะนึกขบขันที่คุณเสียอีก

สำหรับประสบการณ์ทางเพศครั้งแรก

ซึ่งคุณเสียเงินแค่เพียงเดียว

15

บ้านที่สงบก็จะได้ไม่ต้องโกลาหล่นวาย

เขาจะได้เรียนรู้ว่าเขาได้แห่งซ็อกโกแลตเหล่านั้นมาจากไหน

ได้ข้าวโพดคั่วฟรี ๆ

ฟรีพอ ๆ กับการที่ได้ออกจากโรงหนังก่อนหนังจะเลิก

กับคนแปลกหน้าทำทางเข้าที่และมีที่พักอยู่ใน

20

อาคาร “สวรรค์บนดิน”

ใกล้สะพานวิลเลียมสเบิร์ก

แม่ทั้งหลายเอ๋ย คุณจะทำให้เจ้าเด็กน้อย

มีความสุข เพราะถ้าไม่มีใครชวนเขาในโรงหนัง

เขาก็จะไม่รู้สึกถึงความแตกต่าง

25

และถ้ามีใครชวนเขาก็จะเหมือนกับอะไรที่ได้เปล่า

แต่ไม่ว่าจะมีใครชวนหรือไม่ เขาก็จะได้รับความรื่นเริงบันเทิงใจ
ดีกว่าที่จะต้องจับเจ้าอยู่กับสนามหน้าบ้าน

หรือในห้องนอน

แล้วเกลียดคุณ

30 ก่อนเวลาอันควร เพราะคุณยังไม่ได้ทำอะไรที่เยี่ยม

โหดเกินไป

นอกจากจะไม่ให้เขาได้ลิ้มรสความทุกข์ที่ลึกล้ำดำมืด

และนั่นเป็นสิ่งที่ให้อภัยไม่ได้

แล้วอย่ามาโทษกันว่าไม่เตือน

35 เมื่อครอบครัวคุณแตกแยก

และลูก ๆ ของคุณแก่ตัวลง หูตาฝ้าฟางนั่งอยู่หน้าจอทีวี

ดู

หนังที่คุณไม่ยอมให้เขาดูเมื่อเขายังเยาว์วัย

แฟรงค์ โอฮาร่า

FRANK O' HARA

Why I Am Not a Painter

I am not a painter, I am a poet.
 Why? I think I would rather be
 a painter, but I am not. Well,

for instance, Mike Goldberg ¹
 5 is starting a painting. I drop in.
 "Sit down and have a drink" he
 says. I drink; we drink. I look
 up "You have SARDINES in it.
 "Yes, it needed something there."
 10 "oh" I go and the days go by
 and I drop in again. The painting
 is going on, and I go, and the days
 go by. I drop in. The painting is
 finished. "Where's SARDINES? "
 15 All that's left is just
 letters, "It was too much," Mike says.

But ~~me~~? One day I am thinking of
 a color: orange. I write a line
 about orange. Pretty soon it is a
 20 whole page of words, not lines.
 Then another page. There should be
 so much more , not of orange, of
 words, of how terrible orange is
 and life. Days go by. It is even in

25 ~ prose, I am a real poet. My poem
is finished and I haven' t mentioned
orange yet It's twelve poems, I call
it ORANGES ² . And one day in a gallery
I see Mike's painting, called SARDINES.

1971

From : Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry**. First edition. New York: W.W.
Norton & Company Inc., 1994. P.129

¹ จิตรกร เพื่อนกลุ่ม New York ของ Frank O'Hara เขาช่วยทำภาพพิมพ์บนผ้าไหม (Silk Screen) ประกอบบทกวีชื่อ "Odes" ให้ Frank O'Hara

² Frank O'Hara ได้เขียนบทกวีซึ่งเป็น Pastoral 12 บท ชื่นจริง ๆ โดยให้ชื่อว่า ORANGES : 12 Pastorals และ ในบทกวี 12 บทนี้ไม่มีคำว่า "orange" อยู่เลย

ทำไมฉันจึงไม่เป็นจิตรกร

ฉันไม่ใช่จิตรกร ,ฉันเป็นกวี
ทำไมนะรี? ฉันคิดว่าฉันอยากจะเป็น
จิตรกรมากกว่า แต่ฉันไม่ได้เป็น ก็

- 5 อย่างเช่น ไมค์ โกลเบิร์ก
กำลังตั้งต้นวาดรูป ฉันแะไปหา
“นั่งลงดื่มอะไรกันก่อนซิ” เขา
ชวน ฉันดื่ม เราดื่ม ฉันเหลือบ
มอง “คุณมีชาร์ดิน อยู่ในรูปด้วยนี่”
“มันควรจะมีอะไรอยู่ในนั้นสักหน่อย”
10 “จันรี” ฉันจากไป วันเวลาผ่านไป
แล้วฉันก็แะกลับมาอีก รูป
ยังไม่เสร็จ ฉันหายหน้าไปอีก วันเวลา
ผ่านไปอีก ฉันแะไปอีกครั้ง คราวนี้รูป
เสร็จแล้ว “ชาร์ดิน หายไปไหนล่ะ?”
15 คงเหลืออยู่ คือ
ตัวหนังสือ “มันดูมากไป” ไมค์ว่า
- แล้วฉันล่ะ? วันหนึ่งฉันกำลังนึกถึง
สี : ส้ม ฉันเขียนไปได้หนึ่งบรรทัด
เกี่ยวกับส้ม ไม่ช้าไม่นาน
20 กระดาษทั้งหน้าเต็มไปด้วยคำ ไม่ใช่บรรทัด
แล้วก็อีกหน้าหนึ่ง มันควรจะมี
อีกมากมาย ไม่ใช่เรื่องส้ม แต่เป็นเรื่อง
คำ แล้วก็เรื่องที่ทำไมส้มจึงร้ายกาจนัก
แล้วก็ชีวิต วันเวลาผ่านไปอีก ที่ฉันเขียน
25 เป็นร้อยแก้วด้วย ฉันเป็นกวีที่แท้จริง บทกวีของฉัน
เสร็จแล้ว และฉันก็ยังไม่ได้พูดถึง

- สัมเลย ทั้ง ๆ ที่มีตั้ง 12 บท ฉันตั้งชื่อ
บทกวีของฉันว่า “สัมผัส” แล้ววันหนึ่งในหอศิลป์
ฉันเห็นภาพเขียนของไมเคิล ชื่อ “ชาร์ดิน”

แฟรงค์ โอฮาร่า

แฟรงก์ โอฮารา (Frank O'Hara) เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1966 เป็นกวีแนวหน้ากลุ่ม New York เจ้าของทฤษฎี “Personism” เขาเชื่อว่าการเขียนบทกวีนั้น กวีต้องพูดกับผู้อ่านหรือกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะบทกวีเป็นเรื่องระหว่างคนสองคน ไม่ใช่ระหว่างหนังสือ 2 หน้า เขานิยมงานเขียนของกวีฝรั่งเศส เช่น Rimbaud, Mallarme และกลุ่ม surrealists ส่วนกวีรัสเซียนั้นเขาชื่นชมงานของ Mayakovsky เป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามกวีฝรั่งเศสที่มีอิทธิพลต่องานเขียนของเขามากที่สุด คือ Guillaume Apollinaire บทกวีของ Frank O'Hara จึงมีลักษณะคล้ายบทสนทนา ระหว่างกวีกับบุคคลที่เขาสนทนาด้วย เรื่องที่เขาเขียนจึงมักเป็นเรื่องชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมของคนเมืองใหญ่ ซึ่งในช่วงนั้นมีค่านิยมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศคล้ายกับคนในสมัยวิคตอเรียนของอังกฤษ คือทุกอย่างต้องอยู่ในกรอบของความถูกต้อง ในขณะเดียวกัน สื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ และต่อมาโทรทัศน์ก็เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นทุกที

Frank O'Hara เขียน “Ave Maria” ในทำนองที่เหมือนจะยั่วล้อและเสียดสี “แม่แห่งอเมริกา” ที่ทำตัวเหมือนพระแม่มาเรียผู้บริสุทธิ์ พยายามปกป้องลูกจาก “darker joys” ซึ่งกวีเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและจิตวิญญาณของลูกทั้งหลายในอนาคต Frank O'Hara สามารถจะนำบริบททางศาสนามากระทบกับบริบททางสังคม ด้วยน้ำเสียงที่คล้ายจะเป็นการยั่วล้อ แต่ถ้าพินิจพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าเขาค่อนข้างจะจริงจังและเชื่อในสิ่งที่เขาแนะนำสั่งสอนให้ “แม่แห่งอเมริกา” นำไปปฏิบัติต่อลูกๆ

เนื่องจากบทกวีนี้มีลักษณะเป็นบทสนทนา ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดและบางครั้งก็เป็นภาษาตลาด (slang) ที่ใช้กันทั่วไป เช่น “playing hookey” ในบรรทัดที่ 11 ซึ่งหมายถึงการกระทำที่หลบๆ ซ่อนๆ ไม่ชอบมาพากล เช่น หนีโรงเรียนไปดูหนัง คำว่า gravy ในบรรทัดที่ 25 หมายถึงอะไรก็ตามที่ได้เปล่าไม่ต้องออกแรง นอกจากนั้นยังมีคำหรือวลีบางวลีที่น่าจะมีความหมายแฝง เช่น Heaven on Earth ในบรรทัดที่ 20 หรือ candy bars ในบรรทัดที่ 16 เป็นต้น

ถ้าจะถามคำว่า “Ave Maria” สามารถจุดประกายความคิดหรือพลังทางปัญญาให้แก่ผู้อ่านได้หรือไม่ คำตอบก็คือได้ เพราะกวีนิพนธ์บทนี้พูดถึงชีวิต คล้ายจะตั้งคำถามให้คิดว่าจำเป็นด้วยหรือที่ชีวิตจะต้องสะอาดหมดจดและถูกต้องเสมอไป ประสบการณ์ชีวิตควรจะต้องมีทั้งด้านมืดและสว่าง ควรหรือที่คนเราจะต้องถูกปิดกั้นไม่ได้ให้ลิ้มรสความมหัศจรรย์ที่บางครั้งอาจจะดำมืด บางทีความดำมืดนั้นอาจทำให้เราเห็นความสว่างชัดเจนขึ้นก็ได้

Frank O'Hara สนใจและมีความรอบรู้ในศิลปะแขนงอื่นๆ เช่น ดนตรี ทัศนศิลป์ และศิลปะการละคร แต่ศิลปะแขนงที่เขามีความใกล้ชิดที่สุดคือ ทัศนศิลป์ โดยเฉพาะด้านจิตรกรรม เขามีเพื่อนเป็นจิตรกรมากมาย และพยายามที่สร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ร่วมกับจิตรกร ขณะที่เขากำลังแสวงหาแนวทางและรูปแบบในการเขียนบทกวีนั้น เขายอมรับว่าเขาได้รับแรงบันดาลใจและอิทธิพลจากศิลปะอเมริกันร่วมสมัย ศิลปะทำให้เขามองงานสร้างสรรค์ทุกรูปแบบในลักษณะที่เป็นขบวนการไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูป

ใน “Why I am not a Painter” Frank O’Hara ไม่ได้บอกผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาว่า เหตุใดเขาจึงไม่เป็นจิตรกร แต่เขาเล่าถึงวิธีการและขั้นตอนของการสร้างสรรค์ศิลปะสองแขนง คือ ภาพเขียน และกวีนิพนธ์ ด้วยลีลาที่เหมือนกับเน้นการพูดคุยระหว่างคนที่คุ้นเคยกัน สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งสำหรับบทกวีนี้ คือ ความกำกวมของภาษาที่กวีจงใจใช้ ในการบรรยายถึงขบวนการสร้างสรรค์ ของทั้งภาพเขียนและกวีนิพนธ์ เช่น คำว่า “SARDINES” ในบรรทัดที่ 8 และ 14 นั้น น่าจะหมายถึง ปลา แต่จะเป็นปลาในรูปลักษณะใดนั้นผู้อ่านคงจะต้องขบคิดเอาเอง นอกจากนั้นเหตุใดกวีจึงต้องใช้อักษรตัวใหญ่ทั้งหมดและเป็นพหูพจน์ด้วย ส่วนคำ “orange” ในบรรทัดที่ 18, 19 และ 24 นั้น กวีต้องการจะให้หมายถึง สีส้ม หรือ ผลส้ม เพราะในบางที่ก็น่าจะหมายถึง สีส้ม บางที่ก็น่าจะหมายถึง ผลส้มมากกว่า และเมื่อคำว่า “orange” กลายเป็นชื่อบทกวี 12 บท (บรรทัดที่ 28) กวีใช้อักษรตัวใหญ่ทั้งหมดและเป็นพหูพจน์ด้วย ซึ่งไม่น่าจะเป็นสีไปได้ ในที่สุดปัญหาที่น่าจะท้าทายผู้อ่านให้นำไปคิดต่อก็คือ เหตุใดภาพเขียนที่ชื่อว่า “SARDINES” จึงไม่มี “SARDINES” อยู่ในภาพ และบทกวี 12 บท ที่ชื่อ “ORANGES” ก็ไม่มีคำว่า “oranges” อยู่เลย เป็นไปได้หรือไม่ที่กวีต้องการจะชี้ให้เห็นว่าขั้นตอนการสร้างศิลปะนั้นเป็น ศิลปะในตัวเองอยู่แล้ว ซึ่งงานหรือผลงานขั้นสุดท้ายเป็นเรื่องรอง และในขั้นตอนของการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์นั้น กวีมีอิสระที่จะเล่นกับภาษาได้มากกว่าที่จิตรกรจะเล่นกับสี และนี่คือเหตุผลใช่หรือไม่ ที่กวีจึงไม่เป็นจิตรกร

นิตยา มาศะวิสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

MARY OLIVER

Sleeping in the Forest

I thought the earth
remembered me, she
took me back so tenderly, arranging
her dark skirts, her pockets
5 of lichens and seeds. I slept
as never before, a stone
on the riverbed, nothing
between me and the white fire of the stars
but my thoughts, and they floated
10 as moths among the branches
of the perfect trees. All night
I heard the small kingdoms breathing
around me, the insects, and the birds
who do their work in the darkness. All night
15 I rose and fell, as if in water, grappling
with a luminous doom. By morning
I had vanished at least a dozen times
into something better.

1979

From: Oliver, Mary. **Twelve Moons**, USA: Little, Brown and Company, 1979. p.3.

หลับไหลในฝัน

ฉันคิดว่าแผ่นดินยังจำฉันได้
 นางรับฉันคืนสู่ผืนโลก
 โดยบรรจงแผ่คลี่ภูษาสีดำ
 กระเป๋าทัดเต็มด้วยเมล็ดพืชพันธุ์
 5 ฉันจึงดำดิ่งสู่ความหลับไหลลึกล้ำ
 ฉันคือก้อนหินแน่นิ่งอยู่ใต้พื้นน้ำ
 ไม่มีสิ่งใดขวางกั้นฉันจากประกายสีขาว
 ของดวงตารา
 นอกจากความคิดคำนึง
 10 ที่บินว่อนประจุกฝูงแมงเม่า
 ท่วมกลางแมกไม้สมบูรณ์
 ณ ค่ำคืนนั้น ฉันตระหนักถึงลมหายใจ
 แห่งอาณาจักรชีวิตเล็ก ๆ รอบตน
 หมู่มแมลงและเหล่าสฤงคารต่างขับขานพลัง
 15 ชานระริกในคืนมืดทะมึน
 ฉันสัมผัสถึงความสิ้นไหล
 ฉันลอยล่องไปดุจในกระแสน้ำ
 ไหวคว้านนาที่ระทิกที่ส่องประกายเจิดจ้า
 แลเมื่อเวลาแห่งอรุณรุ่งมาเยือน
 20 ตัวฉันได้เลื่อนมลายหลายครั้งครา
 กลายร่างเป็นชีวิตใหม่
 สดใส สว่างไสว กว่าเดิม

แมรี โอลิเวอร์

แมรี โอลิเวอร์ (Mary Oliver) เป็นกวีหญิงชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปีค.ศ.1935 ที่มีผลงานกวีนิพนธ์ตีพิมพ์แพร่หลายตั้งแต่ทศวรรษที่หกสิบ และมีผลงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แมรี โอลิเวอร์ เขียนกวีนิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตใน “อาณาจักร” แห่งธรรมชาติมาโดยตลอดงานของเธอ มิใช่เป็นเพียงการพรรณนาถึงความงามธรรมชาติ หากแต่เป็นการมองสังจะธรรมที่สะท้อนมาจากสภาวะและสรรพสิ่งต่างๆ ของธรรมชาติ บทกวีมีการพัฒนาแนวทางด้านปัญญาและจิตวิญญาณด้วยการมองทะลุเข้าไปในอีกมิติของธรรมชาติ ผ่านรูปแบบภาษาที่กระชับชัดเจน และสามารถกระทบประสาทสัมผัสทั้งห้าของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

บทกวี “Sleeping in the Forest” ที่คัดมาไว้ ณ ที่นี้อยู่ในงานยุคทศวรรษที่เจ็ดสิบ (จาก Twelve Moons 1979) เป็นงานที่คลี่คลายจากการเขียนงานในยุคแรกๆ ช่วงทศวรรษหกสิบของกวี อันตรงกับยุคสมัยปฏิวัติทางวัฒนธรรมของสังคมอเมริกันหรือยุคแสวงหาของคนหนุ่มสาวงานกวีนิพนธ์ยุค Twelve Moons ซึ่งมี “Sleeping in the Forest” หรือ “หลับใหลในผืนป่า” เป็นบทกวีนั้น เป็นงานกวีนิพนธ์ร่วมสมัยอเมริกันที่สำคัญเล่มหนึ่ง บทกวีสะท้อนให้เห็นถึงทางตันของระบบวัตถุนิยมในสังคมอเมริกัน ความพยายามของมนุษย์ในการหาทางออกจากวิกฤตของชีวิตโดยการเริ่มกลับไปให้ความสำคัญกับชีวิตเล็กๆ และอาณาจักรแห่งธรรมชาติ ซึ่งเปรียบได้กับ Oasis ท่ามกลางความแห้งแล้งของทะเลทรายในโลกสมัยใหม่

เนื้อหาของบทกวีบทนี้ สะท้อนอย่างชัดเจนถึงการกลับคืนสู่ “แผ่นดินแม่” ซึ่งก็คือธรรมชาติ โดยที่ในบทกวีใช้ภาพผืนป่ายามค่ำคืนเป็นแหล่งพักพิงของกวี ถึงแม้ว่ากวีจะมีได้เอยถึงโลกสมัยใหม่ แต่การบรรยายถึงสภาพป่ายามค่ำคืนที่มีชีวิต ชีว มีพลังของสรรพสิ่งเกื้อกูลต่อกัน ก็เผยให้เห็นถึงโลกแห่งนี้ที่ตรงกันข้าม คือโลกแห่งวัตถุซึ่งกวีเดินจากมาชั่วคราวเพื่อกลับมาสู่ศรัทธามารดาโลกในแดนธรรมชาติ

พลังทางจิตวิญญาณและปัญญาที่สะท้อนจากบทกวีนั้น น่าจะมาจากการสะท้อนภาพการเดินทางเข้าสู่อาณาจักร และการสัมผัสถึงความอ่อนโยน ความกรุณาของ “นาง” ซึ่งโน้มนำให้กวีเข้าสู่ภาวะความสงบแห่งจิตวิญญาณ บทกวีมีการเคลื่อนไหวขณะที่ ร่างของกวีนอนแนบนิ่งอยู่กับพื้นโลก การเดินทางจึงเป็นสภาวะทางจิต ไปสู่สัมผัสแห่งชีวิตและพลังของชีวิตในความมืดของคำคืน หากแต่กลายเป็นแสงสว่างแห่งปัญญาเพราะสามารถรับรู้ถึงการเคลื่อนไหวของสรรพสิ่ง ซึ่งนำไปสู่การคลี่คลายที่มีความสมดุลง่าย กลมกลืนทั้งกายและใจผู้อ่านได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสการเดินทางนี้พร้อมกับกวี และรับรู้ถึงพลังทางจิตวิญญาณอันนำไปสู่ภาวะแห่งปัญญาร่วมกับกวีด้วย

ศรวณีย์ สุขุมวาท : ผู้แปลและตีความ

MARY OLIVER

Five A.M. in the Pinewoods

I'd seen
their hoofprints in the deep
needles and knew
they ended the long night

5 under the pines, walking
 like two mute
 and beautiful women toward
 the deeper woods, so I

10 got up in the dark and
 went there. They came
 slowly down the hill
 and looked at me sitting under

15 the blue trees, shyly
 they stepped
 closer and stared
 from under their thick lashes and even

20 nibbled some damp
 tassels of weeds. This
 is not a poem about a dream,
 though it could be.

This is a poem about the world
that is ours, or could be.

Finally

one of them — I swear it! —

25 would have come to my arms.
 But the other
 stamped sharp hoof in the
 pine needles like

 the tap of sanity,
30 and they went off together through
 the trees. When I woke
 I was alone,

 I was thinking:
 so this is how you swim inward,
35 so this is how you flow outward,
 so this is how you pray.

1990

From: Oliver, Mary. **New and Selected Poems**. Boston: Beacon press, 1992. P.83.

ตีห้าในป่าสน

ฉันเห็นรอยกีบเท้าของเขาทั้งสอง
ในพงสน
และรู้ว่าการท่องเที่ยว
ในคำคินยาวนานของเขา

5 จบลงที่ตงสนนี้
 ทั้งคู่คงเยื้องย่างราวกับ •
 สาวงามและเจียบนิ่ง
 ก้าวเดินไปยังป่าลึก

10 ฉันลุกขึ้นในความมืดและ
 ตามไปที่นั่น เขาค่อย ๆ
 เดินลงเนินและมองอย่างเขินอาย
 มายังที่ฉันนั่งอยู่

15 ไต่ต้นไม้สีน้ำเงิน
 เขาก้าวใกล้เข้ามา
 และจ้องดูฉัน
 จากใต้แสงขนตาหนา

 พลงและเล็มกอหญ้าขึ้น
 นี้มีไซบทกวีเกี่ยวกับความฝัน
 หรืออาจใช่ก็ได้

20 นี่คือบทกวีเกี่ยวกับโลกของเรา
 หรือโลกที่อาจจะเป็นของเรา
 และแล้ว
 สาบานได้เลย ! หนึ่งในนั้น

25 เกือบก้าวเข้าสู่อ้อมแขนของฉัน
 ทว่าอีกตัวหนึ่ง
 กระแทกอุ้งเท้าคมลงบน
 กองใบสนราวกับ

30 ส่งสัญญาณเตือนสติ
 แล้วต่างกระโจนหนีออกไป
 ในดงไม้ เมื่อฉันตื่น
 ฉันอยู่เดียวดาย

35 และคิดได้ว่า
 นี่คือการว่ายเข้าสู่ภายใน
 นี่คือการไหลออกสู่ภายนอก
 นี่คือการภาวนา

แมรี โอลิเวอร์

“Fine A.M. in the Pinewoods” หรือ “ตีห้าในป่าสน” เป็นงานกวีนิพนธ์รวมอยู่ในหนังสือ *House of Light* (1990) นับได้ว่าเป็นงานช่วงหลังของ Mary Oliver บทกวีนิพนธ์ที่รวมอยู่ในหนังสือเล่มนี้ยังคงสะท้อนรูปแบบการเขียนกวีนิพนธ์แนวเปิดและอิสระที่เสนอประเด็นความผูกพันความรักและศรัทธาอย่างล้าลึกที่กวีมีต่อทุกชีวิตในธรรมชาติ แต่พัฒนาการสำคัญที่สังเกตเห็นได้ชัดในงานกวีนิพนธ์ของ Oliver ในช่วงทศวรรษ 1990 คือความสนใจของกวีต่อปรัชญาตะวันออกโดยเฉพาะพุทธศาสนา ในงาน *House of Light* กวีกล่าวโดยตรงถึงภาวะการบรรลุธรรมหรือเข้าถึงแสงแห่งปัญญาและจิตวิญญาณ โดยผ่านประสบการณ์สื่อสารโดยตรงกับสรรพสิ่งทั้งพืชและสัตว์ท่ามกลางการโอบอุ้มของธรรมชาติ

บทกวี “Five A.M. in the Pinewoods” เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของประสบการณ์ดังกล่าว กวีเขียนถึงการเดินเข้าไปในป่าสนยามใกล้รุ่ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คำคืนจะกลับสว่างไสวอีกครั้ง จุดสำคัญของบทกวีคือการเผชิญหน้าและสื่อสารกันของมนุษย์และสัตว์ “I” และ “they” Oliver ใช้รูปแบบการเขียนที่สั้นตรงและเรียบง่าย นำผู้อ่านเดินเข้าไปสู่ “อาณาจักร” อีกครั้ง และสะท้อนช่วงเวลาชั่วขณะของการสื่อสารจิตวิญญาณให้ดูประหนึ่งว่าเวลาหยุดลง ผู้อ่านได้ก้าวเข้าไปในมิติที่ล้าลึกดูการภาวนาและสัมผัสภาวะที่จิตวิญญาณของทั้งสองต่างเปิดรับกันและกัน ขณะนั้นเองคือการเชื่อมโยงสายใยและพลังยิ่งใหญ่ของชีวิต สัตว์(กวาง) ตัวหนึ่งเกือบจะ “ก้าวเข้าสู่อ้อมแขนของฉัน” “would have come to my arms” สำหรับกวีประสบการณ์ในช่วงเวลานั้นนับได้ว่าสำคัญเทียบเท่าการบรรลุธรรม การค้นพบแสงสว่างและพบความหมายของการเดินทางแห่งจิตวิญญาณเลยทีเดียว “so this is how you swam inward / so this is how you flow outward / so this is how your pray”

Mary Oliver ได้เน้นย้ำความสำคัญและอิทธิพลของประสบการณ์ดังกล่าวอีก ในงานรวมกวีนิพนธ์ชุด *White Pine* (1994) โดยเฉพาะในบทกวีที่ชื่อว่า “The Pine woods” เธอบรรยายการพบและสื่อสารระหว่างตัวเองและกวางทั้งสองอย่างละเอียดว่า กวางตัวหนึ่งเดินเข้ามาหาและแตะมือเธอ ประสบการณ์ครั้งนั้นนำความปิติและเบิกบาน ตลอดจนสร้างศรัทธาให้เธอมีต่อชีวิตอย่างไม่มีอะไรเทียบได้ “I would not be any where else / but stalled in the happiness / of the miracle”

ศรวณีย์ สุขุมวาท : ผู้แปลและตีความ

MARGE PIERCY

**The Total Influence or Outcome
of the Matter: THE SUN**

Androgynous child whose hair curls into flowers,
naked you ride a horse without saddle or bridle
easy between your thighs from the walled garden outward.
Coarse sunflowers of desire whose seeds birds crack open
5 nod upon your journey, child of the morning sun
can only be born from us who strain bleeding to give birth.
Grow into your horse, let there be
no more riders or ridden.

Child, where are you heading with arms spread wide
10 as a shore, have I been there, have I seen that land shining
like sun spangles on clean water rippling?
I do not know your dances, I cannot translate your tongue
to words I use, your pleasures are strange to me
as the rites of bees: yet you are the yellow flower
15 of a melon vine growing out of my belly
though it climbs up where I cannot see in the strong light.

My eyes cannot decipher those shapes of children or burning clouds
who are not what we are: they go barefoot like savages,
they have computers as household pets; they are seven sexes
20 and only one sex; they do not own or lease or control.

They are of one body and of tribes. They are private as shamans
 learning each her own magic at the teats of stones and trees.
 They are all technicians and peasants.
 They do not forget their birthright of self
 25 or their mane of animal pride
 dancing in and out through the gates of the body standing wide.

A bear lumbering, I waddle into the fields of their work games.
 We are stunted slaves mumbling over the tales
 of dragons our masters tell us, but we will be free.
 30 Our children will be free of us uncomprehending
 as we of those shufflers in caves who scraped for fire
 and banded together at last to hunt the saber-toothed tiger,
 the tusked mastodon, the giant cave bear,
 predators that had penned them up cowering so long.

35 The sun is rising, feel it: the air smells fresh.
 I cannot look in the sun's face, its brightness blinds me,
 but from my own shadow becoming distinct
 I know that now at last
 it is beginning to grow light.

1972

From: Piercy, Marge. **To Be of Use**, 3rd edition, New York: Double Day and Company,
 1973. pp.105-107.

อิทธิพลสูงสุด หรือ การคลี่คลายของปัญหา: พระอาทิตย์

- เด็กน้อยเปลือยไร้เพศผู้มีผมหยักสลายเป็นดวงดอกไม้
พาหนะของเจ้าคือ อาชาไนยที่ปราศจากอานและบังเหียน
ขาทะยานควบว่องไวจากสวนอันมีกำแพงสูงล้อมรอบ
ทานตะวันกลีบกร้านด้วยแรงปรารถนาที่เมล็ดถูกฝุ่นนกกลุ่มรุมจิกกินจนปริแตก
- 5 ต่างโน้มนัสนี้ระน้อมรับการออกเดินทางเด็กน้อยแห่งอรุณกาล
ถือกำเนิดได้แต่จากพวกเราผู้ยอมกลืนเลือดเป็นเนื้อร่างของตัวเจ้า
ขอเจ้าจงหลอมวิญญาณเป็นหนึ่งเดียวกับมัน
ขออย่าได้มีผู้ขับขี่และผู้ถูกขี่อีกต่อไป
- 10 เด็กน้อย เจ้ากำลังมุ่งหน้าไปไหนใด ขณะที่วงแขนแผ่ออกประจุกหาดกว้าง
ข้าเคยได้ไปที่นั่นหรือไม่ยามเมื่อแดนดินแห่งนั้นสว่างฉาย
ราวธาราใสต้องประกายแดดเป็นคลื่นระยับ
ข้าไม่เข้าใจบทร่ายรำของเจ้า ทั้งมีอาจถอตรัสแห่งภาษาเป็นถ้อยคำที่ข้าคุ้นเคย
ความรื่นรมย์ของเจ้าเป็นความพิศวงของข้าดุจเดียวกับลำนำเร้นลับของมวลภมร
- 15 แต่กระนั้นตัวเจ้านั้นแหละคือดวงดอกเหลืองอร่ามอันผลิบานจากเถาแดงแห่งครรรค์ข้า
ถึงแม้ว่าสายเส้นของเถาไม้จะรัดเลื้อยสู่แสงจ้าแลทำให้ดวงตาข้าพร่ามัว
- ดวงตาของข้ามีอาจมองเห็นเหล่าเด็กน้อยหรือประกายเมฆไกลโพ้น
พวกเขามีใช้พวกข้า พวกเขาเดินเท้าเปลือยเปล่าดุจคนป่า
พวกเขามีคอมพิวเตอร์เป็นสัตว์เลี้ยง และมีเจ็ดเพศ
- 20 แต่ก็เป็นหนึ่งในเพศผู้ไม่ครอบครอง ควบคุม หรือคิดค่าเช่า
และด้วยหนึ่งร่างนั้น เขามีเผ่าพันธุ์หลากหลาย
ชีวิตสันโดษดุจนักพรตที่พำริเรียนเวทย์มนต์จากทรวงอกแห่งหินผาและต้นไม้
เป็นทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและชวานาผู้ไม่เคยลืมนฐานกำเนิดของตน
หรือลืมคราบทรนงแห่งสัตว์ป่าซึ่งยังคงเริงระบำไปมาผ่านประตูกายอันเปิดกว้าง

- 25 เจ้าหมีงุ่มง่ามคือตัวขี้ขลาดแหวกฝ่าไปกลางทุ่งการเล่นทำงานของพวกเขา
 เรานั้นเป็นเหล่าทาสง่อยเปลี้ยผู้พร่ำรำพันถึงมังกรในนิทานที่ผู้เป็นนายเคยเล่าสู่ให้ฟัง
 แต่เราจะเป็นอิสระ
 ลูกหลานของเราจะเป็นอิสระจากเราอย่างไม่เข้าใจ
 ดุจเดียวกับที่เราเคยเป็นอิสระจากมนุษย์ถ้าเมื่อครั้งยังกอบก่อกองไฟ
 30 และได้ร่วมผนึกกำลังไล่ล่าเสือร้ายเขี้ยวโจ่ง
 ช้างศึกดำบรรพ์ประดับงาและพวกหมีป่ายักษ์
 ซึ่งเบียดเบียนบีฑาพวกเขามาแต่ช้านาน
- ลัมผัสแสงอาทิตย์ยามรุ่งสางสี: อากาศสดชื่น
 ข้ามใจสบตากับดวงหน้าแห่งอาทิตย์
 35 แสงเจิดจ้าทำให้คู่ตาข้าพราบอด
 หากเงาของร่างที่ทอดอยู่กลับดูแจ่มชัด
 และข้ารู้ดีว่าในไม่ช้า
 ประกายไสวสว่างจักปรากฏ

มาร์ช เพียร์ซี

มาร์ช เพียร์ซี (Marge Piercy) กวีและนักประพันธ์หญิงผิวขาวชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปี ค.ศ.1936 เป็นผู้มีความสนใจเรื่องปัญหาการเมืองและสังคม โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับบทบาทและสถานะสตรี เธอทำงานเป็นนักกิจกรรมและมีส่วนเคลื่อนไหวในขบวนการสิทธิสตรีในนิวยอร์ก ตั้งแต่ทศวรรษที่หกสิบ ช่วงต้นทศวรรษที่เจ็ดสิบ เธอย้ายถิ่นฐานไปอยู่นอกเมืองเนื่องจากปัญหาสุขภาพ ช่วงที่ใช้ชีวิตอย่างสันโดษสงบเงียบ ท่ามกลางธรรมชาตินี้เองที่ทำให้งานเขียนของ Piercy คลี่คลายออกจากการเมืองเข้มข้นมาเป็นเรื่องความสัมพันธ์อันแนบแน่นของมนุษย์และธรรมชาติ งาน “The Total Influence” เป็นกวีนิพนธ์ที่รวมอยู่ในงานชุด “Laying Down the Tower” ซึ่ง Piercy ได้แรงบันดาลใจจากไฟไหม้ของยิปซี Piercy กล่าวในบทนำของงานชุดนี้ ซึ่งมีกวีนิพนธ์ทั้งหมด 11 ชิ้นว่า การตีความไฟยิปซีนั่นสะท้อนให้เห็นค่านิยมและอคติของสังคมชนชั้นกลางได้ชัดเจน การเขียนบทกวีชิ้นนี้นับเป็นการท้าทายและปฏิเสธค่านิยมและความเชื่อ ตลอดจนข้อปฏิบัติในสังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยมของตะวันตก แต่ในขณะเดียวกันบทกวีก็สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของกวีที่มีต่อเรื่องราวของรากเหง้าดั้งเดิมของตะวันตก โดยเฉพาะเรื่องของนิทานปรัมปราและเทพนิยายต่าง ๆ

“The Total Influence” เป็นบทกวีบทสุดท้ายของงานชุด “Laying in Down the Tower” ของ Piercy เธอได้เขียนบทกวีโดยนำภาพของพระอาทิตย์จากไฟยิปซีมาเป็นเนื้อหาของงาน

เมื่อเห็นภาพของไฟ “พระอาทิตย์” ตามตำราไฟไหม้ของยิปซี ซึ่งโดยปกติหมายความว่าถึงชื่อเสียงและความสำเร็จ Piercy ได้สร้างภาพใหม่ และตีความใหม่ หากแต่จะเห็นได้ว่าในบทกวี Piercy อาศัยเรื่องราวจากภาพดั้งเดิมมาเป็นเนื้อหาของงาน ประเด็นสำคัญของบทกวีบทนี้พูดถึงความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย คนต่างยุคที่ยังต้องมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในสังคมเดียวกัน หากแต่มีวิถีชีวิตค่านิยม การปฏิบัติต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมากมาย Piercy ใช้ภาพเด็กชายจากรูปไฟดั้งเดิมเป็น “เด็กน้อยไร้เพศ” ผู้ซบเซ่มาโดยมีกลุ่มดอกทานตะวันและกำแพงอยู่เบื้องหลัง จะเห็นว่า Piercy ใช้บริบทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาพเดิม แต่นำมาเขียนและตีความใหม่หมด คนรุ่นเก่านั้น Piercy คงหมายความว่าตนเองและคนในยุคสมัยเดียวกับตน (สตรี) ผู้ซึ่งได้ผ่านขบวนการต่อสู้ต่าง ๆ มาอย่างมากมาย บัดนี้ โลกเปลี่ยนเป็นของคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีใช้ใครอื่นเพราะพวกเขาคือ “ดวงดอกเหลืองอร่ามอันผลิบานมาจากเถาแดงแห่งครรภ์ข้า” Piercy สะท้อนภาพความรุนแรงพิศวงระคนกับความทึ่งต่อความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและค่านิยม แต่ขณะเดียวกันก็ใจกว้างเปิดรับความเปลี่ยนแปลงว่าเป็นวัฏจักรของชีวิต ในภาพประกอบของบทกวีจริง ๆ นั้น มีคำ Pax-Giaia (สันติภาพ-โลก) ซึ่งช่วยเน้นความคิดที่สะท้อนในท่อนจบของบทกวีซึ่งเต็มไปด้วยความหวังของโลกภายหน้า ด้วยการเสนอภาพของแสงอาทิตย์ที่กำลังเริ่มฉายส่องในยามเช้า ถึงแม้ว่าแสงเจิดจ้าจะทำให้ “คู่ตาของข้าพร่าบอด”

เมื่อสังเกตรูปแบบงานกวีนิพนธ์ของ Piercy ดังที่สะท้อนชัดเจนในบท “The Total Influence” เห็นได้ว่ากวีให้ความสำคัญกับการจัดวางบรรทัดและการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทกวี ภาพในงานชิ้นนี้เน้นการเปรียบเทียบและสัญลักษณ์จากเรื่องราวตำนานต่าง ๆ ที่คุ้นเคย

กันดีในหมู่ชาวตะวันตก ลักษณะประโยคค่อนข้างยาวและซับซ้อน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีลักษณะกวีนิพนธ์แบบดั้งเดิมหรือแนววินิเปปอนอยู่ เป็นไปได้ว่ากวีต้องการสะท้อนภาพตนเองว่าเป็นคนในโลกเก่า และกำลังพยายามสื่อถึงโลกใหม่ ด้วยภาพและรูปแบบของยุคสมัยของตน

ประเด็นนี้จึงนำไปสู่แนวคิดที่สำคัญจากบทกวีอีกอย่างคือ เรื่องของรากเหง้าซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเราไม่ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม Piercy กล่าวว่าคนรุ่นใหม่ก็ยังคงมีรากเหง้าและ “คราบทรงแห่งสัตว์ป่า” แทรกอยู่ในจิตวิญญาณของพวกเขาอยู่ดี พลังของบทกวีบทนี้จึงน่าจะพิจารณาจากการที่กวีสามารถสื่อให้ผู้อ่านประจักษ์แก่ตนว่าทุกสิ่งที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ล้วนมีรากฐานดั้งเดิมเกาะเกี่ยวสัมพันธ์กันมา ซึ่งแสดงว่าทุกอย่างในโลกนี้ต่างเกี่ยวโยงใยกันไปหมด เราต่างเป็นส่วนของกันและกัน เป็นเรื่องยืดยาวซับซ้อนจากอดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน และแน่นอนจะต้องดำรงต่อไปในอนาคต เมื่อตระหนักถึงความจริงข้อนี้ก็น่าจะนำไปผู้อ่านหวนคิดถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของครอบครัวใหญ่คือ “โลก” ใบนี้อดหย่อนความเป็นตัวตนให้น้อยลง และ “มีใจ” ให้กับผู้คนรอบตัวมากขึ้น

ศรวณีย์ สุขุมวาท: ผู้แปลและตีความ

SYLVIA PLATH

Morning Song

Love set you going like a fat gold watch.
 The midwife slapped your footsoles, and your bald cry
 Took its place among the elements.

Our voices echo, magnifying your arrival. New statue.
 5 In a drafty museum, your nakedness
 Shadows our safety. We stand round blankly as walls.

I'm no more your mother
 Than the cloud that distills a mirror to reflect its own slow
 Effacement at the wind's hand.

10 All night your moth-breath
 Flickers among the flat pink roses. I wake to listen:
 A far sea moves in my ear.

One cry, and I stumble from bed, cow-heavy and floral
 In my Victorian nightgown.
 15 Your mouth opens clean as a cat's. The window square

Whitens and swallows its dull stars. And now you try
 Your handful of notes;
 The clear vowels rise like balloons.

บทเพลงแห่งยามเช้า

ความรักไขลานชีวิตเจ้าให้เดินดูนาฬิกาอ้วนเรือนทอง
หมอต้าแยตบฝ่าเท้าเจ้า แล้วเสียงร้องแผดจ้าของเจ้า
ก็ดังขึ้นท่ามกลางสรรพสิ่ง

5 เสียงของเราสะท้อนก้อง ทำให้การมาของเจ้ายิ่งใหญ่ขึ้น รูปประติมาใหม่
ในพิภพภักดิ์ที่มีลมโกรก ความเปลือยเปล่าของเจ้า
เสมือนเงาบบ้างความปลอดภัยของเรา เรายืนอยู่โดยรอบว่างเปล่าราวผาผ่น

แม้มิได้เป็นมารดาของเจ้ามากไปกว่า
ก่อนเมฆที่กลั่นหยดน้ำสะท้อนเงาของตัวเอง
ขณะลอยหายไปช้า ๆ เมื่อลมพัด

10 ตลอดคืน ลมหายใจจุดผีเสื้อกลางคืนของเจ้า
ระรวยอยู่ท่ามกลางกุหลาบสีชมพูที่แผ่บาน
เสียงทะเลไกลโผนดังอยู่ในหูแม่
เสียงร้องแอะเดียว แม่ถลันลูกจากเตียง นึกอึ้งดังแม่ว้าวในชุดนอน
ลายดอกไม้ทรงวิกตอเรียของแม่
15 เจ้าอ้าปากกว้างดังปากแมว กรอบหน้าต่างสีเหลี่ยม

สว่างขาวขึ้นและกลืนกลุ่มดาวแสงสลัว และบัดนี้เจ้าก็ลอง
ทำทำนองเพลงของเจ้า
เสียงสระใสลอยสูงดังลูกโป่งสวรรค์

ซิลเวีย แพลท

SYLVIA PLATH

For a Fatherless Son

You will be aware of an absence, presently,
 Growing beside you, like a tree,
 A death tree, color gone, an Australian gum tree --
 Balding, gelded by lightning --an illusion,
 5 And a sky like a pig's backside, an utter lack of attention.

But right now you are dumb.
 And I love your stupidity,
 The blind mirror of it, I look in
 And find no face but my own, and you think that's funny.
 10 It is good for me

To have you grab my nose, a ladder rung.
 One day you may touch what's wrong--
 The small skulls, the smashed blue hills, the godawful hush.
 Till then your smiles are found money.

From : Conarroe, Joel ed. **Eight American Poets**. First Edition. New York: Random
 House Inc., 1997. P.200,201

สำหรับลูกไม่มีพ่อ

5 แล้วเจ้าก็จะรับรู้ถึงการขาดหายไป ซึ่งบัดนี้
 เติบใหญ่อยู่ข้างกายเจ้า ดุจต้นไม้
 ต้นความตาย ลั่นสีสน์ ต้นยูคาลิปตัส--
 ถลอกโล้น สูญพันธ์เพราะฟ้าผ่า--ภาพลวงตา
 และท้องฟ้าประหนึ่งบันท้ายหมู ขาดความใส่ใจสิ้นเชิง

10 แต่ตอนนี้เจ้ายังโง่งม
 และแม่อีกก็รักความโง่งมของเจ้า
 กระจกเชื้อสะท้อนเงา แม่มองเข้าไป
 และไม่พบหน้าใครเว้นหน้าแม่เอง และเจ้าก็ขบขันนัก
 มั่นดีสำหรับแม่

ที่เจ้าคว้าจับจุมูกแม่ เหมือนจับชั้นบันได
 แล้วสักวัน เจ้าอาจสัมผัสสิ่งที่ผิดปกติ--
 กระโหลกเล็ก ๆ ทิวเขาสีครามแหลกละเอียด เสียงสัจตุดจต้องคำสาป
 จนกว่ายามนั้นยืมของเจ้าคือเงินตราที่หาพบ

ซิลเวีย แพลท

ซิลเวีย แพลต (Sylvia Plath) เป็นนักเขียนและกวีอเมริกันร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่ง เกิดเมื่อปี ค.ศ.1932 ที่เมืองชายทะเลเล็กๆ ใกล้บอสตัน หลังจากบิดาลิ้นชีวิต มารดาได้อพยพครอบครัวมาอยู่ที่เมืองเวลส์ลี (Wellesley) รัฐแมสซาชูเซตส์ หลังจากจบชั้นมัธยมซิลเวียได้ทุนการศึกษาของ Smith College ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยผู้หญิงที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของอเมริกา จบปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับ1 แล้วได้เป็น Fulbright Scholar ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge) ประเทศอังกฤษ ที่นั่นเธอได้พบและแต่งงานกับ Ted Hughes กวีอังกฤษ ซึ่งปัจจุบัน ได้รับยกย่องให้เป็นรัตนกวี (Poet Laureate) แห่งราชสำนักพระราชินีอลิซาเบธที่2 ในช่วงที่ใช้ชีวิตร่วมกัน Sylvia Plath และ Ted Hughes มีผลงานทางด้านกวีนิพนธ์มากมาย แต่หลังจากแยกทางกันไม่นาน Sylvia Plath ได้กระทำอัตวินิบาตกรรมและเสียชีวิตเมื่อมีอายุเพียง 30 ปี

ในช่วงชีวิตอันสั้น Sylvia Plath ได้สร้างผลงานไว้มากมาย งานซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ นวนิยาย ชื่อ *The Bell Jar* และรวมบทกวี เช่น *Colossus*, *Ariel* และ *Crossing The Water* นอกจาก *Colossus* และ *Ariel* งานรวมบทกวีเล่มอื่นๆ เพิ่งมาตีพิมพ์หลังจากที่เธอเสียชีวิตแล้ว

Sylvia Plath มักจะเป็นที่รู้จักในฐานะกวีหญิงซึ่งเขียนบทกวีเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว โดยเฉพาะความรู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจที่รุนแรงจนเกือบจะถึงจุดความบ้าคลั่ง แต่คุณค่าบทกวีของเธอมิได้อยู่ที่เนื้อหาซึ่งแสดงความเจ็บปวดรวดร้าวทางอารมณ์และจิตใจเท่านั้น หากแต่อยู่ที่ฝีมือและชั้นเชิงในการแสดงออกด้วยกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถรู้สึกร่วม และเข้าถึงความเจ็บปวดที่เธอต้องการจะถ่ายทอด

“Morning Song” เป็นบทกวีที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกอันสลับซับซ้อนของแม่ซึ่งมีต่อลูกที่เกิดใหม่ กวีใช้จินตภาพซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้สึกว้าวุ่นในบทกวีนี้แม่มิได้เป็นแม่ธรรมดาซึ่งมองลูกที่เกิดใหม่ด้วยสายตาคืออันอ่อนโยน เห็นลูกเป็นเด็กอ่อนที่น่ารักน่าทะนุถนอม แต่เป็นแม่ที่มีอารมณ์ซับซ้อนและขัดแย้งกันอยู่ในตัว โดยเฉพาะใน 3 ท่อนแรก ที่แม่เปรียบลูกว่าเหมือนนาฬิกาอ้วนกลมเรื้อนทอง หรือ เห็นลูกเป็นรูปปั้นอันเปล่าเปลี่ยว ตั้งอยู่ท่ามกลางลมโกรกในพิพิธภัณฑสถาน ลักษณะเหล่านี้เป็นภาพของวัตถุที่ไม่มีชีวิตแต่มีค่า และดูเหมือนว่าจะแฝงอยู่ในตัว ซึ่งไม่น่าจะเป็นจินตภาพของเด็กเกิดใหม่ นอกจากนั้นบรรยากาศที่ล้อมรอบเด็กเกิดใหม่คนนี้ ยังมีอะไรที่ยิ่งใหญ่และน่าสะพรึงกลัว ตั้งแต่เสียงร้องอันแผดจ้า ที่ดังขึ้นท่ามกลางสรรพสิ่ง เสียงก้องสะท้อนของพ่อแม่ ซึ่งทำให้การเกิดของลูกยิ่งใหญ่ขึ้น พิพิธภัณฑสถานที่มีลมโกรกผ่านและสิ่งที่ทำให้พ่อแม่รู้สึกสันตะเวือนก็คือความที่เป็นเสมือนรูปปั้นอันเปล่าเปลี่ยวเปล่าของลูก ซึ่งทำให้พ่อแม่เกรงกลัว งุนงง และรู้สึก “ว่างเปล่าราวกับฝาผนัง” และเพื่อที่จะต่อสู้กับความยิ่งใหญ่ของลูก แม่ได้พยายามปฏิเสธความสัมพันธ์อันแนบแน่นอบอุ่นระหว่างแม่กับลูก ด้วยการเปรียบตนเองว่าไม่ต่างอะไรกับก้อนเมฆที่กลั่นหยดน้ำเพื่อสะท้อนเงาของตัวเอง ขณะที่กำลังจะลอยหายไปด้วยแรงลม

ใน 3 ท่อนหลัง จินตภาพที่เกี่ยวกับลูกเปลี่ยนไป จากวัตถุที่ไม่มีชีวิตมาเป็นสัตว์ที่อ่อนแอ ต้องมีผู้อบอุ้มเลี้ยงดู แม่เปรียบเทียบกับลมหายใจลูกกับลมหายใจของผีเสื้อกลางคืนซึ่งในเวลากลางวันนั้นมันจะมิดบอดช่วยตัวเองไม่ได้ หรือเปรียบเทียบกับปากที่อ้ากว้างของลูกกับปากแม่ว ในช่วงนี้อารมณ์ความรู้สึกของผู้เป็นแม่เปลี่ยนไป จากความตระหนกตกใจ เกรงกลัวในความยิ่งใหญ่ของลูก มาเป็นแม่ผู้มีสัญชาตญาณของความเป็นแม่ ที่ตื่นคอยฟังเสียงลมหายใจของลูก และถลันไปหา ลูกทันทีที่ลูกส่งเสียงร้องเพียงแอะเดียว ในยามนี้ลูกไม่ใช่รูปปั้นอันน่าเกรงขามอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นลูกที่ต้องพึ่งแม่ ลูกที่อ้าปากกว้างเหมือนแม่วที่รออาหารจากอกแม่ ความรู้สึกอันมืดดำของแม่ จึงถูกกลืนหายไปพร้อมๆ กับดาวที่ส่องแสงสลัว เสียงร้องแผดจ้าของลูกกลายเป็นเสียงดนตรี ที่บรรเลงด้วยเสียงสระใส “ลอยสูงดังลูกโป่งสวรรค์” บทกวีจบด้วยน้ำเสียงที่สดใสสมกับที่จะเป็น “บทเพลงแห่งยามเช้า”

ถึงแม้บทกวีนี้จะมีพื้นฐานมาจาก ประสบการณ์ส่วนตัวของ Sylvia Plath แต่ผู้อ่านจะไม่รู้สึกวาทกวีนี้เป็นเรื่องส่วนตัวของกวี ด้วยความสามารถและฝีมือในการเล่นกับภาษา การสร้างภาพลักษณ์ และการแสดงออกที่สิ้นไหลและชัดเจนของกวี ทำให้ “บทเพลงแห่งยามเช้า” ลอยเหนือความเป็น “ส่วนตัว” และสื่อสารที่เป็นสากล นั่นคือ ความรู้สึกที่ขัดแย้งและสลับซับซ้อนของผู้เป็นแม่ที่ให้กำเนิดลูกเพราะนอกเหนือจากสัญชาตญาณของความเป็นแม่ที่แสดงออกอย่างเปิดเผยแล้วผู้เป็นแม่อาจจะมีความรู้สึกอื่นที่แฝงอยู่ ดังที่แม่ในบทกวีนี้รู้สึกก็เป็นได้

ใน “For a Fatherless Son” Sylvia Plath ใช้จินตภาพที่รุนแรงน่าสะพรึงกลัว บรรยายถึง “การฆาตกรรม” ผ่านสายตาและจิตใจอันสับสนของแม่ที่กำลังพูดอยู่กับ “ลูกไม่มีพ่อ” ซึ่งยังโง่เขลาและเยาว์วัยเกินกว่าที่จะรับรู้ “การฆาตกรรม” ซึ่งเติบโตอยู่ข้างๆ ตัว

ในตอนแรกแม่สร้างภาพที่น่าสะพรึงกลัวของ “การฆาตกรรม” โดยเปรียบกับต้นไม้ใหญ่ที่เคยสูงสง่า แต่บัดนี้ไร้สีสน้ ถลอกโล้น เพราะถูกฟ้าผ่าจนมีอาจจะขยายพันธุ์ต่อไปได้ และเปรียบท้องฟ้าซึ่งเป็นที่มาของการทำลายกับบันท้ายหมู ซึ่งหันหลังให้และไม่ใส่ใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ราวกับจะปลอบใจตนเองแม่กลับตบท้ายว่า “การฆาตกรรม” หรือต้นไม้ใหญ่ที่ถูกทำลายจนสูญสิ้นพันธุ์นั้นจริงๆ แล้วคือ ภาพมายา

จากจินตภาพอันน่าสะพรึงกลัวในตอนแรก กวีเสนอภาพแม่กับลูกผ่านสายตาและความรู้สึกของผู้เป็นแม่ในตอนต่อมา เพื่อพิสูจน์ความโง่เขลาเยาว์วัย และไร้ความรู้ของลูก แม่ได้เพ่งมองเข้าไปในนัยน์ตาของลูกแล้วไม่เห็นอะไรนอกจากหน้าของตนเอง แต่แล้วแม่ก็พอใจ เมื่อลูกคว้าจับมุกแม่เพราะแสดงว่าถึงแม้ลูกจะยังไม่รับรู้ “การฆาตกรรม” แต่ก็รับรู้ในความเป็นตัวตนของแม่ด้วยการสัมผัส และจากการสัมผัสมุกแม่นี้เอง ทำให้แม่คิดเชื่อมโยงไปยังสัมผัสอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งแม่เชื่อว่าลูกอาจจะต้องประสบและรับรู้เมื่อเติบโตขึ้น นั่นคือ ความโหดร้ายของโลกและชีวิต ถึงจุดนี้แม่ได้สร้างภาพที่รุนแรงและน่าสะพรึงกลัวอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือ ภาพของความตาย การถูกทำลาย และความสัจเจิบตั้งต่อคำสาป ดังนั้น รอยยิ้มของลูกในขณะที่ยังเยาว์วัย ไร้ความรู้ จึงมีค่าเท่ากับเงินตราที่ “เก็บตก” ได้อย่างไม่คาดฝัน

เช่นเดียวกับ “Morning Song” บทกวี “For a Fatherless Son” น่าจะมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์และชีวิตส่วนตัวของ Sylvia Plath แต่การที่กวีเสนอเรื่องผ่านอารมณ์ความรู้สึกอันรุนแรงของผู้เป็นแม่ และใช้จินตภาพที่น่าสะพรึงกลัว ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่า “การขาดหาย” นั้นไม่ใช่ “การขาดหาย” ที่เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นประสบการณ์ร่วมที่มนุษย์ทุกคนอาจจะต้องพบไม่วันใดก็วันหนึ่ง

สาวตรี สุวรรณสถิตย์ : ผู้แปล
นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้ตีความ

DIANE DI PRIMA

American Indian Art: Form and Tradition

Were we not fine
were we not all fine
in our buckskin coats, the quillwork, the
buttons & beads?
5 Were we not fine
were we not all fine

O they have hung our
empty shirts in their cold
marble halls. They have
10 labeled our baskets, lighted
our marks, disassembled our pipes
in glass cases.

(We flashed in those colors
thru the dark woods over the dum plains
15 in the harsh desert)

Where
do they hang our breath? our
bright glance, where is our song now
our sorrows?

Walker Art Center, Minneapolis

ศิลปะอเมริกันอินเดีย:รูปแบบและจารีตประเพณี

- 5 เราไม่ได้ดงามหรือ
เราไม่ได้ดงามทุกคนหรือ
ในอาคารหนังขาว เครื่องประดับขนนก
กระดุม และลูกปัด
เราไม่ได้ดงามหรือ
เราไม่ได้ดงามทุกคนหรือ
- 10 เขาได้แขวน
เสื้ออันว่างเปล่าของเรา
ในห้องโถงหินอ่อนอันเยือกเย็น
ติดป้ายจำแนกประเภทกระจกของเรา ได้ฉายไฟสว่างส่อง
หน้ากากของเรา แยกส่วนกล้องยาสูบของเราออกจากกัน
ไว้ในครอบแก้ว
- 15 (เราเคยสว่างพร่างพรายด้วยสีสันทันที)
ทะลุผ่านป่าทึบหมื่น เหนือทุ่งราบสีน้ำตาลมืด
ในห้องทะเลทรายร้อนระอุ)
ณ แห่งหนใดเล่า
ที่เขาเอาลมหายใจของเราไปแขวนไว้ แล้วยัง
แววตาอันสดใสแจ่มจรัสของเราอีก ณ บัดนี้ ลำนำเพลงร้อง
และความทุกข์ระทมของเราอยู่หนใด

ศูนย์ศิลปะวอล์กเกอร์ เมืองมินิอาโพลิส

ไดแอน ดี พรีเมา

ดีแอน ดี พรีเมา (Diane Di Prima) เป็นกวีหญิงในกลุ่ม Beat เกิดเมื่อปีค.ศ.1934 เธอเริ่มอาชีพนักเขียนที่ Greenwich Village ในนครนิวยอร์กซึ่งเป็นแหล่งรวมของศิลปินหนุ่มสาว และศิลปินผู้ปฏิเสธการใช้ชีวิตอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม เธอเข้าร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขันที่ Poet's Theatre ในนครนิวยอร์ก ต่อมาเธอได้ย้ายมาอยู่ที่เมืองซานฟรานซิสโก ในขณะที่เธอสร้างผลงานประพันธ์ เธอก็ได้ศึกษาการรักษาโรคแผนโบราณของตะวันตกซึ่งเรียกว่า Magick ไปด้วย นอกจากนี้ เธอยังสนใจศาสนาพุทธนิกายเซนและได้ศึกษาอย่างจริงจัง Di Prima เป็นสมาชิกของคณาจารย์ผู้ก่อตั้ง Poetics Program ที่ New College ในกรุงซานฟรานซิสโกและเป็นอาจารย์สอนประจำที่ Naropa Institute's Jack Kerouac School of Disembodied Poetics

เธอมักเขียนบทกวีสั้นเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ชนเผ่าดั้งเดิมของอเมริกา ครอบครัว รวมทั้งบทวิจารณ์นโยบายสังคมและการเมืองของรัฐบาลเช่นเดียวกับ Allen Ginsberg แต่เธอสื่อเนื้อหาและความห่วงใยของเธอออกด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบแผ่วเบา แต่จริงจังและจริงใจทำให้ผู้อ่านต้องหยุดและคิดตาม

“American Indian Art: Form and Tradition” เป็นบทกวีวิจารณ์การกระทำของคนผิวขาวที่แย่งถิ่นที่อยู่และทำลายวัฒนธรรมของพวกอินเดียนแดงซึ่งเป็นชนเผ่าดั้งเดิมของอเมริกา คนผิวขาวก็ได้นำเครื่องแต่งกาย และสิ่งของต่างๆ ที่ชนเผ่าดั้งเดิมเคยใช้ในชีวิตประจำวันมาตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ โดยติดป้ายบอกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของเหล่านั้น แยกส่วนของใช้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน แล้วตั้งแสดงไว้ในกรอบแก้ว และจัดระบบไฟให้ส่องสว่างไปยังวัตถุที่ตั้งแสดง แต่สิ่งที่ตั้งแสดงให้เห็้นนั้นเป็นเพียงวัตถุซึ่งขาดชีวิต จิตใจ และวิญญาณของชนเผ่าดั้งเดิม ครั้งหนึ่งคนอเมริกันอินเดียนได้สวมใส่อาภรณ์เหล่านี้ เมื่ออาภรณ์เหล่านี้อยู่บนตัวเขา มันจะสว่างพร่างพราวด้วยสีสันทากสี ประกายแสงทะลุผ่านป่าทึบ ทุ่งราบ และทะเลทรายสะท้อนให้เห็นชีวิตอิสระภายใต้ธรรมชาติกว้างใหญ่หลายรูปแบบซึ่งพวกเขาคุ้นเคย

บัดนี้ชีวิตและวิญญาณชนเผ่าดั้งเดิมได้สูญสลายไปแล้ว เขาจึงได้ถามหาลมหายใจของเขาตลอดจนสายตาอันเป็นประกายจรัส เสียงเพลง และความทุกขระทม คนผิวขาวสามารถนำเอาวัตถุมาตั้งแสดงได้ แต่สิ่งที่คนผิวขาวไม่อาจทำได้ก็คือ การนำเอาชีวิตและวิญญาณมาใส่ในวัตถุเหล่านี้ ชีวิตและวิญญาณซึ่งได้สร้างสรรค์วัตถุเหล่านี้ขึ้นมา

Di Prima ใช้รูปแบบร้อยกรองเปล่าโดยแบ่งออกเป็น ๔ บท บทที่ ๑ และบทที่ ๒ มีโครงสร้างที่กระชับและมีรูปแบบเหมือนกัน ประกอบด้วย ๖ บรรทัดเท่ากัน และมีความยาวของบรรทัดสั้นเมื่อกล่าวถึงวัตถุอันปราศจากชีวิตและวิญญาณ ส่วนในบทที่ ๓ และบทที่ ๔ กวีได้เปลี่ยนจากรูปแบบที่กระชับมาเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างอิสระและไม่เหมือนกัน โดยในบทที่ ๓ มี ๓ บรรทัด และในบทที่ ๔ มี ๔ บรรทัด ลักษณะของบรรทัดสั้นยาวผิดกัน เมื่อกล่าวถึงลมหายใจ จิต และวิญญาณของชนเผ่าดั้งเดิม นอกจากนี้ กวียังใช้ภาษาพูดของคนธรรมดาสามัญและประหยัดการใช้คำ โดย

เฉพาะบทสุดท้าย คำสั้นกระชับเช่น “our breath” “our bright glance” “our song” และ “our sorrow” สามารถสื่ออารมณ์สะเทือนใจได้อย่างลึกซึ้ง

สุรเกียรติ์พรณ จัตรารณ และ นิตยา มาศะวิสุทธิ: ผู้แปล
สุรเกียรติ์พรณ จัตรารณ: ผู้ตีความ

ADRIENNE RICH

Aunt Jennifer's Tigers

Aunt Jennifer's tigers prance across a screen,
Bright topaz denizens of a world of green.
They do not fear the men beneath the tree;
They pace in sleek chivalric certainty.

5 Aunt Jennifer's fingers fluttering through her wool
Find even the ivory needle hard to pull.
The massive weight of Uncle's band
Sits heavily upon Aunt Jennifer's hand.

10 When Aunt is dead, her terrified hands will lie
Still ringed with ordeals she was mastered by.
The tigers in the panel that she made
Will go on prancing, proud and unafraid.

From : Gilbert, Sandre M. and Gubar, Susan. **The Norton Anthology of Literature by Women**. New York: W.W Norton & Company, 1996. P.1955

เลื้อของป่าเจนนิเฟอร์

เลื้อของป่าเจนนิเฟอร์แผ่นโผนอยู่บนภาพลายปัก
สัตว์สี่บุษราคัมสว่างไสวสดใสในโลกสีเขียวขจี
มันมีเกรงกลัวบุรุษเพศใต้ต้นไม้
เจ้าขนเงางามมันขลับก้าวอย่างอย่างหาญกล้าและมันคง

5 นิ้วของป่าเจนนิเฟอร์กวัดแกว่งขึ้นลงผ่านผืนผ้า
แม้แต่เข็มที่ทำด้วยงาช้างก็ยังตั้งได้ยากลำบากยิ่ง
แหวนแต่งงานของลูกนกอีก
ทับแน่นหนักตรึงบนมือของป่าเจนนิเฟอร์

10 เมื่อป่าลั่นลม มืออันหวาดหวั่นของป่า
ยังคงถูกล้อมรัดด้วยอำนาจที่เคยครอบงำ
แต่เลื้อบนภาพลายปักที่ป่าสรรค์สร้าง
จะยังคงแผ่นโผนอย่างภาคภูมิและไม่หวาดหวั่นพริ้วพริ้ง

เอเดรียน ริช

ADRIENNE RICH

The Trees

The trees inside are moving out into the forest,
the forest that was empty all these days
where no bird could sit
no insect hide
5 no sun bury its feet in shadow
the forest that was empty all these nights
will be full of trees by morning.

All night the roots work
to disengage themselves from the cracks
10 in the veranda floor.
The leaves strain toward the glass
small twigs stiff with exertion
long-cramped boughs shuffling under the roof
like newly discharged patients
15 half-dazed, moving
to the clinic doors.

I sit inside, doors open to the veranda
writing long letters
in which I scarcely mention the departure
20 of the forest from the house.
The night is fresh, the whole moon shines
in a sky still open
the smell of leaves and lichen
still reaches like a voice into the rooms.
25 My head is full of whispers

which tomorrow will be silent.
Listen. The glass is breaking.
The trees are stumbling forward
into the night. Winds rush to meet them.
The moon is broken like a mirror,
its pieces flash now in the crown
of the tallest oak.

30

1963

From: Rich, Adrienne. **The Fact of a Doorframe**. New York: W.W Norton & Company,
1984. P.60-61

ต้นไม้

- ต้นไม้ในบ้านกำลังเคลื่อนออกสู่ป่าใหญ่
ป่าใหญ่ที่ทุกวันนี้ว่างเปล่า
ไม่มีที่ให้นกเกาะ
ไม่มีที่ให้แมลงชุกซ่อนตัว
5 ไม่มีร่มเงาให้แสงแดดแอบอิงเท้า
ป่าใหญ่ที่เคยว่างเปล่าทุกที่ค่าคืน
จะปกคลุมด้วยแมกไม้ในตอนเช้า
- ตลอดทั้งคืนรากไม้ทำงานหนัก
เพื่อถอนตัวจากรอยแตก
10 ของพื้นระเบียง
เหล่าใบไม้เขยื้อนต้นตัวไปสู่บันกระจก
กิ่งไม้เล็ก ๆ พากันออกแรงผลักดันเมื่อยดิ่ง
กิ่งก้านที่เคยเหินบึงมานานต่างขยับไปมาอยู่ใต้หลังคา
เหมือนคนไขที่เพิ่งถูกปล่อยตัว
15 เดินงวยงง
มุ่งหน้าไปสู่ประตูคลินิก
- ฉันนั่งอยู่ข้างใน บานประตูเปิดกว้างไปทางระเบียง
เขียนจดหมายยืดยาวหลายฉบับ
แทบจะไม่มีใครกล่าวถึงต้นไม้ที่เคลื่อนตัวออกจากบ้าน
20 ค่าคืนสดฉ่ำ จันทรดวงกลมฉายส่อง
สดแสงอยู่ในฟากว่าง
กลั่นตะไคร้และใบไม้
เหมือนเสียงที่อวลเข้ามาในห้อง
ในหัวของฉันอื้ออึงด้วยเสียงกระซิบกระซาบ

- 25 ซึ่งจะเจียบงันในวันพรุ่งนี้
 ฟังสิ เสียงแก้วแตกเปรี้ยะ
 ต้นไม้เดินสะดุ้งโงนเงนไป ในคำคืน
 สายลมรืบกรรโชกตัวมาพบ
 ดวงจันทร์แตกกระจายคล้ายกระจกเงา
- 30 เศษเล็ก ๆ ร่วงพรูล่องประกายอยู่เหน้อยอด
 ต้นไผ่ต้นสูงสุด

เอเดรียน ริช

ADRIENNE RICH

"Twenty-One Love Poems"

XI

Every peak is a crater. This is the law of volcanoes,
 making them eternally and visibly female.
 No height without depth, without a burning care,
 though our straw soles shred on the hardened lava.
 5 I want to travel with you to every sacred mountain
 smoking within like the sibyl stooped over her tripod,
 I want to reach for your hand as we scale the path,
 to feel your arteries glowing in my clasp,
 never failing to note the small, jewel-like flower
 10 unfamiliar to us, nameless till we rename her,
 that clings to the slowly altering rock —
 that detail outside ourselves that brings us to ourselves,
 was here before us, knew we would come, and sees beyond us.

1974-1976

From: Rich, Adrienne. **The Dream of A Common Language**. New York : W.W. Norton +
 Company, 1978, P.30.

บทกวีรัก 21 บท

บทที่ 11

ทุกยอดเขาคือปากปล่อง นี่เป็นกฎของภูเขาไฟ
 ยังให้เกิดสภาวะแห่งสตรีเพศที่เด่นชัดและเป็นนิรันดร์
 ไม่มีเขาสูงใดได้รับความลึก ไร้แกนในไหม้แผดเผา
 แม้ในยามเมื่อฝ่าเท้าบาดจฟางแตกเป็นริ้วบนผิวลาวาแน่นแข็ง
 5 ฉันอยากท่องเดินเคียงข้างเธอไปยังขุนเขาคัดดีสิทธิ์ทุกแห่ง
 ที่ภายในคุกรุ่นด้วยคลั่งควันตจนางผู้มีเวทย์ค้อมตัวเหนือโต๊ะสามขา
 ฉันอยากเอื้อมจับมือเธอขณะเรลัดเลาะตามเส้นทาง
 พลาจรู้สึกถึงเส้นเลือดเนื้อเรืองรองอยู่ในอุ้งมือตน
 หากสายตาไม่พลาดที่จะเห็นดอกไม้ดอกน้อยแวววาวราวกับเพชร
 10 ดอกไม้ที่ไม่เคยรู้จัก ไม่มีชื่อจนกว่าเราจะตั้งให้
 ตัวดอกเกาะแนบอยู่กับก้อนหินที่ค่อย ๆ แปรเปลี่ยนทุกขณะ
 ต่อหน้าเราตรงนี้ รายละเอียดรอบตัวซึ่งจะนำเราคืนกลับเข้าสู่ตนเอง
 รับรู้ว่าเราจะมา แลเห็นไปไกลเกินกว่าเรา

เอเดรียน ริช

เอเดรียน ริช (Adrienne Rich) เกิดเมื่อปี ค.ศ.1929 ในครอบครัวชนชั้นกลางเชื้อสายยิว บิดาเป็นนายแพทย์และอาจารย์มหาวิทยาลัย Johns Hopkins มารดาเคยมีอาชีพเป็นนักเปียโน ก่อนแต่งงาน ในช่วงเป็นนักศึกษา Rich เคยได้รับรางวัลกวีนิพนธ์ยอดเยี่ยม เธอจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย Radcliffe พร้อมเกียรตินิยม ต่อมาได้แต่งงานกับอาจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ และมีบุตร 3 คน Rich เป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน นักต่อต้านสงคราม และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรี บทความของเธอสะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทชาย-หญิง ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากแผนที่ตั้งคัมได้เคยกำหนดไว้ และสะท้อนการต่อต้านสังคมวัฒนธรรมและการเมืองที่ถือเอาบุรุษเพศเป็นใหญ่

นับตั้งแต่ Howl (1956) งานชิ้นเอกของ Allen Ginsberg กวีเด่นของกลุ่ม Beat และ Life Studies (1959) งานเด่นของ Robert Lowell กวีเอก และ ปรมาจารย์กวีนิพนธ์ได้ก่อให้เกิดกวีนิพนธ์แห่งการสำรวจตนเองขึ้นในวิวัฒนาการกวีนิพนธ์อเมริกัน ผลทำให้เกิดมีกวีหญิง เช่น Anne Sexton และ Sylvia Plath รวมทั้ง Adrienne Rich เขียนกวีนิพนธ์แห่งคำสารภาพ (confessional poetry) Rich ได้นำเอาประสบการณ์ส่วนตัวที่สุดของสตรีซึ่งเป็นแก่นแท้ของความเป็นสตรีมาเป็นเนื้อหาของกวีนิพนธ์ของเธอ Rich ได้บรรยายความขัดแย้ง และความทุกข์ระทมของผู้หญิงที่มีจินตนาการสร้างสรรค์ ผู้หญิงที่มีความรู้ และ มีความเฉลียวฉลาดแต่ลักษณะเด่นเหล่านี้ของพวกเธอกลับถูกกลบ ลบ หรือลดคุณค่าลง เพราะสังคมได้ถือเอาบุรุษเพศเป็นใหญ่ สังคมได้ตีกรอบบทบาทของผู้หญิงไว้ที่ความเป็น มารดา ภรรยา และบุตรสาวเท่านั้น งานประพันธ์ในช่วงกว่า 40 ปีที่ผ่านมาของ Rich ได้แสดงให้เห็นพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนของการเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับสิทธิสตรีของเธอ การวิเคราะห์ตนเอง และ ความสำเร็จของงานกวีนิพนธ์ของเธอได้พัฒนาไปสู่การดำเนินงานทางการเมืองเกี่ยวกับสิทธิสตรี และ ความรักร่วมเพศระหว่างสตรีด้วยกัน ตลอดจนถึงการเรียกร้องความเสมอภาคของเชื้อชาติ ชนชั้น การต่อต้านสงคราม และการแบ่งแยกทั้งหลายทั้งปวง

ในช่วงทศวรรษ 1960 ซึ่งเป็นช่วงแรกของชีวิตการประพันธ์ของเธอ Rich เขียนบทกวีที่ยึดถือขนบดั้งเดิมของกวีนิพนธ์ รูปแบบ และบรรทัดของบทกวีเคร่งครัดตามแบบแผนของกวีนิพนธ์ การลงเสียงหนัก และ เสียงเบา (meter) ก็เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ แต่ในระยะต่อมาเมื่อ Rich เริ่มสนใจการเมือง การเรียกร้องความเสมอภาคและการต่อต้านสงคราม รูปแบบของบทกวีของเธอได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบเปิด (open form) ที่แสดงถึงควมมีอิสระภาพอย่างเต็มที่ บรรทัดแต่ละบรรทัดมีความสั้นยาวไม่เท่ากัน และมีรูปแบบไม่คงที่ ทั้งนี้ Rich ได้รับอิทธิพลจาก Pound, Williams และกวีกลุ่มคำสารภาพ ได้แก่ Lowell, Plath และ Sexton Rich ได้สร้างสรรค์กวีนิพนธ์ที่เด่นและมีพลังความสามารถในการผนวกความเป็นเลิศทางศิลปะกับการดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง (ซึ่งเป็นการผนวกที่น้อยคนนักจะกระทำสำเร็จ) ทำให้ Rich ได้รับการยกย่องทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เธอได้รับรางวัลเกียรติยศมากมายรวมทั้งรางวัลหนังสือแห่งชาติ (National Book Award) ในปี ค.ศ.1974 ด้วย Rich ได้ผลิตผลงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

“Aunt Jennifer’s Tigers” เป็นบทกวีที่ Rich ประพันธ์ในขณะที่เธอกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย บทกวีนี้สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระหว่างชีวิตจริงของผู้หญิงกับความปรารถนาซึ่งซ่อนเร้นอยู่ภายใน ป้าเจนนิเฟอร์ทำหน้าที่เป็นภรรยาและแม่บ้านของสามี เธออยู่ในกรอบของบทบาทสตรีตามแบบแผนที่สังคมกำหนด เธออยู่ในสังคมที่มีบุรุษเพศเป็นใหญ่ (patriarchal society) สตรีเป็นผู้ดูแลบ้าน อบรมเลี้ยงดูบุตร และปรนนิบัติสามี ผู้ที่เป็นบิดา และ เป็นสามีเป็นผู้มีอำนาจ และ เป็นผู้ตัดสินใจ ป้าเจนนิเฟอร์ได้ทำหน้าที่ของสตรีที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยไม่บกพร่อง แต่ภายในใจของเธอนั้น เธอได้ต่อต้านอำนาจของสามีอย่างลับ ๆ แต่เนื่องจากสังคมได้ขังกรอบบทบาทของสตรีไว้อย่างเฉียบขาด เธอจึงไม่อาจแสดงปฏิกิริยาตอบโต้การกดขี่ของบุรุษเพศในทางอื่นได้นอกจากปลดปล่อยความรู้สึกต่อต้านออกมาในงานเย็บปักถักร้อยซึ่งถือว่าเป็นงานที่เหมาะสมสำหรับสตรีเพศ

ป้าเจนนิเฟอร์เลือกที่จะปักเสื้อที่แผ่นโผนอย่างกล้าหาญ และสง่างาม เลื่อมมีขนเป็นเงางามมันลับ เสื้อสีขาวดำสว่างไสวโชติช่วงตัดกับต้นไม้สีเขียวขจี และที่สำคัญก็คือ เสื้อไม้เกรงกลัวบุรุษเพศ มันยังก้าวอย่างมั่นใจ และมั่นคง จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่าคุณลักษณะของเสื้อตรงกันข้ามกับบุคลิกลักษณะของป้าเจนนิเฟอร์เป็นสัญลักษณ์ของพลัง ความกล้าหาญ ความมีอิสระ ความดูร้าย และ ความน่าสะพรึงกลัว เสื้อก็คือจิตวิญญาณของป้าเจนนิเฟอร์ซึ่งภายนอกนั้นดูสงบนิ่ง ไม่ได้ตอบ และอยู่ในอำนาจของสามี แต่ภายในนั้นขัดขืน และต่อต้านการกดขี่ การควบคุม และความก้าวร้าวของบุรุษเพศ เสื้อจึงเป็นพลัง และ ความกล้าหาญของป้าเจนนิเฟอร์ที่ซ่อนอยู่ภายใน และแสดงออกมาในงานศิลปะ

แหวนแต่งงานที่เป็นน้ำหนักถ่วงมือของป้าเจนนิเฟอร์เป็นสัญลักษณ์ของการกดขี่ และการควบคุมสตรีเพศให้อยู่ในอำนาจของบุรุษ แหวนแต่งงานที่หนักอึ้งก็คือภาระอันหนักหน่วงของสตรีที่ต้องอยู่ในกรอบของภรรยา แม่บ้าน และ มารดา ในชีวิตจริงป้าเจนนิเฟอร์เกรงกลัวสามี แม้เมื่อเธอได้สิ้นชีวิตลงแล้ว ความเกรงกลัวสามีก็ยังคงติดตรึงอยู่บนร่างของเธอแต่สิ่งที่ยืนยาวกว่า และ จะยังคงอยู่ตลอดไปแม้เมื่อร่างของเธอได้มลายหายไปแล้วก็คือ พลังสร้างสรรค์ของป้าที่แสดงออกมาในภาพลักษณ์ของเสื้องามสง่า และกล้าหาญ

บทกวีบทนี้เด่นในด้านการใช้จินตภาพและสัญลักษณ์ จินตภาพของเสื้อเป็นจินตภาพที่เด่นที่สุดเป็นหัวใจของบทกวี และเป็นภาพที่ควบคุมบทกวีทั้งหมด กวีให้ภาพเสื้อเป็นจินตภาพเริ่มต้น และ เป็นจินตภาพสุดท้ายของบทเพื่อเน้นความสำคัญและความเป็นอมตะของเสื้อ กวีให้รายละเอียดเกี่ยวกับจินตภาพของเสื้อมากมาย และเป็นรายละเอียดในทางบวกส่วนภาพลักษณ์ตรงกันข้าม คือจินตภาพของแหวนแต่งงานที่หนักอึ้งที่บดขยี้ลงบนมือของป้าเจนนิเฟอร์ ซึ่งเป็นจินตภาพในทางลบตลอดทั้งบทกวี ผู้อ่านไม่เห็นตัวป้าเจนนิเฟอร์เลย เห็นแต่มือของเธอที่มีแหวนหนักอึ้งทับอยู่ มือของเธอที่พยายามด้วยความยากลำบากที่จะถ่ายทอดจินตนาการของเธอออกมาในงานศิลปะเย็บปัก และมือที่ยังหวาดกลัวแม้เมื่อได้ตายไปแล้วก็ตาม

เนื่องจากบทกวีนี้เป็นบทกวีที่ Rich เขียนในช่วงแรกของอาชีพการประพันธ์ของเธอ รูปแบบ และการลงเสียงของบทกวีจึงเคร่งครัดตามแบบแผนของขนบดั้งเดิมของกวีนิพนธ์ (ซึ่งแตกต่างจากกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่มักจะอยู่ในรูปของร้อยกรองอิสระ) Rich ใช้รูปแบบร้อยกรองสี่บรรทัด (quatrains) โดยมีแผนผังสัมผัส คือ a a b b c c d d และ e e f f และใช้บังคับเป็น iamb และ trocher เป็นส่วนใหญ่ ตามจารีตนิยม นอกจากรูปแบบตามจารีตนิยมแล้ว รูปแบบของบทกวีนี้ยังเน้นการชมความรู้สึก และการเลียดวิสัย ซึ่งแตกต่างจากงานในระยะหลังของ Rich ที่เน้นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและทัศนคติทางการเมืองอย่างรุนแรง

สุรภีพรรณ นัตราภรณ์ : ผู้แปลและตีความ

บทกวี “The Trees” (1963) สะท้อนความคิดของ Rich เกี่ยวกับประเด็นที่กลุ่มผู้หญิงกำลังตื่นจากการหลับอันยาวนาน Rich วิพากษ์สภาพชีวิตผู้หญิงชั้นกลางที่เป็นแม่บ้านอาศัยอยู่ชานเมือง (suburb) ในช่วงทศวรรษ 1950 ว่ามีชีวิตอยู่กับมายาภาพ ไม่ต่างจากคนป่วยเป็นอัมพาต ขยับเขยื้อนไปไหนไม่ได้ เพราะโดนสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมมอมเมา¹

ยุคต้นทศวรรษ 60 นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาของขบวนการสิทธิมนุษยชนและกลุ่มสิทธิสตรี รวมทั้งการสร้างสำนึกในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่สังคมอุตสาหกรรมมีต่อสภาพแวดล้อม Rich เขียนบทความ “When We Dead Awaken” ว่าอเมริกาได้เข้มแข็งและฉกฉวยประโยชน์จากผู้หญิงและธรรมชาติมาเป็นเวลานาน บัดนี้ถึงเวลาที่จิตสำนึกของผู้หญิงจะได้ลืมตาตื่นและผู้ที่เดินละเมอกำลังจะตื่นเช่นกัน²

บทกวี “The Trees” สะท้อนความหมายที่เป็นพหุพจน์คือกล่าวถึง “กลุ่มต้นไม้” อันเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มผู้หญิง เหตุการณ์ในบทกวีนั้นในช่วงแรกเป็นการกล่าวถึงสภาพที่ต้นไม้ รวมทั้งกิ่งก้านและใบต่าง ๆ ซึ่งหลับใหลอยู่ในบ้านกระจกชานเมือง (ของชนชั้นกลาง) ได้เริ่มขยับเขยื้อนตนเอง คือ กำลังเริ่มตื่นจากการนอนหลับอันยาวนาน สภาพของต้นไม้ที่แออัดอยู่ในบ้านกระจกให้ภาพลักษณ์ของการถูกห่อหุ้ม กักขังอย่างเห็นได้ชัด เมื่อมองออกไปจากบ้านกระจก จะเห็นแต่เพียงที่โล่งกว้าง ซึ่งเคยเป็นป่าปกคลุมด้วยต้นไม้และสัตว์นานาชนิด ประเด็นที่ Rich วิพากษ์สังคมที่สะท้อนอยู่ในช่วงแรกของบทกวีจึงอาจจะตีความได้ว่าเป็นการกระทำย่ำยีธรรมชาติ (ป่าที่ไร้ต้นไม้และสัตว์) พร้อม ๆ กับการกดขี่กักขังผู้หญิงไว้ด้วยกรอบของวัตถุและสังคมบริโภคนิยม (บ้านกระจกชานเมือง) อย่างไรก็ตามการเสนอการวิพากษ์ดังกล่าวของ Rich ใน “The Trees” มีการเปิดประเด็นด้วยภาพที่มีชีวิตและความหวัง

“ต้นไม้ในบ้านกำลังเคลื่อนออกสู่ป่าใหญ่”

และ

“ป่าใหญ่ที่เคยว่างเปล่าทุกคำคืน

จะปกคลุมด้วยแมกไม้ในตอนเช้า

¹ Rich, Adrienne : *On Lies, Secrets and Silence : Selected Prose 1966-1978*. New York: 1979. P.12-14.

² Ibid, p.34.

ตอนที่ 2 ของบทกวีเป็นการบรรยายถึงสภาพของต้นไม้ในบ้านที่ค่อย ๆ เริ่มต้นและพยายามขยับเขยื้อนตัวเองด้วยความยากลำบาก เท่ากับเป็นการอธิบายว่า ต้นไม้ได้นอนหลับมาเป็นเวลานาน การจะขยับเขยื้อนจึงไม่ใช่จะทำได้โดยฉับพลันทันที Rich ใช้การเปรียบเทียบว่าต้นไม้เหล่านี้มีสภาพไม่ติดอะไรกับคนป่วยซึ่งเพิ่งฟื้นไข้และ “เพิ่งถูกปล่อยตัว/เดินวงงมุงหน้าไปสู่ประตูคลินิก”

อาจจะตีความได้ว่าภาพดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นขบวนการของสตรีซึ่งต่อมาจะได้รับการขานรับจากกลุ่มผู้หญิงทั้งในอเมริกาและประเทศอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง Rich เองคงพยายามแสดงให้เห็นว่าการจะได้รับการยอมรับหรือเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้มิใช่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและได้รับการยอมรับจากผู้หญิงทุกคน เพาะขณะที่ต้นไม้กำลังเริ่มต้นขยับตัวและพยายามฝ่าออกไปสู่ภายนอกนั้น เสียงของบทกวี คือ “ฉัน” ยังคงนั่งเขียนจดหมายหลายฉบับโดยไม่ได้พูดถึงเหตุการณ์ที่ตนเองประสบอยู่ตรงหน้าด้วยซ้ำไป นั่นก็คือในต้นทศวรรษที่ 60 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ Rich เขียนงานชิ้นนี้ ยังมีผู้หญิงจำนวนหนึ่งพอใจที่จะเป็นผู้สังเกตการณ์หรือนั่งดู โดยไม่ทำอะไร

อย่างไรก็ตามบทกวีสะท้อนอย่างชัดเจนถึงพลังของการรวมตัวครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะมีประเด็นที่สร้างความขัดแย้งในบทกวีจากสภาพเฉื่อยชาของ “ฉัน” ทั้งนี้ก็เพราะว่าขณะที่เหล่าต้นไม้เดินโงนเงนฝ่ากระจกออกไปนั้น ผู้อ่านได้รับรู้ถึงความเปราะบางของชีวิต ภาพกระจกที่ห่อหุ้มให้จินตภาพของสิ่งแหลมคมและสร้างความเจ็บปวด

“ฟังสิ เสียงแก้วแตกเปรี๊ยะ
ต้นไม้เดินสะดุดโงนเงนไปในคำคืน.

การฝ่ากระจกแก้วซึ่งเจ็บปวดยังได้รับการตอกย้ำถึงภาวะที่มีดมนเพราะต้นไม้ต้องต้องเดินสะเปะสะปะเข้าไปในความมืด หากแต่ขณะเดียวกันการที่ต้นไม้พร้อมใจกระแทกตัวฝ่ากระจกแก้วไปในสภาวะที่มีดมนนี้ย่อมแสดงถึงความกล้าหาญและเสียสละของต้นไม้ได้เด่นชัดขึ้น การกระทำครั้งนี้ยิ่งใหญ่และน่าชื่นชม แน่นอนสรรพสิ่งในธรรมชาติได้ประจักษ์ถึงพลังดังกล่าวและแสดงความคารวะยกย่องอย่างเปิดเผย

“สายลมรีบกรรโชกตัวมาพบ
ดวงจันทร์แตกกระจายคล้ายกระจกเงา
เศษเล็ก ๆ ร่วงพรูส่องประกายอยู่ยอด
โอ๊กต้นสูงสุด

จินตภาพที่ปรากฏในท่อนจบของบทกวีจึงเป็นการสดุดีของสรรพสิ่งในธรรมชาติต่อความกล้าหาญของต้นไม้ แม้แต่ดวงจันทร์ยังส่องประกายประดับเป็นมงกุฏบนต้นโอ๊กที่สูงสุดหรือต้นไม้ที่เก่าแก่ที่สุด พลังของบทกวีสะท้อนอย่างเด่นชัดในการแสดงความคารวะของสายลมและดวงจันทร์เป็นไปอย่างรวดเร็วมีชีวิตชีวา ขณะเดียวกันก็แทรกปนความรู้สึกที่ซับซ้อนเพราะภาพของ “ดวงจันทร์แตกกระจายนั้นช่าง “คล้ายกระจกเงา” หรือบานกระจกที่เหลาดันไม้เฟิงทะลายตนจนแตกกระจาย จึงจะฝ่าฟันนำเอาตนเองออกมาได้ ความรู้สึกของผู้อ่านจึงถูกเน้นย้ำให้หัวลร่าลึกถึงความเปราะบาง และความเจ็บปวดที่ต้นไม้ต้องเผชิญก่อนจะได้รับเสรีภาพยิ่งใหญ่ในครั้งนี้

“บทกวีแห่งความรัก 21 บท” เป็นงานที่รวมเล่มอยู่กับงานชุด *The Dream of a Common Language* (1978) ของ Adrienne Rich Rich ใช้เวลา 2 ปี ในการเขียนงานทั้ง 21 บทนี้ (1974-1976) ประเด็นที่สำคัญและน่าศึกษาในงานกวีนิพนธ์เล่มนี้อยู่ที่เรื่องของ “ความหมาย” และ “อำนาจ” ของภาษา ตัวกวีนิพนธ์ที่รวมอยู่ในงานชุดนี้และโดยเฉพาะชื่อ หนังสือสะท้อนสิ่งที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็น “ปณิธานกวี” ของ Adrienne Rich เลยทีเดียว บทกวีสะท้อนความเชื่อ ความคิด และความใฝ่ฝันของเธอที่อยากให้งานกวีนิพนธ์เป็นสารและพลังอำนาจที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ (อคติ) ในสังคมตะวันตกที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ สังคมดังกล่าวได้กระทำการถ่ายทอดอำนาจความคิด ค่านิยมทั้งหลายที่จะอำนวยการโยชน์แก่ตนผ่านภาษาที่ตนได้กำหนดความหมายมาตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนาน อันเป็นการปิดกั้น กีดกัน ไม่ให้ผู้หญิงมีโอกาสเลือกที่จะสร้างและใช้ “ภาษา” เพื่อสร้างพลังและวิธีดำเนินชีวิตของตนเองขึ้นมาได้ Rich เขียนถึงเรื่องอำนาจของภาษาในบทความ “Power and Danger: Works of a Common Woman” (1977) ว่า “บทกวีคือความเข้มข้นของอำนาจแห่งภาษาซึ่งเป็นอำนาจของความสัมพันธ์ที่สำคัญยิ่งของเราต่อทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล (Poetry is above all a concentration of the power of language, which is the power of our ultimate relationship to everything in the universe.)”¹

ใน “บทกวีแห่งความรัก 21 บท” Rich ได้สร้างคำจำกัดความความรักใหม่ในกวีนิพนธ์ซึ่งตามที่เป็นมาในขนบปฏิบัติของวรรณกรรมตะวันตกนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่ากวีชายได้เป็นผู้สร้างรูปแบบและกำหนดเนื้อหาโดยตลอด กวีนิพนธ์ที่เกี่ยวกับความรักจะเป็นการร่ำพันหรือพรรณนาถึงหญิงผู้เป็นที่รัก สำหรับ Adrienne Rich นั้น ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า “กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความรักที่เกื้อกูลต่อชีวิตและจะดำรงลักษณะโปร่งใสได้ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับคนรัก หากจะต้องนำเสนอความพยายามของกวีที่จะมีชีวิตอยู่กับประสบการณ์ของความรัก อันจะนำเรา (ผู้อ่าน) ให้ลงไปถึงเบื้องสุดของความสับสน ปั่นป่วนและการทะลุผ่านพายุร้ายของความรัก เพื่อที่จะตั้งคำถามว่าการที่จะรักใคร่สักคนในท่ามกลางความตาย ความโหดร้าย อดอยาก ความรุนแรง และข้อห้ามต่าง ๆ นั้น หมายถึงอะไรบ้าง”²

¹ Rich, Adrienne. *On Lies, Secrets and Silence* (New York : 1979) P.248.

² Ibid., pp.251-2

การสร้างคำนิยามใหม่ของ Adrienne Rich นี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทางเลือกในชีวิตของ Rich เอง นับแต่ทศวรรษที่ 70 เป็นต้นมา Rich ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทผู้หญิง ในฐานะแม่ เมีย และลูกในสถาบันครอบครัว และสถานะอื่น ๆ ในสังคม และค้นพบตลอดจนประสบด้วยตนเองว่า ผู้หญิงไม่มีโอกาสที่จะเลือก ทุกอย่างได้ถูกกำหนดมาแล้วในสังคมที่ผู้ชายมีอำนาจสูงสุด เธอได้ประกาศตัวเป็นเลสเบียน (lesbian) และสร้างความหมายของคำว่ารักกว้างกว่าที่จะหมายถึงผู้หญิงที่รักและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน เท่านั้น Rich ใช้คำว่า lesbian existence และ lesbian contemueum ซึ่งครอบคลุมไปถึงการที่ผู้หญิงจะสร้างความหมายเอกลักษณ์ของตัวเองจากความเป็นหญิงของตน และพอใจที่จะใช้ชีวิต สื่อสารความรู้สึกภายในอันลึกซึ้งและความเชื่อมั่นทางการเมือง สังคม กับกลุ่มเพื่อนหญิงด้วยกัน นั่นคือการปฏิเสธ ไม่ยอมรับข้อห้ามเดิม ๆ ที่เคยมีเกี่ยวกับผู้หญิงและปฏิเสธที่จะให้ผู้ชายมีสิทธิที่จะครอบงำและถือครองผู้หญิง ซึ่งโดยภาพรวมคือการไม่ยอมรับสังคมผู้ชายเป็นใหญ่นั่นเอง³

บทที่ 11 ของ “Twenty-One Love Poems” เป็นบทกวีที่ใช้ภาพการเดินทางเข้าไปสู่ดินแดนแห่งภูเขาไฟเป็นภาพหลัก มีการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงโดยตลอดบท เช่น ปล่องภูเขาไฟที่ภายในมีลาวาคุกรุ่น หญิงผู้มีเวทย์มนตร์ ดอกไม้เล็ก ๆ ไร้ออกตามทาง เป็นต้น จากตัวบทนั้น ผู้พูด “I” ซึ่งบริบทของงานทำให้สันนิษฐานได้ว่าเป็นคนคนเดียวกับวันนั้นเอง ได้เดินทางไปพร้อมกับเพื่อนร่วมทาง มุ่งหน้าไปยัง “ภูเขาไฟศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งภายในร้อนและเผาไหม้ และภายนอกนั้นทั้งสูงชัน หินลาวาก็ยังความเจ็บปวดแก่ “ผ้าเท้าเบาจุฟาง” ของนักเดินทางด้วย จินตภาพที่ปรากฏจึงเป็นอันตรายจากภายนอก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอันตรายและความเจ็บปวดภายในด้วย แต่ประเด็นความคิดที่กวีนำเสนอให้เห็นและรู้สึกได้ก็คือ ความสัมพันธ์และมิตรภาพอันดียิ่งที่นักเดินทาง (หญิง) ทั้ง 2 มีต่อกัน รวมทั้งความไว้วางใจและศรัทธาของทั้งสองที่มีต่อการเดินทางครั้งนี้ ทำให้ช่วงเวลาของการท่องเที่ยวไปด้วยกันเป็นความรื่นรมย์ งดงาม ศักดิ์สิทธิ์ และมีความหมาย ระหว่างการเดินทางกวีให้ความสำคัญยิ่งต่อทุกสิ่งที่อยู่ล้อมรอบตน รวมทั้ง “ดอกไม้ดอกน้อย” ที่ตนเองไม่เคยได้พบเห็น “ไม่มีชื่อ” จนกระทั่งผู้เดินทางจะตั้งชื่อให้ (“The small, jewel-like flower/unfamhar to us, nameless till we rename her,”) บทกวีตอนนี้สะท้อนอย่างชัดเจนถึงพลังของความเป็นมนุษย์ผู้หญิงที่จะสร้าง “อำนาจ” ให้กับตนเองโดยผ่านการใช้ภาษา เรียกชื่อและสร้างคำนิยาม สร้างความหมายให้สะท้อนอยู่ในภาษานั้น ๆ อำนาจดังกล่าวจะมีพลังนำไปสู่การสร้างสรรคของชีวิตได้หากได้รับการยอมรับ เกื้อหนุน โอบอุ้มจากกันและกัน “รู้สึกถึงเส้นเลือดเนื้อเรืองรองอยู่ในอุ้งมือ” (“to feel your arteries glowing in my clasp”)

³ Eagleton Mary(ed.) *Feminist Literary Theory*.U.S.A.: 1986. P. 23

ในตอนท้ายของ “บทกวีรัก บทที่ 10” นี้ Rich ได้ประกาศย้ำอีกครั้งว่า การจะสร้างพลังและอำนาจนั้นอยู่ที่ตัวของเราเอง เราคือผู้ที่สร้างความหมายของชีวิตขึ้นมา โดยนำเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมาพิจารณาไตร่ตรองและสร้างให้มีความหมายต่อตนเอง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดูเหมือนเล็กน้อยแค่ไหนก็ตาม

“that detail outside ourselves that brings us to ourselves, was here before us,”

ศรณีย์ สุขุมวาท : ผู้แปลและตีความ

THEODORE ROETHKE

My Papa's waltz

The whiskey on your breath
Could make a small boy dizzy;
But I hung on like death;
Such waltzing was not easy.

5 We romped until the pans
 Slid from the kitchen shelf;
 My mother's countenance
 Could not unfrown itself.

10 The hand that held my wrist
 Was battered on one knuckle;
 At every step you missed
 My right ear scraped a buckle.

15 You beat time on my head
 With a palm caked hard by dirt,
 Then waltzed me off to bed
 Still clinging to your shirt.

From: Poulin, A Jr,ed. **Contemporary American Poetry**. Fifth Edition.Boston: Houghton
Mifflin Company, 1991. P.494

วอลซ์ของพ่อ

- กลืนเหล้าจากลมหายใจพ่อ
ทำให้เด็กชายตัวเล็ก ๆ เวียนหัวได้
ฉันเกาะติดหนีบ
เพราะวอลซ์ของพ่อไม่ใช่ง่าย ๆ
- 5 เราโลดเต้นจนกระทั่งหล่น
สั่นลงจากหิ้งในครัว
แม่ขมวดคิ้วนี้หน้า
ทำทางระอาอย่างไม่ต้องปิดบัง
- 10 มือข้างที่จับข้อมือฉัน
นิ้วหนึ่งบุบซ้ำที่ตรงข้อ
และทุกครั้งที่พ่อลงผิตจิ้งหะ
ใบหูขวาค้นจะครูดกับหัวเข็มขัดพ่อ
- 15 พ่อเคาะจิ้งหะบนหัวฉัน
ด้วยฝ่ามือที่เกราะกรังด้วยดินโคลน
ด้วยจิ้งหะวอลซ์พ่อพาฉันไปนอน
ขณะที่ฉันยังเกาะแน่นอยู่กับเสื้อพ่อ

ทีโอดอร์ รอดเก้

THEODORE ROETHKE

Weed Puller

Under the concrete benches,
Hacking at black hairy roots,---
Those lewd monkey-tails hanging from drainholes,---
Digging into the soft rubble underneath,
5 Webs and weeds,
Grubs and snails and sharp sticks,
Or yanking tough fern-shapes,
Coiled green and thick, like dripping smilax,
Tugging all day at perverse life:
10 The indignity of it!---
With everything blooming above me,
Lilies, pale-pink cyclamen, rose,
Whole fields lovely and inviolate,---
Me down in that fetor of weeds,
15 Crawling on all fours,
Alive, in a slippery grave.

From: Poulin, A Jr, ed. **Contemporary American Poetry**. Fifth Edition. Boston: Houghton
Mifflin Company, 1991. P.494

คนตายหญ้า

5 ได้มานั่งคอนกรีต
 สับฟันรากสีดำขรุขระ
 ต้นทางสิงอุบาทว์ห้อยจากกรูท่อ
 ชุดเข้าไปถึงเศษอิฐเศษปูนนุ่ม ๆ ข้างใต้
 ไยและหญ้า
 ไช้ซาง หอยทาก และท่อนไม้แหลม ๆ
 หรือไม่กี่กระชากวัชพืชหน้าตาเหมือนเฟิร์น
 สีเขียวชดอยู่อย่างแน่นเหนียว ช่นเหมือนยางที่หยดจากรากไม้
 10 วันทั้งวันตั้งทั้งอยู่กับชีวิตที่วิปริตพิศดาร
 ไร้เส้นศักดิ์ศรี
 ทั้ง ๆ ที่เบื่องบนทุกอย่างกำลังผลิบาน
 ดอกลิลีย่อย ดอกไซคลาเมนสีชมพูอ่อน แล้วยังดอกกุหลาบอีก-
 ทั่วท้องทุ่งดงาม และยังไม่ถูกทำลาย
 แล้วฉันล่ะ หมกตัวอยู่กับวัชพืชที่เนาเหม็น
 15 คลานสี่ตีน
 มีชีวิต อยู่ในหลุมฝังศพที่ลื่นและเย็นนั้นหรือ

ทีโอดอร์ รอทเก้

ทีโอดอร์ รอทเก้ (Theodore Roethke) เกิดเมื่อปี ค.ศ.1908 ที่เมือง Saginaw รัฐมิชิแกน จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีและโทจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan) เคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัย Michigan State, มหาวิทยาลัย Bennington และ มหาวิทยาลัย Washington (University of Washington) หลังจากสอนที่มหาวิทยาลัยวอชิงตันมา 15 ปี เขาได้รับแต่งตั้งให้เป็น “poet-in-residence” และหลังจากนั้นอีกเพียงหนึ่งปีก็ถึงแก่กรรมในปี 1963

ทีโอดอร์ รอทเก้ ได้รับรางวัลวรรณกรรมหลายรางวัล เช่น Pulitzer Prize The National Book Award และ Bollingen Prize in Poetry

ด้วยความรักและผูกพันที่มีต่อโลกธรรมชาติ ในการเขียนบทกวีเขามักจะใช้ธรรมชาติเป็นสัญลักษณ์ของจิตวิญญาณ ตลอดจนเป็นตัวแทนของความรู้สึกนึกคิดของเขา เขาถือว่ากวีมีหน้าที่บันทึกและรายงานรายละเอียดที่เป็นส่วนต่างๆ ของธรรมชาติ แม้จะเป็นรายละเอียดที่เล็กน้อยและปลีกย่อยเพียงใดก็ตาม แต่เขาไม่ได้หลงใหลถึงขนาดปิดหูปิดตาไม่เห็นด้านร้ายของโลกธรรมชาติ การยอมรับในบทบาททั้งด้านดีและร้ายของโลกธรรมชาตินี้ปรากฏอยู่ในบทกวีหลายบทของเขา

โดยพื้นฐาน รอทเก้ เป็นคนเคร่งขรึมเอาจริงเอาจัง แต่บางครั้งเขาก็สนุกสนานและอีกทีก็ครึกโครม เขาจึงสามารถเขียนบทกวีที่มีอารมณ์ขันเกี่ยวกับเด็กและสำหรับเด็กได้ด้วย

“My Papa’s Waltz” เป็นบทกวีประเภทสนุกสนาน และอีกทีก็ครึกโครมของ ทีโอดอร์ รอทเก้ ในบทกวีนี้เขาใช้รูปแบบที่มีสัมผัส และเล่นจังหวะที่สม่ำเสมอลงตัว เสนอภาพความรัก ความอบอุ่นของครอบครัวชนชั้นกรรมาชีพ ผ่านสายตาลูกชายตัวเล็ก ๆ ซึ่งถูกพ่อที่กร่ำเหล้าลากถู ลู่อึงกระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะวอลซ์ เตะโน้นชนนี้ไปตามทางจากครัวจนถึงห้องนอน ถึงแม้ภาพที่กวีเสนอจะมีทั้งภาพความรุนแรงของพ่อที่เมาเหล้า ภาพของแม่ที่หน้านิวคิ้วขมวดแสดงความเอือมระอาในการกระทำของพ่อ ภาพของลูกซึ่งเกาะพ่อนแน่นด้วยความกลัว แต่น้ำเสียงที่ลูกเล่าไม่ใช่เสียงที่แสดงความโกรธเกลียดหรือขมขื่นที่มีต่อพ่อ หากแต่เป็นน้ำเสียงที่แสดงความรัก ความภูมิใจ และไว้วางใจในตัวพ่อ ถึงแม้จังหวะวอลซ์ของพ่อจะทำให้ตนเจ็บปวดและรำคาญไปบ้างก็ตาม

กวีเสนอภาพตัวละครแต่ละตัว คือ พ่อ-แม่-ลูก โดยไม่ได้บรรยายอย่างตรงไปตรงมา เช่น เมื่อพูดถึงพ่อลูกชายก็จะเล่าว่า

“The hand that held my wrist
was battered on one knuckle

หรือ

“you beat time on my head
With a palm caked hard by dirt”

คำบอกเล่าของลูกทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่าพ่อเป็น คนทำงานหนักประเภทหาเช้ากินค่ำ

และเมื่อพูดถึงแม่ก็จะมีอุปสรรคพัวพันนำเรื่องมาก่อน ทำให้เข้าใจว่าเหตุใดแม่จึงมีปฏิกิริยาเช่นนั้น เช่น ลูกบรรยายว่า พ่อลูก “romped” ด้วยจังหวะวอลซ์จนกระทั่งหล่นลงจากหิ้ง แล้วลูกจึงเล่าต่อว่า

“My mother’s countenance
Could not unfrown itself”

ซึ่งเป็นการแสดงความรำคาญของแม่ แต่เป็นความรำคาญกึ่งเอ็นดู

ภาพที่น่าประทับใจที่สุดคือภาพของพ่อกับลูก ซึ่งกวีใช้จังหวะวอลซ์เชื่อมความรักและผูกพันตั้งแต่ต้นจนจบลงตรงภาพที่พ่อ “วอลซ์” ลูกไปเข้านอนโดยที่มีลูกเกาะแน่นอยู่กับเสื้อเชิ้ตพ่อ จุดเด่นของบทกวีนี้อยู่ที่ความสามารถของกวีในการนำชีวิตประจำวันของคนธรรมดาสามัญมาเล่าได้อย่างสนุกสนานและขณะเดียวกันก็สามารถสื่อสารสาระสำคัญนั่นคือ ความรัก ความผูกพัน และความอบอุ่นในครอบครัว ซึ่งนับวันจะหาได้ยากในสังคมร่วมสมัย

ส่วน “Weed Puller” นั้นถ้าอ่านอย่างตรงไปตรงมา เป็นบทกวีที่พูดถึงสภาพที่น่าสงสารของคนตายหญ้าที่ต้องทนกลืนเน่าเหม็นก้นหนักตา ฟัน ขูด จุกกระชากวัชพืชที่น่ารังเกียจทั้งหลายจากท่อไต้ดิน ขณะที่บนพื้นดินที่อยู่เหนือหัวเขาริขึ้นไปนั้น ดอกไม้นานาชนิดกำลังผลิบาน แต่ถ้าพิจารณาภาพลักษณ์และคำแต่ละคำที่กวีเลือกใช้อย่างละเอียด จะเห็นว่าที่จริงแล้วกวีต้องการพูดถึงชีวิตและจิตวิญญาณของคน โดยเปรียบวัชพืชและสัตว์ที่น่าเกลียดน่ากลัวได้พื้นดินกับจิตวิญญาณอันมืดดำของคนตายหญ้า ในบทกวีนี้กวีเสนอภาพคนตายหญ้าที่วันทั้งวันหมกตัวอยู่กับสิ่งสกปรกเน่าเหม็นใต้พื้นดิน ซึ่งคนตายหญ้าเองก็รู้ดีว่าเป็นชีวิตที่ “วิปริตพิศดาร” ไร้ศักดิ์ศรี เขาโหยหาสิ่งที่สวยงามบริสุทธิ์จุดดอกไม้ที่ผลิบานอยู่เหนือหัวเขา เขาได้พยายามกำจัดสิ่งสกปรกน่าเกลียดน่ากลัวทั้งหลายให้หลุดจากตัวเขาด้วยวิธีการต่างๆ คือทั้ง ตัด ทั้ง สับ ฟัน แต่ก็ยังไม่สำเร็จ เนื่องจากวัชพืชทั้งหลายนั้นทั้งแน่นและเหนียวไม่สามารถจะดึงทิ้งหรือสับฟัน ออกได้หมด เขาจึงอยู่ในสภาพที่เหมือนสัตว์คือคลานสี่ตีน และถึงแม้จะยังมีชีวิตอยู่ก็สิ้นไร้ศักดิ์ศรีของความเป็นคน

นิตยา มาสะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

LOUIS SIMPSON

American Poetry

Whatever it is, it must have
A stomach that can digest
Rubber, coal, uranium, moons, poems.

Like the shark, it contains a shoe.
It must swim for miles through the desert
Uttering cries that are almost human.

5

From: Poulin Jr, A. ed. *Contemporary American Poetry*. Fifth Edition. Boston: Houghton
Mifflin Company. 1991. P.530

กวีนิพนธ์อเมริกัน

ไม่ว่าจะเป็นอะไร
มันจะต้องมีกระเพาะที่สามารถย่อย
ยาง ถ่านหิน แร่ยูเรเนียม พระจันทร์ บทกวี

เหมือนฉลาม มันมีรองเท้าอยู่ข้างใน
มันจะต้องแหวกว่ายเป็นโยชน์ๆ ผ่านทะเลทราย
ส่งเสียงร้องเกือบจะเหมือนคน

5'

หลุยส์ ซิมป์สัน

LOUIS SIMPSON

In The Suburbs

There's no way out.
You were born to waste your life.
You were born to this middle class life

5

As others before you
Were born to walk in procession
To the temple, singing.

From: Poulin Jr., A. ed. **Contemporary American Poetry**. Fifth edition. Boston: Houghton
Mifflin Company, 1991. P.530

ชีวิตในเมือง

• ไม่มีทางเลือก
เธอเกิดมาเสียเปล่า
เธอเกิดมาเป็นคนชั้นกลาง

5

ก็เหมือนกับคนที่เกิดมาก่อนเธอ
เกิดมาเพื่อเดินเข้าแถว
ไปเข้าโบสถ์ แล้วก็ร้องเพลง

หลุยส์ ซิมสัน

โดยกำเนิด Louis Simpson เป็นคน Jamaican เกิดที่ Jamaica, British West Indies เมื่อปีค.ศ.1923 เขาสมัครขอเปลี่ยนสัญชาติเป็นคนอเมริกันตั้งแต่ยังหนุ่มและมาอยู่อเมริกา เขาจึงถือว่าเขาเลือกที่จะเป็นคนอเมริกันเอง เพราะต้องการเป็นคนอเมริกัน ไม่ได้เป็นคนอเมริกัน เพราะเกิดในอเมริกา

เขานับถือ Walt Whitman เสมือนเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเชื่อในความใฝ่ฝันของคนอเมริกัน (The American Dream) ที่ Whitman เคยตั้งความหวังไว้สำหรับคนอเมริกัน เมื่อมาพบกับสถานการณ์ที่เขาถือว่าเลวร้ายในสมัยต่อมา เขาจึงผิดหวังและพยายามปรับใจให้ยอมรับความล้มเหลวของ “The American Dream”

กวีนิพนธ์ของเขามีทั้งที่เป็นลักษณะสมจริง และที่เต็มไปด้วยจินตภาพที่เหนือจริง เหมือนภาพในความฝันที่เกิดจากจิตใต้สำนึก และสำหรับเขาภาพเหล่านั้นต้องเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง

ใน “In the suburb” Louis Simpson แสดงให้เห็นความล้มเหลวของ “The American Dream” เพราะครั้งหนึ่ง Walt Whitman เคยประกาศว่าในสังคมอเมริกันนั้น ถนนทุกสายเป็นถนนเปิด มีทางออกที่จะเลือกได้ แต่ใน “In the suburb” ถนนที่นำไปสู่ “Suburb” ไม่มีทางออก ผู้ที่เกิดมาเป็นคนชั้นกลางที่อยู่ใน “Suburb” ก็ต้องมีชีวิตที่ซ้ำซากจำเจอยู่อย่างนั้น ดังที่ Louis Simpson ได้ประกาศไว้ตั้งแต่บรรทัดแรกว่า “There is no way out” และด้วยน้ำเสียงที่ถึงเห็นอกเห็นใจถึงเย้ยหยัน เขาบรรยายถึงชีวิตของคนชนเมืองที่ซ้ำซากจำเจ ทำอะไรต้องทำตามกันเหมือนกันไปหมด ไม่เป็นตัวของตัวเอง

“You were born to walk in procession
To the temple , singing.”

เขาเห็นว่าถ้าเกิดมาแล้วต้องใช้ชีวิตในกรอบแบบนี้ก็เท่ากับเสียชาติเกิด

“American Poetry” เป็นบทกวีที่วาดด้วยกวีนิพนธ์ ซึ่งในที่นี้คือกวีนิพนธ์อเมริกัน เพื่อที่จะอธิบายว่ากวีนิพนธ์อเมริกันคืออะไรและเป็นอย่างไรนั้น Louis Simpson ใช้จินตภาพที่มีลักษณะเหมือนภาพในความฝัน ซึ่งถ้าพิจารณาด้วยสามัญสำนึกก็จะรู้สึกว้าวุ่นใจได้ แต่สำหรับ Louis Simpson จินตภาพที่เหมือนภาพในความฝันนั้นมีเหตุผลในตัวของมันเอง

ผู้อ่านต้องใช้จินตนาการและวิจารณ์เฉพาะตัว ตีความว่าเหตุใดกวีนิพนธ์จึงต้องมีกระเพาะที่จะสามารถย่อยสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ที่เป็นวัตถุ, แร่ธาตุ ไปจนถึงพระจันทร์และบทกวี ทำไมกวีจึงเปรียบเทียบกวีนิพนธ์กับปลาฉลามที่มีร่องเท้าอยู่ข้างใน ถ้ากวีนิพนธ์เหมือนฉลามแล้ว เหตุใดจึงต้องแหวกว่ายทะเลทรายเป็นโยชน์ แล้วส่งเสียงร้องเกือบจะเหมือนคน

นิตยา มาตะวิสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

GARY SNYDER

Avocado

The Dharma is like an Avocado!
Some parts so ripe you can't believe it,
But it's good.
And other places hard and green
5 Without much flavor,
Pleasing those who like their eggs well-cooked

And the skin is thin,
The great big round seed
In the middle,
10 Is your own Original Nature—
Pure and smooth,
Almost nobody ever splits it open
Or ever tries to see
If it will grow.

15 Hard and slippery,
It looks like
You should plant it – but then
It shoots out thru the fingers—
gets away.

1974

From: Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry**. First edition. New York: W.W.
Norton & Company Inc., 1994. P.218

อาโวคาโด¹

- 5 ธรรมชาติเปรียบเสมือนลูกอาโวคาโด
 บางส่วนก็สุกงอมจนเหลือเชื่อ
 แต่ก็อร่อยดี
 บางส่วนก็แข็งและดิบ
 ไม่ค่อยมีรสชาติ
 ถูกปากคนที่ชอบกินไข่ต้มสุก
- 10 และเปลือกก็แสนบาง
 มีเมล็ดกลมใหญ่
 อยู่ตรงกลาง
 เมล็ดนั้นแหละคือธาตุแท้ดั้งเดิมของเรา
 บริสุทธิ์และเกลี้ยงเกลา
 แทบจะไม่เคยมีใครผ่านมันออก
 หรือแม้แต่จะคอยดูว่า
 มันจะเติบโตงอกออกเป็นต้นได้หรือไม่
- 15 แข็งและลื่น
 ดูๆ ก็เหมือน
 เราน่าจะปลูกมันได้ - แต่แล้ว
 มันก็กลับหลุดลื่นลอดง่ามมือ
 หายไป

แกรี่ สไนเดอร์

¹อาโวคาโดเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้ายลูกแพร์หรือฝรั่งพันธุ์ไทยที่ผลโตหน่อย เปลือกนอกบางแต่แข็ง ส่วนมากมีสีเขียวแต่บางพันธุ์สีจะออกม่วง เมื่อสุกเนื้อในจะนิ่มรสจืด ๆ มัน ๆ ส่วนเมล็ดในกลมและเรียบมัน อาโวคาโดนี้ดั้งเดิมปลูกทางโซนร้อนของอเมริกา ปัจจุบันปลูกในเมืองไทยได้

GARY SNYDER

We Make Our Vows Together With All Beings

Eating a sandwich
At work in the woods,

As a doe nibbles buckbrush in snow
Watching each other,
5 chewing together.

A Bomber from Beale
over the clouds,
Fills the sky with a roar.

10 She lifts head, listens,
Waits till the sound has gone by.

So do I.

From: Snyder Gary. **No Nature New and Selected Poems**. First edition. New York:
Panthon Books, 1992. P.350

เราทำสัญญาร่วมกันกับสรรพสัตว์ทั้งปวง

กินแซนวิช
ขณะทำงานในป่า

ขณะที่กว้างและเต็มพุ่มไม้ท่ามกลางหิมะ
เฝ้ามองซึ่งกันและกัน
เคี้ยวด้วยกัน

5

เครื่องบินทิ้งระเบิดจากฐานทัพ
บินร่อนอยู่เหนือเมฆ
เสียงคำรามก้องท้องฟ้า

กว้างผกหัวขึ้น หยดฟ้ง
คอยจนกระทั่งเสียงหายไป

10

ฉันก็เช่นกัน

แกรี่ สไนเดอร์

เกิดเมื่อปี ค.ศ.1930 แกรี สไนเดอร์ (Gary Snyder) เป็นกวีอเมริกันซึ่งนับถือศาสนาพุทธนิกายเซน เขาเป็นกวีที่สนใจศาสนา ปรัชญา ตลอดจนกวีนิพนธ์ตะวันออก โดยเฉพาะกวีนิพนธ์จีนและญี่ปุ่น เคยไปศึกษาพุทธศาสนานิกายเซนอย่างจริงจังที่วัดในเมืองเกียวโตประเทศญี่ปุ่น ประสบการณ์ทางศาสนาทำให้ Snyder พบวิถีทางที่จะนำเขากลับไปสู่โลกแห่งบรรพกาล ซึ่งเป็นโลกภายใน มีมาก่อนภาษา วัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณีใดๆ แต่ในฐานะกวีเขาตระหนักว่า เขาจะต้องเผชิญและรับรู้โลกภายนอกด้วย นั่นคือโลกของสังคมมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยภาษาในการสื่อความหมาย เนื่องจากเขามีความรู้ทั้งโลกภายนอกและโลกภายใน เขาจึงพยายามที่จะแสวงหาความสมดุลระหว่างโลกทั้งสอง และมีความหวังในผลกระทบที่อารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ จะพึงมีต่อความสมดุลนั้น

บทกวีของเขาแต่ละบทดูจะเรียบง่าย แต่ภายใต้ความเรียบง่ายนั้นคือ ความคิด ความรู้สึกที่อ่อนไหวลึกซึ้ง

ใน “We Make Our Vows Together With All Beings ” Snyder แสดงให้เห็นความสัมพันธ์และพันธสัญญาซึ่งสรรพสัตว์ทั้งหลายมีต่อกันด้วยภาษาและลีลาที่ สั้น ง่าย และกระชับ กวีสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกและความสัมพันธ์ระหว่างคนกับกวาง ซึ่งทำทุกอย่างเหมือนกัน พร้อมกัน และต่างรับรู้ซึ่งกันและกัน เมื่อมีสิ่งแปลกปลอมผ่านเข้ามาทำลายความเยียบสงบของ คน กวาง และธรรมชาติรอบข้าง คนและกวางย่อมมีปฏิกิริยาเหมือนกัน ซึ่งตรงนี้กวีบรรยายได้อย่าง สั้น และกระชับว่า

She lifts head , listen,

Waits till the sound has gone by

So do I

จะเห็นได้ว่าทั้ง คน สัตว์ และธรรมชาตินั้น สื่ออารมณ์ความรู้สึกกันได้ โดยไม่ต้องใช้คำพูดหรือภาษา ทุกฝ่ายต่างรับรู้ว่ามีพันธสัญญาร่วมกัน สิ่งแปลกปลอมที่ไม่สามารถจะเป็นส่วนหนึ่งของพันธสัญญานั้นได้ คือ เครื่องบินทิ้งระเบิด วัตถุที่ไม่มีชีวิต สัญลักษณ์แห่งการทำลาย

ใน “Avocado “ Gary Snyder เปรียบธรรมะกับผลอาโวคาโด โดยแยกแยะทุกส่วนของผลไม้ขึ้นมาพูดถึงอย่างละเอียด ตั้งแต่เปลือกนอก เนื้อใน ไปจนถึงเมล็ดในสุด

ปัญหาที่น่าขบคิดในการอ่านกวีนิพนธ์นี้ ก็คือ เหตุใดกวีจึงเปรียบเทียบธรรมะกับผลอาโวคาโด ซึ่งบางส่วนก็สุกอมแต่ร่อย บางส่วนก็ดิบและแข็ง ไม่มีรสชาติ จะถูกปากก็เฉพาะคนบางคนเท่านั้น ทำไมกวีจึงเปรียบเทียบเมล็ดของอาโวคาโดซึ่งมันและเกลี้ยงว่าคือ “ธาตุแท้ดั้งเดิม” ของเรา และเหตุใดเมล็ดนั้นจึงหลุดลื่นลอดง่ามมือไปเสียก่อนที่จะทำอะไรทัน

บทกวีบทนี้ท้าทายผู้อ่านให้คิดและตีความได้หลายทาง เช่น อาจจะคิดว่าธรรมะสำหรับแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน ท่านอง “ลางเนื้อชอบลางยา” และส่วนในสุดซึ่งน่าจะเป็นหัวใจของธรรมะนั้น หากเราไม่พิจารณาให้ถ่องแท้หรือไม่ทำนุบำรุงให้เจริญงอกงามต่อไป เราอาจจะต้องสูญเสียสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดของชีวิตไปโดยไม่รู้ตัว

นิตยา มาศะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

MARK STRAND

Keeping Things Whole

5 In a field
 I am the absence
 of field.
 This is
 always the case,
 Wherever I am
 I am what is missing.

10 When I walk
 I part the air
 and always
 the air moves in
 to fill the spaces
 where my body's been.

15 We all have reasons
 for moving
 I move
 to keep things whole.

1963

From: Mc Clatchy, J.D. ed. **The Vintage Book of Contemporary American Poetry.**

First Edition. New York: Vintage Books, Random House, Inc, 1990. P.393-394

รักษาทุกสิ่งไว้ให้คงอยู่

5	ในท้องทุ่ง ฉันเป็นส่วนที่ขาดหาย ของท้องทุ่ง มันเป็น เช่นนี้เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ฉันก็จะเป็นส่วนที่ขาดหาย
10	เมื่อฉันเดิน ฉันแหวกผ่านอากาศ อากาศ จะเคลื่อน เข้ามาแทนที่ว่าง ตรงที่ฉันเพิ่งเคลื่อนผ่านไป
15	คนเรามีเหตุผล ในการเคลื่อนไหว ฉันเคลื่อนไหว เพื่อรักษาทุกสิ่งไว้ให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์

มาร์ค สเตรนด

MARK STRAND

Eating Poetry

Ink runs from the corners of my mouth.
 There is no happiness like mine.
 I have been eating poetry.

5 The librarian does not believe what she sees.
 Her eyes are sad
 and she walks with her hands in her dress.

The poems are gone.
 The light is dim.
 The dogs are on the basement stairs and coming up.

10 Their eyeballs roll,
 their blond legs burn like brush.
 The poor librarian begins to stamp her feet and weep.

15 She does not understand.
 When I get on my knees and lick her hand,
 She screams.

I am a new man.
 I snarl at her and bark.
 I romp with joy in the bookish dark.

กนกวีนิพนธ์

หมึกไหลจากมุมปากฉัน
 ไม่มีความสุขอื่นใดจะเท่ากับความสุขของฉัน
 ก็ฉันเพิ่งกนกวีนิพนธ์มา

5

บรรณารักษ์ไม่เชื่อในสิ่งที่เธอเห็น
 นัยตาเธอหมอง
 เธอเดินเอามือชุกไว้ในเสื้อ

10

บทกวีหายไปแล้ว
 แสงเริ่มสลัว
 หมากำลังขึ้นมาจากบันไดห้องใต้ดิน

 ลูกตากลอกกลิ้ง
 ขาสีทองของมันลุกเป็นประกาย
 บรรณารักษ์ที่น่าสงสารเริ่มกระต๊อบเท้าแล้วร้องไห้

15

เธอขุนง
 เมื่อฉันคุกเข่าลงแล้วเลียมือเธอ
 เธอรืดร้องเสียงหลง

ฉันเป็นคนใหม่แล้ว
 ฉันคำรามใส่เธอและเห่า
 ฉันวิ่งเล่นอย่างร่าเริงในเงามืดของหนังสือ

มาร์ค แสตตรนด์

มาร์ค แสตรนด์ (Mark Strand) เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1934 เป็นกวีอเมริกันที่เกิดในแคนาดา ได้รับการศึกษาและปริญญาจากมหาวิทยาลัยหลายแห่งในสหรัฐฯ เคยเป็น ฟูลไบรท์ เฟลโล (Fulbright Fellow) ที่มหาวิทยาลัย ฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี ได้รับรางวัลกวีนิพนธ์หลายรางวัล เช่น รางวัล เอ็ดการ์ แอลเลน โป (Edgar Allen Poe Prize) และในปี ค.ศ. 1990 ได้รับการยกย่องให้เป็นรัตนกวีแห่งอเมริกา (The United States Poet Laureate)

ในการเขียนกวีนิพนธ์ มาร์ค แสตรนด์ มักจะใช้กลวิธีที่คล้ายกับการรายงานข่าว ซึ่งจะดูเหมือนเป็นรายงานข้อเท็จจริงอย่างผิวเผิน แต่มาร์ค แสตรนด์ จะแตกต่างกับกวีคนอื่นที่ใช้กลวิธีเช่นเดียวกันนี้ ตรงที่เขาไม่ได้รายงานข้อเท็จจริง โดยใช้ภาพลักษณ์ตามความเป็นจริงเท่านั้น แต่จะสร้างภาพลักษณ์ที่มีลักษณะเหนือจริง เต็มไปด้วยกลิ่นอายของความฝันซึ่งเกิดจากจิตไร้สำนึก

ลักษณะเฉพาะของ Mark Strand อีกประการหนึ่งก็คือ เขาชอบเล่นกับเรื่องของส่วนที่ไม่มีอยู่หรือส่วนที่ขาดหายไป เพราะเขาเชื่อว่าเมื่อใดที่คนเราต้องเผชิญกับส่วนที่ขาดหายไป เมื่อนั้นเราก็จะได้เห็นแสงสว่างอันเรืองรองของความหวัง ดังนั้น ในการเขียนบทกวีเขาจะจงใจลบบุคลิกภายนอกของผู้ที่เป็น “ผู้เล่า” ในบทกวีของเขาออก หรืออีกนัยหนึ่ง “ผู้เล่า” จะเป็นส่วนที่ขาดหายไป

ใน “Keeping Things Whole” “ผู้เล่า” เป็นส่วนที่ขาดหายไปไม่ว่าจะเป็นในท้องทุ่ง หรือในเวลาที่เขาเดินแหวกผ่านอากาศ การที่เขาทำตัวให้หายไปก็เพื่อให้สิ่งอื่นเข้ามาแทนที่ และเพื่อที่จะรักษาทุกสิ่งให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์

ใน “Eating Poetry” มาร์ค แสตรนด์ สร้างภาพลักษณ์ที่เหลือเชื่อ เหนือจริง เหมือนเกิดขึ้นในความฝัน เช่น ภาพที่ “ผู้เล่า” มีน้ำหมึกไหลจากมุมปากเพราะไปกินกวีนิพนธ์มา ภาพลูกตากลอกกลิ้งและขาสีทองของหมาที่วิ่งขึ้นมาจากห้องใต้ดิน ภาพ “ผู้เล่า” คุกเข่าลงเลียมือบรรณารักษ์ ภาพบรรณารักษ์กรีดร้อง แล้ว “ผู้เล่า” คำรามและเห่าไล่บรรณารักษ์ ภาพลักษณ์เหล่านี้ให้ความรู้สึกที่น่าขยะแขยงและน่าสะพึงกลัว

กวีต้องการจะสื่ออะไรแก่ผู้อ่านจึงได้สร้างภาพลักษณ์เช่นนั้น ดูจากชื่อ “Eating Poetry” หรือ “กินกวีนิพนธ์” ก็ดูไม่ธรรมดาแล้ว เหตุใด “ผู้เล่า” จึง “เสพ” กวีนิพนธ์ด้วยการ (กิน) และหลังจากกินกวีนิพนธ์แล้ว เขาก็กลายเป็น “คนใหม่” ซึ่งมีอาชีพกิริยาและพฤติกรรมที่ไม่เหมือนคน

ถ้าจะสรุปง่าย ๆ จากภาพรวมของบทกวี ก็คือ กวีต้องการจะแสดงถึงพลังของกวีนิพนธ์ที่สามารถแปรเปลี่ยน “ผู้เสพ” จากสภาวะหนึ่งไปสู่อีกสภาวะหนึ่งได้ และสภาวะใหม่นี้ทำให้ผู้ “เสพ” เกิดความสุขสมอย่างที่ยากจะหาความสุขอื่นมาเทียบได้ แต่ถ้านำภาพลักษณ์แต่ละภาพตลอดจนบทบาทของ “ผู้เล่า” และ “บรรณารักษ์” มาพิจารณาอย่างละเอียด จะเห็นว่าบทกวีนี้มีนัยอื่นแฝงอยู่ค่อนข้างจะชัดเจน

ในช่วงแรก กวีเสนอภาพลักษณ์ที่แสดงถึงความอึดแอ่มและสุขสมของ “ผู้เล่า” ที่ได้จาก การกินกวีนิพนธ์ แต่ภาพ “ผู้เล่า” ที่กวีเสนอนั้น มีลักษณะเหมือนแดร์กคูล่า (Dracula) ที่แสวงหา ความสุขสมด้วยการดูดเลือดของหญิงสาว ดังนั้น การ “เสพ” กวีนิพนธ์ของ “ผู้เล่า” จึงมีลักษณะ เหมือนการร่วมรักด้วยวิธีการอันพิศดารน่าสะพรึงกลัว

ช่วงต่อมาเป็นภาพที่แสดงปฏิกิริยาของบรรณารักษ์ที่มีต่อพฤติกรรมของ “ผู้เล่า” ใน ฐานะบรรณารักษ์ เธอเป็นตัวแทนของ “สถาบัน” ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา หนังสือ ซึ่งในที่นี้ คือ กวีนิพนธ์ การที่มีคนเข้ามากินกวีนิพนธ์ย่อมเป็นสิ่งที่เธอจะรับได้ยาก แต่ใน ส่วนลึกของจิตใจเธออาจจะมีความต้องการเช่นเดียวกับ “ผู้เล่า” ก็ได้ เพราะแทนที่จะโกรธ เธอ กลับดูการกระทำนั้นด้วยสายตาที่หม่นหมอง เธออาจมีฮิวส์คล้ายคลึงกับคนที่งุนงงกับสถานการณ์แล้วไม่รู้จะจัดการกับตัวเองอย่างไร เมื่อเห็นหมาขาสีทองที่มีลูกตากลอกกลิ้งขึ้นบันไดมาจากห้องใต้ดิน เธอกระตือรือร้นและร้องไห้ ซึ่งเธอเองก็ไม่เข้าใจตัวเองเหมือนกันว่าเหตุใดจึงทำเช่นนั้น ภาพลักษณ์ดังกล่าวอาจจะแสดงถึงความต้องการเบี่ยงลัด หรือ “สัญชาตญาณมืด” ของ บรรณารักษ์ ซึ่งเธอเองก็ไม่เข้าใจและไม่ยอมรับ

ภาพลักษณ์สุดท้าย เป็นภาพของ “ผู้เล่า” ที่ได้กลายเป็น “คนใหม่” กล้าที่จะปลดปล่อย “สัญชาตญาณมืด” ที่แฝงเร้นอยู่ข้างใน สนองความต้องการของบรรณารักษ์ด้วยการ “คุกเข่าลง แล้วเลียมือเธอ” เมื่อเธอกรีดร้องเขาก็แสดงอำนาจด้วยการแยกเขี้ยวคำรามและเห่าใส่เธอ น้ำเสียง ของ “ผู้เล่า” ในบรรทัดสุดท้ายที่กล่าวว่า “I romp with joy in the bookish dark.” นั้นเป็นน้ำเสียงที่เต็มไปด้วยความหฤหรรษ์และอิสระเสรีของผู้มีชัย

สรุปได้ว่าบทความนี้ตีความได้หลายแง่และหลายระดับ ถ้าตีความที่ไม่มียุทธศาสตร์ก็น่า จะทำได้ แต่ถ้าหากนำยุทธศาสตร์ที่เกิดจากภาพลักษณ์ที่กวีเสนอมาพิจารณา ก็อาจจะทำให้การตีความลึกซึ้งขึ้น ผู้อ่านจะเห็นว่าการ “เสพ” กวีนิพนธ์ในลักษณะที่ “ผู้เล่า” กระทำนั้น ถึงแม้จะเป็น การ “เสพ” ที่นอกกรอบนอกทางและดูไม่งาม แต่มีพลังมหาศาลสามารถทะลุกำแพงอันเย็นชาของผู้รักหากฎระเบียบ และสามารถเปลี่ยน “ผู้เสพ” เป็น “คนใหม่” ซึ่งมีความเป็นอิสระเสรีกล้าที่จะแสดงออกซึ่ง “สัญชาตญาณมืด” ที่แฝงเร้นอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน

นิตยา มาตะวิสุทธิ์ : ผู้แปลและตีความ

DAVID TRINIDAD

Movin' with Nancy¹

It is almost time to grow up
 I eat my TV dinner⁽²⁾ and watch
 Nancy Sinatra in 1996
 All boots and thick blonde hair

5 I eat my TV dinner and watch
 The daughter of Frank Sinatra³
 All boots and thick blonde hair
 She appears on "The Ed Sullivan Show"⁴

10 The daughter of Frank Sinatra
 She sings "These Boots Are Made For Walkin'"
 She appears on "The Ed Sullivan Show"
 The song becomes a number one hit

She sings "These Boots Are Made For Walkin'"
 She sings "Somethin' Stupid" with her father
 15 The song becomes a number one hit
 She marries and divorces singer/actor Tommy Sands

She sings "Somethin' Stupid" with her father
 She sings "The Last Of The Secret Agents"
 She marries and divorces singer/actor Tommy Sands
 20 She sings "How Does That Grab You, Darlin'?"
 She sings "Last Of The Secret Agents" ~
 She sings "Lightning's Girl" and "Friday's Child"
 She sings "How Does That Grab You, Darlin'?"
 She sings "Love Eyes" and "Sugar Town"

- 25 She sings "Lightning's Girl" and "Friday's Child"
 She puts herself in the hands of writer/producer Lee Hazelwood
 She sings "Love Eyes" and "Sugar Town"
 She co-stars with Elvis Presley in *Speedway*
- 30 She puts herself in the hands of writer/producer Lee Hazelwood
 Three gold records later
 She co-stars with Elvis Presley in *Speedway*
 She rides on Peter Fonda's motorcycle⁵
- 35 Three gold records later
 She has developed an identity of her own
 She rides on Peter Fonda's motorcycle
 The wild angels⁶ roar into town
- 40 She has developed an identity of her own
 Nancy Sinatra in 1966
 The wild angels roar into town
 It is almost time to grow up

1991

From : Hoover, Paul ed. **Postmodern American Poetry**. First edition. New York : W.W.
 Norton & Company Inc, 1994. P. 596-597

¹ ชื่ออัลบั้มเพลงของ Nancy Sinatra นักร้อง นักแสดง ลูกสาวของ Frank Sinatra

² อาหารสำเร็จรูปบรรจุใส่ถาดทนไฟที่เป็นช่องๆ ปกติจะต้องแช่แข็งไว้ในตู้เย็น เวลาจะรับประทานจึงนำมาใส่เตาอบอุ่นให้ร้อน เป็นที่นิยมของคนทั่วไป โดยเฉพาะคนชั้นกลาง ที่ชีวิตผูกติดอยู่กับ TV

³ นักร้อง / นักแสดง ยอดนิยม (1915-1998) มีผลงานยาวนานถึง 6 ทศวรรษ เป็นนักร้องที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์การดนตรีของอเมริกา

⁴ รายการโทรทัศน์ยอดนิยมซึ่ง Ed Sullivan เป็นผู้จัด รายการนี้ เป็นที่นิยมจนผู้จัดได้รับสมญาว่าเป็น "สถาบัน" แห่ง "pop culture"

⁵ จากภาพยนตร์เรื่อง *Easy Rider* ซึ่งมี Peter Fonda เป็นผู้แสดงนำ ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จอย่างสูง การใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรีโดยใช้มอเตอร์ไซด์แบบ Peter Fonda เป็นพาหนะ ได้กลายเป็น "ลัทธิ" ที่คนหนุ่มสาวในยุค 1960 ยึดถือและนำไปปฏิบัติ

⁶ ภาพยนตร์ซึ่ง Nancy Sinatra เป็นผู้แสดงนำหญิงคนหนึ่ง

เคลื่อนไหวไปกับแนนซี

จวนจะถึงเวลาที่ต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเสียที
ฉันนั่งกินอาหารถาดสำเร็จรูปและดู
แนนซี สีนাত্রา ในปี 1966
ใส่บูตยาวและผมดกหนาสีทอง

5 ฉันนั่งกินอาหารถาดสำเร็จรูปและดู
 ลูกสาวแฟรงค์ สีนাত্রา
 ใส่บูตยาวและผมดกหนาสีทอง
 เธอออกรายการของเอ็ดซัลลิวัน

 ลูกสาวแฟรงค์ สีนাত্রา
10 ร้องเพลง “These Boots Are Made For Walkin’”
 เธอออกรายการของเอ็ด ซัลลิวัน
 เพลงนั้นได้กลายเป็นเพลงยอดนิยม

 เธอร้องเพลง “These Boots Are Made For Walkin’”
 เธอร้องเพลง “Somethin’ Stupid” กับพ่อของเธอ
15 เพลงนั้นได้กลายเป็นเพลงยอดนิยม
 เธอแต่งงานแล้วหย่ากับนักร้อง นักแสดง ชื่อ ทอมมี่ แชนด์

 เธอร้องเพลง “Somethin’ Stupid” กับพ่อของเธอ
 เธอร้องเพลง “The Last Of The Secret Agents”
 เธอแต่งงานแล้วหย่ากับนักร้อง/นักแสดง ชื่อ ทอมมี่ แชนด์
20 เธอร้องเพลง “How Does That Grab You, Darlin’?”

 เธอร้องเพลง “The Last Of The Secret Agents”
 เธอร้องเพลง “Lightning’s Girl” and “Friday’s Child”
 เธอร้องเพลง “How Does That Grab You, Darlin’?”
 เธอร้องเพลง “Love Eyes.” และ “Sugar Town”
25 เธอร้องเพลง “Lightning’s Girl” and “Friday’s Child”

เธอมอบให้ ลี เฮเชิลวูด นักเขียน/ผู้อำนวยการสร้าง ตูแลกิจการของเธอ
 เธอร้องเพลง “Love Eyes.” และ “Sugar Town”
 เธอแสดงเป็นดารานำคู่กับเอลวิส เพรสลีย์ในเรื่อง *Speedway*

30 เธอมอบให้ ลี เฮเชิลวูด นักเขียน/ผู้อำนวยการสร้าง ตูแลกิจการของเธอ
 ได้รางวัลแผ่นเสียงทองคำสามรางวัลต่อมา
 เธอแสดงเป็นดารานำคู่กับ เอลวิส เพรสลีย์ ในเรื่อง *Speedway*
 เธอขี่มอเตอร์ไซด์ของ ปีเตอร์ ฟอนดา

35 ได้รางวัลแผ่นเสียงทองคำสามรางวัลต่อมา
 เธอค่อย ๆ เปลี่ยนและเริ่มเป็นตัวของตัวเอง
 เธอขี่มอเตอร์ไซด์ของ ปีเตอร์ ฟอนดา
 เทพธิดาจอมซ่าซึ่งเข้าเมือง

40 เธอค่อย ๆ เปลี่ยนและเริ่มเป็นตัวของตัวเอง
 แนนซี ลินาตต้า ในปี 1996
 เทพธิดาจอมซ่าซึ่งเข้าเมือง
 จวนจะถึงเวลาที่ต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเสียที

เดวิด ทรีนิแดด

เดวิด ทรินิแดด (David Trinidad) เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1953 ใช้ชีวิตตั้งแต่เด็กในรัฐแคลิฟอร์เนียตอนใต้ ในช่วงทศวรรษ 1980 เขาใกล้ชิดกับกลุ่มกวีที่รวมตัวกันจัดให้มีการอ่านบทกวีต่อหน้าสาธารณชน ที่ Beyond Baroque ซึ่งเป็นศูนย์กวีนิพนธ์แห่งเมือง เวนิส รัฐแคลิฟอร์เนีย ขณะนี้เขาสอนวิชาการเขียนกวีนิพนธ์ที่ Writer's Voice ของ YMCA ที่นครนิวยอร์ก

เดวิด ทรินิแดดเหมือนแฟรงค์ โอฮาร่า ตรงที่เขาชอบนำเอาชีวิตประจำวันของคนหรือไม่กี่เรื่องที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ มาเป็นเนื้อหาในการเขียนบทกวีของเขา โดยเฉพาะสื่อซึ่งเป็นที่นิยมของคนทั่วไป (popular culture) ในช่วงทศวรรษ 1960

ใน “Movin with Nancy” ทรินิแดด ใช้ฉันทลักษณ์แบบมาเลย์ที่เรียกกันว่า บันตวน (Pantoun) ฉันทลักษณ์แบบนี้มีลักษณะพิเศษตรงที่ในกวีนิพนธ์บทหนึ่ง จะประกอบด้วยบทย่อย (stanza) และแต่ละบทย่อยจะมี 4 บรรทัด บรรทัดที่ 2 และที่ 4 ของบทต้นจะซ้ำกับ บรรทัดที่ 1 และที่ 3 ของบทถัดไป และจะต่อเนื่องกันไปเป็นระบบเช่นนี้จนจบ ฉันทลักษณ์แบบนี้เป็นที่นิยมกันพอสมควรในหมู่กวีหนุ่มสาวร่วมสมัย

ในการเขียน ‘Movin’ ‘with Nancy’ ทรินิแดดใช้ชีวิตประจำวันของคนชั้นกลาง และวัฒนธรรมที่เรียกว่า pop culture ทุกรูปแบบเป็นเนื้อหา คือมีทั้ง อาหาร TV. รายการโทรทัศน์ ยอดนิยม เพลงยอดนิยม ดารายอดนิยม ตลอดจนภาพยนตร์ยอดนิยมที่กลายเป็น “ลัทธิ” ที่คนหนุ่มสาวในยุคนั้นถือปฏิบัติตามตัวเองของภาพยนตร์

ทรินิแดด ‘เล่น’ กับชื่อของบทกวี คือ ‘Moivin’ ‘with Nancy’ ซึ่งเป็นชื่ออัลบั้มเพลงของ Nancy Sinatra โดยเดินเรื่องด้วยการมี “ผู้เล่า” ซึ่งนั่งดู Nancy Sinatra ออกรายการของ Ed Sullivan ในปี 1966 จากนั้นก็เป็นการพูดถึงในทำนองติดตามความเคลื่อนไหวของ Nancy ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและอาชีพนักร้อง นักแสดงของเธอ เริ่มต้นจากที่ร้องเพลงคู่กับพ่อแต่งงานแล้วหย่า ร้องเพลงเดี่ยว แสดงภาพยนตร์กับ Elvis Presley และจบด้วย Nancy ซีมอเตอร์ไซด์ของ Peter Fonda แล้วซึ่งเข้าเมือง

ประเด็นที่น่าคิดก็คือ เหตุใดจึงต้องติดตามความเคลื่อนไหวของ Nancy และความเคลื่อนไหวนั้นมีความหมายสำคัญอย่างไร ในบรรทัดแรกของบทกวีขึ้นต้นว่า “ It is almost time to grow up” และในบรรทัดสุดท้ายก็จบด้วยข้อความเดียวกัน คือ “ It is almost time to grow up” ที่น่าสังเกตก็คือ ก่อนที่ Nancy จะซีมอเตอร์ไซด์ของ Peter Fonda แน่นซึ้งมักจะทำอะไรควบคู่กับผู้อื่นมาตลอดราวกับว่าเธอจะต้องพึ่งชื่อเสียงของผู้อื่นเพื่อความสำเร็จของตนเอง เช่น เธอร้องเพลงคู่กับพ่อซึ่งเป็นนักร้อง / นักแสดงผู้ยิ่งใหญ่ แล้วเพลงนั้นได้กลายเป็นเพลงยอดนิยม เธอแต่งงานและหย่ากับนักร้องนักแสดงด้วยกัน เธอมีนักเขียน/ผู้อ่านวยการสร้างผู้มีชื่อเสียงดูแลกิจการของเธอ หลังจากนั้นเธอได้รางวัลแผ่นเสียงทองคำถึง 3 ครั้ง เธอแสดงภาพยนตร์คู่กับ Elvis Presley ราชารock ‘n’ roll ในที่สุดเธอได้มาถึงจุดที่เธอเริ่มเป็นตัวของตัวเองสิ่งที่บ่งบอกอย่างชัดเจนว่าเธอเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเองแล้วก็คือการที่เธอได้กลายเป็น

“เทพธิดาจอมซ่า” ซีมอเตอร์ไซด์ของ Peter Fonda ซึ่งเข้าเมือง เพราะมอเตอร์ไซด์ของ Peter Fonda เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอิสระเสรีและความเป็นตัวของตัวเอง ในบรรทัดสุดท้ายที่ “ผู้เล่า” กลับไปย้ำความของบรรทัดแรกของบทกวีว่า “ It is Almost time to Grow up ” น่าจะหมายความว่า เมื่อ Nancy เริ่มเป็นตัวของตัวเองแล้วก็น่าจะถึงเวลาที่ควรจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่เสียที ส่วนผู้ที่นั่งดูรายการ ที่ Nancy แสดงอยู่นั้น ก็น่าจะ “เคลื่อนไหวไปกับแนนซี่” ด้วย

นิตยา มาคะวิสุทธิ : ผู้แปลและตีความ

ROBERTA HILL WHITEMAN

Star Quilt

These are notes to lightning in my bedroom.
 A star forged from linen thread and patches.
 Purple, yellow, red like diamond suckers, children

5 of the star gleam on sweaty nights. The quilt unfolds
 against sheets, moving, warm clouds of Chinook.
 It covers my cuts, my red birch clusters under pine

Under it your mouth begins a legend,
 and wide as the plain, I hope Wisconsin marshes
 promise your caress. The candle locks

10 us in forest smells, your cheek tattered
 by shadow. Sweetened by wings, my mothlike heart
 flies nightly among geraniums.

We know of land that looks lonely,
 but isn't, of beef with hides of velveteen,
 15 of sorrow, an eddy in blood.

Star quilt, sewn from dawn light by fingers
 of flint, take away those touches
 meant for noisier skins,

anoint us with grass and twilight air,
 20 so we may embrace, two bitter roots
 pushing back into the dust.

ผ้าคลุมควิลท์ลายดาว

นี่คือบันทึกลงสายฟ้าในห้องนอนของฉัน
ดาวดวงหนึ่งซึ่งหลอมและตีเป็นรูปจากด้ายและเศษผ้า
ม่วง เหลือง แดงดูลูกอมรูปเพชร เด็ก ๆ

5 แห่งดวงดาวนี้ส่องแสงในคืนซุ่มเหงือ ผ้าคลุมควิลท์คลี
ทาบบนผ้าปูเตียง คือเมฆอุ่นของลึกลับที่ลอยเลื่อน
ผ้าคลุมปิดแผลของฉัน กอเบิขแดงของฉันใต้ไม้สน

ภายใต้มัน ปากของเธอเริ่มร้ายตำนาน
และฉันหวังว่าที่ลุ่มวิสคอนซินซึ่งกว้างดุจที่ราบ
จะเป็นอ้อมกอดของเธอ ดวงเทียนตรึง

10 เราไว้ในกลิ่นป่า แก้มของเธอเป็นริ้วรอย
ด้วยเงา เบิกบานหวานชื่นด้วยปีก ดวงใจจุดแสงหลงแสงของฉัน
บินกรายขามคำคืนท่ามกลางดงดอกเยอเรเนียม

15 เราเคยได้ยินเรื่องแดนที่ดูอ้างว้าง
แต่ไม่อ้างว้าง เนื้อวุ้นที่มีหนังเป็นกำมะหยี่เทียม
ความเศร้าสร้อย วังวนเลือด

ผ้าคลุมควิลท์ลายดาว เย็บขึ้นมาจากแสงยามเช้าด้วยนิ้ว
แห่งหินเหล็กไฟ จงละสัมผัส
ที่มีไว้สำหรับผิวพรรณอันเอ็ดอิ่งกว่านี้
จงเจิมเราด้วยหญ้าและอากาศยามพลบ
เพื่อเราจักได้สวมกอด รากไม้อันขมขื่นทั้งสอง
ถอยกลับลงสู่ธุลีดิน

โรเบอร์ตา ฮิลล์ ไวท์แมน

โรเบอร์ตา ฮิลล์ ไวท์แมน (Roberta Hill Whiteman) เป็นกวีหญิงเชื้อสายอเมริกัน พื้นเมืองเผ่าโอไคนดา (เกิด พ.ศ.2490 ที่รัฐวิสคอนซิน) บทกวีของเธอมีเนื้อหาซับซ้อน และอาจตีความได้หลากหลาย มีความเข้มข้นทางอารมณ์ซึ่งกลั่นกรองจากประสบการณ์อันเจ็บปวดของชาวอเมริกันพื้นเมืองในอดีตและปัจจุบัน กวีเสนอแนวทางที่สร้างสรรค์และความหวังสำหรับปัจจุบันและอนาคตอย่างมีดุลยภาพ

ใน "Star Quilt" ไวท์แมนใช้สัญลักษณ์และจินตภาพมากมาย สัญลักษณ์เด่นคือผ้าคลุมควิลต์ลายดาวอันเป็นชื่อบทกวี ผ้าคลุมควิลต์ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับการปกป้อง ความอบอุ่นอ่อนนุ่ม สัมผัสของชีวิตส่วนตัวและบ้าน ผ้าคลุมควิลต์ทำขึ้นจากเศษผ้าชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งเอามาเย็บต่อเข้าด้วยกันเป็นลาย ดาวที่เป็นลายของผ้าคลุมควิลต์นี้ แม้จะมาจากด้ายและเศษผ้า แต่ก็สร้างขึ้นโดยการหลอมและตีแต่งตุ๊กตาเหล็ก ซึ่งชวนให้คิดถึงพลัง อาวุธ และการต่อสู้ กวีเปรียบเทียบ ๗ แห่งดาวดวงนี้กับลูกอมรูปเพชรสีม่วง เหลือง แดง (สีที่โยงได้กับสีผิวชนกลุ่มน้อยในสหรัฐอเมริกา) ซึ่งส่องแสงในคืนชุ่มเหงื่อ ผ้าคลุมควิลต์ลายดาวจึงโยงกับภาพอนาคตของกลุ่มชนอันหลากหลายที่ดูต่ำต้อยไร้ค่า ซึ่งมารวมพลังกันสร้างสรรค์เอกภาพ มีความรัก ความอบอุ่น ผ้าควิลต์นี้โยงกับเมฆอันอบอุ่นของลมชินุกซึ่งเป็นพลังตามธรรมชาติของชนพื้นเมืองอเมริกัน

ภายใต้ผ้าควิลต์นี้มีบาดแผล ตำนาน ธรรมชาติในดินแดนของคนพื้นเมืองอเมริกัน แต่ชีวิตของคนพื้นเมืองในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งเห็นได้จากจินตภาพในบทที่สี่และห้า จะมีลักษณะจอมปลอม แผงอันตราย และความโหดร้ายรุนแรง

สองบทสุดท้ายที่เป็นภาพอนาคตแห่งเอกภาพของชนพื้นเมือง ที่สร้างขึ้นมาจากความหวัง ความเข้มแข็งและความรัก และเสนอให้ละวิถีชีวิตที่เป็นอื่น อีกทั้งกวนวาย และไม่กลมกลืนกับความเป็นธรรมชาติ แสงหาสัมผัสแห่งพลังศักดิ์สิทธิ์ทางวิญญาณอันมาจากธรรมชาติ ซึ่งมีความลึกลับและจะช่วยสร้างความรักและการหวานสู่รากเหง้าที่แท้จริงตามธรรมชาติ

แม้ว่าจุดหลักของบทกวีนี้จะมุ่งอยู่ที่ประสบการณ์ของชนพื้นเมืองอเมริกัน แต่ผู้อ่านสามารถขยายความให้ครอบคลุมประสบการณ์ของคนอเมริกันอื่น ๆ โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยและมนุษยชาติโดยรวม โดยเฉพาะกลุ่มชนที่มีใช้กระแสหลักซึ่งถูกเอาเปรียบ บทกวีนี้ปลุกเร้าให้เห็นคุณค่าและมีศรัทธาในวิถีชีวิตที่ไกล่ละธรรมชาติ มีความรัก ความหวัง ความมุ่งมั่น รวมพลังกันเพื่อจุดหมายที่สดใสเที่ยงแท้

บทกวีสร้างความรู้สึกโดยใช้จินตภาพที่เกี่ยวกับความรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งหก กล่าวคือ รูป (สี : ม่วง เหลือง แดง แสง : สายฟ้า ดาว เพชร เทียน แสงยามเช้า แสงยามพลบ) สัมผัส (ผ้าควิลต์ คินชุ่มเหงื่อ เมฆ ความอบอุ่น กำมะหยี่เทียม แผล เจิม อ้อมกอด สวมกอด รส (ลูกอม หวานชื่น ชมชื่น) กลิ่น (ผิวอันเอ็ดอึง) ความรู้สึก (อ้างว้าง เศร้าสร้อย)

กวีสร้างความแปลกและเป็นอื่นเพื่อชวนให้ผู้อ่านรู้สึกสะดุดและหยุดคิดโดยการวางคำที่ดูไม่เกี่ยวข้องกัน หรือแย้งกันเข้าไว้ด้วยกัน เช่น บันทึกลงถึงสายฟ้าในห้องนอน ดาวซึ่งหลอมและตีเป็นรูปจากด้ายและเศษผ้า ดวงเทียนที่ตรึงเราไว้ในกลิ่นป่า แก้วที่เป็นริ้วรอยด้วยเงา เนื้อวาทที่มี

หนังเป็นผ้ากำมะหยี่เทียม ผ้าที่เย็บจากแสงยามเช้าด้วยนิ้วแห่งหินเหล็กไฟ คำนามหลายคำจะขยายด้วยคำวิเศษณ์ที่แสดงความรู้ทางประสาทที่ไม่น่าจะเกี่ยวกัน เช่น คีนซุ่มเหงื่อ เมฆอุ่น เบิชแดง หวานชื่นด้วยปีก ผิวอันเอ็ดอึง

ในบทกวีนี้จินตภาพเกี่ยวกับธรรมชาติที่ไม่อยู่ในเงื้อมมือมนุษย์จะดูขลังและศักดิ์สิทธิ์เช่น สายฟ้า ดาว เพชร เมฆ ลมชินุค ที่ลุ่ม แสงยามเช้า อากาศยามพลบ หย้า ธุลีดิน ความข้อนี้น่าจะสะท้อนความคิดว่า ความหวังและอนาคตของชนพื้นเมืองอเมริกันและมนุษยชาติอยู่ที่การหวนคืนสู่การยอมรับและเห็นคุณค่าวิถีชีวิตดั้งเดิมซึ่งกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่นเดียวกับที่บันทึกถึงสายฟ้าฉบับนี้อยู่ในห้องนอนของผู้เล่าเรื่อง และดวงดาว เมฆ และลมชินุค ก็ปรากฏอยู่บนผ้าคลุมวิลท์ ที่ห่มร่างของผู้เล่าเรื่องนั่นเอง

นฤมล กาญจนทัต : ผู้แปลและตีความ